

חברת החשמל לישראל בע"מ

תוכן עניינים

דוח רבעוני לתקופת תשעת ושלוש החודשים שנסתיימו ביום 30 בספטמבר 2019

- פרק א' (עדכון) – תיאור עסקי התאגיד לדיווח תקופתי לשנת 2018
- פרק ב' – דוח הדירקטוריון על מצב עסקי התאגיד
- תוספת שניה – דוח של הדירקטוריון וההנהלה בדבר הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי
- פרק ג' – דוחות כספיים
- נספח א' – חוות דעת אקטואר החברה

חברת החשמל לישראל בע"מ
עדכון פרק א' (תיאור עסקי התאגיד)
לדיווח תקופתי לשנת 2018

לתקופה שנסתיימה
ביום 30 בספטמבר 2019

עדכון פרק א' (תיאור עסקי התאגיד)

לדיווח תקופתי לשנת 2018 ("הדוח התקופתי")¹

של חברת החשמל לישראל בע"מ ("החברה" או "חברת החשמל")

בהתאם לתקנה 39א לתקנות ניירות ערך (דוחות תקופתיים ומידיים), התש"ל-1970, להלן יובא פירוט בדבר שינויים או חידושים מהותיים אשר אירעו בעסקי החברה בכל עניין שיש לתארו בדוח התקופתי של החברה, במהלך תשעת החודשים שנסתיימו ביום 30 בספטמבר 2019 ועד למועד פרסום דוח זה, על פי סדר הסעיפים בפרק תיאור עסקי התאגיד בדוח התקופתי.

בדוח זה מוצגות עמדות, הערכות או דעות של החברה. העמדות, ההערכות או הדעות המוצגות כעמדות, הערכות או דעות של החברה הן של החברה בלבד ואין לראות בהן משום עמדה, הערכה או דעה של המדינה או רשות מרשויותיה. לכן לא יהיה בעמדות, הערכות או דעות אלו כדי לכבול את ידי המדינה, או רשות מרשויותיה, לפעול ו/או להחליט ו/או להביע דעה באופן שונה מהעמדות, ההערכות או הדעות של החברה כאמור.

פרק זה של הדוח הרבעוני נערך מתוך הנחה כי בידי המעיין בו מצוי פרק תיאור עסקי התאגיד בדוח התקופתי.

יצוין, כי למונחים בפרק זה תהא המשמעות הנודעת להם בפרק תיאור עסקי התאגיד בדוח התקופתי, אלא אם צוין במפורש אחרת.

1 פעילות החברה ותיאור התפתחות עסקיה

1.1 סעיף 1.2: תרשים מבנה אחזקות של החברה

לפרטים בדבר השלמת עסקת ההשקעה בחברת התקשורת IBC ראה ביאור 10ה1 בדוחות הכספיים של החברה ליום 30 בספטמבר 2019 ("הדוחות הכספיים").

1.2 סעיף 1.3: אופיו ותוצאותיו של כל שינוי מבני, מיזוג או רכישה מהותיים

לפרטים בדבר התקשורת החברה בהסכם רכישה עם הזוכה במכרז שפרסמה החברה ביחס למכירת אתר אלון תבור, קידום מכירת תחנת הכוח רמת חובב על ידי החברה, היערכות החברה להקמת יחידת פיקוח הולכה ולהפרדת פעילות ניהול המערכת מהחברה בהתאם למתווה הרפורמה ולפרטים נוספים, ראה ביאור 1ה בדוחות הכספיים.

1.3 סעיף 4.1: חלוקת דיבידנד

ביום 7 ביולי 2019 התקבל אישור רשות החברות להחלטת דירקטוריון החברה שלא לייעד או לחלק רווחים בגין שנת 2018.

2 מקטע הייצור

2.1 סעיף 7.1: מידע כללי על מקטע הייצור

סעיף 7.1.1:

לפרטים בדבר פעולות החברה לקידום הקמת חברת הבת לייצור ותכנון שתי יחידות ייצור המופעלות באמצעות גז טבעי בטכנולוגיית מחזור משולב (מחז"מ) באתר אורות רבין, ראה ביאור 1ה בדוחות הכספיים.

¹ כפי שפורסם ביום 31 במרס, 2019 (מס' אסמכתא: 2019-01-030346)

סעיף 7.4.1: כללי: ייצור חשמל פרטי – מדיניות הממשלה והחלטות רשות החשמל**סעיף 7.4.1.2 (א): יצרני חשמל פרטיים – יח"פ קובנציונלי**

בהמשך למפורט בסעיף 7.4.1.2 (א) בפרק תיאור עסקי התאגיד בדוח התקופתי בעניין הצעת החלטה לשימוע, שפורסמה ביום 12 במרס 2019 וכוללת אמות מידה גנריות אשר תחולנה על יחידות ייצור חדשות המחוברות לרשת ההולכה (ללא אנרגיות מתחדשות) וכן על יחידות הייצור הנמכרות של החברה במסגרת השינוי המבני, ביום 13 במאי 2019 התקבלה החלטת רשות החשמל בעניין האמור. אמות המידה קובעות את העקרונות לעסקאות שייעשו בין מנהל המערכת לבין היצרן והן מהוות השלמה לאסדרת פעילות יחידות הייצור באתר אלון תבור לאחר מכירתן וכן לאסדרות עתידיות שתיקבענה על ידי רשות החשמל עבור יחידות הייצור שעתידות להימכר על ידי החברה במסגרת מתווה השינוי המבני. לפרטים נוספים ביחס לשינוי המבני ראה ביאור 1ה בדוחות הכספיים.

כמו כן, בהמשך למפורט בסעיף 7.4.1.2 (א) בפרק תיאור עסקי התאגיד בדוח התקופתי ביחס להחלטת רשות החשמל מיום 15 בנובמבר 2018, בנושא הסדרת פעילותם של מתקני יצור בגז טבעי המחוברים לרשת החלוקה ("יצרני חלוקה"), לפיה ליצרני חלוקה ישולם תעריף תלוי הספק שיהיה מוגבל למכסה של 300 מגה-וואט, ביום 2 בספטמבר 2019 פרסמה רשות החשמל החלטה המעדכנת את ההחלטה האמורה, כך שמבין כלל הנרשמים באתר האינטרנט של ספק שירות חיוני יהיו זכאים לתעריף הספק נרשמים בהספק מצטבר של 450 מגה-וואט. הזכאות לתעריף הספק תיקבע במסגרת ההליך התחרותי. ביום 18 בנובמבר 2019 פרסמה רשות החשמל החלטה הכוללת תוצאות ההליך התחרותי לקביעת והקצאת תעריף הספק למתקנים המחוברים לרשת החלוקה המייצרים חשמל באמצעות גז טבעי.

סעיף 7.7: פיתוח משק החשמל – מקטע הייצור

2.3

סעיף 7.7.3: תכנית הפחתת הפליטות

לפרטים בדבר ההכרה התעריפית בפרויקט הפחתת פליטות, ראה ביאור 3 בדוחות הכספיים.

סעיף 7.9: חומרי גלם וספקים

2.4

סעיף 7.9.2:

2.4.1

הטבלה שלהלן מציגה את שיעור התפלגות הייצור בחברה (באחוזים) לפי סוגי הדלקים ששימשו במקטע הייצור לייצור חשמל בתשעת החודשים שנסתיימו ביום 30 בספטמבר 2019 וביום 30 בספטמבר 2018:

לתשעת החודשים שנסתיימו ביום		
30 בספטמבר		
2018	2019	
באחוזים		
42.91	45.75	פחם
49.53	44.03	גז טבעי
6.93	8.85	גז נוזלי
0.50	1.24	סולר
0.12	0.12	מזוט
0.01	0.01	מתנול
100.00	100.00	סה"כ

הטבלה להלן מציגה את סך עלויות הדלקים בחברה (כולל נלוות ושכר עבודה משווק) אשר שימשו לייצור חשמל במקטע הייצור בתשעת החודשים שנסתיימו ביום 30 בספטמבר 2019 וביום 30 בספטמבר 2018:

לתשעת החודשים שנסתיימו ביום		
30 בספטמבר		
2018	2019	
במיליוני שקל חדש		
2,568	2,446	פחם
3,119	2,915	גז טבעי
606	691	גז נוזלי
246	561	סולר
84	72	מזוט
5	5	מתנול
(4)	1	תנועה בהפרשה לירידת ערך מזוט
6	18	עלויות אחזקת סולר חירום של משק החשמל
6,630	6,709	סה"כ

סעיף 7.9.9: גז טבעי

2.4.3

סעיף 7.9.9.2: התקשרויות לרכישת גז טבעי

התקשרות עם לווייתן לרכישת גז קצר טווח

ביום 12 ביוני 2019 התקשרה החברה והשותפים בפרויקט לווייתן (דלק קידוחים - שותפות מוגבלת, Noble Energy Mediterranean Ltd. ורציו חיפושי נפט (1992) - שותפות מוגבלת, כולן יחד להלן: "שותפי לווייתן") בהסכם לרכישת גז טבעי לטווח קצר ("הסכם לווייתן"), שיחול על כמויות שהחברה תבחר שלא לרכוש משותפי תמר.

על פי הערכת החברה, צפוי ההסכם הנוכחי להוזיל את עלות רכש הגז של החברה, בטווח של 145-175 מיליון דולר בהתבסס על הערכות של החברה לגבי הכמויות שייצרכו בפועל מכוח ההסכם.

לפרטים נוספים אודות הסכם לווייתן, וכן לפרטים בדבר עתירה מנהלית אשר הוגשה על ידי חלק משותפי תמר בדבר ההליך התחרותי שהתקיים בעניין, דחייתה על ידי בית המשפט והערעור שהוגש על פסק הדין הדוחה את העתירה, ראו ביאור 2א10 בדוחות הכספיים.

הערכות החברה ביחס להוזלת עלות רכש הגז בהסכם לווייתן, הינן בגדר מידע צופה פני עתיד, כמשמעו בחוק ניירות ערך. מידע זה מבוסס על נתונים ותחזיות המצויים בידי החברה למועד הדוח, וכן על הערכות החברה אשר עשויות שלא להתממש או להתממש באופן ובהיקף שונה מכפי המוערך על ידי החברה, וזאת עקב נסיבות אשר אינן בשליטת החברה, כגון היקף הביקושים במשק והיקף צריכת הגז הטבעי על ידי החברה בפועל מכוח ההסכם.

סעיף 7.12: סיכונים סביבתיים ודרכי ניהולם – מקטע הייצור

2.5

סעיף 7.12.4: הנחיות המשרד להגנת הסביבה לטיפול בקרקעות מזהמות

2.5.1

בהמשך למפורט בסעיף 7.12.4 בפרק תיאור עסקי התאגיד בדוח התקופתי, ביום 18 באפריל 2019 התקיימה ישיבה במשרד להגנת הסביבה בהשתתפות משרד האוצר, רשות החשמל וחברת החשמל, בנוגע לדרישת המשרד להגנת הסביבה לביצוע חקר קרקע באתרי הייצור של החברה הנמכרים. בהתאם לסיכום, באתרים אלון תבור ורמת חובב לא יבוצע חקר קרקע על ידי החברה נוכח שלב ההליך המרכזי למכירתם, וחקירת הקרקע ופעולות השיקום יבוצעו על ידי הרוכשים. הרוכשים יגישו תכנית לחקירת הקרקע בתוך שנה ממועד מתן הדרישה מטעם המשרד להגנת הסביבה. ביחס לאתר רדינג, המשרד להגנת הסביבה יבדוק עמדתו ויבחן את הכלי הרגולטורי המתאים למתן דרישות לחקירת הקרקע (היתר רעלים או תסקיר השפעה על הסביבה) וביחס לאתרים חגית ואשכול, החברה תבצע חקירת הקרקע בתוך שנה מיום אישור תכנית החקירה שבאחריותה להגיש למשרד להגנת הסביבה.

בהמשך למפורט בסעיף 7.12.7 בפרק תיאור עסקי התאגיד בדוח התקופתי בנוגע לפינוי האסבסט מיחידות הייצור ברדינג ד', פנתה החברה בחודש ספטמבר 2019 למשרד האנרגיה בקשר עם תוכנית המתאר החדשה לרדינג והנחיות המשרד להגנת הסביבה לתסקיר שיצורף לתוכנית. במסגרת פניה זו צינה החברה כי במידה ולא תקבל אישור להמשך הפעלת היחידות במועד קרוב ולא יאוחר מסוף חודש נובמבר 2019, לא תוכל להמשיך להפעילן, מחשש שלא תוכל לעמוד במועד הנדרש לפינוי האסבסט על פי לוח הזמנים המעוגן בחוק.

סעיף 7.12.8: תכנון ובניה

2.5.3

בהמשך למפורט בסעיף 7.12.8 בפרק תיאור עסקי התאגיד בדוח התקופתי לעניין תמ"א 3/א/10 – תחנת הכח רדינג, בחודש אוגוסט 2019 התקבלו בחברה הנחיות המשרד להגנת הסביבה לעניין עריכת תסקיר השפעה על הסביבה לתוכנית המתאר החדשה. עם קבלת ההנחיות, החברה פנתה ביחס להנחיות אלה למשרד האנרגיה והבהירה, כי נוכח מורכבות דרישות המשרד לתסקיר, תקדימיותן, והעובדה שבמקביל לתמ"א מקודמות תוכניות לבינוי למגורים ותעסוקה, קיים חשש כי החברה לא תוכל לעמוד בלוחות הזמנים הנדרשים בהחלטת הממשלה. החברה במגעים עם גורמי התכנון השונים בנוגע להנחיות אלו ונכון למועד פרסום דוח זה, טרם הסתיימה עריכת תסקיר ההשפעה על הסביבה ועריכת מסמכי התכנית.

סעיף 7.12.12: ריח

2.5.4

ביום 19 ביוני 2019 נערך שימוע במשרד להגנת הסביבה לאור מפגעי ריח בקיבוץ זיקים אשר נטען כי נגרמו מאתר אחסון הפחם בתחנת הכח רוטנברג וכן הפרות לכאורה של תנאי היתר הפליטה בניגוד להוראות חוק אויר נקי. במסגרת שימוע אשר נערך לחברה במחוז דרום של המשרד להגנת הסביבה, טענה החברה, בין היתר, כי על פי בדיקות שנערכו בחברה, מקור הריח אינו בפעילות התחנה. ביום 18 ביולי 2019 התקבלה בחברה החלטת מחוז דרום במשרד להגנת הסביבה, במסגרתה הוחלט להמליץ על פתיחה בהליכי אכיפה כנגד החברה. למועד פרסום הדוח לא ידוע לחברה על פתיחה בהליכי אכיפה כאמור.

סעיף 7.12.18: עלויות סביבתיות והשקעות החברה באיכות הסביבה

2.5.5

לפרטים בנושא הודעת שר האנרגיה על החלטתו להסבת היחידות הפחמיות בתחנת הכח רוטנברג באשקלון וכן הסבת יחידות 5-6 בתחנת הכוח אורות רבין בחדרה מפחם לגז טבעי, עד סוף שנת 2025, ראה ביאור 21 בדוחות הכספיים.

3 מקטע החלוקה

3

סעיף 9.1: מידע כללי על מקטע החלוקה

3.1

סעיף 9.1.2: מגבלות, חקיקה, תקינה ואילוצים מיוחדים החלים על תחום הפעילות

במסגרת החלטת הממשלה בנושא הרפורמה ותיקון מס' 16 לחוק משק החשמל נקבעו עקרונות חדשים לאופן חיבור צרכנים לרשת החשמל במקטע החלוקה תוך קביעת גבולות חדשים בין המחלק לצרכניו וחלוקת אחריות חדשה מזו הנהוגה עד היום. עוד נקבע כי רשות החשמל תקבע אמות מידה חדשות בהתאם לעקרונות הנ"ל.

בהמשך לכך, ביום 1 באפריל 2019 התקבלה החלטת רשות החשמל בנושא "חיבורים לרשת החשמל במקטע החלוקה - הבהרת הרשות בנושא חיבור צרכנים לרשת בהמשך לתיקון מס' 16 לחוק משק החשמל" (לפרטים על תיקון מס' 16 לחוק משק החשמל ראה סעיף 23.1.1 בפרק תיאור עסקי התאגיד בדוח התקופתי). ההחלטה מהווה הוראת מעבר המאפשרת לצרכן לקדם הזמנת חיבור חדשה לפי המתווה שקדם לתיקון האמור לחוק משק החשמל וזאת עד שרשות החשמל תקבע אמות מידה חדשות שיסדירו נושא החיבורים בהתאם לעקרונות שנקבעו בהחלטת הממשלה ובתיקון לחוק כאמור. תוקף הוראת המעבר הינו עד 31 דצמבר 2019, או עד שרשות החשמל תקבע אמות מידה מעודכנות כאמור לעיל (המוקדם מביניהם).

סעיף 9.7.4: תקציב הפיתוח של מקטע החלוקהסעיף 9.7.4.2: פרויקט מניה חכמה

בהמשך לאמור בסעיף 9.7.4.2 בפרק תיאור עסקי התאגיד בדוח התקופתי בדבר פרויקט מניה חכמה וקידומו, ביום 25 באוגוסט 2019 פרסמה רשות החשמל קול קורא בנושא שילוב מנייה חכמה לצרכני המגזר הביתי, בו ציינה כי היא שוקלת לאשר לחברה לפרוס מניה חכמה (רציפה) לכלל צרכני החשמל, ומשכך היא פונה לקבל את תגובת הציבור לגבי עלויות ואפיון הפרויקט על פי הצעת החברה. החברה העבירה את התייחסותה לקול הקורא.

מקטע אספקה

4

סעיף 10.1: מידע כללי על מקטע האספקה

4.1

סעיף 10.1.2: מגבלות, חקיקה, תקינה ואילוצים מיוחדים החלים על תחום הפעילות

ביום 25 ביולי 2019 נכנס לתוקפו תיקון מס' 57 לחוק הגנת הצרכן (המכונה גם: "חוק 6 דקות"). במסגרת התיקון האמור נקבע, בין היתר, כי במקרה בו הלקוח פונה לחברת החשמל באחד משלושת הנושאים שהוגדרו בחוק (תקלות; בירור חשבון; סיום התקשרות) יש ליתן מענה אנושי בתוך 6 דקות מרגע ההתקשרות.

ביום 23 בספטמבר 2019 התקבלה החלטה מס' 6 של רשות החשמל משיבה 565, אשר תיכנס לתוקפה לאחר פרסומה ברשומות. בהחלטה האמורה קיבלה חברת החשמל אפשרות לחרוג מזמן ההמתנה הקבוע בחוק הן במצב של אירוע חריג ועומס פניות למוקד, והן חריגה כללית בשיעור מוגבל של 15% (בחישוב ממוצע חצי שנתי).

יצוין כי גם בנושאים האחרים (שלא הוגדרו בחוק "6 דקות") חברת החשמל מחויבת לפעול ופועלת בהתאם לאמות המידה ובהתאם להוראות חוק הגנת הצרכן לפיו ככלל זמן ההמתנה לקבלת מענה אנושי לא יעלה על 3 דקות, אך כאשר זמן ההמתנה למענה אנושי צפוי לעלות על 3 דקות יובא הדבר לידיעת הצרכן במענה קולי לא יאוחר משתי דקות מתחילת השיחה, ותינתן לצרכן אפשרות של השארת הודעה לקבלת שיחה חוזרת.

חברת החשמל נערכה ליישום החוק ומשקיעה מאמצים רבים על מנת לספק מענה אנושי בזמן קצר ככל הניתן.

סעיף 10.4: תחרות

4.2

בהמשך לאמור בסעיף 10.4 בפרק תיאור עסקי התאגיד בדוח התקופתי, לאחר תאריך הדוח על המצב הכספי, ביום 13 בנובמבר 2019 פרסמה הרשות הצעת החלטה בנושא עקרונות לפתיחת מקטע האספקה במשק החשמל לתחרות. הצעת החלטה זו באה בהמשך להחלטת הממשלה מיום 3 ביוני 2018 בנושא הרפורמה במשק החשמל. החברה לומדת את הצעת ההחלטה ותגיש את התייחסותה עד ליום 12 בדצמבר 2019.

5.1 סעיף 15: הון אנושי

5.1.1 סעיף 15.2: מצבת העובדים לפי תחומי פעילות

נכון ליום 30 בספטמבר 2019, בחברה מועסקים 11,409 עובדים. בעניין תכנית הפרישות הצפויה לשנים 2019-2025 ראה ביאור 16 בדוחות הכספיים.

5.1.2 סעיף 15.5: תוכניות תגמול לעובדים, הטבות והסכמי העסקה

סעיף 15.5.1: הסכמי העסקה

ביום 7 במאי 2019 חתמו הנהלת החברה, הוועד הארצי וההסתדרות על הסכם קיבוצי מיוחד בנושא מבצע פרישה מוקדמת מרצון לעובדים ולמנהלים מעל גיל 64. לפרטים נוספים ראה ביאור 16א5 בדוחות הכספיים.

5.2 סעיף 20: מימון

סעיף 20.1: כללי

לפרטים אודות גיוסים ופירעונות מהותיים בתקופת הדוח ולאחריו, ראה ביאור 8א בדוחות הכספיים.

5.3 סעיף 25: הליכים משפטיים – תביעות תלויות

5.3.1 סעיף 25.1: תובענות ייצוגיות

לפרטים בדבר בקשות לתובענות ייצוגיות שהתקבלו בתקופת הדוח ולאחריו וכן בדבר התפתחויות ועדכונים בקשר לבקשות לתובענות ייצוגיות קיימות, ראה ביאור 10ב בדוחות הכספיים.

5.3.2 סעיף 25.2: הליכים תלויים ועומדים

למידע בדבר הסכם פשרה בו התקשרה החברה עם חברות הגז הלאומיות המצריות EGAS ו-EGPC ביום 16 ביוני 2019, לרבות הצעת החלטה להתייחסות ציבורית (שימוע) שפרסמה רשות החשמל ביום 10 באוקטובר 2019 לפיה, בין היתר, הצוות המקצועי של רשות החשמל ממליץ לאשר את הסכם הפשרה האמור, ראו ביאור 10ב7 בדוחות הכספיים וכן דיווחיה המידיים של החברה מיום 2 באפריל 2019 (מספר אסמכתא: 2019-01-031978), מיום 22 במאי 2019 (מספר אסמכתא: 2019-01-049480), מיום 16 ביוני 2019 (מספר אסמכתא: 2019-01-059449), מיום 11 באוקטובר 2019 (מספר אסמכתא: 2019-01-103294) ומיום 3 בנובמבר 2019 (מספר אסמכתא: 2019-01-093483), אשר נכללים בדוח זה על דרך ההפניה.

יפתח רון - טל
יו"ר הדירקטוריון

עופר בלוי
המנהל הכללי

תאריך האישור: 20 בנובמבר 2019

חברת החשמל לישראל בע"מ

פרק ב' – דוח הדירקטוריון

על מצב עסקי התאגיד

לתשעת ולשלושת החודשים שנסתיימו

ביום 30 בספטמבר 2019

דירקטוריון חברת החשמל לישראל בע"מ (להלן: "החברה") מתכבד להגיש את דוח הדירקטוריון על מצב ענייני החברה לתשעת ולשלושת החודשים שנסתיימו ביום 30 בספטמבר 2019 (להלן: "תקופת הדוח") בהתאם להוראות תקנות ניירות ערך (דוחות תקופתיים ומידיים), התשל"ל-1970 (להלן: "תקנות ניירות ערך") ולהוראות רשות החברות הממשלתיות (להלן: "רשות החברות").

א. הסברי הדירקטוריון למצב עסקי התאגיד:

1. תיאור תמציתי של החברה וסביבתה העסקית:

א) כללי

החברה פועלת כמערכת אחת משולבת ומתואמת העוסקת באספקת חשמל לצרכנים, החל משלב ייצורו של החשמל, הולכתו, חלוקתו, אספקתו של החשמל וכן בסחר בו - הכל בהתאם לרישיונות אשר הוענקו לה לכל סוג פעילות. החברה עוסקת גם בהקמת תשתיות הנדרשות לפעילויות האמורות. פעילותה של החברה כוללת חמישה תחומי פעילות עיקריים: ייצור חשמל, הולכה והשנאה של חשמל, חלוקת חשמל, אספקת חשמל וכן היא פועלת כמנהל מערכת החשמל. החברה מספקת חשמל למרבית צרכני החשמל במדינה.

החברה הינה בבעלות מדינת ישראל המחזיקה בכ-99.85% ממניותיה ולפיכך היא ופעילותה כפופים בין היתר להוראות חוק החברות הממשלתיות, התשל"ה-1975 (להלן: "חוק החברות הממשלתיות"). החל מיום 5 במרס 1996 פועלת החברה בהתאם לחוק משק החשמל, התשנ"ו-1996 ותקנותיו (להלן: "חוק משק החשמל"). חוק משק החשמל החליף את פקודת זיכיונות החשמל ולפיו הוקמה רשות החשמל אשר תפקידה בין השאר קביעת תעריפי החשמל ודרכי עדכונם וכן מתן רישיונות ופיקוח על מילוי הוראות שנקבעו ברישיונות (אשר במקרים מסוימים מצריכים את אישור שר האנרגיה). לפרטים נוספים אודות חוק משק החשמל ובכלל זה לפרטים בדבר סמכויותיה ותפקידה של רשות החשמל, ראה ביאור 1 בדוחות הכספיים ליום 30 בספטמבר 2019 (להלן: "דוחות כספיים"), וכן ביאור 1 בדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2018 (להלן: "דוחות כספיים שנתיים").

ב) סקירת תמצית השינויים בסביבה העסקית

- 1) לפרטים בנושא היישום לראשונה של תקן דיווח כספי בינלאומי IFRS16 בנושא חכירות, ראה ביאור 1ג2 בדוחות הכספיים.
- 2) לפרטים בנושא פעולות ליישום השינוי המבני בחברה, ראה ביאור 1ה בדוחות הכספיים.
- 3) לפרטים בנושא ההסכם הקיבוצי ומתווה הרפורמה, ראה ביאור 1ו וביאור 1ה בדוחות הכספיים.
- 4) לפרטים בדבר הוראות דין מהותיות החלות על החברה בתחום הגנת הסביבה, לרבות פירוט והתפתחויות בנוגע לפרויקט הפחתת הפליטות ופרסום משרד האנרגיה בדבר הסבת היחידות בפחמיות באשקלון ובחדרה לגז טבעי, ראה ביאור 1ז בדוחות הכספיים.
- 5) לפרטים בדבר דירוג האשראי של החברה, וכן בדבר גיוסים ופירעונות של אגרות חוב והלוואות בתקופת הדוח ולאחר תאריך הדוח על המצב הכספי, ראה ביאור 8 בדוחות הכספיים.
- 6) לפרטים בנושא עדכוני תעריף החשמל ורגולציה בתקופת הדוח, ראה ביאור 3 בדוחות הכספיים.
- 7) לפרטים בנושא הסכמי פשרה תביעות ויצוגיות ותביעות מהותיות נוספות, ראה ביאור 10ב בדוחות הכספיים.
- 8) לפרטים בנושא חתימת הסכם עם שותפות "לוויתן", ראה ביאור 10א2 בדוחות הכספיים.
- 9) לפרטים בנושא חתימת הסכם רכישה עם הזוכה במכרז לרכישת אלון תבור ראה ביאור 1ה בדוחות הכספיים.
- 10) לפרטים בדבר פרסום הצעת החלטה לשימוע בנוגע לפרויקט הפחתת פליטות ועמדת החברה להכרה במלוא עלויות הפרויקט ראה ביאור 3ז בדוחות הכספיים.

א. הסברי הדירקטוריון למצב עסקי התאגיד: (המשך)

1. תיאור תמציתי של החברה וסביבתה העסקית: (המשך)

(ג) מידע הנדרש בהתאם להוראות רשות החברות

יעדים פיננסיים עיקריים

להלן היעדים שאושרו בדירקטוריון החברה ביום 20 בדצמבר 2018:

- א. שמירה על הדירוג הבינלאומי הקיים של 'BBB' לפחות. לפרטים בדבר דירוג האשראי של החברה, ראה ביאור 8 בדוחות הכספיים וביאור 20 בדוחות הכספיים השנתיים.
- ב. כרית הביטחון תהיה בערך כספי שלא יפחת מ-3 מיליארד שקל חדש ותורכב מ: יתרת מזומנים והשקעות לטווח קצר שלא יפחתו מ-1.7 מיליארד שקל חדש וקווי אשראי מובטחים ולא מנוצלים בעלי תוקף ארוך משנה עד ל-1.3 מיליארד שקל חדש. נכון ליום 30 בספטמבר 2019 החברה עומדת ביעד.
- ג. הפחתת חוב פיננסי ריאלי נטו הינו 0.5 מיליארד שקל חדש בשנה לפחות (ראה גם סעיף 1.3 בפרק תיאור עסקי התאגיד בדוח התקופתי לשנת 2018).
- ד. עד לתום תקופת הרפורמה יחס חוב פיננסי נטו ל-EBITDA מתואמת: היעד הינו יחס של עד 4.6. בפועל ליום 30 בספטמבר 2019 היחס עומד על כ-4.6 (היחס מבוסס על החוב הפיננסי נטו של החברה ליום 30 בספטמבר 2019 בסך של 38,142 מיליוני שקל חדש ועל ה-EBITDA מתואמת הכוללת תנועה בחשבונות פיקוח ובנטרול אירועים מיוחדים ולא שוטפים) לארבעת הרבעונים שנסתיימו ביום 30 בספטמבר 2019 בסך של 8,219 מיליוני שקל חדש.
- ה. עד לתום תקופת הרפורמה יחס סך התחייבויות לסך מאזן (מינוף) יקטן ל-66% בהדרגה. בפועל נכון ליום 30 בספטמבר 2019 היחס עומד על כ-71%.

א. הסברי הדירקטוריון למצב עסקי התאגיד: (המשך)

2. מצב כספי:

להלן נתוני המצב הכספי של החברה לימים 30 בספטמבר 2019 ו- 31 בדצמבר 2018:

במיליוני שקל חדש			
אחוזים	גידול (קיטון)	31 בדצמבר 2018	30 בספטמבר 2019
נכסים שוטפים			
(29%)	(818)	2,806	1,988
(24%)	(113)	477	364
27%	1,178	4,364	5,542
(22%)	(118)	526	408
(55%)	(684)	1,241	557
0%	-	142	142
(6%)	(54)	947	893
(6%)	(609)	10,503	9,894
נכסים שאינם שוטפים			
14%	209	1,463	1,672
3%	35	1,228	1,263
(26%)	(9)	34	25
9%	235	2,725	2,960
נכסים בגין הטבות לאחר סיום העסקה:			
(35%)	(1,607)	4,538	2,931
10%	138	1,430	1,568
(25%)	(1,469)	5,968	4,499
רכוש קבוע, נטו:			
3%	1,580	53,391	54,971
(17%)	(706)	4,276	3,570
2%	874	57,667	58,541
1%	10	1,200	1,210
(1%)	(959)	78,063	77,104
סך נכסים			
15%	1,186	7,873	9,059
0%	227	85,936	86,163

א. הסברי הדירקטוריון למצב עסקי התאגיד: (המשך)

2. מצב כספי: (המשך)

להלן נתוני המצב הכספי של החברה לימים 30 בספטמבר 2019 ו- 31 בדצמבר 2018: (המשך)

במיליוני שקל חדש			
אחוזים	גידול (קיטון)	31 בדצמבר 2018	30 בספטמבר 2019
התחייבויות שוטפות			
אשראי מתאגידים בנקאיים ומנותני אשראי			
אחרים	115%	2,626	5,638
ספקים ונותני שירותים	(2%)	2,256	2,222
זכאים ויתרות זכות	(4%)	1,432	1,378
מקדמות ממזמיני עבודות בניית עבודות			
בביצוע	(3%)	437	423
הפרשות	(5%)	681	646
התחייבויות מיועדות למכירה	21%	307	373
	38%	7,739	10,680
התחייבויות שאינן שוטפות			
אגרות חוב	(13%)	33,673	29,382
התחייבויות לתאגידים בנקאיים	(7%)	4,668	4,361
התחייבויות בגין הטבות אחרות לאחר סיום העסקה			
מיסים נדחים, נטו	23%	5,097	6,260
התחייבות למדינת ישראל	(4%)	5,769	5,554
התחייבות בגין חכירה	(0%)	1,788	1,785
התחייבויות אחרות	0%	-	625
	(7%)	635	593
	(6%)	51,630	48,560
הון			
הון מניות	0%	908	908
קרנות הון	(12%)	759	665
קרן הון מדידה מחדש	91%	(1,527)	(2,914)
עודפים	6%	24,703	26,152
	(0%)	24,843	24,811
סך התחייבויות והון			
	(0%)	84,212	84,051
יתרות זכות של חשבונות פיקוח נדחים ומיסים			
נדחים בגין חשבונות פיקוח נדחים	23%	1,724	2,112
סך התחייבויות, הון ויתרות זכות של חשבונות פיקוח נדחים			
	0%	85,936	86,163

א. הסברי הדירקטוריון למצב עסקי התאגיד: (המשך)

2. מצב כספי: (המשך)

(א) נכסים שוטפים ושאינם שוטפים:

להלן פירוט השינויים העיקריים:

- (1) הקיטון בחייבים ויתרות חובה נובע בעיקרו מקיטון ביתרת עסקאות ההגנה לאור הירידה בשערי הדולר והיין היפני ומקיטון בחובות עובדים.
- (2) הקיטון במלאי הדלקים (שוטף ולא שוטף) נובע בעיקר מקיטון במלאי הפחם בשל ירידת מחיר וכמות, קיטון במלאי המזוט ומקיטון בערך מלאי הגז הנוזלי. הקיטון במלאי קוזז בחלקו בשל רכישת מלאי סולר חירום במהלך התקופה.
- (3) הקיטון בסעיף עודף נכסי תוכנית הפנסיה על מחויבות לפנסיה נובע מגידול במחויבות בעיקר עקב ירידה בשיעור הריבית להיוון המקוזז מגידול בנכסי התוכנית בעיקר עקב תשואה על נכסי התוכנית בתקופה.

(ב) השקעות ברכוש קבוע:

להלן פירוט השקעות החברה ברכוש קבוע בתקופת הדוח ובתקופה המקבילה אשתקד:

לתשעת החודשים שנסתיימו ביום		
30 בספטמבר 2018	30 בספטמבר 2019	
במיליוני שקל חדש		
589	1,953	תחנות כח, מחז"מים, מבנים
374	531	תחמ"שים וקווי מתח עליון
45	181	תחנות מיתוג וקווי מתח על 400 ק"ו
626	1,010	רשתות לחלוקה ומונים
409	531	מלאי מחסנים
162	270	אחרות
2,205	4,476	סה"כ

כולל השפעת היישום לראשונה של תקן דיווח כספי בינלאומי IFRS16 בגינו הוכרו נכסי זכות שימוש. לפרטים ראה ביאור 1ג2 בדוחות הכספיים.

(ג) התחייבויות שוטפות ושאינן שוטפות:

- (1) בתקופת הדוח הונפקו ניירות ערך מסחריים סחירים בסך 220 מיליוני שקל חדש והנפקה נוספת של ניירות ערך מסחריים לא סחירים בסך של 200 מיליוני ש"ח (לפרטים נוספים ראה ביאור 8 בדוחות הכספיים).
- (2) קיטון באגרות חוב והתחייבויות לתאגידים בנקאיים בשל מיון לחלויות השוטפות עקב מועד פירעון הצפוי.
- (3) גידול באשראי מתאגידים בנקאיים ונותני אשראי אחרים נובע בעיקרו בשל הגידול בחלויות השוטפות כאמור המקוזז בחלקו על ידי פירעון של אגרות חוב בסך של 400 מיליון דולר (לפרטים נוספים ראה ביאור 8 בדוחות הכספיים).
- (4) גידול בהתחייבויות שוטפות ולא שוטפות בגין חכירה בסך של כ-863 מיליוני שקל חדש בעקבות יישום לראשונה של תקן IFRS16 (אשר כנגדם נרשמו נכסי זכות שימוש כמובא בסעיף ב' לעיל). לפרטים ראה ביאור 1ג2 בדוחות הכספיים.
- (5) גידול בהתחייבויות בגין הטבות אחרות לאחר סיום העסקה בסך של כ-1,163 מיליוני שקל חדש בעיקר בגין עלויות הרפורמה בתקופה (ראה ביאור 6ג בדוחות הכספיים ולעניין נכסי הפיקוח בגין עלויות הרפורמה ראה ביאור 7 בדוחות הכספיים).

(ד) חשבונות פיקוח נדחים:

לפרטים אודות יתרות של חשבונות פיקוח נדחים והשינויים בהם בתקופת הדוח ראה ביאור 7 בדוחות הכספיים.

א. הסברי הדירקטוריון למצב עסקי התאגיד: (המשך)

3. השוואה וניתוח תוצאות הפעילות בתקופת הדוח לעומת התקופה המקבילה אשתקד:

(א) להלן דוחות רווח והפסד ורווח כולל אחר במיליוני שקלים חדשים:

סעיף	שינוי	לתשעת החודשים שנסתיימו ביום 30 בספטמבר 2018		לתשעת החודשים שנסתיימו ביום 30 בספטמבר 2019		דוחות רווח והפסד
		במיליוני שקל חדש	%	במיליוני שקל חדש	%	
ב	6%	1,026	100%	18,096	100%	הכנסות
ג	0%	48	83%	15,003	79%	עלות הפעלת מערכת החשמל
		978	17%	3,093	21%	רווח מהפעלת מערכת החשמל
		55	0%	(2)	0%	הוצאות (הכנסות) אחרות
	(6%)	(42)	4%	694	3%	הוצאות מכירה ושיווק
	5%	29	3%	533	3%	הוצאות הנהלה וכלליות
						הכנסות מהתחייבויות
	(70%)	45	0%	(64)	(0%)	לפנסיונרים נטו
		681	0%	-	4%	תוצאות הסכם הרפורמה
		210	11%	1,932	11%	רווח מפעולות רגילות
		2,627	(15%)	(2,627)	0%	תוצאות הסדר הנכסים
ה	(33%)	(537)	9%	1,647	6%	הוצאות מימון
		(1,880)	16%	2,912	5%	רווח לפני מיסים על ההכנסה
		(74)	1%	265	1%	מיסים על ההכנסה
		(1,806)	15%	2,647	4%	רווח אחרי מיסים על ההכנסה
						חלק החברה בהפסדי חברות
		(9)	0%	-	0%	כלולות
						רווח חשבונות פיקוח
		(1,815)	15%	2,647	4%	נדחים
						תנועות ביתרות חשבונות פיקוח
		(328)	5%	945	3%	נדחים, נטו ממס
		(2,143)	20%	3,592	8%	רווח לתקופה
דוחות מאוחדים על רווח (הפסד) כולל אחר:						
		(103)	0%	9	(1%)	גידור תזרים מזומנים, נטו ממס
						מדידות מחדש של תוכנית הטבה
31	(1756%)	(1,580)	0%	90	(8%)	מוגדרת, נטו ממס
		103	0%	-	1%	תנועה בחשבונות פיקוח נדחים, נטו ממס
		(1,580)	1%	99	(8%)	רווח (הפסד) כולל אחר לתקופה
		(3,723)	20%	3,691	(0%)	רווח (הפסד) כולל לתקופה

א. הסברי הדירקטוריון למצב עסקי התאגיד: (המשך)

3. השוואה וניתוח תוצאות הפעילות בתקופת הדוח לעומת התקופה המקבילה אשתקד: (המשך)

(ב) הכנסות:

ההכנסות בתקופת הדוח הסתכמו לסך של כ- 19,122 מיליוני שקל חדש לעומת 18,096 מיליוני שקל חדש בתקופה המקבילה אשתקד, גידול בסך של כ-1,026 מיליוני שקל חדש הנובע בעיקר מעליית תעריף החשמל ועליית הביקוש לחשמל בתקופת הדוח.

שיא הביקוש לחשמל -

שיא הביקוש לחשמל בתקופה זו היה בחודש יולי והגיע ל-13,568 מגווא"ט הכולל 9,609 מגווא"ט ייצור על ידי החברה, כ-3,829 מגווא"ט ייצור על ידי יצרנים פרטיים ויצרנים עצמיים וכ-130 מגווא"ט הורדת ביקוש על ידי הפעלת הסכמי צרכנים. היכולת המותקנת הזמינה של חברת החשמל הגיעה באותו מועד ל-10,657 מגווא"ט.

שיא הביקוש לחשמל בתקופה המקבילה אשתקד היה בחודש יולי והגיע ל-12,921 מגווא"ט הכולל 9,343 מגווא"ט ייצור החברה, כ-3,448 מגווא"ט על ידי יצרנים פרטיים ויצרנים עצמיים וכ-130 מגווא"ט הורדת ביקוש על ידי הפעלת הסכמי צרכנים. היכולת המותקנת הזמינה של חברת החשמל הגיעה באותו המועד ל-9,699 מגווא"ט.

(ג) עלות הפעלת מערכת החשמל:

עלות הפעלת מערכת החשמל בתקופת הדוח הסתכמה לסך של כ-15,051 מיליוני שקל חדש לעומת סך של כ-15,003 מיליוני שקל חדש בתקופה המקבילה אשתקד, גידול של כ-48 מיליוני שקל חדש, הנובע בעיקר מ:

(1) עלות צריכת הדלקים

בתקופת הדוח הסתכמה עלות צריכת הדלקים לסך של כ-6,709 מיליוני שקל חדש לעומת כ-6,630 מיליוני שקל חדש בתקופה המקבילה אשתקד, גידול של כ-79 מיליוני שקל חדש, המהווה גידול של כ-1%.

השינוי בעלות צריכת הדלקים נובע בעיקרו מגידול בביקוש לחשמל ומייצור באמצעות סולר אשר קוזז בחלקו בשל ירידה בייצור בגז טבעי ומירידת מחירי הפחם.

להלן פירוט השינויים במיליוני שקלים חדשים

סוג הדלק	שינוי בצריכה	שינוי במחירים	סה"כ
מזוט.....	(6)	2	(4)
פחם.....	183	(301)	(118)
סולר.....	289	28	317
גז טבעי.....	(281)	104	(177)
גז נוזלי LNG.....	128	(61)	67
סה"כ	313	(228)	85
שינוי בעלויות סולר חירום נלוות דלקים והפרשות.....			(6)
סה"כ			79

(2) קיטון בהוצאות הפחת בסך של 302 מיליוני שקל חדש - ראה להלן סעיף ד'.

(3) גידול ברכישות חשמל בסך של 386 מיליוני שקל חדש הנובע בעיקר מכניסת יצרני חשמל חדשים לשוק (בעיקר פוטו-וולטאים).

א. הסברי הדירקטוריון למצב עסקי התאגיד: (המשך)

3. השוואה וניתוח תוצאות הפעילות בתקופת הדוח לעומת התקופה המקבילה אשתקד: (המשך)

ד) פחת והפחתות:

להלן פירוט הוצאות הפחת וההפחתות המוצגות בדוח רווח והפסד:

הוצאות פחת והפחתות	לתשעת החודשים שנסתיימו ביום		שינוי ב%	הפרש
	30 בספטמבר 2019	30 בספטמבר 2018		
	במיליוני שקל חדש	במיליוני שקל חדש		
הפעלת מערכת החשמל כללי (*)	3,121	3,423	(9%)	(302)
הפעלת מערכת החשמל בגין דלקים (**)	191	10	1,810%	181
מכירה ושיווק	120	116	3%	4
הנהלה וכלליות	92	86	7%	6
הפרשה לירידת ערך	72	-	-	72
סה"כ הוצאות פחת	3,596	3,635	(1%)	(39)

(*) הקיטון בהוצאות הפחת נובע בעיקרו ממספר נכסים שהופחתו במלואם, וכן משינוי אומדן אורך חיים של כלל נכסי הרשת, לפרטים ראה ביאור 2 לא בדוחות הכספיים השנתיים.

(**) נובע בעיקר מיישום לראשונה של תקן דיווח כספי בינלאומי IFRS 16 בגין חכירות לפרטים ראה ביאור 1ג2 בדוחות הכספיים.

א. הסברי הדירקטוריון למצב עסקי התאגיד: (המשך)

3. השוואה וניתוח תוצאות הפעילות בתקופת הדוח לעומת התקופה המקבילה אשתקד: (המשך)

(ה) הוצאות מימון:

לתשעת החודשים שנסתיימו ביום		
	30 בספטמבר	30 בספטמבר
הפרש	2018	2019
במיליוני שקל חדש		

א. הוצאות (הכנסות) מימון בגין הפרשי שער והפרשי הצמדה ושערון עסקאות הגנה		
הפרשי שער בגין התחייבויות פיננסיות במטבע חוץ, בעיקר מהפרשי שקל/דולר כתוצאה מירידת שער"ח בשיעור של כ- 7.1% והפרשי שקל/ליין כתוצאה מירידת שער"ח בשיעור של כ- 5.36% בתקופת הדוח.....		
(2,402)	1,050	(1,352)
שערון עסקאות ההגנה כתוצאה משינויים בתקופה של שער החליפין.....		
2,343	(1,029)	1,314
שערון עסקאות ההגנה כתוצאה משינויים בתקופה של מדד המחירים לצרכן.....		
(131)	206	75
שערון עסקאות ההגנה לשוויים ההוגן הנובעים בעיקר מהשינויים בעקומי הריביות להיוון ובסיכון האשראי שחלו בתקופת הדוח.....		
104	35	139
הפרשי הצמדה בגין התחייבויות פיננסיות צמודות למדד שעלה בשיעור של 0.5% בתקופת הדוח זאת לעומת עליה של 1.1% בתקופה המקבילה אשתקד.....		
(69)	141	72
(155)	403	248
ב. הוצאות ריבית ואחרות		
הוצאות ריבית.....		
(310)	1,443	1,133
הכנסות מימון אחרות.....		
(63)	(58)	(121)
(373)	1,385	1,012
ג. הפסד מפדיון מוקדם של אגרות חוב		
(68)	68	-
(596)	1,856	1,260
ד. הוון עלויות אשראי		
הוצאות מימון שהונו על פרויקטים בהקמה.....		
(59)	209	150
(537)	1,647	1,110

כנגד החשיפה במטבע חוץ (בעיקר בדולר) החברה מיישמת מדיניות הגנות לשער החליפין. עסקאות ההגנה שביצעה החברה לאורך השנים להחלפת מטבע חוץ החליפו למעשה את ההתחייבויות במטבע חוץ להתחייבויות שקליות צמודות למדד או נומינליות בריבית קבועה. כמו כן, החברה מכירה בחשבונות פיקוח נדחים בגין הפרשי הצמדה למדד, לפרטים ראה ביאור 7 בדוחות הכספיים.

א. הסברי הדירקטוריון למצב עסקי התאגיד: (המשך)

3. השוואה וניתוח תוצאות הפעילות בתקופת הדוח לעומת התקופה המקבילה אשתקד: (המשך)

(ו) תוצאות עסקיות נוספות בתקופת הדוח:

- (1) EBITDA כולל תנועה בחשבונות פיקוח ובנטרול אירועים מיוחדים ולא שוטפים בתקופת הדוח הינו 6,477 מיליוני שקל חדש לעומת 6,217 מיליוני שקל חדש בתקופה המקבילה אשתקד.
- (2) פרטים בנושא השפעת הסכם הרפורמה בסך של כ-681 מיליוני שקל חדש, ראה ביאור 16 בדוחות הכספיים.
- (3) שינוי ברווח (הפסד) כולל אחר בגין מדידות מחדש של תוכנית הטבה מוגדרת נטו ממס בהשוואה לתקופה המקבילה אשתקד, בסך של כ-1,580 מיליוני שקל חדש הנובע בעיקרו מקיטון בריבית להיוון על ההתחייבות בקיזוז גידול התשואה על נכסי התוכנית בתקופת הדוח.

א. הסברי הדירקטוריון למצב עסקי התאגיד: (המשך)

4. השוואה וניתוח תוצאות הפעילות ברבעון לעומת הרבעון המקביל אשתקד:

(א) להלן דוחות רווח והפסד ורווח כולל אחר במיליוני שקלים חדשים:

סעיף	שינוי	לשלושת החודשים שנתיים ביום 30 בספטמבר 2018		לשלושת החודשים שנתיים ביום 30 בספטמבר 2019		דוחות רווח והפסד
		במיליוני שקל חדש	%	במיליוני שקל חדש	%	
ב	6%	409	100%	7,305	100%	הכנסות
ג	(1%)	(75)	75%	5,515	71%	עלות הפעלת מערכת החשמל
	27%	484	25%	1,790	29%	רווח מהפעלת מערכת החשמל
		13	-	-	0%	הוצאות אחרות
	3%	6	3%	218	3%	הוצאות מכירה ושיווק
	(7%)	(14)	3%	204	2%	הוצאות הנהלה וכלליות
						הכנסות מהתחייבויות
	50%	(8)	0%	(16)	(0%)	לפנסיונרים נטו
		198	0%	-	3%	תוצאות הסכם הרפורמה
		289	19%	1,384	22%	רווח מפעולות רגילות
		2,627	(36%)	(2,627)	0%	תוצאות הסדר הנכסים
ה	(88%)	(234)	4%	265	0%	הוצאות מימון
		(2,104)	51%	3,746	21%	רווח לפני מיסים על ההכנסה
	(28%)	(126)	6%	451	4%	מיסים על ההכנסה
		(1,978)	45%	3,295	17%	רווח אחרי מיסים על ההכנסה
						חלק החברה ברווחי (הפסדי) חברות
	(200%)	(8)	0%	4	0%	כלולות
		(1,986)	45%	3,299	17%	רווח לפני חשבונות פיקוח
						נדחים
	(110%)	(521)	6%	473	(1%)	תנועות ביתרות חשבונות פיקוח
		(2,507)	52%	3,772	16%	נדחים, נטו ממס
						רווח לתקופה
דוחות מאוחדים על רווח (הפסד) כולל אחר:						
	(8900%)	(89)	0%	1	(1%)	גידור תזרים מזומנים, נטו ממס
						מדידות מחדש של תוכנית הטבה
31	(539%)	(1,368)	3%	254	(14%)	מוגדרת, נטו ממס
						תנועה בחשבונות פיקוח נדחים,
		57	0%	-	0%	נטו ממס
		(1,400)	3%	255	(15%)	רווח (הפסד) כולל אחר לתקופה
		(3,907)	55%	4,027	2%	רווח כולל לתקופה

א. הסברי הדירקטוריון למצב עסקי התאגיד: (המשך)

4. השוואה וניתוח תוצאות הפעילות ברבעון לעומת הרבעון המקביל אשתקד: (המשך)

(ב) הכנסות:

ההכנסות ברבעון הסתכמו לסך של כ-7,714 מיליוני שקל חדש לעומת כ-7,305 מיליוני שקל חדש ברבעון המקביל אשתקד, גידול בסך של כ-409 מיליוני שקל חדש הנובע מעליית תעריף החשמל ועליית הביקוש לחשמל בתקופה.

שיא הביקוש לחשמל -

שיא הביקוש לחשמל ברבעון היה בחודש יולי והגיע ל-13,568 מגווא"ט הכולל 9,609 מגווא"ט ייצור על ידי החברה, כ-3,829 מגווא"ט ייצור על ידי יצרנים פרטיים ויצרנים עצמיים וכ-130 מגווא"ט הורדת ביקוש על ידי הפעלת הסכמי צרכנים. היכולת המותקנת הזמינה של חברת החשמל הגיעה באותו מועד ל-10,657 מגווא"ט.

שיא הביקוש לחשמל ברבעון המקביל אשתקד היה בחודש יולי והגיע ל-12,921 מגווא"ט הכולל 9,343 מגווא"ט ייצור החברה, כ-3,448 מגווא"ט על ידי יצרנים פרטיים ויצרנים עצמיים וכ-130 מגווא"ט הורדת ביקוש על ידי הפעלת הסכמי צרכנים. היכולת המותקנת הזמינה של חברת החשמל הגיעה באותו המועד ל-9,699 מגווא"ט.

(ג) עלות הפעלת מערכת החשמל:

עלות הפעלת מערכת החשמל ברבעון הסתכמה לסך של כ-5,440 מיליוני שקל חדש לעומת סך של כ-5,515 מיליוני שקל חדש ברבעון המקביל אשתקד, קיטון של כ-75 מיליוני שקל חדש (כ-1%), הנובע בעיקרו מ:

(1) עלות צריכת הדלקים

ברבעון הסתכמה עלות צריכת הדלקים לסך של כ-2,400 מיליוני שקל חדש לעומת כ-2,668 מיליוני שקל חדש ברבעון המקביל אשתקד, קיטון של כ-268 מיליוני שקל חדש.

השינוי בעלות צריכת הדלקים נובע בעיקרו מירידת מחירי דלקים (בעיקר פחם).

להלן פירוט השינויים במיליוני שקלים חדשים

סוג הדלק	שינוי בצריכה	שינוי במחירים	סה"כ
מזוט	(3)	1	(2)
פחם	48	(281)	(233)
סולר	137	15	152
גז טבעי	(183)	(2)	(185)
גז נוזלי LNG	55	(57)	(2)
סה"כ	54	(324)	(270)
שינוי בעלויות סולר חירום נלוות דלקים והפרשות			2
סה"כ			(268)

(2) קיטון בהוצאות הפחת בסך של 65 מיליוני שקל חדש - ראה להלן סעיף ד'.

(3) גידול ברכישות חשמל בסך של 261 מיליוני שקל חדש הנובע בעיקר מכניסת יצרני חשמל לשוק (בעיקר פוטו-וולטאים).

א. הסברי הדירקטוריון למצב עסקי התאגיד: (המשך)

4. השוואה וניתוח תוצאות הפעילות ברבעון לעומת הרבעון המקביל אשתקד: (המשך)

ד) פחת והפחתות:

להלן פירוט הוצאות הפחת וההפחתות המוצגות בדוח רווח והפסד:

		לשלושת החודשים שנסתיימו ביום			
		30 בספטמבר 2018	30 בספטמבר 2019		
שינוי ב%	הפרש	במיליוני שקל חדש		הוצאות פחת והפחתות	
(6%)	(65)	1,125	1,060	הפעלת מערכת החשמל כללי (*)	
1,525%	61	4	65	הפעלת מערכת החשמל בגין דלקים (**)	
29%	9	31	40	מכירה ושיווק	
10%	3	29	32	הנהלה וכלליות	
-	27	-	27	הפרשה לירידת ערך	
3%	35	1,189	1,224	סה"כ הוצאות פחת	

(*) הקיטון בהוצאות הפחת נובע בעיקרו ממספר נכסים שהופחתו במלואם, וכן משינוי אומדן אורך חיים של כלל נכסי הרשת, לפרטים ראה ביאור 2 לא בדוחות הכספיים השנתיים.

(**) נובע בעיקר מיישום לראשונה של תקן דיווח כספי בינלאומי IFRS 16 בגין חכירות לפרטים ראה ביאור 1ג2 בדוחות הכספיים.

א. הסברי הדירקטוריון למצב עסקי התאגיד: (המשך)

4. השוואה וניתוח תוצאות הפעילות ברבעון לעומת הרבעון המקביל אשתקד: (המשך)

(ה) הוצאות מימון:

לשלושת החודשים שנסתיימו ביום			
30 בספטמבר	30 בספטמבר		
2018	2019		
הפרש			
במיליוני שקל חדש			
			א. הוצאות (הכנסות) מימון בגין הפרשי שער והפרשי הצמדה ושערור עסקאות הגנה
			הפרשי שער בגין התחייבויות פיננסיות במטבע חוץ, הנובעים בעיקר מהפרשי שקל/דולר כתוצאה מירידת שער"ח בשיעור של כ- 2.36%
(250)	(195)	(445)	שערור עסקאות ההגנה כתוצאה משינויים בתקופה של שערי החליפין
257	184	441	שערור עסקאות ההגנה כתוצאה משינויים בתקופה של מדד המחירים לצרכן
(137)	34	(103)	שערור עסקאות ההגנה לשוויים ההוגן הנובעים בעיקר מהשינויים בעקומי הריביות להיוון ובסיכון האשראי שחלו ברבעון
136	(131)	5	הפרשי הצמדה בגין התחייבויות פיננסיות צמודות למדד שירד בשיעור של 0.69% ברבעון זאת לעומת עליה של 0.2% ברבעון המקביל אשתקד
(127)	27	(100)	סה"כ הוצאות בגין הפרשי שער והפרשי הצמדה ושערור עסקאות הגנה
<u>(121)</u>	<u>(81)</u>	<u>(202)</u>	ב. הוצאות (הכנסות) ריבית ואחרות
			הוצאות ריבית
(48)	423	375	הכנסות מימון אחרות
(98)	(11)	(109)	סה"כ הוצאות ריבית ואחרות
<u>(146)</u>	<u>412</u>	<u>266</u>	ג. הון עלויות אשראי
			הוצאות מימון שהונו על פרויקטים בהקמה
(33)	66	33	סה"כ הוצאות מימון
<u>(234)</u>	<u>265</u>	<u>31</u>	

כנגד החשיפה במטבע חוץ (בעיקר בדולר) החברה מיישמת מדיניות הגנות לשער החליפין. עסקאות ההגנה שביצעה החברה לאורך השנים להחלפת מטבע חוץ החליפו למעשה את ההתחייבויות במטבע חוץ להתחייבויות שקליות צמודות מדד או נומינליות בריבית קבועה. כמו כן, החברה מכירה בחשבונות פיקוח נדחים בגין הפרשי הצמדה למדד, לפרטים ראה ביאור 7 בדוחות הכספיים.

א. הסברי הדירקטוריון למצב עסקי התאגיד: (המשך)

4. השוואה וניתוח תוצאות הפעילות ברבעון לעומת התקופה המקבילה אשתקד: (המשך)

(ו) תוצאות עסקיות נוספות ברבעון :

- (1) EBITDA כולל תנועה בחשבונות פיקוח ובנטרול אירועים מיוחדים ולא שוטפים ברבעון הינו 2,933 מיליוני שקל חדש לעומת 3,038 מיליוני שקל חדש ברבעון המקביל אשתקד.
- (2) לפרטים בנושא תוצאות הסכם הרפורמה בסך של כ-198 מיליוני שקל חדש, ראה ביאור 16 בדוחות הכספיים.
- (3) שינוי ברווח (הפסד) כולל אחר בגין מדידות מחדש של תוכנית הטבה מוגדרת נטו ממס בהשוואה לתקופה המקבילה אשתקד, בסך של כ-1,368 מיליוני שקל חדש הנובע בעיקרו מקיטון בריבית להיוון על ההתחייבות בקיזוז גידול התשואה על נכסי התוכנית.

5. נזילות בתקופת הדוח:

(א) כללי:

- (1) תזרים מזומנים מפעילות שוטפת:
בתקופת הדוח הסתכם התזרים מפעילות שוטפת לסך של 4,961 מיליוני שקל חדש לעומת סך של 4,891 מיליוני שקל חדש בתקופה המקבילה אשתקד. לפירוט השינוי ראה נספח א' לדוח תזרים המזומנים בדוחות הכספיים.
- (2) תזרימי מזומנים לפעילות השקעה:
בתקופת הדוח הסתכם התזרים אשר שימש לפעילות השקעה לסך של 2,356 מיליוני שקל חדש לעומת סך של 2,440 מיליוני שקל חדש בתקופה המקבילה אשתקד. השינוי בתזרים מזומנים מפעילות השקעה בסך של כ-84 מיליוני שקל חדש נובע בעיקרו מפירעון פיקדונות בתאגידים בנקאיים שקוזז בחלקו בהשקעה ברכוש קבוע.
- (3) תזרימי מזומנים לפעילות מימון:
בתקופת הדוח הסתכם התזרים אשר שימש לפעילות מימון לסך של 3,405 מיליוני שקל חדש לעומת סך של 4,655 מיליוני שקל חדש בתקופה המקבילה אשתקד. השינוי בתזרים מזומנים מפעילות מימון בסך של 1,250 מיליוני שקל חדש נובע בעיקרו מקיטון בפירעונות של אגרות החוב וקיטון בריביות ועמלות ששולמו המקוזז בחלקו על ידי הקיטון בהנפקות של אגרות חוב ובקבלת הלוואות.

לפרטים נוספים על תזרים המזומנים של החברה ראה דוח תזרים מזומנים של החברה בדוחות הכספיים.

א. הסברי הדירקטוריון למצב עסקי התאגיד: (המשך)

5. נזילות בתקופת הדוח: (המשך)

(ב) מקורות מימון:

(1) כללי:

החברה מממנת את פעילותה ממקורותיה העצמיים, מהנפקת אגרות חוב בישראל ובחו"ל ומהלוואות מגופים בנקאיים בישראל ובחו"ל. ראה ביאור 8 בדוחות הכספיים.

(2) ניירות ערך מסחריים:

בתקופת הדוח הנפיקה החברה ניירות ערך מסחריים. לפרטים נוספים ראה ביאור 8 בדוחות הכספיים.

(3) פירעונות מהותיים בתקופת הדוח ולאחריו:

לפרטים נוספים ראה ביאור 8 בדוחות הכספיים.

(4) אגרות חוב והלוואות לזמן ארוך (ללא התחייבויות בגין חכירה):

יתרת ההתחייבויות הפיננסיות של החברה לזמן ארוך ליום 30 בספטמבר 2019 ו- 31 בדצמבר 2018 הינה כ- 35,528 מיליוני שקל חדש וכ- 40,129 מיליוני שקל חדש בהתאמה, לפי הפירוט כדלהלן:

ליום 30 בספטמבר 2019	ליום 31 בדצמבר 2018	
במיליוני שקל חדש		
התחייבויות שקליות צמודות מדד:		
6,986	6,979	אגרות חוב סחירות.....
5,343	5,316	אגרות חוב לא סחירות
1,866	1,875	הלוואות ממדינת ישראל.....
285	285	הלוואות.....
14,480	14,455	סה"כ.....
התחייבויות שקליות לא צמודות:		
3,069	3,069	אגרות חוב סחירות.....
-	15	אגרות חוב לא סחירות
500	500	הלוואות.....
3,569	3,584	סה"כ.....
התחייבויות צמודות דולר:		
13,893	16,454	אגרות חוב בחו"ל.....
619 *	718	הלוואות.....
14,512	17,172	סה"כ
התחייבויות נקובות במטבע חוץ אחר:		
2,421	2,558	אגרות חוב ביפן.....
734	948	הלוואות באירו.....
35,716	38,717	סה"כ התחייבויות
37	41	הלוואה דולרית של חברת הפחם.....
849	978	פרמיה, ניכיון והוצאות נדחות
(4,333)	(2,126)	מיון לחלויות שוטפות
3,259	2,519	עסקאות הגנה לזמן הארוך
35,528	40,129	סה"כ אגרות חוב, התחייבויות לתאגידים בנקאיים והתחייבויות למדינת ישראל לזמן ארוך

* כולל הלוואות בערבות מדינת ישראל בסך 310 מיליוני שקל חדש ליום 30 בספטמבר 2019, וסך של 362 מיליוני שקל חדש ליום 31 בדצמבר 2018.

א. הסברי הדירקטוריון למצב עסקי התאגיד: (המשך)

5. נזילות בתקופת הדוח: (המשך)

(ב) מקורות מימון: (המשך)

(5) ממוצע אשראי לזמן ארוך ל- 30 בספטמבר 2019:

האשראי נלקח מתאגידים בנקאיים ואחרים. ממוצע האשראי לתקופת הדוח היה כ- 40,819 מיליוני שקל חדש ועיקרו הלוואות לזמן ארוך ואגרות חוב (כולל עסקאות הגנה, נדחות, פרמיה / ניכיון של אגרות חוב והתחייבויות בגין חכירה).

(6) אשראי ספקים ולקוחות

ליום 31 בדצמבר		ליום 30 בספטמבר			
2018		2018		2019	
ממוצע אשראי **	ימים	ממוצע אשראי **	ימים	ממוצע אשראי **	ימים
1,711	44	1,711	43	1,724	41
3,552	56	3,783	60	3,989	58
ספקים.....					
לקוחות *					
לקוחות בנטרול חובות הרשות					
הפלסטינאית וחברת מזרח ירושלים					
(ראה ביאור 4 בדוחות הכספיים) *					
2,305	39	2,536	44	2,562	41

* ימי האשראי המוצגים לעיל מייצגים את ימי האשראי מיום הפקת החשבונית ועד מועד התשלום.
(חובות עבר בגין עלויות מערכתיות מנוטרלים מהחישוב)

** במיליוני שקל חדש

ב. דוח בסיסי ההצמדה:

ליום 30 בספטמבר 2019						
(במיליוני שקל חדש)						
הצמדה לדולר ארה"ב	הצמדה לאירו	הצמדה ליין יפני	הצמדה למדד המחירים לצרכן *	לא פיננסי ואחרים	סה"כ	
רכוש:						
697	-	-	-	-	1,988	מזומנים ושוי מזומנים
174	190	-	-	-	364	השקעות לזמן קצר
-	-	-	-	-	5,542	לקוחות בגין מכירות חשמל
62	-	-	37	163	408	חייבים ויתרות חובה.....
-	-	-	-	557	557	מלאי דלקים
-	-	-	-	142	142	מלאי מחסנים
-	-	-	-	893	893	נכסים מיועדים למכירה.....
-	-	-	-	1,672	1,672	מלאי דלקים זמן ארוך
490	-	-	342	30	1,263	חייבים לזמן ארוך
-	-	-	-	25	25	השקעה בחברה כוללה
-	-	-	-	4,499	4,499	נכסים בגין הטבות לאחר סיום העסקה
-	-	-	-	58,541	58,541	רכוש קבוע, נטו
-	-	-	-	1,210	1,210	נכסים בלתי מוחשיים, נטו
-	-	-	-	9,059	9,059	יתרות חובה של חשבונות נדחים רגולטוריים נטו ממס ...
1,423	190	-	379	76,791	86,163	סה"כ

* כולל התאמות לשווי הוגן של עסקאות הגנה (לרבות בגין סיכון אשראי).
החל מ-1 בינואר 2016 החברה מכירה בחשבון פיקוח נדחה בגין הפרשי הצמדה למדד על רכיב ההון הזר במימון הרכוש הקבוע.

ב. דוח בסיסי הצמדה: (המשך)

ליום 30 בספטמבר 2019						
(במיליוני שקל חדש)						
הצמדה לדולר ארה"ב	הצמדה לאירו	הצמדה ליין יפני	הצמדה למדד המחירים לצרכן*	לא פיננסי ואחרים	סה"כ	
התחייבויות:						
2,114	130	-	2,257	-	5,638	אשראי מתאגידים בנקאיים ומנותני אשראי אחרים
712	60	-	-	-	2,222	התחייבויות לספקים ונותני שירותים
236	3	22	145	-	1,378	זכאים יתרות זכות
-	-	-	-	646	646	הפרשות
-	-	-	-	423	423	מקדמות ממשלתי עבודות בניכוי עבודות ביצוע
-	-	-	-	373	373	התחייבויות מיועדות למכירה
אגרות חוב, התחייבויות לתאגידים בנקאיים והתחייבויות						
12,625	563	2,409	11,798	571	31,077	אחרות
496	-	-	127	-	625	התחייבויות בגין חכירה לזמן ארוך
(14,151)	(735)	(2,418)	15,810	-	3,259	התחייבויות בגין עסקאות הגנה לזמן ארוך
-	-	-	1,785	-	1,785	התחייבויות למדינת ישראל
-	-	-	-	6,260	6,260	התחייבויות בגין הטבות לאחר סיום העסקה
-	-	-	-	5,554	5,554	מיסים נדחים, נטו
-	-	-	-	24,811	24,811	הון עצמי
-	-	-	-	2,112	2,112	יתרות זכות של חשבונות נדחים רגולטוריים נטו ממש
2,032	21	13	31,922	11,425	86,163	סה"כ
(609)	169	(13)	(31,543)	(4,045)	-	סה"כ נטו
(692)	-	-	692	-	-	חשיפות בגין חכירות המכוסות בתעריף החשמל**
83	169	(13)	(32,235)	(4,045)	-	סה"כ חשיפה נטו

* כולל התאמות לשווי הוגן של עסקאות הגנה (לרבות בגין סיכון אשראי).

החל מ-1 בינואר 2016 החברה מכירה בחשבון פיקוח נדחה בגין הפרשי הצמדה למדד על רכיב ההון הזר במימון הרכוש הקבוע.

** בעקבות היישום לראשונה של תקן הדיווח הכספי הבינלאומי IFRS 16 בנושא חכירות, הכירה החברה בהתחייבויות דולריות בגין חכירת האוניה המגזזת LNG ובגין חכירת האוניות של חברת הפחם שיתרתם המשוערכת ליום 30 בספטמבר 2019 הינה כ-439 מיליוני שקל חדש וכ-253 מיליוני שקל חדש בהתאמה. התשלומים הדולריים בגין התחייבויות אלו מוכרים לחברה על ידי רשות החשמל ולכן יש כיסוי לחשיפה בגין.

לפרטים בדבר דוח בסיסי הצמדה ליום 31 בדצמבר 2018 ראה ביאור 26 בדוחות הכספיים השנתיים.

ג. היבטי ממשל תאגידי:

1. הביקורת הפנימית:

להלן פירוט בנושא פעילות המבקרת הפנימית בתקופת הדוח:
 הדוח השנתי של הביקורת הפנימית לשנת 2018, הכולל את סטטוס יישום תכנית העבודה לשנת 2018, הוצג בוועדת הביקורת של הדירקטוריון בתאריך 24 בינואר 2019. דיווח סטטוס חצי שנתי של יישום תכנית העבודה לשנת 2019 הוצג בוועדת הביקורת של הדירקטוריון בתאריך 8 ביולי 2019.
 בתקופה ינואר - ספטמבר 2019 הופצו בסה"כ 77 דוחות: 57 דוחות ביקורת ו-20 דוחות בדיקה. בתקופה זו קיימה ועדת הביקורת של הדירקטוריון 8 דיונים על דוחות הביקורת הפנימית בתאריכים: 24 בינואר 2019, 21 בפברואר 2019, 28 במרץ 2019, 17 באפריל 2019, 22 במאי 2019, 20 ביוני 2019, 18 ביולי 2019, 15 באוגוסט 2019.

2. דירקטורים בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית:

נכון ליום הדוח על המצב הכספי, מכהנים בחברה חמישה דירקטורים בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית: עו"ד אריה (אריק) פורר; גב' מונא בח'ית; מר שלמה ארביב; מר אברהם מנלה; וגב' ענת אורן-אלעד.
 זאת לאחר מינויים כדירקטורים של מר אברהם מנלה (החל מיום 3 בספטמבר 2019) ושל גב' ענת אורן-אלעד (החל מיום 10 בספטמבר 2019), ואישור דירקטוריון החברה (מיום 5 ו-19 בספטמבר 2019) כי הינם בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית.
 בכך מתקיים המספר המזערי של דירקטורים בחברה בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית, כפי שנקבע על ידי הדירקטוריון (5 דירקטורים).

3. הליך אישור הדוחות הכספיים:

במסגרת הדיון בדוחות הכספיים ליום 30 בספטמבר 2019 קיימה הוועדה לבחינת הדוחות הכספיים שתי ישיבות:

בישיבה לבחינת דוחות כספיים שהתקיימה ב-14 בנובמבר 2019 נכחו:
 מר שלמה ארביב, יושב ראש הוועדה; עו"ד אריק פורר, חבר הוועדה; רו"ח מונא בח'ית, חברת הוועדה; מר עופר בלוק, מנכ"ל החברה; רו"ח אבי דויטשמן, סמנכ"ל כספים וכלכלה ופיתוח עסקי; עו"ד יעל נבו, היועצת המשפטית; נציגי אגף חשבונאות וכלכלה; נציגי אגף כספים; נציגי משרד רו"ח המבקר סומך חייקין; נציגי משרד עורכי דין הרצוג פוקס נאמן; היועצים הפיננסיים של החברה.

בישיבת הוועדה לבחינת דוחות כספיים השנייה, שהתקיימה ב-18 בנובמבר 2019 נכחו:
 מר שלמה ארביב, יושב ראש הוועדה; עו"ד אריק פורר, חבר הוועדה; רו"ח מונא בח'ית, חברת הוועדה; מר עופר בלוק, מנכ"ל החברה; רו"ח אבי דויטשמן, סמנכ"ל כספים וכלכלה ופיתוח עסקי; עו"ד יעל נבו, היועצת המשפטית; נציגי אגף חשבונאות וכלכלה; נציגי אגף כספים; נציגי משרד רו"ח המבקר סומך חייקין; נציגי משרד עורכי דין הרצוג פוקס נאמן; היועץ הפיננסי לדירקטוריון.

לאחר דיון בדוחות, גיבשה הוועדה את המלצותיה לעניין אישור הדוחות והעבירה אותן לדירקטוריון החברה.
 דירקטוריון החברה דן בדוחות הכספיים של החברה ובסוגיות מהותיות הקשורות לדיווח הכספי. הנהלת החברה הציגה לחברי הדירקטוריון את עיקר תוצאות הפעילות של החברה והנתונים הכספיים בתקופה הנסקרת, תוך התייחסות לאירועים מהותיים שאירעו במהלך התקופה. במהלך ההצגה השיבה ההנהלה לשאלות שהופנו אליה מחברי הדירקטוריון וסיפקה הסברים והבהרות, ככל הנדרש.

בדיון מיום 20 בנובמבר 2019 אישר הדירקטוריון בהמלצת הוועדה את הדוחות הכספיים ליום 30 בספטמבר 2019.

ד. גילוי בקשר עם הדיווח הפיננסי של החברה:

1. הדיווח הכספי בחברה:

הדוחות הכספיים המאוחדים של החברה נערכו בהתאם לתקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS) ופרשנויות להם שפורסמו על ידי הוועדה לתקני חשבונאות בינלאומיים (IASB). כמו כן, הדוחות הכספיים ערוכים בהתאם לתקנות ניירות ערך (דוחות כספיים שנתיים), התש"ע-2010. החברה מאחדת את החברה הלאומית לאספקת פחם בע"מ (להלן: "חברת הפחם") בדוחותיה הכספיים. הנתונים הכספיים המופיעים בדוח הדירקטוריון הם נתונים מהדוחות הכספיים המאוחדים של החברה. לפרטים נוספים ראה ביאור 2 בדוחות הכספיים השנתיים.

2. אומדנים חשבונאיים קריטיים:

הכנת הדוחות הכספיים על פי כללי חשבונאות מקובלים מחייבת את הנהלת החברה לבצע הערכות ואומדנים המשפיעים על הערכים המדווחים של הנכסים, ההתחייבויות, הכנסות והוצאות, וכן על גילוי בקשר לנכסים והתחייבויות מותנים. לפרטים אודות מדיניות שימוש באומדנים חשבונאיים קריטיים של החברה וגורמי מפתח לחוסר ודאות באומדנים בתקופה, ראה ביאור 2 בדוחות הכספיים ובביאור 22 בדוחות הכספיים השנתיים. בנוגע לאומדנים חשבונאיים קריטיים בנושא הטבות עובדים ראה ביאור 6 בדוחות הכספיים. בנוגע לאומדנים חשבונאיים קריטיים בנושא שווי הוגן למכשירים פיננסיים ראה ביאור 11 בדוחות הכספיים.

ד. גילוי בקשר עם הדיווח הפיננסי של החברה: (המשך)

3. הערכות שווי מהותיות ומהותיות מאוד:

(א) לפרטים אודות מדיניות החברה בנושא ראה סעיף 3 בדוח הדירקטוריון ליום 31 בדצמבר 2018.

(ב) לחברה הערכת שווי מהותית מאוד בנושא מחויבות אקטוארית בגין הטבות לעובדים בהתאם לתקן חשבונאות בינלאומי (IAS19) 19

זיהוי נושא ההערכה	מחויבות אקטוארית בגין הטבות לעובדים בהתאם לתקן חשבונאות בינלאומי 19 (IAS)
עיתוי ההערכה:	30 בספטמבר 2019
שווי נושא ההערכה שנקבע בהתאם להערכה	38,736 מיליוני שקל חדש
זיהוי המערך ואפיונו:	ההערכה בוצעה על ידי אלן פפרמן – שירותים אקטואריים בע"מ באמצעות אלן פפרמן וצוות העובדים שבפיקוחו. לאלן פפרמן תואר שני M.B.A. – Booth School of Business, University of Chicago (חבר מלא של אגודת האקטוארים בישראל – FILAA, ושל ה – Society of Actuaries בארה"ב – FSA). ניסיונו המקצועי בכ- 33 השנים האחרונות כולל הערכות אקטואריות בגין הטבות לעובדים מסוגים דומים לאלה של החברה, הערכות אקטואריות של קרנות פנסיה, וקביעת הנחות ושיטות לאקטוארים של קרנות פנסיה ושל חברות ביטוח, בתפקידים של אקטואר מעריך, אקטואר בוחן או מבקר וכן אקטואר רגולטורי.
מועד ההתקשרות עם מעריך השווי	26 במאי 2016
תלות במזמין ההערכה	לאקטואר החברה אין תלות בעבודה או בחברה. אקטואר החברה מקבל שכר טרחה עבור עבודה זו ועבור שרותי ייעוץ נוספים. שכר הטרחה אינו מותנה בתוצאות העבודה.
מודל ההערכה שמערך השווי פעל לפיו	Discounted Cash Flow (להלן: "DCF")
ההנחות שלפיהן ביצע מעריך השווי את ההערכה, בהתאם למודל ההערכות:	שיעור הריבית הריאלי המשוקלל הגלום בערך הנוכחי של המחויבות – 1.49% עדכון ריאלי בשכר בתקופת העבודה – מודל התפתחות שכר אישי של העובדים הפעילים וכן הכללת תוספות שכר בגין הסכמי שכר קיימים. עדכון ריאלי בסכומי הפנסיה לאחר סיום העסקה – מודל התפתחות הגמלה מחודש ינואר 2012 הגמלאות צמודות למדד המחירים לצרכן. תמותת פנסיונרים ושאיירים לרבות עדכון נתוני תמותה – לפי חוזר משרד האוצר 2013-3-1, ומחקר תמותה עבור הגמלאים והשאיירים של החברה הנחות אקטואריות נוספות – ראה חוות דעת אקטואר בנספח א'.
האורגן בחברה אשר החליט על התקשרות עם מעריך השווי	סמנכ"ל כספים וכלכלה ופיתוח עסקי
הסכמה מראש של מעריך השווי לצירוף ההערכה	קיימת
הסכם שיפוי	ביום 26 במאי 2016 העניקה החברה למערך השווי התחייבות לשיפוי בגין כל סכום או הוצאה שישולמו על ידו בגין תביעה או דרישה שהוגשה נגדו וקשורה במישרין או בעקיפין ממעשה או מחדל שהחברה אחראית לתוצאות הנובעות מהם, וזאת ככל שהסכום או ההוצאה כאמור עולה על שלוש פעמים היקף ההתקשרות הבסיסית של החברה עם מעריך השווי.

ד. גילוי בקשר עם הדיווח הפיננסי של החברה: (המשך)

4. גילוי תזרים מזומנים חזוי של החברה למימון פירעון התחייבות התאגיד:

למועד הדוח, לחברה גירעון בהון החוזר, ולפיכך עשוי להתקיים בחברה סימן האזהרה המפורט בסעיף 10(ב)(14)(א)(4) לתקנות ניירות ערך (דוחות תקופתיים ומידיים), תש"ל-1970, וזאת ככל שדירקטוריון החברה לא היה קובע כי אין בגירעון החוזר כדי להצביע על בעיית נזילות בחברה.

דירקטוריון החברה, בישיבתו מיום 20 בנובמבר 2019, לאחר ששמע את הערכות ההנהלה בדבר האפשרות לקבלת מימון ולגיוס חוב בשווקי ההון ו/או במערכת הבנקאית בישראל ו/או בחו"ל, ובהתחשב בתזרים המזומנים מפעילות שוטפת לתקופת הדוח, המסתכם לכ-5.0 מיליארד שקלים חדשים וביתרת המזומנים והשקעות לזמן קצר נכון ליום 30 בספטמבר 2019 המסתכמת לכ-2.4 מיליארד שקלים חדשים (לעניין מדיניות החברה להחזקת כרית ביטחון ראה סעיף א1ג)ב לעיל), ובשים לב לצעדים אותם נוקטת החברה על מנת לגייס סכומים נוספים הנדרשים לה, קבע כי אין בגירעון בהון החוזר כאמור בכדי להצביע על בעיית נזילות בחברה, ולפיכך, החברה אינה נדרשת לפרסם דוח תזרים מזומנים חזוי.

ה. גילוי ייעודי למחזיקי תעודות התחייבות - פרטים בדבר תעודות ההתחייבות של התאגיד:

1. להלן הפרטים לגבי אגרות החוב הסחירות ליום 30 בספטמבר 2019, כנדרש בתוספת השמינית לתקנות ניירות ערך:

סדרת אגרות חוב	סדרה 26	סדרה 27	סדרה 28	סדרה 29	סדרה 30	סדרה 31
	במיליוני שקל חדש					
ערך נקוב	2,056	2,694	601	2,941	412	1,239
ערך נקוב כולל ההצמדה למדד	2,056	2,734	601	3,007	412	1,245
ריבית צבורה	46	49	2	12	0	1
שווי בורסאי (המהווה גם שווי הוגן)	2,345	3,558	636	3,828	440	1,455

לפרטים נוספים ראה סעיף ד' בדוח הדירקטוריון לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018.

קיום התחייבויות הנובעות מתנאי אגרות החוב למועד הדוח:

- החברה עמדה בכל התנאים וההתחייבויות לפי שטרי הנאמנות לאגרות החוב.
- לא התקיימה עילה להעמדת אגרות החוב לפירעון מיידי.
- החברה לא קיבלה הודעה מהנאמן לאגרות החוב בדבר אי עמידתה בתנאים ובהתחייבויות לפי שטרי הנאמנות כאמור.

- ה. גילוי ייעודי למחזיקי תעודות התחייבות - פרטים בדבר תעודות ההתחייבות של התאגיד: (המשך)
2. להלן פרטים לגבי ניירות הערך המסחריים (סדרה חשמל מסחרי 0620) ליום 30 בספטמבר 2019, כנדרש בתוספת השמינית לתקנות ניירות ערך, אשר הונפקו בתקופת הדוח:

(א) ניירות ערך מסחריים- סדרה חשמל מסחרי 0620

במיליוני שקל חדש	
220	ערך נקוב במועד ההנפקה הראשוני
220	ערך נקוב
220	ערך נקוב כולל הצמדה למדד
-	ריבית צבורה
220	שווי בורסאי (המהווה גם שווי הוגן)
17 ביוני 2019, על פי תשקיף מדף מיום 27 באפריל 2018	מועד הנפקה ראשוני
ריבית שנתית משתנה בשיעור של ריבית בנק ישראל בתוספת מרווח של 0.2%	סוג הריבית
הקן תפרע בתשלום אחד ביום 17 ביוני 2020	מועדי תשלום קרן
ביום 17 ביוני 2020	מועדי תשלום ריבית
ללא הצמדה	בסיס הצמדה
לא	תעודות ההתחייבות ניתנות להמרה
אין	זכות התאגיד לביצוע פדיון מוקדם או המרה כפויה של תעודות ההתחייבות לניירות ערך אחרים, ככל שקיימת והתנאים למימושה
לא	ניתנה ערבות לתשלום התחייבות התאגיד על פי שטר נאמנות
לא	נכסים משועבדים
ilA-1+ (מעלות S&P) P-1.il (מידרוג)	דירוג הסדרה ביום ההנפקה וביום הדוח על המצב הכספי
לא	האם סדרת תעודות התחייבות זו נחשבת מהותית על פי תקנה 10(ב)(13) לתקנות ניירות ערך

(ב) התחייבויות לקיום תנאי ניירות הערך המסחריים (סדרה חשמל מסחרי 0620)

למועד הדוח, עמדה החברה בכל התנאים וההתחייבויות לפי התנאים הכלליים לניירות הערך המסחריים, ולא התקיימה עילה להעמדת ניירות הערך המסחריים לפירעון מיידי.

לפרטים נוספים בדבר הנפקת ניירות הערך המסחריים (סדרה חשמל מסחרי 0620) בתקופת הדוח ראה ביאור 8 בדוחות הכספיים.

הדירקטוריון וההנהלה מביעים את הערכתם לציבור עובדי החברה ולמנהליה.

יפתח רון - טל
יו"ר הדירקטוריון

עופר בלוך
המנהל הכללי

תאריך אישור הדוח: 20 בנובמבר 2019.

תוספת שניה **(תקנה 2)**

דוח של הדירקטוריון וההנהלה בדבר הבקרה הפנימית על דיווח כספי לפי תקנות החברות הממשלתיות (דוחות נוספים בדבר אפקטיביות הבקרה הפנימית על דיווח כספי), התשס"ח - 2007

ההנהלה, בפיקוח ובאישור הדירקטוריון של חברת החשמל לישראל בע"מ (להלן: "החברה"), אחראיים לקביעתה והתקיימותה של בקרה פנימית נאותה על דיווח כספי בחברה. בקרה פנימית על דיווח כספי היא תהליך המיועד לספק מידה סבירה של ביטחון לגבי מהימנות הדיווח הכספי והכנת הדוחות הכספיים למטרות חיצוניות, בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים והוראות חוק החברות הממשלתיות. בשל המגבלות המובנות שלה, מערכת בקרה פנימית על דיווח כספי אינה מיועדת לספק ביטחון מוחלט שהצגה מוטעית בדוחות הכספיים תימנע או תתגלה.

הדירקטוריון וההנהלה ביצעו, בדיקה והערכה של הבקרה הפנימית בחברה על דיווח כספי והאפקטיביות שלה, לרבות תאגידים מאוחדים שלה בהתבסס על הקריטריונים שנקבעו במודל בקרה המכונה "מודל קוסו".

בדוח השנתי בדבר הבקרה הפנימית על דיווח כספי אשר צורף לדוח התקופתי לתקופה שנתיימה ביום 31 בדצמבר 2018 נמצאה הבקרה הפנימית כלא אפקטיבית בשל החולשה המהותית המפורטת להלן:

החברה לא קיימה בקרה אפקטיבית על כך שהזכויות וההטבות אשר לפיהן משולמים תשלומי שכר ופנסיה ונכללות מחויבויות אקטואריות, מאושרות בהתאם להוראות החוק.

גילוי בגין החולשה המהותית ניתן לראשונה בדוח בדבר הבקרה הפנימית על דיווח כספי, אשר צורף לדוח התקופתי לשנת 2009.

תיקון החולשה המהותית ופעולות להבטחת נאותות הדיווח הכספי:
החברה פעלה לחיזוק הבקורות בנושא זה וגיבשה נוהל שאושר בדירקטוריון החברה בשנת 2011, ועוסק בנושא הזכויות וההטבות אשר לפיהן משולמים תשלומי שכר ופנסיה ונכללות מחויבויות אקטואריות. הנוהל מיושם הלכה למעשה. לגבי זכויות שכר הנובעות מן העבר, החברה קיבלה חוות דעת מיועציה המשפטיים, ובשנת 2011 פנתה לממונה על השכר לקבלת אישורו לתקפות זכויות שכר שטרם ניתן להם אישור, טרם התקבל אישור כולל מהממונה.

להערכת החברה צעדים אלו חיזקו את הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי בנושאים הנוגעים לטיפול בסעיף זכויות שכר העובדים מ-2011 והלאה.

ביום 11 בדצמבר 2016 נחתם הסכם קיבוצי הקובע, בין היתר, החזר בגין תשלום רכיבי השכר שהוגדרו כחריגים ע"י הממונה על השכר בשנת 2013 והסדרת רכיבים אלו מאותו מועד ואילך.

ההשפעה האפשרית של החולשה המהותית המתוארת לעיל על הדיווח הכספי והגילוי אינה ניתנת לכימות. החברה פועלת מול כל הגורמים הרלוונטיים להסרת החולשה המהותית.

בתשעת החודשים אשר נסתיימו ביום 30 בספטמבר 2019 לא חלו שינויים שהשפיעו באופן מהותי או העשויים להשפיע באופן מהותי על הבקרה הפנימית על דיווח כספי בחברה.

יפתח רון - טל
יו"ר הדירקטוריון

עופר בלוך
המנהל הכללי

אבי דויטשמן
סמנכ"ל לכספים וכלכלה
ופיתוח עסקי

תאריך: 20 בנובמבר 2019

חברת החשמל לישראל בע"מ

פרק ג' - דוחות כספיים מאוחדים
לתשעת ולשלושת החודשים שנסתיימו
ביום 30 בספטמבר 2019

תוכן עניינים

נושא	עמוד
תמצית דוחות מאוחדים על המצב הכספי ביניים מאוחדים	8
תמצית דוחות מאוחדים על רווח (הפסד) ועל רווח (הפסד) כולל אחר ביניים מאוחדים	10
תמצית דוחות מאוחדים על השינויים בהון העצמי ביניים מאוחדים	11
תמצית דוחות מאוחדים על תזרימי המזומנים ביניים מאוחדים	13
ביאור 1 - כללי	15
ביאור 2 - כללי דיווח ומדיניות חשבונאית	20
ביאור 3 - תעריף החשמל ורגולציה	24
ביאור 4 - לקוחות בגין מכירות חשמל	26
ביאור 5 - קבוצות מימוש המוחזקות למכירה	28
ביאור 6 - הטבות לעובדים לאחר סיום העסקה	29
ביאור 7 - יתרות של חשבונות פיקוח נדחים	39
ביאור 8 - אגרות חוב והתחייבויות לתאגידים בנקאיים ואחרים	44
ביאור 9 - הכנסות	45
ביאור 10 - התקשרויות, תביעות והתחייבויות תלויות, סכסוכי עבודה, עסקאות עם צדדים קשורים ובעלי עניין והשקעות בחברות כלולות	47
ביאור 11 - מכשירים פיננסיים	54
ביאור 12 - דיווח מגזרי	56
ביאור 13 - מידע נוסף הנדרש בהתאם להוראות רשות החברות הממשלתיות לגבי ייחוס דוח על רווח והפסד ודוח על המצב הכספי לפי מקטעי הפעילויות של ייצור, הולכה, ניהול המערכת, חלוקה ושירותי צרכן – אספקה	61
ביאור 14 - מידע נוסף הנדרש בהתאם להוראות רשות החברות הממשלתיות	73

סומך חייקין
רחוב נחום חת 7
תא דואר 15142
חיפה 3190500
04 861 4800

דוח סקירה של רואי החשבון המבקרים לבעלי המניות של חברת החשמל לישראל בע"מ

מבוא

סקרנו את המידע הכספי המצורף של חברת החשמל לישראל בע"מ הכולל את הדוח על המצב הכספי התמציתי המאוחד ליום 30 בספטמבר 2019 ואת הדוחות התמציתיים המאוחדים על הרווח הכולל, שינויים בהון ותזרימי המזומנים לתקופות של תשעה ושלושה חודשים שהסתיימו באותו תאריך. הדירקטוריון והנהלה אחראים לעריכה ולהצגה של מידע כספי לתקופות ביניים אלו בהתאם לתקן חשבונאות בינלאומי IAS 34 "דיווח כספי לתקופות ביניים", וכן הם אחראים לעריכת מידע כספי לתקופת ביניים אלו לפי פרק ד' של תקנות ניירות ערך (דוחות תקופתיים ומידיים), התש"ל - 1970 ולפי הוראות רשות החברות הממשלתיות. אחריותנו היא להביע מסקנה על מידע כספי לתקופות ביניים אלו בהתבסס על סקירתנו.

לא סקרנו את המידע הכספי התמציתי לתקופות הביניים של חברה שאוחדה אשר נכסיה הכלולים באיחוד מהווים פחות מ- 1% מכלל הנכסים המאוחדים ליום 30 בספטמבר 2019, והכנסותיה הכלולות באיחוד מהוות 0% מכלל ההכנסות המאוחדות לתקופה של תשעה ושלושה חודשים שהסתיימו באותו תאריך. המידע הכספי התמציתי לתקופות הביניים של אותה חברה נסקר על ידי רואי חשבון אחרים שדוח הסקירה שלהם הומצא לנו ומסקנתנו, ככל שהיא מתייחסת למידע הכספי בגין אותה חברה, מבוססת על דוח הסקירה של רואי החשבון האחרים.

היקף הסקירה

ערכנו את סקירתנו בהתאם לתקן סקירה 1 של לשכת רואי-חשבון בישראל "סקירה של מידע כספי לתקופות ביניים הנערכת על ידי רואה החשבון המבקר של הישות". סקירה של מידע כספי לתקופות ביניים מורכבת מבירורים, בעיקר עם אנשים האחראים לעניינים הכספיים והחשבונאיים, ומיישום נהלי סקירה אנליטיים ואחרים. סקירה הינה מצומצמת בהיקפה במידה ניכרת מאשר ביקורת הנערכת בהתאם לתקני ביקורת מקובלים בישראל ולפיכך אינה מאפשרת לנו להשיג ביטחון שניוודע לכל העניינים המשמעותיים שהיו יכולים להיות מזוהים בביקורת. בהתאם לכך, אין אנו מחוויים חוות דעת של ביקורת.

מסקנה

בהתבסס על סקירתנו ודוח הסקירה של רואי החשבון האחרים, לא בא לתשומת ליבנו דבר הגורם לנו לסבור שהמידע הכספי הנ"ל אינו ערוך, מכל הבחינות המהותיות, בהתאם לתקן חשבונאות בינלאומי IAS 34 והוראות רשות החברות הממשלתיות.

בנוסף לאמור בפסקה הקודמת, בהתבסס על סקירתנו ועל דוח הסקירה של רואי החשבון האחרים, לא בא לתשומת ליבנו דבר הגורם לנו לסבור שהמידע הכספי הנ"ל אינו ממלא, מכל הבחינות המהותיות אחר הוראות הגילוי לפי פרק ד' של תקני ניירות ערך (דוחות תקופתיים ומידיים), התש"ל - 1970.

פיסקת הדגש עניין (הפניית תשומת לב)

מבלי לסייג את מסקנתנו הנ"ל, אנו מפנים את תשומת הלב לעניינים הבאים :

- 1- לאמור בביאור 1.ה. בדבר הליך השינוי המבני ויישום רפורמה במשק החשמל. כאמור בביאור זה, למועד הדוח טרם התקבלו במלואן אישורי גורמי הרגולציה, אסדרות של רשות החשמל ומתן רישיונות הנדרשים בהתאם להתחייבויות החברה בקשר לשינוי המבני ויישום השינוי המבני נמצא בשלבים התחלתיים, ואין וודאות מלאה לגבי מועד קביעתם, קבלתם ותנאיהם הסופיים ולאופן יישומם והשלכותיהם על מצבה הפיננסי של החברה ותוצאותיה.
- 2- לאמור בביאור 10ב' בדבר תביעות ייצוגיות ותביעות מהותיות אחרות שהוגשו כנגד החברה.
- 3- לאמור בביאור 1ז' בדבר החלטת ממשלה על הפסקת הפעלתן השוטפת של היחידות הפחמיות 1-4 באתר אורות רבין וכן בדבר פרסום החלטת שר האנרגיה על הסבה הדרגתית של היחידות הפחמיות הנותרות לייצור בגז עד סוף שנת 2025. למועד הדוחות, אין באפשרותה של החברה להעריך באופן מהימן את ההשלכות האפשריות של ההחלטות על מצבה הפיננסי ותוצאותיה.
- 4- לאמור בביאור 3ז' בדבר פרסום הצעת החלטה לשימוע בנוגע להכרה בעלויות הפרויקט להפחתת פליטות. החברה בדעה כי היא זכאית להכרה של מלוא עלויות הפרויקט במסגרת התעריף. אין ודאות כי עמדת החברה או העמדה שהוצגה בהצעת ההחלטה לשימוע תתקבל.

מידע נוסף בהתאם להוראות רשות החברות הממשלתיות

בביאורים 13 ו-14 נכלל מידע נוסף הנדרש בהתאם להוראות רשות החברות הממשלתיות (מכוח סעיף 33 ב' לחוק החברות הממשלתיות), למעט בדבר זכויות במקרקעין כאמור בביאור 14ב'.

בכבוד רב,

סומך חייקין
רואי חשבון

חיפה, 20 בנובמבר 2019

סומך חייקין
רחוב נחום חת 7
תא דואר 15142
חיפה 3190500
04 861 4800

לכבוד
הדירקטוריון של
חברת החשמל לישראל בע"מ ("החברה")
נתיב האור 1, חיפה

א.ג.נ.,

**הנדון: מכתב הסכמה בקשר לתשקיף מדף של חברת החשמל לישראל בע"מ
מחודש אפריל 2018**

הננו להודיעכם כי אנו מסכימים להכללה (לרבות בדרך של הפנייה) של הדוחות שלנו המפורטים להלן בהצעות מדף שתפרסם החברה וככל שתפרסם בקשר לתשקיף המדף מחודש אפריל 2018.

דוח סקירה מיום 20 בנובמבר 2019 על הדוחות הכספיים המאוחדים של החברה ליום 30 בספטמבר 2019 ולתקופה של תשעה ושלושה חודשים שהסתיימו באותו תאריך.

בכבוד רב,

סומך חייקין
רואי חשבון

20 בנובמבר 2019

**תוספת
(תקנה 2)
דוח נוסף**

**על פי תקנות החברות הממשלתיות (דוח נוסף בדבר הפעולות שננקטו והמצגים
שניתנו להבטחת נכונות הדוחות הכספיים ודוח הדירקטוריון), תשס"ו - 2005**

אני, אבי דויטשמן מצהיר כי –

1. בחנתי את הדוח הרבעוני כמשמעותו בתקנה 38 בפרק ד' לתקנות ניירות ערך (דוחות תקופתיים ומיידים), התש"ל - 1970 של חברת החשמל לישראל בע"מ (להלן: "החברה") לתשעת ושלושת החודשים שנסתיימו ביום 30 בספטמבר 2019 (להלן: "הדוחות").
2. בהתאם לידיעתי ולאחר שבחנתי את הדוחות, הדוחות אינם כוללים מצג לא נכון של עובדה מהותית ולא חסר בהם מצג של עובדה מהותית הנחוץ כדי שהמצגים שניתנו, לאור הנסיבות שבהן ניתנו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופה המכוסה בדוחות.
3. בהתאם לידיעתי ולאחר שבחנתי את הדוחות, הדוחות הכספיים ומידע כספי אחר הכלול בדוח הדירקטוריון משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי, תוצאות הפעולות, השינויים בהון העצמי ותזרימי המזומנים של החברה לימים ולתקופות המוצגים בדוחות.
4. אני, לצד אחרים בחברה המצהירים הצהרה כזו, אחראי לקביעתם ולהתקיימותם בחברה של בקורות ונהלים לצורך גילוי הנדרש בדוחות. בהתאם לכך קבענו בקורות ונהלים כאלה, או גרמנו לקביעתם תחת פיקוחנו של בקורות ונהלים כאלה, המיועדים להבטיח שמידע מהותי המתייחס לחברה, לרבות תאגידים מאוחדים שלה, מובא לידיעתנו על ידי אחרים בחברה, ובאותם תאגידים, בפרט במהלך תקופת ההכנה של הדוחות.
5. אני ואחרים בחברה המצהירים הצהרה כזו, גילינו לרואה החשבון המבקר של החברה ולדירקטוריון שלה, בהתבסס על הערכתנו העדכנית ביותר -
 - א. את כל הליקויים המשמעותיים והחולשות המהותיות בקביעתה או בהפעלתה של בקרה פנימית על דיווח כספי העלולים, באופן סביר, להשפיע לרעה על יכולת החברה לרשום, לעבד, לסכם ולדווח מידע כספי.
 - ב. כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית, שמעורבים בה מנהלים או עובדים אחרים בעלי תפקיד משמעותי בבקרה הפנימית על דיווח כספי של החברה.

אין באמור לעיל כדי לגרוע מאחריותי או מאחריות כל אדם אחר, על פי כל דין.

אבי דויטשמן
סמנכ"ל לכספים וכלכלה
ופיתוח עסקי

20 בנובמבר 2019

**תוספת
(תקנה 2)
דוח נוסף**

**על פי תקנות החברות הממשלתיות (דוח נוסף בדבר הפעולות שננקטו והמצגים
שניתנו להבטחת נכונות הדוחות הכספיים ודוח הדירקטוריון), תשס"ו - 2005**

אני, עופר בלור מצהיר כי –

1. בחנתי את הדוח הרבעוני כמשמעותו בתקנה 38 בפרק ד' לתקנות ניירות ערך (דוחות תקופתיים ומיידים), התש"ל - 1970 של חברת החשמל לישראל בע"מ (להלן: "החברה") לתשעת ושלושת החודשים שנסתיימו ביום 30 בספטמבר 2019 (להלן: "הדוחות").
2. בהתאם לידיעתי ולאחר שבחנתי את הדוחות, הדוחות אינם כוללים מצג לא נכון של עובדה מהותית ולא חסר בהם מצג של עובדה מהותית הנחוץ כדי שהמצגים שניתנו, לאור הנסיבות שבהן ניתנו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופה המכוסה בדוחות.
3. בהתאם לידיעתי ולאחר שבחנתי את הדוחות, הדוחות הכספיים ומידע כספי אחר הכלול בדוח הדירקטוריון משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי, תוצאות הפעולות, השינויים בהון העצמי ותזרימי המזומנים של החברה לימים ולתקופות המוצגים בדוחות.
4. אני, לצד אחרים בחברה המצהירים הצהרה כזו, אחראי לקביעתם ולהתקיימותם בחברה של בקורות ונהלים לצורך גילוי הנדרש בדוחות. בהתאם לכך קבענו בקורות ונהלים כאלה, או גרמנו לקביעתם תחת פיקוחנו של בקורות ונהלים כאלה, המיועדים להבטיח שמידע מהותי המתייחס לחברה, לרבות תאגידים מאוחדים שלה, מובא לידיעתנו על ידי אחרים בחברה, ובאותם תאגידים, בפרט במהלך תקופת ההכנה של הדוחות.
5. אני ואחרים בחברה המצהירים הצהרה כזו, גילינו לרואה החשבון המבקר של החברה ולדירקטוריון שלה, בהתבסס על הערכתנו העדכנית ביותר -
 - א. את כל הליקויים המשמעותיים והחולשות המהותיות בקביעתה או בהפעלתה של בקרה פנימית על דיווח כספי העלולים, באופן סביר, להשפיע לרעה על יכולת החברה לרשום, לעבד, לסכם ולדווח מידע כספי.
 - ב. כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית, שמעורבים בה מנהלים או עובדים אחרים בעלי תפקיד משמעותי בבקרה הפנימית על דיווח כספי של החברה.

אין באמור לעיל כדי לגרוע מאחריותי או מאחריות כל אדם אחר, על פי כל דין.

עופר בלור
המנהל הכללי

20 בנובמבר 2019

**תוספת
(תקנה 2)
דוח נוסף**

**על פי תקנות החברות הממשלתיות (דוח נוסף בדבר הפעולות שננקטו והמצגים
שניתנו להבטחת נכונות הדוחות הכספיים ודוח הדירקטוריון), תשס"ו - 2005**

אני, יפתח רון - טל מצהיר כי -

1. בחנתי את הדוח הרבעוני כמשמעותו בתקנה 38 בפרק ד' לתקנות ניירות ערך (דוחות תקופתיים ומיידים), התש"ל - 1970 של חברת החשמל לישראל בע"מ (להלן: "החברה") לתשעת ושלושת החודשים שנסתיימו ביום 30 בספטמבר 2019 (להלן: "הדוחות").
2. בהתאם לידיעתי ולאחר שבחנתי את הדוחות, הדוחות אינם כוללים מצג לא נכון של עובדה מהותית ולא חסר בהם מצג של עובדה מהותית הנחוץ כדי שהמצגים שניתנו, לאור הנסיבות שבהן ניתנו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופה המכוסה בדוחות.
3. בהתאם לידיעתי ולאחר שבחנתי את הדוחות, הדוחות הכספיים ומידע כספי אחר הכלול בדוח הדירקטוריון משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי, תוצאות הפעולות, השינויים בהון העצמי ותזרימי המזומנים של החברה לימים ולתקופות המוצגים בדוחות.
4. אני, לצד אחרים בחברה המצהירים הצהרה כזו, אחראי לקביעתם ולהתקיימותם בחברה של בקורות ונהלים לצורך גילוי הנדרש בדוחות. בהתאם לכך קבענו בקורות ונהלים כאלה, או גרמנו לקביעתם תחת פיקוחנו של בקורות ונהלים כאלה, המיועדים להבטיח שמידע מהותי המתייחס לחברה, לרבות תאגידים מאוחדים שלה, מובא לידיעתנו על ידי אחרים בחברה, ובאותם תאגידים, בפרט במהלך תקופת ההכנה של הדוחות.
5. אני ואחרים בחברה המצהירים הצהרה כזו, גילינו לרואה החשבון המבקר של החברה ולדירקטוריון שלה, בהתבסס על הערכתנו העדכנית ביותר -
 - א. את כל הליקויים המשמעותיים והחולשות המהותיות בקביעתה או בהפעלתה של בקרה פנימית על דיווח כספי העלולים, באופן סביר, להשפיע לרעה על יכולת החברה לרשום, לעבד, לסכם ולדווח מידע כספי.
 - ב. כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית, שמעורבים בה מנהלים או עובדים אחרים בעלי תפקיד משמעותי בבקרה הפנימית על דיווח כספי של החברה.

אין באמור לעיל כדי לגרוע מאחריותי או מאחריות כל אדם אחר, על פי כל דין.

יפתח רון - טל
יו"ר הדירקטוריון

20 בנובמבר 2019

ליום 31 בדצמבר		ליום 30 בספטמבר		ביאור
(*) 2018	(*) 2018	2019		
מבוקר	לא מבוקר			
נכסים שוטפים:				
2,806	1,256	1,988	4	מזומנים ושווי מזומנים
477	717	364		השקעות לזמן קצר
4,364	5,467	5,542		לקוחות בגין מכירות חשמל
526	584	408		חייבים ויתרות חובה
1,241	1,126	557		מלאי דלקים
142	134	142	5	מלאי מחסנים
947	-	893		נכסים של קבוצות מימוש המסווגות כמוחזקות למכירה ...
10,503	9,284	9,894		סך נכסים שוטפים
נכסים שאינם שוטפים:				
1,463	1,271	1,672		מלאי דלקים
1,228	1,245	1,263		חייבים לזמן ארוך
34	39	25		השקעה בחברות כלולות
6				
4,538	5,301	2,931		נכסים בגין הטבות לאחר סיום העסקה:
1,430	1,543	1,568		עודף נכסי תוכנית הפנסיה על המחויבות לפנסיה
5,968	6,844	4,499		כספים בנאמנות
53,391	52,832	54,971		רכוש קבוע, נטו:
4,276	5,346	3,570		רכוש קבוע מופעל, נטו
57,667	58,178	58,541		רכוש קבוע בהקמה
1,200	1,195	1,210		נכסים בלתי מוחשיים, נטו
67,560	68,772	67,210		סך נכסים שאינם שוטפים
78,063	78,056	77,104		סך נכסים
7				
7,873	3,804	9,059		יתרות חובה של חשבונות פיקוח נדחים
85,936	81,860	86,163		סך נכסים ויתרות חובה של חשבונות פיקוח נדחים

הביאורים לדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

(*) ראה ביאור 1ג2 להלן בדבר יישום לראשונה של תקן IFRS16 - חכירות, בהתאם לשיטת המעבר שנבחרה, מספרי ההשוואה לא הוצגו מחדש.

לימים 31 בדצמבר (*) 2018	לימים 30 בספטמבר (*) 2018	2019	ביאור	
מבוקר	לא מבוקר			
2,626	2,917	5,638	8	התחייבויות שוטפות
2,256	2,202	2,222		אשראי מתאגידים בנקאיים ונותני אשראי אחרים.....
1,432	1,580	1,378		ספקים ונותני שירותים.....
437	499	423		זכאים ויתרות זכות.....
681	671	646		מקדמות מממזני עבודות בניכי עבודות בביצוע.....
				הפרשות.....
				התחייבויות של קבוצות מימוש המסווגות כמוחזקות
307	-	373	5	למכירה.....
7,739	7,869	10,680		סך התחייבויות שוטפות.....
				התחייבויות שאינן שוטפות
33,673	31,524	29,382	8	אגרות חוב.....
4,668	5,023	4,361	8	התחייבויות לתאגידים בנקאיים.....
5,097	2,873	6,260	6	התחייבויות בגין הטבות אחרות לאחר סיום העסקה.....
5,769	6,554	5,554		מיסים נדחים, נטו.....
1,788	1,784	1,785	8	התחייבויות למדינת ישראל.....
-	-	625	1ג2	התחייבויות בגין חכירה.....
635	633	593		התחייבויות אחרות.....
51,630	48,391	48,560		סך התחייבויות שאינן שוטפות.....
59,369	56,260	59,240		סך התחייבויות.....
908	908	908		הון
759	645	665		הון מניות.....
(1,527)	(1,294)	(2,914)		קרנות הון.....
24,703	24,225	26,152		קרן הון מדידה מחדש.....
24,843	24,484	24,811		עודפים.....
				סך הון.....
84,212	80,744	84,051		סך התחייבויות והון.....
1,724	1,116	2,112	7	יתרות זכות של חשבונות פיקוח נדחים ומיסים נדחים
				בגין חשבונות פיקוח נדחים.....
85,936	81,860	86,163		סך התחייבויות, הון ויתרות זכות של חשבונות פיקוח נדחים

הביאורים לדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

(*) ראה ביאור 1ג2 להלן בדבר יישום לראשונה של תקן IFRS16 - חכירות, בהתאם לשיטת המעבר שנבחרה, מספרי ההשוואה לא הוצגו מחדש.

יפתח רון - טל	עופר בלוך	אבי דויטשמן
יו"ר הדירקטוריון	המנהל הכללי	סמנכ"ל לכספים וכלכלה ופיתוח עסקי

תאריך אישור הדוחות: 20 בנובמבר 2019

חברת החשמל לישראל בע"מ

תמצית דוחות מאוחדים על רווח (הפסד) ועל רווח (הפסד) כולל אחר (במיליוני שקל חדש)

לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר	שלושת החודשים שנסתיימו ביום 30 בספטמבר	לשנת החודשים שנסתיימו ביום 30 בספטמבר	שנסתיימו ביום 30 בספטמבר	שנסתיימו ביום 30 בספטמבר	ביאור
(*) 2018	(*) 2018	2019	(*) 2018	2019	
מבוקר		לא מבוקר			
דוחות מאוחדים על רווח (הפסד):					
23,584	7,305	7,714	18,096	19,122	9 הכנסות
					עלות הפעלת מערכת חשמל:
8,540	2,668	2,400	6,630	6,709	דלקים
3,591	1,042	1,303	2,791	3,177	רכישות חשמל
4,375	1,062	1,110	3,249	3,278	הפעלת מערכת הייצור
3,018	743	627	2,333	1,887	הפעלת מערכת הולכה חלוקה ואחרות
19,524	5,515	5,440	15,003	15,051	
4,060	1,790	2,274	3,093	4,071	רווח מהפעלת מערכת החשמל
23	-	13	(2)	53	הוצאות (הכנסות) אחרות, נטו
935	218	224	694	652	הוצאות מכירה ושיווק
734	204	190	533	562	הוצאות הנהלה וכלליות
(100)	(16)	(24)	(64)	(19)	הכנסות מהתחייבויות לפנסיונרים
4,249	-	198	-	681	תוצאות הסכם הרפורמה
5,841	406	601	1,161	1,929	
(1,781)	1,384	1,673	1,932	2,142	רווח (הפסד) מפעולות רגילות
(2,627)	(2,627)	-	(2,627)	-	תוצאות הסדר הנכסים, נטו
1,792	265	31	1,647	1,110	הוצאות מימון, נטו
(946)	3,746	1,642	2,912	1,032	רווח (הפסד) לפני מיסים על ההכנסה
(597)	451	325	265	191	הוצאות (הכנסות) מיסים על הכנסה
(349)	3,295	1,317	2,647	841	רווח (הפסד) אחרי מיסים על ההכנסה
(5)	4	(4)	-	(9)	חלק החברה ברווחי (הפסדי) חברות כלולות
(354)	3,299	1,313	2,647	832	רווח (הפסד) לפני חשבונות פיקוח נדחים
4,424	473	(48)	945	617	7 תנועות ביתרות חשבונות פיקוח נדחים, נטו ממס
4,070	3,772	1,265	3,592	1,449	רווח לתקופה
דוחות מאוחדים על רווח (הפסד) כולל אחר:					
123	1	(88)	9	(94)	סכומים אשר ייזקפו בעתיד לדוח רווח (הפסד):
					רווח (הפסד) בגין גידור תזרים מזומנים, נטו ממס
					סכומים שלא ייזקפו בעתיד לדוח רווח (הפסד):
(143)	254	(1,114)	90	(1,490)	מדידות מחדש של תכנית הטבה מוגדרת, נטו
-	-	57	-	103	ממס
(143)	254	(1,057)	90	(1,387)	7 תנועה ביתרות חשבונות פיקוח נדחים, נטו ממס
(20)	255	(1,145)	99	(1,481)	רווח (הפסד) כולל אחר לתקופה, נטו ממס
4,050	4,027	120	3,691	(32)	רווח (הפסד) כולל לתקופה

הביאורים לדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

(*) ראה ביאור 1ג2 להלן בדבר יישום לראשונה של תקן IFRS16 - חכירות, בהתאם לשיטת המעבר שנבחרה, מספרי ההשוואה לא הוצגו מחדש.

לתקופה של תשעת החודשים שנסתיימו ביום 30 בספטמבר 2019

הון מניות נפרע	קרנות הון	קרן הון מדידה מחדש	עודפים	סה"כ
		לא מבוקר		
908	759	(1,527)	24,703	24,843
-	-	-	1,449	1,449
-	(94)	(1,387)	-	(1,481)
908	665	(2,914)	26,152	24,811

יתרה ליום 1 בינואר 2019.....
רווח לתקופה.....
הפסד כולל אחר לתקופה.....
יתרה ליום 30 בספטמבר 2019.....

לתקופה של תשעת החודשים שנסתיימו ביום 30 בספטמבר 2018

הון מניות נפרע	קרנות הון	קרן הון מדידה מחדש	עודפים	סה"כ
		לא מבוקר		
908	636	(1,384)	20,633	20,793
-	-	-	3,592	3,592
-	9	90	-	99
908	645	(1,294)	24,225	24,484

יתרה ליום 1 בינואר 2018.....
רווח לתקופה.....
רווח כולל אחר לתקופה.....
יתרה ליום 30 בספטמבר 2018.....

לתקופה של שלושת החודשים שנסתיימו ביום 30 בספטמבר 2019

הון מניות נפרע	קרנות הון	קרן הון מדידה מחדש	עודפים	סה"כ
		לא מבוקר		
908	753	(1,857)	24,887	24,691
-	-	-	1,265	1,265
-	(88)	(1,057)	-	(1,145)
908	665	(2,914)	26,152	24,811

יתרה ליום 1 ביולי 2019.....
רווח לתקופה.....
הפסד כולל אחר לתקופה.....
יתרה ליום 30 בספטמבר 2019.....

לתקופה של שלושת החודשים שנסתיימו ביום 30 בספטמבר 2018

הון מניות נפרע	קרנות הון	קרן הון מדידה מחדש	עודפים	סה"כ
		לא מבוקר		
908	644	(1,548)	20,453	20,457
-	-	-	3,772	3,772
-	1	254	-	255
908	645	(1,294)	24,225	24,484

יתרה ליום 1 ביולי 2018.....
רווח לתקופה.....
רווח כולל אחר לתקופה.....
יתרה ליום 30 בספטמבר 2018.....

לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018					
הון מניות נפרע	קרנות הון	קרן הון מדידה מחדש מבוקר	עודפים	סה"כ	
908	636	(1,384)	20,633	20,793	יתרה ליום 1 בינואר 2018
-	-	-	4,070	4,070	רווח לתקופה
-	123	(143)	-	(20)	רווח (הפסד) כולל אחר לתקופה
908	759	(1,527)	24,703	24,843	יתרה ליום 31 בדצמבר 2018

ביום 7 ביולי 2019 התקבל אישור רשות החברות הממשלתיות להחלטת דירקטוריון החברה שלא לייעד או לחלק רווחים בגין שנת 2018.

לפרטים נוספים בנוגע לייעוד רווחים ומדיניות לחלוקת דיבידנד ראה ביאור 25 בדוחות הכספיים השנתיים.

הביאורים לדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר	שלושת החודשים שנסתיימו ביום 30 בספטמבר	לשנת החודשים שנסתיימו ביום 30 בספטמבר	2018 (*)	2019
(*) 2018	(*) 2018	(*) 2018	2019	2019
מבוקר	לא מבוקר	מבוקר	לא מבוקר	מבוקר
(354)	3,299	1,313	2,647	832
6,118	(1,498)	826	2,244	4,129
5,764	1,801	2,139	4,891	4,961
(3,051)	(793)	(866)	(2,151)	(2,465)
55	13	14	40	32
(66)	(62)	(23)	(36)	17
(43)	372	(15)	(293)	60
(3,105)	(470)	(890)	(2,440)	(2,356)
5,119	-	-	3,480	-
506	-	-	506	-
(7,103)	(455)	-	(7,005)	(1,511)
(437)	(24)	(30)	(321)	(183)
49	60	(98)	(41)	(441)
536	(94)	(113)	152	(156)
-	-	199	-	419
16	(371)	(231)	180	(140)
-	-	(62)	-	(168)
(2,004)	(491)	(387)	(1,606)	(1,225)
(3,318)	(1,375)	(722)	(4,655)	(3,405)
(659)	(44)	527	(2,204)	(800)
37	(3)	(3)	32	(18)
3,428	1,303	1,464	3,428	2,806
2,806	1,256	1,988	1,256	1,988

תזרימי מזומנים מפעילות שוטפת

רווח (הפסד) לפני חשבונות פיקוח נדחים לפי דוח רווח והפסד
התאמות הדרושות כדי להציג את המזומנים מפעילות
שוטפת- נספח א'.....

מזומנים נטו, שנבעו מפעילות שוטפת

תזרימי מזומנים לפעילות השקעה

השקעה ברכוש קבוע ונכסים בלתי מוחשיים.....
תמורה ממימוש נכסים קבועים.....
חובות לזמן ארוך, נטו.....
פירעון (הפקדת) פיקדונות בתאגידים בנקאיים, נטו.....

מזומנים נטו, ששימשו לפעילות השקעה

תזרימי מזומנים לפעילות מימון

הנפקת אגרות חוב לזמן ארוך.....
קבלת הלוואות אחרות לזמן ארוך.....
פירעון אגרות חוב לזמן ארוך.....
פירעון הלוואות אחרות לזמן ארוך.....
תמורה (תשלום) מסילוק נגזרים.....
פירעון (הפקדת) פיקדונות להבטחת עסקאות החלפה, נטו.....
הנפקת ניירות ערך מסחריים לזמן קצר, נטו.....
שינויים באשראי לזמן קצר מתאגידים בנקאיים, נטו.....
פירעון התחייבויות בגין חכירה.....
ריבית ועמלות ששולמו, נטו.....

מזומנים נטו, ששימשו לפעילות מימון

עליה (ירידה) במזומנים ושווי מזומנים.....
השפעת תנודות בשער החליפין על יתרות מזומנים ושווי
מזומנים.....

יתרת מזומנים ושווי מזומנים לתחילת התקופה

יתרת מזומנים ושווי מזומנים לסוף התקופה

(*) ראה ביאור 1ג2 להלן בדבר יישום לראשונה של תקן IFRS16 - חכירות, בהתאם לשיטת המעבר שנבחרה, מספרי ההשוואה לא הוצגו מחדש.

נספח א'- התאמות הדרושות להצגת תזרימי המזומנים מפעילות שוטפת

לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר	לשלושת החודשים שנסתיימו ביום 30 בספטמבר	לשנת החודשים שנסתיימו ביום 30 בספטמבר	2018 (*)	2019
מבוקר	לא מבוקר			

הכנסות והוצאות שאינן כרוכות בתזרימי מזומנים:

5	(4)	4	-	9	חלק החברה בהפסדי (רווחי) חברות כלולות
(2,627)	(2,627)	-	(2,627)	-	תוצאות הסדר הנכסים
4,832	1,189	1,224	3,635	3,596	פחת הפחתות ושינויים בירידת ערך
(597)	451	325	265	191	הכנסות (הוצאות) מיסים על ההכנסה
4,142	31	192	72	705	שינוי בהתחייבויות בגין הטבות לעובדים, נטו
1,792	265	31	1,647	1,110	הוצאות מימון, שהוכרו בדוח רווח והפסד
40	27	5	45	46	הפסד הון מגריעת ומכירת רכוש קבוע
7,587	(668)	1,781	3,037	5,657	

שינויים בסעיפי רכוש והתחייבויות:

65	(917)	(972)	(1,038)	(1,178)	שינוי בלקוחות בגין מכירות חשמל
259	119	56	55	22	שינוי בחייבים ויתרות חובה (לרבות חייבים לזמן ארוך)
(324)	(211)	28	10	445	שינוי במלאי (לרבות מלאי לא שוטף)
(1,853)	(183)	(235)	(570)	(775)	הפקדות ביעודות ותשלומים לפנסיונרים שאינן מיעודות
(36)	(16)	(29)	16	(24)	שינוי במקדמות ממזמיני עבודות בניכוי עבודות בביצוע, נטו ...
441	123	44	561	44	שינוי בספקים ונותני שירותים (לרבות ספקים לזמן ארוך)
(3)	262	156	189	(50)	שינוי בזכאים ויתרות זכות (לרבות המוצגים לזמן ארוך)
(1,451)	(823)	(952)	(777)	(1,516)	

(18)	(7)	(3)	(16)	(12)	מיסים על הכנסה ששולמו
6,118	(1,498)	826	2,244	4,129	

הביאורים לדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

(*) ראה ביאור 1ג2 להלן בדבר יישום לראשונה של תקן IFRS16 - חכירות, בהתאם לשיטת המעבר שנבחרה, מספרי ההשוואה לא הוצגו מחדש.

ביאור 1 - כללי

א. פעילות החברה:

- (1) חברת החשמל לישראל בע"מ (להלן: "החברה") עוסקת מכוח רישיונות שניתנו לה על ידי מדינת ישראל בייצור, הולכה, חלוקה, והספקה של חשמל וכן בסחר בו וכן פועלת כמנהל מערכת החשמל. החברה הוגדרה כספק שירות חיוני בגין פעילויותיה אלו. החברה הוכרזה כמונופולין על ידי הממונה על התחרות (לשעבר הממונה על הגבלים עסקיים) והוראות חוק התחרות הכלכלית, התשמ"ח-1988 (להלן: "חוק התחרות הכלכלית") חלות עליה (ראה סעיף ח' להלן). החברה עוסקת גם בהקמת תשתיות הנדרשות לפעילויות האמורות.
- (2) החברה הינה חברה ממשלתית (שמדינת ישראל מחזיקה בכ- 99.85% מהון מניותיה) הכפופה לחוק החברות הממשלתיות, התשל"ו-1975 (להלן: "חוק החברות הממשלתיות") (ראה סעיף ד' להלן). החברה הינה גם חברה ציבורית כמשמעותה בחוק החברות, התשנ"ט-1999 (להלן: "חוק החברות") וכן תאגיד מדווח כמשמעותו בחוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968 (להלן: "חוק ניירות ערך").
- (3) יש לעיין בדוחות תמציתיים אלו בהקשר לדוחות הכספיים השנתיים של החברה ליום 31 בדצמבר 2018 ולשנה שנסתיימה באותו תאריך ולביאורים אשר נלוו אליהם (להלן: "הדוחות הכספיים השנתיים").

ב. חוק משק החשמל:

לפרטים אודות חוק משק החשמל ראה ביאור 1 בדוחות הכספיים השנתיים.

ג. החלטות ממשלה הנוגעות למשק החשמל ולפעילות החברה:

ממשלות ישראל, קיבלו במשך השנים החלטות הנוגעות למשק החשמל. חלק מן ההחלטות טרם בוצעו בשל סיבות שונות. לעיקרי הנושאים בהן נוגעות החלטות ממשלה מהותיות, ראה ביאור 1 בדוחות הכספיים השנתיים.

ביום 3 בספטמבר 2019 אושרה החלטת ממשלה מספר 4682 שעניינה מתן אישור להקמת חברת בת ממשלתית לחברה – "חברת נתיב האור בע"מ", בבעלות מלאה של החברה. לפרטים נוספים ראה ביאור 1 להלן.

ד. רגולציה והוראות דין החלות על החברה:

לפרטים בדבר הוראות הדין החלות על החברה, ובכללן חוק החברות הממשלתיות, והתקנות מכוחו, וכן הוראות דין נוספות החלות על החברה כחברה ממשלתית, ראה ביאור 1 בדוחות הכספיים השנתיים.

למידע נוסף הנדרש בהתאם להוראות רשות החברות הממשלתיות (להלן: "רשות החברות") ראה ביאורים 13, 14 להלן.

ה. שינוי מבני:

לפרטים בדבר השינוי המבני בחברה ראה ביאור 1 בדוחות הכספיים השנתיים.

פעולות ליישום השינוי המבני

לפרטים בדבר פעולות ליישום מתווה השינוי המבני ראה ביאור 1ה9 בדוחות הכספיים השנתיים.

ביום 3 בספטמבר 2019 אושרה החלטת ממשלה מספר 4682 שעניינה מתן אישור לחברה להקמת חברת בת ממשלתית - חברת נתיב האור בע"מ, בבעלות מלאה של החברה, שמטרתה: תכנון הנדסי ופעולות תכנון לגבי שתי יחידות הייצור המופעלות באמצעות גז טבעי ובסולר באתר אורות רבין בטכנולוגיית מחזור משולב (מחז"מ) וביצועם (להלן: "שני המחז"מים"); הקמה, תפעול ותחזוקה של שני המחז"מים; וייצור חשמל באמצעות שני המחז"מים ומכירת החשמל שיוצר כאמור בכפוף לכללים ולאמות מידה של רשות החשמל. חברת הבת תהיה רשאית לבצע כל פעולה הדרושה לה לביצוע המטרות דלעיל בהתאם לקבוע ברישיון שיינתן לה, בהתאם לכללים ולאמות מידה של רשות החשמל, בהתאם להחלטת הממשלה מספר 3859 ובכפוף לכל דין.

ביאור 1 - כללי (המשך)

ה. שינוי מבני: (המשך)

הקמת תחנות כח הפועלות במחזור משולב (מחז"מים)

במסגרת קידום הקמת חברת הבת לייצור ותכנון והקמת שני המחז"מים באורות רבין (כאמור לעיל), ביום 16 באפריל 2019, לאחר הליך מכרזי שקימה החברה לרכישת הציוד הנדרש לשם כך, נחתמו הסכמי רכש ותחזוקה לטווח ארוך בין החברה לבין חברת GE Global Parts & Products GMBH (GEGPP) וחברת General Electric International Inc. (GEII) (להלן יחד: "ההסכמים") אשר כוללים הזמנת חבילת רכש לציוד ושירותי הקמה וכן שירותי תחזוקה לטווח ארוך לאחת מיחידות המחז"מ (להלן: "יחידה 70") בתמורה לסך של כ- 1 מיליארד שקל חדש. כמו כן, במסגרת ההסכמים ניתנה לחברה האופציה (אשר מומשה ביום 24 בספטמבר 2019, כמפורט להלן) לרכישת ציוד ושירותים כאמור גם ביחס ליחידת המחז"מ הנוספת (להלן: "יחידה 80"). בהתאם להסכמים, האספקה בגין יחידה 70 צפויה להסתיים בתוך 19 חודשים ממועד חתימת הסכם רכש הציוד (קרי בחודש נובמבר 2020).

ביום 24 בספטמבר 2019 הודיעה החברה לחברת GEGPP וחברת GEII על מימוש האופציה לרכישת ציוד ושירותי הקמה וכן שירותי תחזוקה לטווח ארוך גם ביחס ליחידה 80 בתמורה לסך של כ- 845 מיליוני שקל חדש. האספקה בגין יחידה 80 צפויה להסתיים בתוך 18 חודשים ממועד מימוש האופציה. בנוסף, ביום 17 בנובמבר 2019 נמסרה הודעה לזוכה בהליך מכרזי שקימה החברה לביצוע העבודות האזרחיות בקשר עם הקמת שני המחז"מים באורות רבין בהיקף של כ-200 מיליוני שקל חדש.

בהמשך לחתימת הסכם הרכישה עם הזוכה בהליך מכירת אתר אלון תבור ופרסום ההליך התחרותי למכירת אתר רמת חובב, כמפורט להלן, ובהתאם להחלטת ממשלה 3859 בנושא הרפורמה במשק החשמל ושינוי מבני בחברה מיום 3 ביוני 2018 (להלן: "החלטת הממשלה"), ביום 29 ביולי 2019 החברה הודיעה לגורמי המדינה הרלוונטיים על כוונתה להיערך לבניית שני המחז"מים באתר אורות רבין במקביל.

החברה הגיעה להסכמות מול נתג"ז להזמנת קיבולת בסך 4500 mmbtu לשעה עבור המחז"מים באורות רבין. ככל שיידרש בעתיד, תוכל החברה להגדיל את הזמנתה. בנוסף סוכם כי החברה תישא בעלויות דמי החיבור בגין הקמת מתקן PRMS עבור המחז"מים החדשים באורות רבין, שיוקם על ידי נתג"ז.

מכירת אתרים

ביום 2 ביולי 2019 הכריזה ועדת המכרזים בראשות מנכ"ל החברה על הצעת MRC Alon Tavor Power Ltd, אשר החברים בה הינם: Mivtah Shamir Holdings Ltd, Rapac Energy Ltd, ו-China Harbour Engineering Company Ltd, כהצעה הזוכה במכרז שפרסמה החברה ביחס למכירת אתר אלון תבור (להלן: "האתר", "הזוכה" ו-"ההצעה הזוכה", בהתאמה). במקביל, הכריזה ועדת המכרזים על המציע OPC Alon Tavor Ltd כנשיר שני בהתאם למסמכי המכרז, והודעה נמסרה לו בהתאם.

ביום 29 ביולי 2019 נחתם הסכם הרכישה עם הזוכה בהליך MRC Alon Tavor Power Ltd.

התמורה בהתאם להצעה הזוכה והסכם הרכישה הינה בסכום של 1,872 מיליוני שקל חדש, ותשולם לחברה על ידי הזוכה עד למועד העברת החזקה באתר, כאשר החברה נדרשת למסור החזקה באתר עד ליום 3 בדצמבר 2019.

יובהר כי מתוך התמורה שתתקבל בידי החברה בגין מכירת האתר, יוותרו בידיה סכומים משקפים, לכל הפחות, את העלות המופחתת התעריפית של האתר בתוספת שווי הקרקע, כאמור בהחלטת רשות החשמל מס' 4 (1345) משיבה 556 מיום 1 באפריל 2019, וכן בתוספת עלויות מכירת האתר, בכפוף לבקרתן על ידי רשות החשמל. לגבי ייעוד יתרת כספי התמורה, אלה ייעודו על פי החלטת רשות החשמל מס' 1 (1253) משיבה 542, מיום 15 במאי 2018, ובהתאם לשיקול דעתה.

השלמת עסקת מכירת אתר אלון תבור כפופה להתקיימותם של מספר תנאים מתלים, ובכללם קבלת רישיונות ייצור מרשות החשמל באישור שר האנרגיה, קבלת אישורים רגולטוריים אחרים כקבוע בהסכם וככל שיידרשו וכן תנאים מתלים מקובלים נוספים. נכון למועד פרסום הדוחות הכספיים, התקבל אישור המיזוג מרשות התחרות, אך אין וודאות ביחס להתקיימותם של יתר התנאים המתלים.

בנוסף, ובהתאם למתווה השינוי המבני, החברה מקדמת את מכירת תחנת הכוח רמת חובב, כאשר בחודש יוני 2019 הוציאה החברה טיזר (פרסום ראשוני) בדבר כוונתה לקיים את ההליך וביום 15 ביולי 2019 פרסמה החברה את הליך המיון המוקדם, במסגרת המכרז הפומבי למכירת תחנת הכוח. מציעים שיעברו את שלב המיון המוקדם יוזמנו להציע הצעות כספיות לרכישת תחנת הכוח, בדומה להליך שניהלה החברה בעת מכירת תחנת הכוח אלון תבור. לפרטים בדבר הצעת החלטה לשימוע בדבר אסדרת פעילות יחידות הייצור באתר רמת חובב- ראה ביאור 3 להלן.

פיקוח הולכה

החברה נערכת להקים יחידת פיקוח הולכה. לצורך הפעלת יחידת פיקוח ההולכה, השלימה החברה לאחרונה רכישת מערכת ממוחשבת TMS-Transmission Management System. לתאריך אישור הדוחות הכספיים המערכת טרם הוכנסה לשימוש.

ביאור 1 - כללי (המשך)

ה. שינוי מבני: (המשך)

הפרדת פעילות ניהול המערכת

החברה פועלת להשלמת כל הפעילויות הנדרשות לצורך הפרדת והוצאת פעילות ניהול המערכת לאחריות חברת ניהול המערכת. יחד עם זאת, בדיונים שנערכו בנושא עם הגורמים והרגולטורים הרלוונטיים, הועלתה על ידם האפשרות לדחיית מועד יישום ההפרדה. החברה תיערך בהתאם ליישום ההפרדה כאמור בכל מועד שייקבע על ידי הגורמים המוסמכים.

לפרטים בדבר הפעולות המבוצעות בחברה ליישום ההסכם הקיבוצי, לרבות המשך יישום תכנית הפרישה המוקדמת, וקידום הפעולות ליישום השינויים הארגוניים הנדרשים בחברה בעקבות מתווה השינוי המבני, ראה ביאור 16 להלן.

ליישום מלא של מתווה השינוי המבני, יידרשו אישורים רגולטוריים נוספים, החלטות ואסדרות נוספות של רשות החשמל ומתן רישיונות אשר טרם התקבלו למועד החתימה על הדוחות הכספיים, ואין וודאות מלאה לגבי מועד קביעתם, קבלתם ותנאיהם הסופיים.

למועד החתימה על הדוחות הכספיים, אין ביכולתה של החברה להעריך באופן מהימן את ההשלכות המדויקות של האסדרות והאישורים הנוספים שטרם התגבשו או התקבלו, על מצבה הפיננסי ועל תוצאותיה.

ו. הסדר הנכסים:

לפרטים בדבר הסדר הנכסים ראה ביאור 17 בדוחות הכספיים השנתיים.

לתאריך חתימת הדוחות הכספיים החברה ממשיכה ביישום מתווה הסדר הנכסים בהתאם ללוחות הזמנים שנקבעו בהסכמים ובגדר כך נכון למועד זה העבירה החברה 16 נכסים מתוך הנכסים אותם היא נדרשת להעביר בהתאם למתווה ההסדר.

ביאור 1 - כללי (המשך)

ז. חוקי הגנת הסביבה:

לפרטים בדבר הוראות דין מהותיות החלות על החברה בתחום הגנת הסביבה, לרבות פירוט בנוגע לפרויקט הפחתת הפליטות, והחלטת הממשלה מספר 4080 בדבר הפסקת ההפעלה השוטפת של יחידות ייצור חשמל 1-4 בתחנת הכח "אורות רבין" כך שההפעלה השוטפת תפסק לא יאוחר מיום 1 ביוני 2022, וליעדי משק האנרגיה לשנת 2030 ראה ביאור ז1 בדוחות הכספיים השנתיים.

ביום 13 בנובמבר 2019 פרסם משרד האנרגיה הודעה, לפיה שר האנרגיה החליט על הסבת היחידות הפחמיות בתחנת הכח רוטנברג באשקלון וכן הסבת יחידות 5-6 בתחנת הכוח אורות רבין בחדרה מפחם לגז טבעי, עד סוף שנת 2025. בהתאם לפרסום, החלטת השר הינה בהמשך לעבודה מקצועית שנערכה ברשות החשמל, ביחס לחלופות השונות לצמצום השימוש בפחם. בהתאם להודעת הפרסום, ההסבה עצמה תתבצע בהדרגה, על מנת למזער את הסיכון לפגיעה באמינות ההספקה והיא מותנית בהסכם גז ראוי ליחידות המוסבות, על מנת להקטין את העלויות למשק. החברה לומדת את החלטת הממשלה ופרסום משרד האנרגיה ומשמעויותיהן ובשלב זה אין באפשרותה להעריך את השלכות ההחלטות על מצבה הפיננסי ותוצאות פעולותיה.

בהמשך למפורט בביאור ז1 בדוחות הכספיים השנתיים בנושא היתרי הפליטה, לבקשת החברה, המשרד להגנת הסביבה דחה ליום 1 באפריל 2020 את תאריך ההגשה של שתי התוכניות שנדרשו ממנה במסגרת היתר הפליטה: תוכנית להפעלה עונתית של יחידות הייצור, שתביא לכך שסך הייצור בפחם לא יעלה על 13 טרהוואט באופן שנתי; וכן תוכנית להסבת היחידות הפחמיות (שאינן יחידות 1-4 באורות רבין). הדחיה נועדה לצורך קיום דיון בנושא בין משרדי הממשלה, טרם הגשת תכניות.

בהמשך למפורט בביאור ז1 בדוחות הכספיים השנתיים בנושא מועד השבתת יחידה 4 באתר רוטנברג לטובת פרויקט הפחתת פליטות, בשל נסיבות מיוחדות הקשורות ביכולת הבטחת אספקת החשמל לצרכנים, ובהתאם לעמדת מנהל המערכת, התקבלו אישורים של המשרד להגנת הסביבה להמשך הפעלת יחידה 4 באתר רוטנברג. בסוף חודש ספטמבר 2019 הושבתה יחידה 4 באתר רוטנברג לטובת פרויקט הפחתת פליטות.

כמו כן, בהמשך לצורך בדחיית מועדי ההשבתה של יחידה 4 ולשם הבטחת יכולת אספקת החשמל לצרכנים, ביקשה החברה מהמשרד להגנת הסביבה דחייה של מועדי ההשבתה של יחידה 3 באתר ושל חיבור היחידה למתקני הפחתת הפליטות, בהתאמה.

לפרטים בדבר הצעת החלטה לשימוע של רשות החשמל בנושא פרויקט הפחתת פליטות בתחנות הכוח הפחמיות ראה ביאור 3 ז להלן.

ח. חוק התחרות הכלכלית, התשמ"ח-1988:

לפרטים בדבר חוק התחרות הכלכלית, ראה ביאור ח1 לדוחות הכספיים השנתיים.

ביום 6 במרס 2017 התקבלה קביעתו של ממלא מקום הממונה על התחרות (בהתאמה להלן: "הממונה" ו-"ממלא מקום הממונה"), לפיה החברה ניצלה את מעמדה המונופוליסטי לרעה בקשר עם שירותי מנהל תיק לקוח (להלן: "מת"ל") בניגוד להוראות סעיפים 29א(א), 29א(ב)(2), 29א(ב)(3) ו-29א(ב)(4) לחוק התחרות הכלכלית וכן, הוטלו דרישות עיצום כספי בסך 13 מיליוני שקל חדש על החברה, בסך 110,000 שקל חדש על נושא משרה מכהן ובסך 165,000 שקל חדש על נושא משרה לשעבר (להלן: "הקביעה").

ביום 26 באפריל 2018, הוגש לבית הדין לתחרות, ערר מטעם החברה ונושא משרה מכהן, על הקביעה. ביום 30 במאי 2018 הוגש לבית הדין לתחרות ערר גם מטעמו של נושא משרה לשעבר, על הקביעה (שני העררים יכוננו להלן: "הערר").

ביום 18 באפריל 2019 הגישה הממונה לבית הדין לתחרות תשובה לערר (להלן: "התשובה"). נוסח מושחר של התשובה הומצא לידי באי כוחם של העוררים ביום 15 במאי 2019.

ביום 9 ביולי 2019, בית הדין לתחרות נתן תוקף של החלטה להסדר דינוי אליו הגיעו הצדדים, במסגרתו הוסכם בין היתר, כי העוררים יהיו רשאים להגיש תגובה לתשובה (להלן: "התגובה"), וזאת עד ליום 30 בספטמבר 2019. כמו כן, במסגרת אותה החלטה, בוטל דיון קדם המשפט שהיה אמור להתקיים ביום 10 ביולי 2019. בהתאם להחלטת בית הדין לתחרות מיום 26 בספטמבר 2019, ניתנה לעוררים ארכה להגשת התגובה, וזאת עד ליום 10 בנובמבר 2019. ביום 5 בנובמבר 2019 ניתנה לעוררים ארכה נוספת להגשת התגובה, וזאת עד ליום 20 בנובמבר 2019.

ביאור 1 - כללי (המשך)

ט. הגדרות:

החברה	-	חברת החשמל לישראל בע"מ.
בעלי עניין	-	כהגדרת "בעל עניין" בסעיף 1, לחוק ניירות ערך, התשכ"ח – 1968.
צדדים קשורים	-	כהגדרתם בתקן חשבונאות בינלאומי מס' 24.
רשות החברות	-	רשות החברות הממשלתיות.
דולר	-	דולר של ארה"ב.
חברה מאוחדת	-	חברה אשר לחברה שליטה בה, (כהגדרתה בתקן דיווח כספי בינלאומי IFRS 10) במישרין או בעקיפין ושדוחותיה הכספיים מאוחדים באופן מלא עם דוחות החברה.
חברות מוחזקות	-	חברות מאוחדות, וחברות כלולות.
חברות כלולות	-	חברות אשר לחברה השפעה מהותית בהן.
הקבוצה	-	החברה וחברה מאוחדת שלה.
כלל צרכני החשמל	-	כלל צרכני החשמל בישראל שהינם הן לקוחות החברה והן לקוחות יצרנים פרטיים.

ביאור 2 - כללי דיווח ומדיניות חשבונאית

א. הצהרה על עמידה בתקני דיווח כספי בינלאומיים:

תמצית הדוחות הכספיים ביניים המאוחדים (להלן: "דוחות כספיים ביניים") של החברה נערכה בהתאם לתקן חשבונאות בינלאומי מס' 34 - דיווח כספי לתקופות ביניים (להלן: "IAS34"). בעריכת דוחות כספיים ביניים אלה, יישמה החברה מדיניות חשבונאית, כללי הצגה, שיטות חישוב וכן התחשבות בגורמי מפתח לחוסר וודאות באומדן ושיקולי דעת ביישום מדיניות חשבונאית הזיהם לאלו המפורטים בביאור 2 בדוחות הכספיים השנתיים (להלן: "הדוחות השנתיים"). לגבי אומדנים נוספים לתקופה ראה סעיף ד להלן. כמו כן, דוחות אלו נערכו בהתאם להוראות פרק ד' לתקנות ניירות ערך (דוחות תקופתיים ומידיים) התש"ל-1970.

תמצית הדוחות הכספיים ביניים אושרה לפרסום על ידי דירקטוריון החברה ביום 20 בנובמבר 2019.

ב. תקופת מחזור התפעול

תקופת המחזור התפעולי הרגיל של החברה הינה 12 חודשים.

ג. עיקרי המדיניות החשבונאית:

למעט המפורט להלן, המדיניות החשבונאית של החברה בדוחות כספיים ביניים אלה, הינה המדיניות החשבונאית שיושמה בדוחות השנתיים. להלן תיאור השינויים העיקריים במדיניות החשבונאית בדוחות כספיים ביניים אלה והשפעתם:

יישום לראשונה של תקנים חדשים, תיקונים לתקנים ופרשנויות:

החל מיום 1 בינואר 2019 החברה מיישמת את התקנים החדשים והתיקונים לתקנים המתוארים להלן:

1) תקן דיווח כספי בינלאומי IFRS 16, חכירות

החל מיום 1 בינואר 2019 (להלן: "מועד היישום לראשונה") החברה מיישמת את תקן דיווח כספי בינלאומי מספר 16 חכירות (בסעיף זה: "IFRS 16" או "התקן"), אשר החליף את תקן חשבונאות בינלאומי מספר 17, חכירות (בסעיף זה: "IAS 17" או "התקן הקודם").

ההשפעה העיקרית של יישום התקן מתבטאת בביטול הדרישה הקיימת מחוכרים לסיווג החכירה כתפעולית (חוץ מאזנית) או כמימונית והצגת מודל אחיד עבור חוכרים לטיפול החשבונאי בכלל החכירות באופן דומה לטיפול בחכירות מימוניות בהתאם לתקן הקודם. עד למועד יישום התקן, החברה סיווגה את מרבית החכירות בהן היא החוכרת כחכירות תפעוליות, מכיוון שלא נשאה באופן מהותי בכל הסיכונים והתשואות מהנכסים.

בהתאם לתקן, עבור הסכמים שבהם החברה היא החוכרת, החברה מכירה בנכס זכות שימוש ובהתחייבות בגין חכירה במועד תחילת חוזה החכירה עבור כל החכירות בהן לחברה זכות לשלוט על השימוש בנכסים מזוהים לתקופת זמן מוגדרת, למעט חריגים המנויים בתקן, בהתאם לכך החברה מכירה בהוצאות פחת והפחתות בגין נכס זכות שימוש, בוחנת את הצורך ברישום ירידת ערך בגין נכס זכות שימוש בהתאם להוראות IAS 36 ומכירה בהוצאות מימון בגין התחייבות חכירה. לכן, החל ממועד היישום לראשונה של התקן, תשלומי השכירות, המתייחסים לנכסים מושכרים בחכירה תפעולית, אשר הוצגו בסעיפי ההוצאות התפעוליות בדוח על הרווח או הפסד בהתאם למהות השימוש בנכס בתקן הקודם, מוכרים כנכסים והוצאות הפחת בגינם מוצגות כהוצאות פחת והפחתות.

החברה בחרה ליישם את התקן ביישום רטרואקטיבי מותאם, תוך התאמת יתרת העודפים ליום 1 בינואר 2019 וללא הצגה מחדש של מספרי השוואה. לגבי כל החכירות, החברה בחרה ליישם את הוראות המעבר באופן בו במועד היישום לראשונה היא הכירה בהתחייבות לפי הערך הנוכחי של יתרת תשלומי החכירה העתידיים מהוונים לפי שיעור הריבית התוספתי שלה, למועד זה, המחושב בהתאם למח"מ ליתרת תקופת החכירה. החל ממועד היישום לראשונה ובמקביל, הכירה בנכס זכות שימוש בחכירה, בסכום הזהה להתחייבות מותאם בגין תשלומי חכירה ששולמו מראש או שנצברו אשר הוכרו כנכס או התחייבות לפני מועד היישום לראשונה. כתוצאה מכך, ליישום התקן לא הייתה השפעה על ההון של החברה במועד היישום לראשונה.

במסגרת יישום התקן בחרה החברה ליישם בנוסף את ההקלות הבאות:

- לא ליישם את דרישות ההכרה בנכס זכות שימוש ובהתחייבות לגבי חכירות לטווח קצר של עד שנה.
- לא ליישם את דרישות ההכרה בנכס זכות שימוש ובהתחייבות לגבי חכירות בהן נכס הבסיס הוא בעל ערך נמוך.
- בחינה האם ההסדר מכיל חכירה רק עבור חוזים חדשים או חוזים אשר שונו.
- חכירות שצפויות להסתיים תוך 12 חודשים ממועד המעבר יטופלו כחכירות לזמן קצר.
- שימוש בשיעור היוון אחד לתיק חוזי חכירה (portfolio) בעלי מאפיינים דומים.
- להעריך אם חוזה החכירה הינו מכביד ע"י יישום תקן IAS37 הפרשות, התחייבויות תלויות ונכסים תלויים, מיד לפני מועד היישום לראשונה וזאת חלף ביצוע בחינת ירידת ערך של נכס זכות שימוש.
- לא להפריד רכיבים שאינם חכירה מרכיבי חכירה ולטפל בכלל הרכיבים כרכיב חכירה יחיד.
- לשמר את ההגדרה של קיומה של חכירה על פי הוראות התקן הקודם בנוגע לכלל ההסכמים הקיימים למועד היישום לראשונה.

ביאור 2 - כללי דיווח ומדיניות חשבונאית (המשך)

ג. עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

יישום לראשונה של תקנים חדשים, תיקונים לתקנים ופרשנויות: (המשך)

(1) תקן דיווח כספי בינלאומי IFRS 16, חכירות (המשך)

השפעות יישום התקן לתקופת הדיווח:

הוראות התקן משפיעות על הטיפול החשבונאי בעיקר על: הסכמי חכירת אוניות, כלי רכב ונכסים נוספים בקבוצה. לתקן השפעה מהותית על הדוחות הכספיים בנושאים הבאים:

- כתוצאה מיישום תקן IFRS 16 הכירה הקבוצה במועד היישום לראשונה בנכסי זכות שימוש במסגרת הרכוש הקבוע בסך של 1,088 מיליוני שקל חדש ובהתחייבויות בגין חכירה בסך של 1,062 מיליוני שקל חדש וקטון בתשלומי חכירה מראש בסעיף החייבים בסך של 26 מיליוני שקל חדש, ללא השפעה על יתרת העודפים לתחילת התקופה.
- כתוצאה מיישום תקן IFRS 16, בקשר עם חכירות שסווגו כחכירות תפעוליות לפי IAS 17, הכירה הקבוצה בנכסי זכות השימוש והתחייבויות בגין חכירה ליום 30 בספטמבר 2019 בסכום של 912 מיליוני שקל חדש ו- 863 מיליוני שקל חדש, בהתאמה (כולל חלויות שוטפות הנכללות בסעיף אשראי מתאגידים בנקאיים ונותני אשראי אחרים).
- כמו כן, חלף ההכרה בהוצאות שכירות, המתייחסות לחכירות כאמור, הכירה הקבוצה בתקופה של תשעת ושלושת החודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2019, בהוצאות פחת בדוח רווח והפסד בגובה של כ-191 ו-62 מיליוני שקל חדש בהתאמה ובהכנסות מיומן בגובה של כ-35 ו-7 מיליוני שקל חדש בהתאמה.
- טווח שיעורי ההיוון הנומינליים בו נעשה שימוש למדידת ההתחייבות צמודות מדד ונומינליות בגין חכירה נע בין 0.8% ל-4.27%, טווח שיעורי ההיוון הדולריים בו נעשה שימוש למדידת ההתחייבות דולריות בגין חכירה נע בין 3.63% ל-5.1%. שימוש בטווחים אלו מושפעים מהבדלים באורך תקופת החכירה, שוני בקבוצות הנכסים השונים, שינוי בין שיעורי ההיוון של החברה וחברת הבת וכדומה.
- בהתאם לתקן, הפרשי הצמדה שיצברו ממועד המעבר בגין חכירות צמודות מדד נזקפו לנכס זכות השימוש ויפחתו בהתאם ליתרת תקופת החכירה.

להלן עיקרי השינויים במדיניות החשבונאית בעקבות יישום התקן החל מיום 1 בינואר 2019:

(א) קביעה אם הסדר מכיל חכירה

במועד ההתקשרות בחכירה, הקבוצה קובעת אם ההסדר הוא חכירה או מכיל חכירה, תוך בחינה האם ההסדר מעביר זכות לשלוט בשימוש בנכס מזוהה לתקופת זמן בתמורה לתשלום. בעת ההערכה האם הסדר מעביר את הזכות לשלוט בשימוש בנכס מזוהה, הקבוצה בוחנת האם לאורך תקופת החכירה יש לה את שתי הזכויות הבאות:

(1) הזכות להשיג למעשה את כל ההטבות הכלכליות משימוש בנכס המזוהה; וכן

(2) הזכות לכוון את השימוש בנכס המזוהה.

עבור חוזי חכירה הכוללים רכיבים שאינם רכיבי חכירה, כגון שירותים או תחזוקה, הקשורים לרכיב חכירה, הקבוצה בחרה לטפל בחוזה כרכיב חכירה אחד ללא הפרדת הרכיבים.

(ב) נכסים חכורים והתחייבויות בגין חכירה

חוזים המקנים לקבוצה שליטה בשימוש בנכס בגין חכירה במשך תקופת זמן עבור תמורה, מטופלים כחכירות. בעת ההכרה לראשונה הקבוצה מכירה בהתחייבות בסכום הערך הנוכחי של תשלומי החכירה העתידיים (תשלומים אלו אינם כוללים תשלומי חכירה משתנים מסוימים), ובמקביל מכירה הקבוצה בנכס זכות שימוש בגובה ההתחייבות בגין חכירה, מותאם בגין תשלומי חכירה ששולמו מראש או שנצברו, ובתוספת עלויות ישירות שהתהוו בחכירה. מכיוון ששיעור הריבית הגלום בחכירות הקבוצה לא ניתן לקביעה בנקל, הקבוצה משתמשת בשיעור הריבית התוספתי של החוכר.

לאחר ההכרה לראשונה, מטופל הנכס זכות שימוש בהתאם למודל העלות, ומופחת לאורך תקופת החכירה או אורך חייו השימושיים של הנכס כמוקדם מבניהם.

(ג) תקופת החכירה

תקופת החכירה נקבעת כתקופה שבה החכירה אינה ניתנת לביטול, יחד עם תקופות המכוסות על ידי אופציה להאריך או לבטל את החכירה אם ודאי באופן סביר שהחוכר יממש או לא יממש את האופציה, בהתאמה.

(ד) תשלומי חכירה משתנים

תשלומי חכירה משתנים שתלויים במדד או בשער, נמדדים לראשונה על ידי שימוש במדד או בשער הקיים במועד תחילת החכירה ונכללים במדידה של התחייבות החכירה. כאשר חל שינוי בתזרים המזומנים של דמי חכירה עתידיים הנובע מהשינוי במדד או בשער, יתרת ההתחייבות מעודכנת כנגד נכס זכות השימוש.

ביאור 2 - כללי דיווח ומדיניות חשבונאית (המשך)

ג. עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

יישום לראשונה של תקנים חדשים, תיקונים לתקנים ופרשנויות: (המשך)

(1) תקן דיווח כספי בינלאומי IFRS 16, חכירות (המשך)

ה) הפחתת נכס זכות שימוש

לאחר מועד תחילת החכירה, נכס זכות שימוש נמדד בשיטת העלות, בניכוי פחת שנצבר ובניכוי הפסדים מירידות ערך שנצברו ומתואם בגין מדידות מחדש של ההתחייבות בגין החכירה. הפחת מחושב על בסיס קו-ישר על פני אורך החיים השימושיים או תקופת החכירה החוזית, כמוקדם מבניהם כדלקמן:

- אוניות 3-8 שנים
- מיכלי סולר חירום 14 שנים
- מיכלי סולר 2 שנים
- כלי רכב 3 שנים

ו) נכסים המוחכרים על ידי הקבוצה

חכירות שבהן הקבוצה מחכירה נכסים מסווגות כחכירה תפעולית או מימונית. הסיווג של חכירה כמימונית או תפעולית תלוי במהות העסקה ומבוצע במועד ההתקשרות בחכירה ומוערך מחדש רק אם יש תיקון בתנאי החכירה. שינויים באומדנים כגון אורך חייו הכלכליים של הנכס או ערך השייר, או שינויים בנסיבות, אינם גורמים לסיווג חדש של החכירה.

(1) חכירות מימוניות

חכירות מסווגות כחכירות מימוניות אם הן מעבירות למעשה את כל הסיכונים וההטבות הנלווים לבעלות הנכס המוחכר. במועד ההכרה לראשונה, מוצגים הנכסים המוחזקים בחכירה מימונית כחייבים בסכום השווה להשקעה נטו בחכירה. היוון תשלומי החכירה נעשה על ידי שימוש בשיעור ההיוון הגלום בחכירה.

כאשר הקבוצה מחכירה נכסים בחכירת משנה, אם שיעור ההיוון הגלום בחכירת המשנה אינו ניתן לקביעה בנקל, הקבוצה משתמשת בשיעור ההיוון המשמש לחכירה הראשית, המותאם בגין עלויות ישירות ראשוניות הקשורות לחכירת המשנה.

עלויות ישירות ראשוניות נכללות במדידה לראשונה של החייבים ומקטינות את סכום ההכנסה המוכרת על פני תקופת החכירה במועד התחילה, תשלומי החכירה הנכללים במדידה של ההשקעה נטו בחכירה כוללים תשלומים קבועים בניכוי תמריצי חכירה כלשהם העומדים לתשלום. תשלומי חכירה משתנים שתלויים במדד או בשער, ערבויות כלשהן לערך שייר המסופקות למחכיר. מחיר המימוש של אופציית רכישה אם ודאי באופן סביר שהחוכר יממש אופציה זו וכן תשלומי קנסות לביטול החכירה.

בתקופות עוקבות, הקבוצה מכירה בהכנסות מימון על פני תקופת החכירה. כמו כן, הקבוצה מקצה את תשלומי החכירה כנגד יתרת החייבים בגין החכירה המימונית וכנגד הכנסות המימון בתקופה.

הקבוצה מיישמת את דרישות הגריעה וירידת ערך בהתאם ל IFRS 9 - בגין יתרת החייבים בחכירה. בנוסף לכך, הקבוצה סוקרת את אומדני ערכי השייר שאינם מובטחים. באם חלה ירידה באומדן ערך השייר שאינו מובטח, הקבוצה מעדכנת את הקצאת ההכנסה על פני תקופת החכירה, ומכירה באופן מיידי בירידה בהתייחס לסכומים שנצברו.

(2) חכירות תפעוליות

חכירות שאינן מעבירות למעשה את כל הסיכונים וההטבות הנלווים לבעלות על נכס הבסיס מסווגות כחכירות תפעוליות.

הקבוצה מכירה בתשלומי חכירה מחכירות תפעוליות כהכנסה על בסיס קו ישר לאורך תקופת החכירה. עלויות ישירות ראשוניות שהתהוו בהשגת חכירות תפעוליות מתווספות לערך בספרים של נכס הבסיס, ומוכרות כהוצאה לאורך תקופת החכירה לפי אותו בסיס כמו ההכנסה מהחכירה.

(2) פרשנות של דיווח כספי בינלאומי IFRIC 23, עמדות מס לא וודאיות

הפרשנות מבהירה כיצד ליישם את דרישות ההכרה והמדידה של IAS 12 כאשר קיימת אי וודאות לגבי עמדות מס. בהתאם לפרשנות, במסגרת קביעת הכנסה חייבת (הפסד) לצורך מס, בסיסי המס, הפסדים מועברים לצורך מס, זיכויי מס שלא נוצלו ושיעורי המס במקרה של אי וודאות, על הישות להעריך האם צפוי (probable) שרשות המס תקבל את עמדת המס ששננטה על ידה. ככל שצפוי שרשות המס תקבל את עמדת המס ששננטה הישות תכיר בהשלכות המס על הדוחות הכספיים בהתאם לאותה עמדת מס. מאידך, כאשר לא צפוי שרשות המס תקבל את עמדת המס ששננטה, על ישות לשקף את אי הוודאות בספרים באמצעות שימוש באחת מהשיטות הבאות: הסכום הסביר ביותר (most likely outcome) או תוחלת הסכום הצפוי (the expected value). הפרשנות מבהירה כי כאשר בוחנים האם צפוי או לא צפוי שרשות המס תקבל את עמדת המס ששננטה על ידי הישות, יש להניח שרשות המס תבחן את הסכומים שיש לה זכות לכך וכן שהיא מודעת לכל המידע הרלוונטי בבחינה זו. כמו כן, בהתאם לפרשנות יש להתחשב בשינויים בנסיבות או במידע חדש אשר עשויים לשנות הערכה זו. ליישום הפרשנות לא הייתה השפעה מהותית על הדוחות הכספיים.

ביאור 2 - כללי דיווח ומדיניות חשבונאית (המשך)**ד. שימוש באומדנים ושיקול דעת**

בעריכת תמצית הדוחות הכספיים ביניים המאוחדים בהתאם ל-IFRS, נדרשת הנהלת החברה להשתמש בשיקול דעת, לצורך ביצוע הערכות, אומדנים והנחת הנחות אשר משפיעים על יישום המדיניות ועל הסכומים של נכסים והתחייבויות, הכנסות והוצאות. יובהר שהתוצאות בפועל עלולות להיות שונות מאומדנים אלה.

למעט המפורט להלן, שיקול הדעת של ההנהלה בעת יישום המדיניות החשבונאית של החברה וההנחות העיקריות ששימשו בהערכות הכרוכות באי וודאות, הינם עקביים עם אלו ששימשו בעריכת הדוחות הכספיים השנתיים:

(1) קביעה אם ההסדר מכיל חכירה

הקבוצה מעריכה האם הסדר מעביר זכות לשלוט בנכס מזוהה לתקופת זמן תמורת תשלום, תוך בחינה אם לאורך תקופת החכירה יש לה את הזכות להשיג למעשה את כל ההטבות הכלכליות מהשימוש בנכס המזוהה וכן הזכות לכוון את השימוש בנכס המזוהה, וכתוצאה מכך לרשום בדוחות הכרה בנכס זכות שימוש ובהתחייבויות בגין חכירה או הכרה בהוצאות שוטפות.

(2) קביעת תקופת החכירה

לצורך קביעת תקופת החכירה, הקבוצה לוקחת בחשבון את התקופה שבה החכירה אינה ניתנת לביטול, לרבות אופציות הארכה שוודאי באופן סביר שימומשו ו/או אופציות לביטול שוודאי באופן סביר שלא ימומשו וכתוצאה מכך לרשום בדוחות גידול או קיטון במדידה לראשונה של נכס זכות שימוש והתחייבות בגין חכירה ובהוצאות הפחת והמימון בתקופות עוקבות.

(3) קביעת שיעור ההיוון להתחייבות בגין חכירה בקבוצה

הקבוצה מהוונת את תשלומי החכירה תוך שימוש בשיעור הריבית התוספתי של כל חברה מחברות הקבוצה וכתוצאה מכך נרשמו בדוחות גידול או קיטון בהתחייבות בגין חכירה, בנכס זכות שימוש וכפועל יוצא בהוצאות הפחת והוצאות המימון שיתהוו.

ביאור 3 - תעריף החשמל ורגולציה

הכנסות החברה מבוססות על תעריף החשמל אשר גובה החברה מהצרכנים. בהתאם לחוק משק החשמל, תעריפי החשמל ודרכי עדכון, נקבעים על ידי רשות החשמל (להלן: "הרשות"). לפרטים נוספים בדבר אופן קביעת תעריף החשמל, מנגנון עדכון התעריף ומועד עדכונו, העדכון השנתי לשנת 2019, בסיס תעריף מקטע הייצור ומקטעי הרשת לשנים 2018-2022, פרויקט להפחתת פליטות בתחנות הכוח הפחמיות, הכרה תעריפית בעלויות הפנסיה, עלויות מערכתיות, רפורמה במשק החשמל ועוד, ראה ביאור 3 בדוחות הכספיים השנתיים.

להלן ההתפתחויות העיקריות בנושא תעריף החשמל ורגולציה נכון למועד החתימה על הדוחות הכספיים:

א. החלטה מקדמית של רשות החשמל בנושא פעולות החברה לגביית החוב המצרי והסכם הפשרה בין החברה לחברות הגז המצריות

ביום 7 באפריל 2019 התפרסמה החלטה מקדמית של רשות החשמל, בגין פעולות החברה לגביית החוב המצרי והסכם הפשרה. בהתאם להחלטה אשר מבוססת על בדיקה ראשונית שביצעה רשות החשמל בשל בקשת החברה לקבל התייחסות ראשונית ומקדמית, בנסיבות המתוארות בהחלטה ועל פני הדברים על סמך מצגיה של החברה, ולאחר עיון ראשוני במסמכים עליהם, בין היתר, הסתמכה החברה לצורך קבלת ההחלטה לגבי הסכם הפשרה, כי רשות החשמל מתרשמת שהחברה פעלה לפי מיטב יכולתה והכלים שעמדו לרשותה לקראת החתימה על הסכם הפשרה וכי הסכם הפשרה הוא סביר בנסיבות העניין. כמו כן, צוין בהחלטה כי הסכם הפשרה כולל תנאי מתלה לפיו החיובים האופרטיביים של הסכם הפשרה יכנסו לתוקף רק לאחר קבלת החלטה סופית של רשות החשמל המאשרת את הסכם הפשרה. בנוסף, בביאור להחלטה המקדמית צוין, בין היתר, כי ההסכם פועל לטובת האינטרס של ציבור צרכני החשמל.

עוד צוין בהחלטה המקדמית כי החלטה סופית בעניין תתקבל לאחר בחינת מכלול היבטיו. לאחר תאריך הדוח על המצב הכספי, ביום 10 באוקטובר 2019 פרסמה הרשות מסמך לשימוע בנושא הסכם הפשרה בין החברה לחברות הגז המצריות, במסגרתו ממליץ הצוות המקצועי לאשר את הסכום שנקבע בהסכם הפשרה בסך של כחצי מיליארד דולר בהתאם למתווה הפריסה כמתואר במסמך לשימוע. הסכום כאמור שתקבל החברה במסגרת הסכם פשרה זה, יוחזר במלואו לצרכני החשמל במסגרת התעריף. כמו כן, ממליץ הצוות המקצועי להכיר לחברה בהוצאות המשפטיות בגין ההליך שניהלה החברה בסך של כ- 51 מיליוני שקל חדש. התייחסות לשימוע נדרשת עד לתאריך 21 לנובמבר 2019. לפרטים נוספים ראה ביאור 7ב10 להלן.

ב. החלטה בנושא שווי הקרקע באלון תבור

כחלק מהשינוי המבני ובמסגרת מכירת תחנת כוח אלון תבור, ביום 1 באפריל 2019 התקבלה החלטה של רשות החשמל בנושא שווי הקרקע באלון תבור. בהתאם להחלטה, שווי הקרקע לצורך חישוב השווי ההוגן יעמוד על 74.2 מיליוני שקל חדש. כמו כן, בהחלטת הרשות מיום 15 במאי 2018 צוין כי מתוך התמורה שתתקבל בידי החברה בגין מכירת האתר, יוותרו בידיה סכומים המשקפים, לכל הפחות, את העלות המופחתת התעריפית של האתר בתוספת שווי הקרקע, וכן בתוספת עלויות מכירת האתר, בכפוף לבקרת על ידי הרשות. לפרטים נוספים ראה ביאור 1ה לעיל.

ג. אסדרת פעילות יחידות הייצור באתר רמת חובב

לאחר תאריך הדוח על המצב הכספי, ביום 10 באוקטובר 2019 פרסמה הרשות הצעת החלטה לשימוע בדבר אסדרת תעריפית של פעילות יחידות הייצור באתר רמת חובב לאחר מכירת האתר על ידי החברה. ביום 10 בנובמבר 2019 העבירה החברה את התייחסותה.

ד. החלטה בנושא עדכון בסיס תעריף רשת ביחס להפעלת רכיבי הרשת בהתאם למועדים הקבועים בתוכנית פיתוח

ביום 27 במאי 2019 התקבלה בחברה החלטת רשות במסגרתה קבעה הרשות את אופן ההכרה בעלויות החברה ביחס לעמידה בלוחות הזמנים של פרויקטים מסוימים בתכנית הפיתוח של מערכת המסירה, שהאישור לדחייתם הוא בסמכות השר או הרשות. בהתאם להחלטה, על כל שנת איחור הקנס צפוי להיות בגובה תשואה שנתית מוכרת על ההון העצמי של הפרויקט, בעוד שבמקרה של הקדמה בסיום פרויקטים, יינתן לחברה תמריץ ששיעורו יהיה 25% מהקנס בלבד. הרשות מכירה בכך שייטכנו איחורים בלוחות הזמנים של הפעלת פרויקטים הכלולים בתכנית הפיתוח וקובעת לחברה מנגנון שיאפשר גמישות בביצוע התכנית ודחיות בהיקף מסוים. ההחלטה תיכנס לתוקף בתאריך 1 בינואר 2020 ובתום שנתיים ממועד כניסתה לתוקף הרשות צפויה לבחון אותה בשנית.

ה. החלטה בנושא החלת מנגנון חדש – לחישוב ריבית פיגורים וריבית איחורים

ביום 7 ביולי 2019 התקבלה החלטה בה הרשות קובעת מנגנון חדש לחישוב ריבית פיגורים ואיחורים. ההחלטה תיכנס לתוקף עם פרסומה ברשומות ולא לפני ה-1 בינואר 2020. להערכת החברה למנגנון החדש לא צפויה להיות השפעה מהותית על דוחותיה הכספיים של החברה.

ביאור 3 - תעריף החשמל ורגולציה (המשך)

ו. החלטה בנושא הכרה בעלויות הסכם הפשרה בין החברה, התובעים הייצוגיים וחברות קרטל ה-GIS

בתאריך 18 בספטמבר 2019 פורסמה החלטת רשות החשמל בנושא הכרה בעלויות החברה בגין הסכם הפשרה של החברה, התובעים הייצוגיים וחברות קרטל ה-GIS. במסגרת ההחלטה קבעה הרשות כי יש להכיר בהסכם הפשרה בסך של כ-465 מיליוני שקל חדש.

ככל שהפשרה תאושר על ידי בית המשפט ותהפוך להסכם חלוט, היקף הסכום שיועבר לצרכני החשמל באמצעות תעריף החשמל יעמוד על מלוא סכום הפשרה הנקוב בהסכם הפשרה בניכוי הסכום שייקבע על ידי בית המשפט לגמול למבקשים הייצוגיים, הצרכנים, ושכר טרחת באי כוחם בתובענה הייצוגית נגד החברה המתנהלת במאחד עם התביעה שהגישה החברה. מסכום זה יופחת סך של 215 מיליון שקל חדש אשר כבר הוכרו בתעריף החשמל לשנת 2019. שארית הסכום יופחת מתעריף החשמל לשנת 2020. החלטה זו תיכנס לתוקף לאחר אישור הסכם הפשרה על ידי בית המשפט. כמו כן, בקשת החברה להכרה בהוצאותיה המשפטיות בגין ניהול ההליך נדחתה.

ז. פרויקט להפחתת פליטות בתחנות הכוח הפחמיות

בהמשך לאמור בביאור 3ב2 לדוחות הכספיים השנתיים, ולדיונים שקיימה החברה עם סגל רשות החשמל בנוגע להכרה במלוא עלויות הפרויקט להפחתת פליטות בתוספת ריבית והצמדה בתקופת ההקמה, לאחר תאריך הדוח על המצב הכספי, ביום 2 באוקטובר 2019 פרסמה הרשות הצעת החלטה לשימוע בנושא עלות המתקנים להפחתת פליטות ביחידות הפחמיות של החברה.

המסמך לשימוע כולל הצעה להכרה תעריפית בעלויות הקמה (השקעות וריבית בזמן הקמה), עלויות תפעול ואורך חיים של המתקנים להפחתת פליטות בתחנות הכוח הפחמיות. המסמך לשימוע, כאמור, משקף חוסר הכרה בהשקעות ובריבית בזמן הקמה (לרבות השקעות וריביות עתידיות לסיום הפרויקט), לעומת אומדן החברה, בסך של כ-670 מיליון שקל חדש. על פי הצעת ההחלטה לשימוע, אורך החיים המוכר של המתקנים הינו 25 שנה, אורך החיים של התחנות הקיימות לא יוארך ויותר בעינו. לעניין עלויות ריבית בזמן הקמה, הרשות הכירה במשך הקמה של 70 חודשים.

ביום 3 בנובמבר 2019 העבירה החברה את התייחסותה להצעת ההחלטה לשימוע. החברה בדעה כי היא זכאית להכרה של מלוא עלויות הפרויקט במסגרת התעריף, אשר נעשה, לדעתה, בעלויות סבירות המקובלות בעולם. עמדת החברה המתבססת על בחינה שנערכה על ידי אנשי מקצוע בחברה ולאור הנסיבות הייחודיות המאפיינות את הפרויקט, נתמכת ע"י מומחה בינלאומי נחשב בתחום, אשר בכוונת החברה להזמין בפני מליאת רשות החשמל בעת הצגת עמדתה במסגרת השימוע בעל פה שתערוך הרשות בנושא.

אין ודאות כי עמדת החברה או העמדה שהוצגה במסמך לשימוע תתקבל.

ח. עדכון בסיס התעריף המערכתי לשנים 2020-2024

לאחר תאריך הדוח על המצב הכספי, ביום 2 באוקטובר 2019 פרסמה הרשות הצעת החלטה לשימוע (להלן: "המסמך") הכוללת הצעה למתודולוגיית חישוב עלויות מערכתיות עבור השנים 2020-2024. המתודולוגיה מתבססת, ככל הניתן, על עלויות נורמטיביות, ובפרט ערכי ההון, התפעול והנצילות. התעריף המוצע כולל הפחתה של 781 מיליון שקל חדש המוגדר על ידי הרשות כתועלת העודפת ממכירת תחנות החברה במסגרת הרפורמה. החברה הגישה את התייחסותה למסמך כאמור. יודגש כי למסמך אין השפעה על סך העלויות המוכרות לחברה אלא על אופן חלוקת העלויות בין רכיב הייצור לתעריף המערכתי.

ט. הצעה החלטה בנושא עקרונות לפיילוט לפתיחת מקטע ההספקה במשק החשמל לתחרות

לאחר תאריך הדוח על המצב הכספי, ביום 13 בנובמבר 2019 פרסמה הרשות הצעת החלטה בנושא עקרונות לפתיחת מקטע ההספקה במשק החשמל לתחרות. הצעת החלטה זו באה בהמשך להחלטת הממשלה מיום 3 ביוני 2018 בנושא הרפורמה במשק החשמל. החברה לומדת את הצעת ההחלטה ותגיש את התייחסותה עד ליום 12 בדצמבר 2019.

י. שימוע בנושא עדכון תעריף 2020

בהתאם להודעה לעיתונות שפרסמה רשות החשמל ביום 18 בנובמבר 2019 צפוי להתפרסם שימוע בנושא עדכון התעריף השנתי 2020 לפיו תעריף החשמל לצרכן הביתי הממוצע יירד בכ-4% והתעריף המשקי יופחת בממוצע בכ-4.7%. התעריף ייכנס לתוקף במהלך חודש ינואר 2020, לאחר שימוע פומבי. הוזלת התעריף נובעת, בין היתר, מירידה במחירי הפחם, מכירת תחנת הכוח אלון תבור, הפחתת מחירי הגז בעקבות כניסה עתידית של מאגר לווייתן והסכם פשרת הגז המצרי. הוזלת תעריף זו מקוזזת חלקית על ידי גידול בכניסת אנרגיות מתחדשות והחזרי עלויות עבר.

ביאור 4 - לקוחות בגין מכירות חשמל

א. ההרכב:

ליום 31 בדצמבר	ליום 30 בספטמבר		
2018	2018	2019	
(במיליוני שקל חדש)			
מבוקר	לא מבוקר		
4,202	4,744	5,200	חובות פתוחים.....
(495)	(498)	(490)	הפרשה לחובות מסופקים.....
(1,176)	(1,112)	(1,236)	הכנסה שלא הוכרה (1).....
2,531	3,134	3,474	
1,833	2,333	2,068	הכנסות לקבל (2).....
4,364	5,467	5,542	סה"כ חובות לקוחות בגין מכירות חשמל.....

(1) הנ"ל מתייחס להכנסות מלקוחות שונים ברחבי הרשות הפלשתינאית (להלן: "הרשות הפלשתינאית") וחברת חשמל מזרח ירושלים (להלן: "חמ"י) כמתואר בסעיף ב' להלן. לעניין בחינת אופן ההכרה בהכנסה ראה ביאור 2' יח דוחות הכספיים השנתיים.

(2) הכנסות בגין החלק היחסי של חשבוניות חשמל שהוצאו לאחר תאריך הדוח על המצב הכספי, המשתייכות לפי אומדן לתקופת הדוח.

לעניין החלטת הרשות לחישוב ריבית פיגורים ואיחורים החל מיום 1 בינואר 2020, ראה ביאור 3 ה לעיל.

לעניין עתירה שהוגשה לבית המשפט העליון, כנגד שר האנרגיה, רשות החשמל והחברה, בנושא אמות מידה לניתוק אספקת חשמל, ראה ביאור 10 ב3 להלן.

ביאור 4 - לקוחות בגין מכירות חשמל (המשך)

ב. 1) הרשות הפלשתינאית וחמ"י

להלן פירוט יתרות הרשות הפלשתינאית וחמ"י לאחר הפרשה לחובות מסופקים והכנסות שלא הוכרו מתוך יתרת הלקוחות:

ליום 31 בדצמבר		ליום 30 בספטמבר		
2018		2018	2019	
(במיליוני שקל חדש)				
מבוקר		לא מבוקר		
1,583		1,585	1,755	חשבוניות פתוחות.....
228		176	187	הכנסות לקבל.....
1,811		1,761	1,942	סה"כ חוב.....
בניכוי:				
(239)		(239)	(239)	הפרשה לחובות מסופקים ליום 1 בינואר.....
(939)		(939)	(1,176)	הכנסה שלא הוכרה ליום 1 בינואר.....
(237)		(173)	(60)	הכנסה שלא הוכרה בתקופה, נטו.....
396		410	467	סה"כ חוב בגין מכירת חשמל.....

תשלומי הרשות הפלשתינאית וחמ"י נעשים הן באמצעות העברת תשלומים ישירים והן באמצעות העברות שקיבלה החברה ממשרד האוצר, מתוך סכומים העומדים לרשות הרשות הפלשתינאית באוצר.

ביום 13 בספטמבר 2016 נחתם הסכם עקרונות לפתרון חוב החשמל הפלשתינאי ולהסדרת משק החשמל הפלשתינאי (להלן: "הסכם העקרונות").

ביום 1 במאי 2018, חתמה החברה בראשי תיבות על טיוטת הסכם עם חברת Palestinian Electricity Transmission Limited (להלן: "חברת PETL").

לפרטים ראה ביאור 6ג לדוחות הכספיים השנתיים.

לתאריך החתימה על הדוחות הכספיים טרם הושלם המשא ומתן בנוגע לנושאים שלא גובשה הסכמה לגביהם וכן ההסכם טרם אושר על ידי כל הגורמים הרלוונטיים.

לאור העובדה שטרם הושלמו הצעדים המפורטים לעיל, לא שינתה החברה את מדיניות ההפרשות והכרה בהכנסה בגין יתרת החוב הנ"ל.

2) א) בהמשך לאמור בביאור 1ב2ג בדוחות הכספיים השנתיים אודות תביעה כספית שהגישה החברה כנגד חמ"י לבית המשפט המחוזי בירושלים, לאחר קיום דיון הוכחות והגשת סיכומים על ידי הצדדים, ביום 14 באוגוסט 2019 נתן בית המשפט את פסק דינו במסגרתו קיבל את טענות החברה ודחה את טענות חמ"י, ועל כן פסק בית המשפט כי על חמ"י לשלם לחברה תוך 90 ימים ממועד מתן פסק הדין את יתרת סכום התביעה בסך של כ-178 מיליון שקל חדש, בתוספת ריבית ממועד הגשת התביעה עד ליום תשלום החשבונות בפועל וכן הוצאות משפט ושכר טרחת עו"ד. שני הצדדים הגישו ערעור על פסק הדין לבית המשפט העליון. חמ"י הגישה ערעור על כל קביעות פסק הדין לגופו וכן על הוצאות המשפט ושכ"ט עו"ד, שנפסקו לחובתה והגבוהים לטענתה, והחברה הגישה ערעור רק בעניין הוצאות המשפט ושכ"ט עו"ד, שנפסקו לטובתה והנמוכים לטענתה. למועד אישור הדוחות הכספיים טרם שולמו על ידי חמ"י הסכומים שנפסקו לחובתה בהתאם לפסק הדין.

ב) לפרטים בדבר תביעת החברה כנגד חמ"י ותביעת חמ"י כנגד החברה, ראה ביאור 2ב2ג בדוחות הכספיים השנתיים.

ג) בהמשך לאמור בביאור 2ג2ג בדוחות הכספיים השנתיים אודות עתירה לבג"צ של חמ"י כנגד ממשלת ישראל, השר, רשות החשמל, גורמי צה"ל והמנהל האזרחי והחברה, ובהמשך לתגובות הצדדים, ביום 10 באפריל 2019 הגישה החברה לבית המשפט בקשה למתן החלטה בבקשה הנוספת שהגישה לביטול הצו הארעי, ביום 10 ביולי 2019 התקיים דיון בעתירה, וביום 14 ביולי 2019 בית המשפט נתן את פסק דינו, במסגרתו קבע כי לנוכח המתווה שגובש לתיקון אמת מידה 24, המקובל בעיקרון גם על חמ"י, לא נותרו כמעט פערים בין הצדדים, ומשכך העתירה התייתרה ודינה להימחק. כמו כן, נקבע בפסק הדין כי הצו הארעי מיום 22 באוגוסט 2017 מבוטל לאלתר. החברה החלה בביצוע הגבלות חשמל על פי אמת המידה של רשות החשמל בעניין זה.

3) החברה בוחנת את כלל השלכות ההליכים המשפטיים ומקורות סילוק החוב ובהתאם לזאת, כללה בדוחות הכספיים הפרשה מתאימה.

ביאור 5 - קבוצות מימוש המסווגות כמוחזקות למכירה

א. בהתאם למתווה השינוי המבני המתואר בביאור 1 הדוחות הכספיים השנתיים, סווגו מתקני אלון תבור ויחידת ניהול המערכת החל מהדוחות הכספיים השנתיים כקבוצות מימוש המיועדות למכירה.

המאמצים למכירת קבוצת המימוש של ניהול המערכת נמשכים והחברה צופה ברמה גבוהה כי המכירה תתבצע בתקופה שלא תעלה על שנה ממועד הדוחות הכספיים.

ב. ההרכב:

ליום 31 בדצמבר 2018			ליום 30 בספטמבר 2019		
(במיליוני שקל חדש)					
מבוקר			לא מבוקר		
ניהול			ניהול		
סה"כ	המערכת	אלון תבור	סה"כ	המערכת	אלון תבור
נכסים					
20	-	20	24	-	24
928	82	846	943	97	846
22	22	-	22	22	-
970	104	866	989	119	870
(23)	-	(23)	(96)	(16)	(80) (*)
947	104	843	893	103	790
התחייבויות					
(307)	(307)	-	(373)	(373)	-
640	(203)	843	520	(270)	790

ניהול המערכת ותחנת כח אלון תבור מוצגות בהתאם לשווין התעריפי (לפרטים נוספים ראה ביאור 3 לדוחות הכספיים השנתיים).

(*) ללא שווי הקרקע. לפרטים נוספים ראה ביאור 3 לעיל. מאחר והשווי התעריפי הנקבע על ידי רשות החשמל מקודם בהכרה שוטפת בפחת עד למועד המכירה בפועל, עודכנה בהתאם ההפרשה לירידת ערך לתשעת החודשים שנסתיימו ביום 30 בספטמבר 2019.

(**) לפרטים נוספים בדבר הטבות לעובדים לאחר סיום העסקה ראה ביאור 6 ו-6ג להלן.

ג. לפרטים נוספים בדבר הליך המכרז למכירת אלון תבור בהסכם הרכישה עם הזוכה בהליך - ראה ביאור 1 לעיל.

ד. הכנסות והוצאות שהוכרו ברווח כולל אחר:

לחברה אין הכנסות והוצאות מהותיות שהוכרו ישירות ברווח כולל אחר, המתייחסות לקבוצות מימוש המסווגות כמוחזקות למכירה.

ביאור 6 - הטבות לעובדים לאחר סיום העסקה

א. עודף נכסי תוכנית הפנסיה על המחויבות לפנסיה:

ליום 31 בדצמבר	ליום 30 בספטמבר		
2018	2018	2019	
(במיליוני שקל חדש)			
מבוקר	לא מבוקר		
31,450	31,931	35,040	שווי הוגן של נכסי התוכנית (ראה סעיף 2 להלן)
(26,882)	(26,259)	(32,098)	ערך נוכחי של המחויבות לפנסיה (ראה סעיף 1 להלן)
4,568	5,672	2,942	
			ערך נוכחי של המחויבות לפנסיה בגין הסכמים מיוחדים
(337)	(371)	(283)	לפרישה מוקדמת (ראה סעיף 3 להלן)
			עודף נכסי תוכנית הפנסיה על המחויבות לפנסיה (לפני סיווג
4,231	5,301	2,659	לקבוצת מימוש המסווגת כמוחזקת למכירה)
			מחויבות לפנסיה – המסווגת לקבוצת מימוש מוחזקת למכירה – ראה
307	-	272	ביאור 5 לעיל
4,538	5,301	2,931	עודף נכסי תוכנית הפנסיה על המחויבות לפנסיה

ב. כספים בנאמנות:

ליום 31 בדצמבר	ליום 30 בספטמבר		
2018	2018	2019	
(במיליוני שקל חדש)			
מבוקר	לא מבוקר		
1,430	1,543	1,568	שווי הוגן של כספים בנאמנות (ראה סעיף 2 להלן)

ג. התחייבויות בגין הטבות אחרות לאחר סיום העסקה:

ליום 31 בדצמבר	ליום 30 בספטמבר		
2018	2018	2019	
(במיליוני שקל חדש)			
מבוקר	לא מבוקר		
5,097	2,873	6,260	ערך נוכחי של המחויבות בגין הטבות אחרות לאחר סיום העסקה (ראה
			סעיף 2 להלן)

מורכב מ:

(1) ערך נוכחי של המחויבות בגין הטבות אחרות לאחר סיום העסקה, שאין חלק מההסכם הקיבוצי בגין הרפורמה (ראה סעיף 2א להלן):

ליום 31 בדצמבר	ליום 30 בספטמבר		
2018	2018	2019	
(במיליוני שקל חדש)			
מבוקר	לא מבוקר		
988	949	1,171	חשמל מוזל
376	361	445	מע"מ וגילום מס בגין חשמל מוזל
999	1,131	1,108	מענקי פרישה
57	55	69	קרן רווחה לגמלאים המבוטחים בפנסיה התקציבית
384	377	459	שי לחגים כולל גילום מס
2,804	2,873	3,252	

(2) ערך נוכחי של מחויבות בגין הטבות אחרות לאחר סיום העסקה כתוצאה מההסכם הקיבוצי בגין הרפורמה (ראה סעיף 2ב להלן)

ליום 31 בדצמבר	ליום 30 בספטמבר		
2018	2018	2019	
(במיליוני שקל חדש)			
מבוקר	לא מבוקר		
2,293	-	3,103	מחויבות להטבות אחרות לאחר סיום העסקה - המסווגת לקבוצת
5,097	2,873	6,355	מימוש מוחזקת למכירה ראה- ביאור 5 לעיל
		(95)	סה"כ
5,097	2,873	6,260	

ביאור 6 - הטבות לעובדים לאחר סיום העסקה (המשך)

ד. תוכנית הפנסיה של החברה והטבות אחרות לאחר סיום העסקה:

תקנות הפנסיה משנת 1958 חלות על כל עובדי החברה הקבועים וגמלאיה, אשר התקבלו לעבודה בחברה עד ליום 10 ביוני 1996 ועד בכלל ועל שאיריהם (להלן: "המבוטחים בהסדר הפנסיה התקציבית"). תקנון קופת הגמל המרכזית לקצבה של עובדי החברה, גמלאיה ושאיריה מבוסס על הוראות תקנות הפנסיה האמורות וקובע את זכאויותיהם של המבוטחים בהסדר הפנסיה התקציבית (ראה גם סעיף 1ט להלן).
לפרטים נוספים ראה ביאור 12 בדוחות כספיים שנתיים.

ה. פנסיה לעובדים שאינם בתוכנית הפנסיה התקציבית:

עובדי החברה הקבועים האחרים (להלן: "עובדי דור ג") - עובדים קבועים שהחלו עבודתם החל בתאריך 11 ביוני 1996 ואילך, אשר אינם נמנים על תוכנית הפנסיה התקציבית, כמתואר בסעיף ד לעיל, מבוטחים, כברירת מחדל, בפנסיה צוברת מקיפה בקופת גמל משלמת לקצבה (קרן פנסיה חיצונית צוברת ותיקה או חדשה, או בביטוח פנסיוני אחר לפי בחירה אישית של העובד). החברה מפקידה באופן שוטף את התחייבויותיה בגין עובדים אלה, למעט השלמת פיצויי פיטורין בשיעור 2.33% מהשכר הקובע לפיצויי פיטורים (ראה סעיף 14א להלן).
לפרטים נוספים ראה ביאור 12 בדוחות כספיים שנתיים.

ו. הסכמים קיבוציים והסכמות:

1) הסכם קיבוצי מיוחד רפורמה (שינוי מבני וארגוני)

א) בהמשך לאמור בביאור 11/12 בדוחות הכספיים השנתיים בנוגע להסכם קיבוצי מיוחד רפורמה (שינוי מבני וארגוני):

- 1) להלן צפי עדכני של תוכנית הפרישות:
 - בשנת 2018 פרשו 459 עובדים קבועים בפרישות מוקדמות.
 - בשנת 2019 צפויות 343 פרישות מוקדמות. נכון למועד הדוח על המצב הכספי פרשו 314 עובדים.
 - בשנת 2020 צפויות 148 פרישות מוקדמות.
 - בשנים 2021 - 2023 צפויות 200 פרישות מוקדמות בכל שנה.
 - בשנת 2024 צפויות 130 פרישות מוקדמות.
 - בשנת 2025 צפויות 123 פרישות מוקדמות.
- 2) תוספת קצבת רפורמה לפורשים בתקופת הרפורמה - נכון ליום 30 בספטמבר 2019 התממשו שתי אבני הדרך הראשונות- תמורת אבני הדרך שהתממשו הינה 380 שקל חדש צמוד למדד ומוכפל במקדם אשר נקבע בהתאם להוראות ההסכם הקיבוצי ושישולם בהתאם למנגנון אשר נקבע בהסכם הקיבוצי.
- 3) מעבר לחוזים אישיים - נכון ליום 30 בספטמבר 2019 עברו 79 חברי ההנהלה הבכירים לחוזים אישיים.
- 4) סוכם כי בתוך שלושה חודשים מיום כניסת ההסכם לתוקף יפעלו הצדדים בתום לב לחתימת הסכם קיבוצי לפיו תבוצע השלמת פיצויי הפיטורין בשיעור 2.33% בגין עובדי דור ג', אשר תופקד בקופת גמל חיצונית, תוך החלה רטרואקטיבית של סעיף 14 לחוק פיצויי פיטורין, התשכ"ג-1963, על ההפקדות בגין העבר וההפקדות השוטפות. נכון למועד אישור הדוחות הכספיים טרם השלימו הצדדים את מכלול ההסכמות בנוגע לחתימה על הסכם זה.
- 5) ביום 7 במאי 2019 חתמו הנהלת החברה, הוועד הארצי וההסתדרות על הסכם קיבוצי מיוחד בנושא מבצע פרישה מוקדמת מרצון לעובדים ולמנהלים מעל גיל 64.

התכנית מיועדת לעובדים בפנסיה תקציבית, שיהיו בגילאים 64-66 במועד פרישתם. תוקפו של הסכם זה לשנים 2019-2020. בהתאם להסכם, החברה תקבע על פי שיקוליה הבלעדיים מי מבין העובדים שייבקשו לפרוש כאמור יכלול במסגרת ההסדר. העובדים שיפרשו במסגרת הסכם זה, יהיו זכאים למענק מיוחד בשיעור של 60% מהשכר הקובע למענק כהגדרתו בהסכם המוכפלים במספר חודשי העבודה שנותרו עד למועד ההגעה לגיל פרישת חובה בגיל 67 וזאת בנוסף לזכויות הפנסיה שנצברו לפי שנות ותק עבודתם בחברה, לזכויות מכח ההסכם הקיבוצי המיוחד מיום 17 במאי 2018 על תיקוניו (הסכם הרפורמה) ולזכויות המגיעות לעובד בעת סיום עבודתו בהתאם להסכמי העבודה בחברה. ההסכם אושר על ידי הממונה על השכר במשרד האוצר.

עלות ההפרשה שנרשמה ברבעון השני של שנת 2019 בגין הפרישות המוקדמות של 73 פורשים הצפויים לפרוש בשנת 2019 (מתוכם נכון למועד הדוח על המצב הכספי פרשו כ-70 עובדים) הינה כ-42 מיליון שקל חדש לפני השפעת המס (כ-32 מיליון שקל חדש אחרי השפעת המס). מתוכם כ-18 מיליון שקל חדש בגין המענק המיוחד לפני השפעת המס (כ-14 מיליון שקל חדש לאחר השפעת המס) והיתרה בגין הקדמת תשלומי פנסיה.
- 6) ביום 26 לספטמבר 2019 נחתמה תוספת להסכם קיבוצי מיוחד מיום 17 לאפריל 2016 בנושא הארכת העסקת עובדים עם מוגבלות. בהתאם לתוספת, החברה תוכל לפי שיקול דעתה להאריך את העסקתם של עובדים ארעיים עם מוגבלות אשר נקלטו בחברה החל מיום 1 בינואר 2013, או צפויים היו לסיים את תקופת העסקתם כארעיים עד ליום 31 בדצמבר 2025, לפי המוקדם, עד להגעה ליעד הייצוג הנדרש בחוק בשיעור של 5% מכלל העובדים. העובדים אשר העסקתם תוארך כאמור, ימשיכו לעבוד בחברה כעובדים ארעיים, ללא מגבלת תקופת הארעיות.

ביאור 6 - הטבות לעובדים לאחר סיום העסקה (המשך)

1. הסכמים קיבוציים והסכמות: (המשך)

1) הסכם קיבוצי מיוחד רפורמה (שינוי מבני וארגוני) (המשך)

(ב) להלן הרכב עלויות הרפורמה לפי מתנים בגין ההסכם הקיבוצי:

לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר 2018	לשלושת החודשים שנתיימו ביום 30 בספטמבר 2019	לתשעת החודשים שנתיימו ביום 30 בספטמבר 2019	
מיליוני שקל חדש			
מבוקר	לא מבוקר		
3,692	98	247	תוכנית פרישה מוקדמת כולל תוספת קצבתית
588	314	980	תוספת קצבתית לפורשי חובה במהלך תקופת הרפורמה ולאחריה
311	-	3	מענק חד פעמי לעובדים
4	5	17	תוכנית פרישה לעובדים המושאלים לרוכשי יחידות היצור הנמכרות
4,595	417	1,247	סה"כ
4,249	198	681	סה"כ נזקף לדוח רווח והפסד (*) (*)
346	145	433	סה"כ נזקף לרכוש קבוע
-	74	133	סה"כ נזקף לרווח כולל אחר (*)

(*) לפרטים בדבר נכס פיקוח בגין עלויות הרפורמה שנזקפו לרווח והפסד ורווח כולל אחר – ראה ביאור 7 להלן.
(**) לא כולל הוצאות פחת והוצאות תפעוליות אחרות שנזקפו לנכס פיקוח.

ג) להלן הרכב עלויות הרפורמה כפי שנכללות בהתחייבויות האקטואריות ובשכר השוטף:

לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר 2018	לשלושת החודשים שנתיימו ביום 30 בספטמבר 2019	לתשעת החודשים שנתיימו ביום 30 בספטמבר 2019	
מיליוני שקל חדש			
מבוקר	לא מבוקר		
1,671	-	1	מחויבות לפנסיה
18	24	70	עלות השירות בעבר – שינוי בתנאי התוכנית עקב יישום הסכם קיבוצי רפורמה
-	38	129	עלות שירות שוטף וריבית
1,689	62	200	הפסדים ממדידות מחדש
30	-	-	מחויבות בגין הטבות אחרות לאחר סיום העסקה
			עלות השירות בעבר – שינוי בתנאי התוכנית עקב יישום הסכם קיבוצי רפורמה
1,959	-	-	הטבות אחרות לאחר סיום העסקה כתוצאה מההסכם הקיבוצי בגין הרפורמה
589	277	966	עלות השירות בעבר – שינוי בתנאי התוכנית עקב יישום הסכם קיבוצי רפורמה
-	73	61	עלות שירות שוטף וריבית
2,548	350	1,027	הפסדים ממדידות מחדש
328	5	20	עלויות שכר שוטפות
4,595	417	1,247	סה"כ
4,249	198	681	סה"כ נזקף לדוח רווח והפסד
346	145	433	סה"כ נזקף לרכוש קבוע
-	74	133	סה"כ נזקף לרווח כולל אחר

לפרטים בדבר המדיניות החשבונאית לגבי אופן יישום ההסכם - ראה ביאור 2 כג6 בדוחות הכספיים השנתיים.

2) לגבי אומדן עליית שכר צפויה, סיום תוקף חוקת העבודה ולגבי הסכם קיבוצי מיוחד בעניין הארכת העסקת עובדים ארעים ראה ביאור 4-12 בדוחות הכספיים השנתיים.

ביאור 6 - הטבות לעובדים לאחר סיום העסקה (המשך)

ז. סך סעיפי המחויבות בגין הטבות לעובדים לאחר סיום העסקה לעיל לפי חישובי החברה ליום 30 בספטמבר 2019, ליום 30 בספטמבר 2018 וליום 31 בדצמבר 2018 מסתכמים ל- 38,736 מיליוני שקל חדש, 29,503 מיליוני שקל חדש, 32,316 מיליוני שקל חדש בהתאמה.

ח. התחייבות הטבה מוגדרת:

(1) התנועה בערך הנוכחי של המחויבות לפנסיה

לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר	לשלושת החודשים שנסתיימו ביום 30 בספטמבר	לשלושת החודשים שנסתיימו ביום 30 בספטמבר	לתשעת החודשים שנסתיימו ביום 30 בספטמבר	לתשעת החודשים שנסתיימו ביום 30 בספטמבר	
2018	2018	2019	2018	2019	
(במיליוני שקל חדש)					
מבוקר	לא מבוקר				
26,330	26,198	29,437	26,330	26,882	ערך נוכחי של המחויבות לפנסיה לתחילת התקופה
1,040	258	287	768	856	עלות הריבית
260	63	54	191	166	עלות שירות שוטף
					עלות השירות בעבר – שינוי בתנאי התוכנית עקב
1,693	-	-	-	1	יישום הסכם קיבוצי רפורמה
24	7	6	19	16	הפקדות עובדים
(769)	(205)	(221)	(591)	(652)	הטבות ששולמו
28,578	26,321	29,563	26,717	27,269	
הפסדים (רווחים) בגין מדידות מחדש:					
הפסדים (רווחים) אקטואריים הנובעים משינויים בהנחות פיננסיות					
(1,587)	(36)	2,662	(441)	5,081	השפעת ההבדלים בין ההנחות האקטואריות הקודמות לבין מה שהתרחש בפועל (להלן: "תיאומים על בסיס ניסיון העבר")
(109)	(26)	(127)	(17)	(252)	
(1,696)	(62)	2,535	(458)	4,829	
26,882	26,259	32,098	26,259	32,098	ערך נוכחי של המחויבות לפנסיה לסוף התקופה

ביאור 6 - הטבות לעובדים לאחר סיום העסקה (המשך)

ח. התחייבות הטבה מוגדרת: (המשך)

(2) התנועה בערך הנכחי של המחויבות בגין הטבות אחרות לאחר סיום העסקה

א) תנועה בהטבות אחרות המתוארות בסעיף 1ג לעיל:

לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר	לשלושת החודשים שנסתיימו ביום 30 בספטמבר	לתשעת החודשים שנסתיימו ביום 30 בספטמבר	לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר	לשלושת החודשים שנסתיימו ביום 30 בספטמבר	לתשעת החודשים שנסתיימו ביום 30 בספטמבר
2018	2018	2019	2018	2019	2019
(במיליוני שקל חדש)					
מבוקר	לא מבוקר				

ערך נכחי של המחויבות בגין הטבות אחרות לאחר

סיום העסקה שאין חלק מההסכם הקיבוצי בגין

הרפורמה לתחילת התקופה.....

עלות הריבית.....

עלות השירות שוטף.....

עלות השירות בעבר – שינוי בתנאי התוכנית עקב

יישום הסכם קיבוצי רפורמה.....

הטבות ששולמו.....

2,886	2,873	3,013	2,886	2,804	2,804
113	28	30	84	89	89
64	16	14	48	40	40
30	-	-	-	-	-
(159)	(37)	(54)	(94)	(135)	(135)
2,934	2,880	3,003	2,924	2,798	2,798

הפסדים (רווחים) בגין מדידות מחדש:

הפסדים (רווחים) אקטואריים הנובעים משינויים

בהנחות פיננסיות.....

תיאומים על בסיס ניסיון העבר.....

(159)	(2)	252	(45)	480	480
29	(5)	(3)	(6)	(26)	(26)
(130)	(7)	249	(51)	454	454

ערך נכחי של המחויבות בגין הטבות אחרות לאחר

סיום העסקה שאין חלק מההסכם הקיבוצי בגין

הרפורמה לסוף התקופה.....

2,804	2,873	3,252	2,873	3,252	3,252
-------	-------	-------	-------	-------	-------

ב) תנועה בהטבות אחרות המתוארות בסעיף 2ג לעיל:

לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר	לשלושת החודשים שנסתיימו ביום 30 בספטמבר	לתשעת החודשים שנסתיימו ביום 30 בספטמבר	לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר	לשלושת החודשים שנסתיימו ביום 30 בספטמבר	לתשעת החודשים שנסתיימו ביום 30 בספטמבר
2018	2018	2019	2018	2019	2019
(במיליוני שקל חדש)					
מבוקר	לא מבוקר				

ערך נכחי של המחויבות בגין הטבות אחרות לאחר סיום

העסקה כתוצאה מההסכם הקיבוצי בגין הרפורמה

לתחילת התקופה.....

עלות השירות בעבר – שינוי בתנאי התוכנית עקב יישום

הסכם קיבוצי רפורמה.....

עלות ריבית.....

עלות שירות שוטף.....

הטבות ששולמו.....

1,959	-	-	-	-	-
16	-	37	-	99	99
573	-	240	-	867	867
(247)	-	(55)	-	(217)	(217)
2,301	-	3,030	-	3,042	3,042

הפסדים (רווחים) בגין מדידות מחדש:

הפסדים (רווחים) אקטואריים הנובעים משינויים

בהנחות פיננסיות.....

תיאומים על בסיס ניסיון העבר.....

(20)	-	89	-	206	206
12	-	(16)	-	(145)	(145)
(8)	-	73	-	61	61

ערך נכחי של המחויבות בגין הטבות אחרות לאחר סיום

העסקה כתוצאה מההסכם הקיבוצי בגין הרפורמה לסוף

התקופה.....

2,293	-	3,103	-	3,103	3,103
-------	---	-------	---	-------	-------

סה"כ ערך נכחי של המחויבות בגין הטבות אחרות

לאחר סיום העסקה (לפני סיווג לקבוצת מימוש

מוחזקת למכירה).....

5,097	2,873	6,355	2,873	6,355	6,355
-------	-------	-------	-------	-------	-------

ביאור 6 - הטבות לעובדים לאחר סיום העסקה (המשך)

ח. התחייבות הטבה מוגדרת: (המשך)

(3)

התנועה בערך הנוכחי של המחויבות בגין הסכמים מיוחדים לפרישה מוקדמת

לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר	לשלושת החודשים שנסתיימו ביום 30 בספטמבר	לתשעת החודשים שנסתיימו ביום 30 בספטמבר		
2018	2018	2019	2018	2019
(במיליוני שקל חדש)				
מבוקר	לא מבוקר			
475	402	311	475	337
15	3	2	12	9
-	-	-	-	23
(132)	(36)	(26)	(105)	(87)
(21)	2	(4)	(11)	1
337	371	283	371	283

ערך נוכחי של המחויבות בגין הסכמים מיוחדים לפרישה מוקדמת לתחילת התקופה
 עלות הריבית
 הפרשה נוספת בגין פרישת עובדים במסגרת תוכנית פרישה מיוחדת
 הטבות ששולמו
 הפסדים (רווחים) אקטואריים בגין המחויבות אשר נזקפו לרווח והפסד
 ערך נוכחי של המחויבות בגין הסכמים מיוחדים לפרישה מוקדמת לסוף התקופה

ט. נכסי התוכנית:

(1) קופת גמל מרכזית לקצבה

- (א) מתאריך 8 במרס 2005 מפקידה החברה כספים בקופת הגמל המרכזית לקצבה (להלן: "הקופה") לכיסוי ההתחייבות לפנסיה בגין העובדים הזכאים להסדר הפנסיה התקציבית. הקופה פועלת מכוח תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (כללים לניהול קופת גמל מרכזית לקצבה), התשע"ג-2012. ניהולה של הקופה על-ידי החברה המנהלת נערך בהתאם. החל מיום 1 בינואר 2017 מנהלת את קופת הגמל המרכזית לקצבה חברת "הלמן אלדובי חח"י גמל בע"מ".
- (ב) על-פי הדוחות הכספיים של הקופה ההתחייבות האקטוארית ליום 30 בספטמבר 2019 הינה 39,171 מיליוני שקל חדש, וחוב החברה לקופה, נכון לאותו תאריך הינו כ- 4,131 מיליוני שקל חדש. על-פי הדוחות הכספיים של החברה, ההתחייבות האקטוארית בגין המחויבות לפנסיה ליום 30 בספטמבר 2019 הינה 32,381 מיליוני שקל חדש. לפרטים אודות מהות הפער ולהבדלים בחישוב המחויבות בין החברה לקופה, לתשובת הממונה על שוק ההון ביטוח וחסכון במשרד האוצר לנושא ולהודעת רשות החברות לחברה כי היא מבצעת בדיקה בנושא זה ראה ביאור 1ט1ג-ה בדוחות הכספיים השנתיים.
- (ג) לפרטים אודות תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (כללים לניהול קופת גמל מרכזית לקצבה) התשע"ג-2012 וחוזר הממונה על שוק ההון, ביטוח וחסכון "הוראות לניהול קופת גמל מרכזית לקצבה", ראה ביאור 1ט12 בדוחות הכספיים השנתיים.
- (ד) במהלך התקופה שנסתיימה ביום 30 בספטמבר 2019, הפקידה החברה בקופה, לרבות עלויות נכסי התוכנית, סך של 456 מיליוני שקל חדש.
- (ה) הקופה אישרה את דוחותיה ליום 30 בספטמבר 2019 ביום 13 בנובמבר 2019.
- (ו) נכסי הקופה מוצגים לפי שווי הוגן בהתאם לכללי התקינה הבינלאומית (IFRS).
- (ז) על-פי תחזית החברה, בהתאם לתקנון שבתוקף (החל מיום 31 במרס 2014), ההעברות הצפויות לקופה, מתאריך הדוח על המצב הכספי ועד תום שנת 2019, יסתכמו בכ- 228 מיליוני שקל חדש (לא כולל תחזית בגין מבצעי פרישה מוקדמת).
- (ח) בהמשך לאמור בבאור 5ט12 בדוחות השנתיים, בתאריך 6 באוקטובר 2019 הופצה על ידי הממונה על אגף שוק ההון, ביטוח וחסכון במשרד האוצר טיוטת תיקון לחוזר פנסיה "הוראות לניהול קופת גמל מרכזית לקצבה-תיקון" הוראות הטייטה מתייחסות לשינויים במקרה של גידול בהתחייבות האקטוארית הצבורה של עובדים בשל הסכם פרישה מוקדמת. טיוטת החוזר קובעת תנאים פרטניים שרק בהתקיימם יוכל העמית בקופה, בכפוף לאישור הממונה, לבצע פריסה של ההפקדות הנדרשות לכיסוי הגידול במחויבות האקטוארית הצבורה הנובע מהסכם פרישה מוקדמת של העובדים עבורם צבורים כספי הקופה. לתיקונים אלו, ככל שיהפכו לסופיים, עלולה להיות השפעה על אופן פריסת הסכומים שהחברה תצטרך להשלים לקופה.

ביאור 6 - הטבות לעובדים לאחר סיום העסקה (המשך)

ט. נכסי התוכנית: (המשך)

(2) תנועה בשווי הוגן של נכסי התוכנית

לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר	לשלושת החודשים שנסתיימו ביום 30 בספטמבר		לתשעת החודשים שנסתיימו ביום 30 בספטמבר		
2018	2018	2019	2018	2019	
(במיליוני שקל חדש)					
מבוקר	לא מבוקר				
31,477	31,368	33,767	31,477	31,450	שווי הוגן של נכסי התוכנית לתחילת התקופה
1,245	308	336	918	1,002	הכנסות ריבית על נכסי התוכנית
1,596	152	151	538	456	הפקדות לרבות עלויות נכסי התוכנית
(902)	(240)	(263)	(696)	(753)	הטבות ששולמו
רווחים (הפסדים) בגין מדידות מחדש על נכסי התוכנית:					
(1,966)	343	1,049	(306)	2,885	התשואה על נכסי התוכנית (למעט סכומים שנקללו בהכנסות ריבית)
31,450	31,931	35,040	31,931	35,040	שווי הוגן של נכסי התוכנית לסוף התקופה

לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר	לשלושת החודשים שנסתיימו ביום 30 בספטמבר		לתשעת החודשים שנסתיימו ביום 30 בספטמבר		
2018	2018	2019	2018	2019	
(במיליוני שקל חדש)					
מבוקר	לא מבוקר				
1,245	308	336	918	1,002	הכנסות ריבית על נכסי התוכנית
(1,966)	343	1,049	(306)	2,885	רווחים (הפסדים) בגין מדידות מחדש על נכסי התוכנית
(721)	651	1,385	612	3,887	תשואה בפועל על נכסי התוכנית

ביאור 6 - הטבות לעובדים לאחר סיום העסקה (המשך)

י. כספים בנאמנות

(1) כספים בנאמנות מיועדים לכיסוי מחויבויות אקטואריות לתשלומים פנסיונים כלפי עובדים ומחויבויות הקשורות לסיום יחסי עובד מעביד ומושקעים באגרות חוב ממשלתיות וקונצרניות, פקדונות וקרנות סל מוצגים לפי שווים ההוגן, ראה ביאור 12 בדוחות הכספיים השנתיים.

(2) התנועה בשווי הוגן של כספים בנאמנות המיועדים לכיסוי מחויבות אקטוארית (נכסים לפי סעיף 116 א' לתקן IAS19)

לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר	לשלושת החודשים שנסתיימו ביום 30 בספטמבר	לתשעת החודשים שנסתיימו ביום 30 בספטמבר		
2018	2018	2019	2018	2019
(במיליוני שקל חדש)				
מבוקר	לא מבוקר			
1,617	1,541	1,511	1,617	1,430
62	15	15	46	45
(148)	(8)	(9)	(62)	(19)
שווי הוגן של כספים בנאמנות לתחילת התקופה				
הכנסות ריבית על כספים בנאמנות				
החזרים שוטפים				
רווחים (הפסדים) בגין מדידות מחדש:				
התשואה על נכסי התוכנית (למעט סכומים שנכללו				
בהכנסות ריבית)				
(101)	(5)	51	(58)	112
1,430	1,543	1,568	1,543	1,568
שווי הוגן של כספים בנאמנות לסוף התקופה				

(3) תשואות לכספים בנאמנות

לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר	לשלושת החודשים שנסתיימו ביום 30 בספטמבר	לתשעת החודשים שנסתיימו ביום 30 בספטמבר		
2018	2018	2019	2018	2019
(במיליוני שקל חדש)				
מבוקר	לא מבוקר			
62	15	15	46	45
(101)	(5)	51	(58)	112
הכנסות ריבית על כספים בנאמנות				
רווחים (הפסדים) בגין מדידות מחדש על כספים				
בנאמנות				
(101)	(5)	51	(58)	112
(39)	10	66	(12)	157
תשואה בפועל על כספים בנאמנות				

ביאור 6 - הטבות לעובדים לאחר סיום העסקה (המשך)

יא. קרן הון בגין מדידות מחדש של רווחים (הפסדים) אקטוארים נטו שלא נזקפו לרכוש קבוע ולחשבונות פיקוח נדחים (לפני השפעת המס):

לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר	לשלושת החודשים שנסתיימו ביום 30 בספטמבר	לשלושת החודשים שנסתיימו ביום 30 בספטמבר	לשלושת החודשים שנסתיימו ביום 30 בספטמבר	לשלושת החודשים שנסתיימו ביום 30 בספטמבר
2018	2018	2019	2018	2019
(במיליוני שקל חדש)				
מבוקר	לא מבוקר			
(1,794)	(2,006)	(2,408)	(1,794)	(1,979)
(185)	329	(1,447)	117	(1,935)
-	-	74	-	133
(1,979)	(1,677)	(3,781)	(1,677)	(3,781)

יב. מדידות מחדש אשר הונו לעלות הנכסים (רכוש קבוע):

לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר	לשלושת החודשים שנסתיימו ביום 30 בספטמבר	לשלושת החודשים שנסתיימו ביום 30 בספטמבר	לשלושת החודשים שנסתיימו ביום 30 בספטמבר	לשלושת החודשים שנסתיימו ביום 30 בספטמבר
2018	2018	2019	2018	2019
(במיליוני שקל חדש)				
מבוקר	לא מבוקר			
48	(78)	310	(28)	412

יג. סכומים שהוצגו בעלות השכר בהוצאות בגין התחייבויות לפנסיונרים, וברכוש הקבוע:

לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר	לשלושת החודשים שנסתיימו ביום 30 בספטמבר	לשלושת החודשים שנסתיימו ביום 30 בספטמבר	לשלושת החודשים שנסתיימו ביום 30 בספטמבר	לשלושת החודשים שנסתיימו ביום 30 בספטמבר
2018	2018	2019	2018	2019
(במיליוני שקל חדש)				
מבוקר	לא מבוקר			
897	79	308	239	1,073
3,682	-	-	-	1
1,169	286	354	852	1,044
(1,307)	(323)	(351)	(964)	(1,047)
(6)	6	2	3	55
4,435	48	313	130	1,126

(1) עלות השכר תוצאות הסכם הרפורמה והוצאות בגין התחייבויות לפנסיונרים

עלות השירות השוטף	1,073	239	308	79	897
עלות השירות בעבר - שינוי בתנאי התוכנית עקב יישום הסכם קיבוצי רפורמה	1	-	-	-	3,682
עלות הריבית למעט עלות ריבית בגין פרישה מוקדמת... הכנסות ריבית (*)	1,044	852	354	286	1,169
עלויות בגין פרישה מוקדמת ועלויות אחרות סה"כ עלות שהוכרה בעלות השכר ובהוצאות מהתחייבויות לפנסיונרים	(1,047)	(964)	(351)	(323)	(1,307)
	55	3	2	6	(6)
	1,126	130	313	48	4,435

(2) הוצאות (הכנסות) בגין התחייבויות לפנסיונרים בלבד

עלות ריבית למעט עלות ריבית בגין פרישה מוקדמת	480	402	160	135	538
הכנסות ריבית (*)	(554)	(467)	(186)	(156)	(634)
עלויות בגין פרישה מוקדמת ועלויות אחרות סה"כ עלות שהוכרה בהכנסות מהתחייבויות לפנסיונרים	55	1	2	5	(4)
	(19)	(64)	(24)	(16)	(100)

(*) בגין נכסי התוכנית וכספים בנאמנות

ביאור 6 - הטבות לעובדים לאחר סיום העסקה (המשך)

יד. ההנחות האקטואריות העיקריות לגבי המחויבות האקטוארית ונכסי התוכנית:

לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר	לתשעת החודשים שנתיימו ביום 30 בספטמבר		
	2018	2019	
מבוקר	לא מבוקר	לא מבוקר	
2.57%	2.33%	1.49%	- שיעור ההיוון הראלי המשוקלל לסוף התקופה הגלום בערך הנוכחי של המחויבות
3.92%	3.92%	4.29%	- שיעור התשואה הנומינלי המשמש לחישוב עלות הריבית
3.92%	3.92%	4.29%	- שיעור התשואה הנומינלי השנתי החזוי על שווי הוגן של נכסי התוכנית
15.3 שנים	16.2 שנים	16.1 שנים	- משך חיים ממוצע של המחויבות

לעניין עדכון ריאלי בשכר בתקופת העבודה, עדכון ריאלי בסכומי הפנסיה לאחר סיום העסקה ולתמורות פנסיונרים ושאיירים לרבות עדכון נתוני תמותה ראה ביאור 12 בדוחות הכספיים השנתיים.

טו. ניתוח רגישות להנחות אקטואריות עיקריות ליום 30 בספטמבר 2019 (במיליוני שקל חדש):

הנחות אקטואריות		גידול		קיטון
		בהתחייבות	% השינוי	בהתחייבות
שיעור ריבית להיוון		602	0.1	588
שיעור גידול השכר העתידי בגין הסכמי שכר כלליים ותוספת יוקר בניכוי מדד המחירים לצרכן (גידול ריאלי)		658	0.5	621

אופן קביעת הרגישות - לכל הנחה אקטוארית מהנ"ל חושבה המחויבות האקטוארית פעם לפי הנחת הבסיס (כפי שמופיעה בדוחות הכספיים) ופעם לפי הנחה מותאמת (לפי תרחיש ספציפי), וחושב הגידול (קיטון) במחויבות בגין שינוי הנחה זו.

טז. העתודות לפנסיה מכסות את כל התחייבויותיה של החברה כלפי עובדים בתוכנית הפנסיה, בהנחה שהעובדים יפרשו בהתאם להערכות אקטואריות המקובלות.

במידה וכל עובדי תוכנית הפנסיה יפוטרו באופן מיידי, סכום ההתחייבות לעובדים אלו יהא גדול באופן משמעותי מסכום ההתחייבות המוצג בדוחות הכספיים. להערכת הנהלת החברה מצב שכזה אינו צפוי.

ביאור 7 – יתרות של חשבונות פיקוח נדחים

א. למידע נוסף אודות חשבונות פיקוח נדחים – ראה ביאור 15 בדוחות הכספיים השנתיים.

ב. פירוט סכומים ותנועות בחשבונות פיקוח נדחים לתשעת החודשים שנסתיימו ביום 30 בספטמבר 2019:

תקופה נותרת להחזר/ ביטול	תנועה לתשעת החודשים שנסתיימו ביום 30 בספטמבר 2019			יתרות חובה של חשבונות פיקוח נדחים	
	יתרה				יתרה
	ליום 30 בספטמבר 2019	החזר/ ביטול	יצירה/ הכרה		ליום 1 בינואר 2019
	(במיליוני שקל חדש)				
שנים	לא מבוקר			מבוקר	
1-3	1,316	(97)	428	985	בגין פער בין מועדי עדכון התעריף בפועל לבין התעריף התיאורטי
1-3	525	(266)	241	550	בגין אי עדכון רציף של רכיב הדלקים בתעריף
1-3	268	(239)	210	297	בגין תעריף חברתי
-	-	(51)	19	32	בגין הסדרים לניהול עומס
9-19	222	(11)	25	208	בגין ריבית נחשבת
14-22	156	(9)	-	165	בגין הכרה בהשקעות שהופחתו בעבר
8	98	(6)	23	81	בגין פער בין מועד עדכון רכיב תשלום קבוע
1-3	3	(2)	(17)	22	בגין חוב עבר עלויות מערכתיות
3-5	830	(100)	28	902	בגין עלויות פרישה דור א' ו- ב'
10-35	581	(52)	248	385	בגין הפרשי הצמדה
-	-	(12)	-	12	בגין ביטול חוב חמ"י
8-45	5,060	(43)	869	4,234	בגין עלויות הרפורמה
	9,059	(888)	2,074	7,873	סה"כ
יתרות זכות של חשבונות פיקוח נדחים					
1-15	124	(9)	-	133	בגין השתתפות הצרכנים במימון אתרים המיועדים למכירה
1-3	565	(336)	251	650	בגין רכישות חשמל מיצרני חשמל פרטיים ומתקנים פוטו-וולטאים
1-3	5	5	-	-	בגין הסדרים לניהול עומס
1-43	357	-	341	16	בגין הפרשי פחת מקטעי הרשת
	1,051	(340)	592	799	סה"כ
	1,061			925	מסים נדחים בגין חלק מחשבונות פיקוח נדחים.
	2,112			1,724	סה"כ יתרות זכות של חשבונות פיקוח נדחים ומס נדחה
שינוי (*)					
798	6,947			6,149	סה"כ יתרת חשבונות פיקוח נדחים, נטו

(*) השינוי בתשעת החודשים שנסתיימו ביום 30 בספטמבר 2019 מתחלק כדלקמן:

801	תנועה בחשבונות פיקוח נדחים לפני מס שנזקפה לרווח והפסד
	מסים נדחים הנכללים ביתרות זכות של חשבונות פיקוח נדחים ומס
(136)	נדחה
	תנועה בחשבונות פיקוח נדחים לפני מס שנזקפה לרווח כולל
133	אחר
798	סה"כ

ביאור 7 - יתרות של חשבונות פיקוח נדחים (המשך)

ג. פירוט סכומים ותנועות בחשבונות פיקוח נדחים לשלושת החודשים שנתיימו ביום 30 בספטמבר 2019:

תקופה נותרת להחזר/ ביטול	תנועה לשלושת החודשים שנסתיימו ביום 30 בספטמבר 2019			יתרה ליום 1 ביולי 2019	יתרות חובה של חשבונות פיקוח נדחים
	יתרה	החזר/ ביטול	יצירה/ הכרה		
שנים	ליום 30 בספטמבר 2019	(במיליוני שקל חדש)			
	לא מבוקר				
1-3	1,316	(37)	157	1,196	בגין פער בין מועדי עדכון התעריף בפועל לבין התעריף התיאורטי....
1-3	525	(107)	(92)	724	בגין אי עדכון רציף של רכיב הדלקים בתעריף.....
1-3	268	(90)	67	291	בגין תעריף חברתי.....
-	-	(16)	5	11	בגין הסדרים לניהול עומס.....
9-19	222	(4)	14	212	בגין ריבית נחשבת.....
14-22	156	(3)	-	159	בגין הכרה בהשקעות שהופחתו בעבר.....
8	98	(2)	8	92	בגין פער בין מועד עדכון רכיב תשלום קבוע.....
1-3	3	(1)	-	4	בגין חוב עבר עלויות מערכתיות.....
3-5	830	(38)	5	863	בגין עלויות פרישה דור א' ו-ב'.....
10-35	581	8	(111)	684	בגין הפרשי הצמדה.....
8-45	5,060	(54)	291	4,823	בגין עלויות הרפורמה.....
	9,059	(344)	344	9,059	סה"כ.....
יתרות זכות של חשבונות פיקוח נדחים					
1-15	124	(3)	-	127	בגין השתתפות הצרכנים במימון אתרים המיועדים למכירה.....
1-3	565	(131)	4	692	בגין רכישות חשמל מיצרני חשמל פרטיים ומתקנים פוטו-וולטאים....
1-3	5	5	-	-	בגין הסדרים לניהול עומס.....
1-43	357	-	114	243	בגין הפרשי פחת מקטעי הרשת.....
	1,051	(129)	118	1,062	סה"כ.....
	1,061			1,020	מסים נדחים בגין חלק מחשבונות פיקוח נדחים.....
	2,112			2,082	סה"כ יתרות זכות של חשבונות פיקוח נדחים ומס נדחה.....
שינוי (*)					
(30)	6,947			6,977	סה"כ יתרת חשבונות פיקוח נדחים, נטו.....

(*) השינוי ברבעון שלישי 2019 מתחלק כדלקמן:

(63)	תנועה בחשבונות פיקוח נדחים לפני מס שנזקפה לרווח והפסד.....
	מסים נדחים הנכללים ביתרות זכות של חשבונות פיקוח נדחים ומס
(41)	נדחה.....
	תנועה בחשבונות פיקוח נדחים לפני מס שנזקפה לרווח כולל
74	אחר.....
(30)	סה"כ.....

ביאור 7 - יתרות של חשבונות פיקוח נדחים (המשך)

ד. פירוט יתרות ותנועות בחשבונות פיקוח נדחים לתשעת החודשים שנסתיימו ביום 30 בספטמבר 2018 (לפני השפעות מס):

במיליוני שקל חדש					
תקופה נותרת להחזר/ ביטול	תנועה לתשעת החודשים			יתרות חובה של חשבונות פיקוח נדחים	
	שנסתיימו ביום 30				
	בספטמבר 2018				
	יתרה		יתרה		
	ליום 30 בספטמבר 2018	החזר/ ביטול	יצירה/ הכרה	ליום 1 בינואר 2018	
שנים	לא מבוקר			מבוקר	
1-3	1,478	(1,490)	462	2,506	בגין אי עדכון רציף של רכיב הדלקים בתעריף.....
1-3	251	(270)	197	324	בגין תעריף חברתי.....
1-3	49	(100)	45	104	בגין הסדרים לניהול עומס.....
10-20	203	(7)	23	187	בגין ריבית נחשבת.....
14-22	193	(12)	-	205	בגין הכרה בהשקעות שהופחתו בעבר.....
1-2	74	-	74	-	בגין פער בין מועד עדכון רכיב תשלום קבוע.....
1-3	44	(62)	18	88	בגין חוב עבר עלויות מערכתיות.....
4-5	975	(285)	40	1,220	בגין עלויות פרישה דור א' ו-ב'.....
11-18	489	(42)	443	88	בגין הפרשי הצמדה.....
1-3	48	(111)	1	158	בגין ביטול חוב חמ"י.....
	<u>3,804</u>	<u>(2,379)</u>	<u>1,303</u>	<u>4,880</u>	סה"כ.....
					יתרות זכות של חשבונות פיקוח נדחים
1-2	64	(125)	-	189	בגין שחיקת התחייבות החברה במטבע חוץ.....
1-2	367	(1,875)	(437)	2,679	בגין פער בין מועדי עדכון התעריף בפועל לבין התעריף.....
1-3	685	(152)	291	546	בגין רכישות חשמל מיצרני חשמל פרטיים ומתקנים פוטו-וולטאים.....
-	-	(6)	-	6	בגין פער בין מועד עדכון רכיב תשלום קבוע.....
	<u>1,116</u>	<u>(2,158)</u>	<u>(146)</u>	<u>3,420</u>	סה"כ.....
שינוי					סה"כ יתרת חשבונות פיקוח נדחים, נטו.....
1,228	2,688			1,460	

ביאור 7 - יתרות של חשבונות פיקוח נדחים (המשך)

ה. פירוט יתרות ותנועות בחשבונות פיקוח נדחים לשלושת החודשים שנסתיימו ביום 30 בספטמבר 2018 (לפני השפעות מס):

במיליוני שקל חדש					
תקופה נותרת להחזר/ ביטול	תנועה לשלושת החודשים שנסתיימו ביום 30 בספטמבר 2018			יתרות חובה של חשבונות פיקוח נדחים	
	יתרה		יתרה		
שנים	ליום 30 בספטמבר 2018	החזר/ ביטול	יצירה/ הכרה	ליום 1 ביולי 2018	
		לא מבוקר			
1-3	1,478	(622)	311	1,789	בגין אי עדכון רציף של רכיב הדלקים בתעריף
1-3	251	(102)	67	286	בגין תעריף חברתי
1-3	49	(40)	15	74	בגין הסדרים לניהול עומס
10-20	203	(2)	12	193	בגין ריבית נחשבת
14-22	193	(4)	-	197	בגין הכרה בהשקעות שהופחתו בעבר
1-2	74	-	24	50	בגין פער בין מועד עדכון רכיב תשלום קבוע
1-3	44	(24)	17	51	בגין חוב עבר עלויות מערכתיות
4-5	975	(140)	40	1,075	בגין עלויות פרישה דור א' ו-ב'
11-18	489	(8)	85	412	בגין הפרשי הצמדה
1-3	48	(46)	-	94	בגין ביטול חוב חמ"י
	3,804	(988)	571	4,221	סה"כ
					יתרות זכות של חשבונות פיקוח נדחים
1-2	64	(52)	-	116	בגין שחיקת התחייבות החברה במטבע חוץ
1-2	367	(777)	(283)	1,427	בגין פער בין מועדי עדכון התעריף בפועל לבין התעריף התיאורטי
1-3	685	(59)	139	605	בגין רכישות חשמל מיצרני חשמל פרטיים ומתקנים פוטו-וולטאים
	1,116	(888)	(144)	2,148	סה"כ
שינוי					
615	2,688			2,073	סה"כ יתרת חשבונות פיקוח נדחים, נטו

חברת החשמל לישראל בע"מ

ביאורים לתמצית דוחות כספיים ביניים מאוחדים ליום 30 בספטמבר 2019

ביאור 7 - יתרות של חשבונות פיקוח נדחים (המשך)

ו. פירוט סכומים ותנועות בחשבונות פיקוח נדחים לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר 2018:

תקופה נותרת להחזר/ ביטול	יתרה	סיווג	תנועה לשנה שנסיימה ביום 31 בדצמבר 2018		יתרה
			ליום 31 בדצמבר 2018	יצירה/ החזר/ ביטול	
שנים	2018				2018
(במיליוני שקל חדש)					
מבוקר					
1-2	985	-	-	985	-
1-3	550	-	(1,988)	32	2,506
1-3	297	-	(355)	328	324
1-3	32	-	(133)	61	104
9-19	208	-	(10)	31	187
14-22	165	-	(40)	-	205
8	81	-	-	81	-
1-2	22	-	(84)	18	88
3-5	902	-	(387)	69	1,220
11-18	385	-	(31)	328	88
1-3	12	-	(147)	1	158
8-35	4,234	-	(33)	4,267	-
	<u>7,873</u>	<u>-</u>	<u>(3,208)</u>	<u>6,201</u>	<u>4,880</u>
סה"כ					
1-15	133	133	-	-	-
-	-	-	(189)	-	189
-	-	-	(2,498)	(181)	2,679
1-3	650	-	(201)	305	546
-	-	-	(6)	-	6
1-43	16	-	-	16	-
	<u>799</u>	<u>133</u>	<u>(2,894)</u>	<u>140</u>	<u>3,420</u>
סה"כ					
	925				-
	<u>1,724</u>				<u>3,420</u>
שינוי (*)					
	<u>4,689</u>				<u>1,460</u>
סה"כ יתרת חשבונות פיקוח נדחים, נטו					

(*) השינוי בשנת 2018 מתחלק כדלקמן:

5,747	תנועה בחשבונות פיקוח נדחים לפני מס שנזקפה לרווח והפסד
	מסים נדחים הנכללים ביתרות זכות של חשבונות פיקוח נדחים
(925)	ומס נדחה
(133)	שינוי בסיווג
<u>4,689</u>	סה"כ

ז. שיעור התשואה בו נעשה שימוש לחישוב יתרת החשבונות פיקוח נדחים ליום 30 בספטמבר 2019 הינו 3.6% (3.90% ליום 30 בספטמבר 2018 ו-3.93% ליום 31 בדצמבר 2018).

ביאור 8 - אגרות חוב והתחייבויות לתאגידים בנקאיים ואחרים

א. גיוסים ופירעונות מהותיים:

1) גיוסים מהותיים בתקופת הדוח

(א) ביום 17 ביוני 2019 החברה ערכה מכרז ציבורי והנפיקה סדרת ניירות ערך מסחריים סחירים "חשמל מסחרי 0620" עפ"י תשקיף מדף מיום 27 באפריל 2018 בהיקף של 220 מיליוני שקל חדש ערך נקוב תמורת קבלת סך של 220 מיליוני שקל חדש, לפני הוצאות הנפקה (מחיר 1000 אגורות ל- 10 שקל חדש ערך נקוב). קרן ניירות הערך המסחריים נושאת ריבית שנתית משתנה בשיעור של ריבית בנק ישראל בתוספת מרווח של 0.2% ותיפרע בתשלום אחד ביום 17 ביוני 2020.

(ב) ביום 10 ביולי 2019 החברה ערכה מכרז מוסדי והנפיקה סדרת ניירות ערך מסחריים לא סחירים "חשמל איל 0719" עפ"י תנאי הסכם מסגרת בין החברה, דיסקונט קפיטל חיתום בע"מ והרוכשים מיום 11 ביולי 2019 בהיקף של 200 מיליוני שקל חדש ערך נקוב תמורת קבלת סך של 200 מיליוני שקל חדש, לפני הוצאות הנפקה (מחיר 100 אגורות ל- 1 שקל חדש ערך נקוב). קרן ניירות הערך המסחריים נושאת ריבית שנתית משתנה בשיעור של ריבית בנק ישראל בתוספת מרווח של 0.28% ותיפרע בתשלום אחד ביום 13 באוקטובר 2019, כשניתנת לחברה האפשרות להאריך את תקופת ניירות הערך המסחריים, בהסכמת הרוכשים עד ל- 19 תקופות נוספות של 90 ימים כל אחת, ועד ליום 18 ביוני 2024. לאחר תאריך הדוח על המצב הכספי החברה האריכה את תקופת ניירות הערך המסחריים עד ליום 11 בינואר 2020.

2) פירעונות מהותיים בתקופת הדוח

(א) ביום 15 בינואר 2019 נפרעה יתרת הערך הנקוב בסך של 400 מיליון דולר (סך של 1,468 מיליוני שקל חדש) של סדרת אגרות חוב שהונפקו בחו"ל ביום 7 במאי 2008 בסך כולל של 1 מיליארד דולר ע.ג. במסגרת תוכנית GMTN מחודש אפריל 2008.

(ב) ביום 17 בינואר 2019 החברה ביצעה פירעון של סכום קרן אגרות החוב הצמיתות בערך הנקוב, המהווה סילוק מלא, סופי ומוחלט של מלוא התחייבויות החברה בעניין אגרות החוב הצמיתות. לפרטים נוספים ראה ביאור 11 בדוחות הכספיים השנתיים.

3) פירעונות מהותיים לאחר תאריך הדוח על המצב הכספי

(א) ביום 13 באוקטובר 2019 נפרעו חלקית אגרות חוב סחירות מסדרה 26 בסך של כ- 68 מיליוני שקל חדש ערך נקוב שהנפיקה החברה בבורסה בתל אביב עפ"י תשקיף מדף מיום 27 בנובמבר 2015.

(ב) ביום 15 בנובמבר 2019 ביצעה החברה פירעון מוקדם מלא של סדרת אגרות חוב בסך של 20 מיליארד י"ן יפני ע.ג. שהונפקה במאי 1997 בחו"ל ומועד פירעונה עפ"י תנאי השטר המקוריים הינו 15 במאי 2027. הפרעון המוקדם בוצע במחיר של 100 י"ן יפני לכל 100 י"ן יפני ע.ג. כך שסך התשלום הסתכם בכ- 640 מיליוני שקל חדש ויצר הפסד מפירעון מוקדם בסך של כ- 2 מיליוני שקל חדש.

ב. דירוג אשראי:

לאחר תאריך הדוח על המצב הכספי, ביום 24 באוקטובר 2019, חברת הדירוג המקומית מידרוג פרסמה דוח דירוג בו הודיעה כי היא מותירה את דירוג האשראי המקומי של החברה על כנו, דירוג 'Aa2.il', ומעלה את אופק הדירוג מיציב לחיובי. לפרטים נוספים בנושא דירוג האשראי של החברה ראה ביאור 20 בדוחות הכספיים השנתיים.

ג. התנאים בחוזי המימון של החברה שעשויים לגרום לפירעון מיידי:

חוזי המימון של החברה כוללים תנאים המקנים למלווה זכות להעמיד את יתרת הקרן הבלתי מסולקת והריבית שנצברה לפירעון מיידי. לפרטים ראה ביאור 20 בדוחות הכספיים השנתיים.

לדעת החברה למועד החתימה על הדוחות הכספיים, לא קיימת למי מן המלווים עמם התקשרה, עילה לדרוש פירעון מיידי של חוב החברה כלפיהם.

ד. ערבות מדינה:

המדינה נתנה ערבות למוסד פיננסי עבור הלוואה דולרית שגייסה החברה שיתרתה המשוערכת ליום 30 בספטמבר 2019 הינה כ- 310 מיליוני שקל חדש.

ביאור 9 - הכנסות

א. הביקוש לחשמל במדינת ישראל הוא עונתי. עונות השנה בהקשר זה מוגדרות כעונות הקיץ (החודשים יולי ואוגוסט), עונת החורף (החודשים דצמבר עד פברואר) ועונות המעבר - האביב (החודשים מרס עד יוני), והסתיו (החודשים ספטמבר עד נובמבר).

הביקושים גבוהים יותר בעונות הקיץ (בשל השימוש במזגנים) ובעונות החורף (בשל השימוש במכשירי חימום) לעומת עונות המעבר. בעונות החורף והקיץ, צריכת החשמל הממוצעת גבוהה מזו שבעונות המעבר ואף מתאפיינת בימים של ביקושי שיא, עקב תנאים קיצוניים של קור או חום.

כמו כן, הכנסות החברה בעונות השונות מושפעות מהשינוי בתעריפים לצרכנים המשלמים לפי עומס זמן (תעו"ז) שכן תעריפי התעו"ז גבוהים יותר בממוצע, בעונות הקיץ והחורף, לעומת תעריפי התעו"ז בעונות המעבר.

ב. הרכב:

לשנה שנסתיימה ביום 31 דצמבר	לשלושת החודשים שנסתיימו ביום 30 בספטמבר		לתשעת החודשים שנסתיימו ביום 30 בספטמבר		
2018	2018	2019	2018	2019	
מבוקר	לא מבוקר				
20,071	6,378	6,613	15,448	16,223	הכנסות ממכירת חשמל
1,262	331	361	965	968	הכנסות ממכירת שירותי תשתית וניהול המערכת (1)
1,998	545	602	1,486	1,674	הכנסות ממכירת חשמל לחמ"י והרשות הפלשתיאית
253	51	138	197	257	הכנסות שונות (2)
23,584	7,305	7,714	18,096	19,122	

ביום 1 בינואר 2019 עלה התעריף לצרכן הביתי בממוצע בכ-2.9% והתעריף הממוצע עלה בכ-2%.

- (1) אינן נכללות במגזר האספקה.
(2) נכללות בעיקר במגזר הייצור, אספקה וחלוקה.

ג. היקף מכירות הנובעות מיצרנים פרטיים:

לשנה שנסתיימה ביום 31 דצמבר	לשלושת החודשים שנסתיימו ביום 30 בספטמבר		לתשעת החודשים שנסתיימו ביום 30 בספטמבר		
2018	2018	2019	2018	2019	
מבוקר	לא מבוקר				
52,157	15,300	15,796	39,746	40,902	סך היקף מכירות החשמל של החברה (במיליוני קוט"ש) (*)
8,643	2,544	2,967	6,638	7,247	היקף רכישות החשמל של החברה מיצרנים פרטיים (במיליוני קוט"ש)
17%	17%	19%	17%	18%	משקלם מסה"כ מכירות החשמל של החברה (ב- %)

(*) ללא שירותי תשתית שהינם, בעיקר, שירותי הולכת וחלוקת חשמל אשר ניתנים ליצרני חשמל פרטיים.

ביאור 10 - התקשרויות, תביעות והתחייבויות תלויות, סכסוכי עבודה, עסקאות עם צדדים קשורים ובעלי עניין והשקעות בחברות כלולות

א. התקשרויות:

(1) הסכם לאספקת גז מ"שדה תמר"

בחודש מרס 2012 חתמה החברה על הסכם עם בעלי הזכויות ברישיון "תמר" (נובל אנרג'י והשותפויות המוגבלות ישראלמקו נגב 2, דלק קידוחים, אבנר חיפוש נפט ודור חיפוש גז. כולן יחד בסעיף זה: "המוכרים" או "שותפות תמר"), לפיו התחייבה החברה לרכוש גז טבעי בהיקף מינימלי כולל של כ-42.5 מיליארד מטר מעוקב (BCM) גז טבעי (להלן: "ההסכם").

לפרטים נוספים אודות ההסכם, הפניות לרשות ההגבלים העסקיים, החלטות וועדת הביקורת והדירקטוריון בנושא, מנגנון ה"Take or Pay", מכירת עודפי הגז והסדרת השימוש בקיבולת צינור הגז ראה ביאור 1א35 בדוחות הכספיים השנתיים.

בהמשך לאמור בביאור 1א35 בדוחות הכספיים השנתיים בדבר התיקון להסכם, החברה ניהלה שיחות עם חלק משותפי תמר (תמר פטרוליום בע"מ, ישראלמקו נגב 2 - שותפות מוגבלת, דור חיפוש נפט - שותפות מוגבלת ואורסט תשתיות - שותפות מוגבלת) במסגרתן נבחנה אפשרות לתיקון אפשרי להסכם, אשר יחליף את התיקון להסכם ("התיקון החלופי להסכם"), שעיקריו כדלקמן:

- בתקופה שבין 1 בינואר 2020 לבין 30 ביוני 2021 ("תקופת התיקון החלופי להסכם") תשלם החברה לשותפי תמר בגין כמויות הגז הטבעי שתרכוש מעבר לכמות השנתית המינימאלית המתחייבת בהתאם להסכם, מחיר המגלם הנחה על המחיר הקבוע בהסכם.
 - החל מיום 1 בינואר 2020 ועד לתום תקופת ההסכם תופחת כמות הגז הטבעי היומית המקסימלית אשר החברה תהיה רשאית להזמין תחת ההסכם מ-655,200 MMBTU ל-500,000 MMBTU, וזאת ללא הפחתת הכמות השנתית לה זכאית החברה. בתמורה, החברה תהיה זכאית למענק בסך של עד 70 מיליון דולר, מתוכם 10 מיליון דולר ישולמו בסמוך לחתימת התיקון החלופי להסכם. היתרה תשולם לאורך תקופת התיקון החלופי להסכם, בכפוף לעמידה באבני דרך של היקף הצריכה על ידי החברה.
- התיקון החלופי להסכם כפוף, בין היתר, להגעה להסכמות ברוח העקרונות לעיל עם כלל שותפי תמר, גיבוש מסמכים סופי, אישורי האורגנים המוסמכים בחברה ואצל שותפי תמר וכן לקבלת כל האישורים הרגולטוריים הנדרשים, ולפיכך אין כל וודאות כי התיקון החלופי להסכם ייחתם.

(2) הסכם לרכישת גז לטווח קצר משדה "לוויתן"

א. ביום 12 ביוני 2019 חתמה החברה והשותפים בפרויקט לווייתן (דלק קידוחים - שותפות מוגבלת, Noble Energy Mediterranean Ltd ורציו חיפוש נפט (1992) - שותפות מוגבלת, כולן יחד להלן: "שותפי לווייתן") על הסכם לרכישת גז טבעי לטווח קצר, וזאת בהמשך להכרזה על שותפי לווייתן כספק הזוכה בהליך התחרותי שקיימה החברה לרכישת גז טבעי לטווח קצר, בו השתתפו השותפים בפרויקט "תמר" (להלן: "שותפי תמר") ושותפי לווייתן (להלן: "ההסכם" או "הסכם לווייתן"). ההסכם יחול על כמויות שהחברה תבחר שלא לרכוש משותפי תמר, לפרטים נוספים ראה ביאור 1א35 בדוחות הכספיים השנתיים.

ב. עיקריו של הסכם לווייתן הינם כדלקמן:

- תקופת ההתקשרות הינה החל מחודש אוקטובר 2019 או ממועד תחילת הזרמת הגז משדה "לווייתן", לפי המאוחר, ועד למוקדם מבין חודש יוני 2021 או תחילת הפקת הגז משדה "כריש" (הצפוי במחצית שנת 2021). נכון למועד אישור הדוחות הכספיים טרם התחילה הזרמה כאמור.
 - לחברה אין חובה לרכוש כמות מינימלית כלשהי של גז במסגרת ההסכם.
 - שותפי לווייתן אינם מחויבים לשמור קיבולת גז לחברה מכוח ההסכם.
 - החברה מחויבת לפנות לשותפי לווייתן על בסיס חודשי לצורך רכישת כמויות גז שהיא איננה רוכשת משותפי תמר. שותפי לווייתן רשאים לסרב (באופן מלא או חלקי) לפניית החברה, וזאת כאשר אין ביכולתם לספק גז (גם בשל אספקת גז לצד ג').
 - החברה רשאית לרכוש בשוק החופשי כל כמות גז שהחברה הזמינה ושותפי לווייתן סירבו לספק.
- מחיר הגז בהסכם לווייתן נמוך בהשוואה למחירי הגז הקבועים בהסכם בו התקשרה החברה עם השותפים בפרויקט תמר.

ג. הסכם לווייתן כולל תנאי מתלה לפיו כניסתו של ההסכם לתוקף כפופה, לאישורן של רשות התחרות, רשות החשמל ורשות החברות (ככל שאישורים כאמור יידרשו). בהתאם, הגישה החברה דיווח בדבר ההסכם לרשות התחרות, לרשות החשמל ולרשות החברות הממשלתיות. ביום 8 בספטמבר 2019 התקבלה עמדת רשות החברות הממשלתיות לפיה ההסכם אינו טעון אישור ממשלה לפי חוק החברות הממשלתיות או כל אישור אחר של רשות החברות הממשלתיות. כמו כן, לא התקבלה תגובה מרשות החשמל ורשות התחרות. מעבר לאמור לעיל לא נידרש אישור כלשהו ובכך התקיימו למעשה התנאים המתלים לכניסתו של ההסכם לתוקף.

ביאור 10 - התקשרויות, תביעות והתחייבויות תלויות, סכסוכי עבודה, עסקאות עם צדדים קשורים ובעלי עניין והשקעות בחברות כלולות

א.

התקשרויות: (המשך)

(2) הסכם לרכישת גז לטווח קצר משדה "לויתן" (המשך)

ד. ביום 18 באפריל 2019, הגישו חלק משותפי תמר (ישראל מקו נגב 2 - שותפות מוגבלת, תמר פטרוליום בע"מ, דור חיפוש גז - שותפות מוגבלת, ואורסט תשתיות - שותפות מוגבלת) (להלן יחד: "העותרות") לבית המשפט המחוזי בתל-אביב עתירה מנהלית (להלן: "העתירה") כנגד שותפי לויתן והחברה (להלן יחד: "המשיבות") על פיה התבקש בית המשפט, בין היתר, להצהיר כי החלטת ועדת המכרזים של החברה, לפיה שותפי לויתן אושרו כספק הזוכה בהליך התחרותי האמור, פסולה ומנוגדת לדין ועל כן דינה בטלות, ולחילופין, להחזיר את ההחלטה לוועדת המכרזים של החברה ולהורות לה לשקול אפשרויות אחרות, כמפורט בעתירה, ולחילופין, להורות על ביטול ההליך התחרותי.

בד בבד עם הגשת העתירה, הוגשה לבית המשפט בקשה לצו ביניים שיורה לוועדת המכרזים של החברה להשהות לאלתר את תוצאות ההליך התחרותי לרכישת גז בהסכם לטווח קצר ולהימנע מכל צעד להתקשרות עם הזוכה בהליך, וזאת עד להכרעה בעתירה האמורה וכן בקשה לקיום דיון דחוף בבקשה לצו ביניים ובעתירה. בימים 3 ביוני 2019 ו-4 ביוני 2019 נערכו דיונים בעתירה ובבקשה למתן צו ביניים וביום 7 ביולי 2019 ניתן פסק דין הדוחה את העתירה. ביום 19 באוגוסט 2019 הוגש על ידי העותרות ערעור על פסק הדין לבית המשפט העליון, בו התבקש בית המשפט העליון להורות על ביטולו של פסק הדין ולפסוק כמבוקש בעתירה. בהתאם להחלטת בית המשפט העליון, נקבע הסדר ביחס לדרכי שמיעת הערעור והדיון בערעור נקבע ליום 4 במאי 2020.

(3) בהמשך לאמור בביאור 4א35 בדוחות הכספיים השנתיים בדבר התקשרויות החברה עם יצרנים פרטיים, לתקופה של תשעת החודשים שנסתיימו ביום 30 בספטמבר 2019 החלו בפעילות מסחרית יצרנים פרטיים בהספק כולל של כ-670 מגה וואט.

(4) בהמשך לאמור בביאור 2א34 בדוחות הכספיים השנתיים בדבר מכירת שתי הגוררות הישנות אשר הוחכרו לקצא"א. בחודש יולי, נמכרו אותן גוררות ישנות תמורת סכום לא מהותי.

(5) התקשרויות של חברת הבת

בהמשך לביאור 5א35 בדוחות הכספיים השנתיים, בדבר בניית הגוררות ומסירתן לחברת הפחם, בניית הסתיימה והן הגיעו ונמסרו לקצא"א בהתאם להסכמי החכירה. החכרת הגוררות נכללת בדוחות הכספיים כחכירה מימונית.

ביום 24 ביולי 2019 חתמה חברת הפחם על הסכם לרכישת גוררת בסך של כ-6 מיליוני אירו, אשר תוחכר לנמל חדרה (משרד התחבורה) לצורך פריקת אניות הפחם הפוקדות את תחנת הכח.

ביאור 10 - התקשרויות, תביעות והתחייבויות תלויות, סכסוכי עבודה, עסקאות עם צדדים קשורים ובעלי עניין והשקעות בחברות כלולות (המשך)

ב. תביעות והתחייבויות תלויות:

(1) להלן השינויים העיקריים שחלו בתקופת הדוח בבקשות לאישור תובענות ייצוגיות אשר הוגשו כנגד החברה ביחס למפורט בביאור 35 בדוחות הכספיים השנתיים:

(א) בתאריך 1 במאי 2019 התקבלה בחברה בקשה לאישור תובענה ייצוגית שהוגשה כנגד החברה וכנגד נושאי משרה בעניין מפגעים סביבתיים של אבק פחם ואפר פחם בתחנת הכוח אורות רבין בחדרה. הבקשה אינה נקובה בסכום אך מוערכת ע"י המבקשים בהיקף של מאות מיליוני שקל חדש. מועד הגשת תגובת החברה לבקשה הינו עד ליום 28 בנובמבר 2019. בשלב מקדמי זה, אין ביכולת יועציה המשפטיים של החברה להעריך את סיכויי הבקשה להתקבל.

(ב) בתאריך 16 ביולי 2019 התקבלה בחברה בקשה לאישור תובענה ייצוגית שהוגשה כנגד החברה וכנגד 29 גופים נוספים בנושא טענות לעודף תחלואה בקרב מי ששהה במפרץ חיפה מעל שנתיים במהלך חייו והתגלתה אצלו מחלת סרטן, אשר נגרמה כביכול עקב חשיפה לזיהום שיצרו המשיבות לבקשה. על החברה להגיש תשובתה לבקשה עד ליום 2 בדצמבר 2019. בשלב מקדמי זה, אין ביכולת יועציה המשפטיים של החברה להעריך את סיכויי הבקשה להתקבל.

(ג) בתאריך 23 לספטמבר 2019 התקבלה בחברה בקשה לאישור תובענה ייצוגית שהוגשה כנגד החברה (וכנגד חברת בזק – בעילות הנוגעות לה) בעניין טענה לגביית תעריף חשמל מלא מהזכאים לתשלום מופחת מכוח חוק הביטוח הלאומי ואי זיכוי צרכנים הזכאים לתשלום מופחת כאמור, באופן רטרואקטיבי החל ממועד זכאותם ועד אשר הוכרו זכאים על ידי החברה. סכום הבקשה הועמד על סך של כ-300 מיליוני שקל חדש. על החברה להגיש תשובה לבקשה לאישור עד ליום 30 לדצמבר 2019 והמבקש רשאי להגיש את תגובתו לתשובת החברה עד ליום 29 לינואר 2020. נוכח השלב הראשוני מאד בו מצוי ההליך, אין ביכולת יועציה המשפטיים של החברה להעריך את סיכויי הבקשה להתקבל.

(ד) לאחר תאריך הדוח על המצב הכספי, בתאריך 7 באוקטובר 2019 התקבלה בחברה בקשה לאישור תובענה ייצוגית שהוגשה כנגד החברה בעניין טענה לניפוח מלאכותי ומכוון של עלויות הפרוייקטים אותם מבצעת החברה כחלק מעבודתה השוטפת תוך גלגול עלויות אלו על צרכני החשמל. סכום הבקשה הועמד על סך של כ-2,000 מיליוני שקל חדש. בשלב מקדמי זה, אין ביכולת יועציה המשפטיים של החברה להעריך את סיכויי הבקשה להתקבל.

(ה) לאחר תאריך הדוח על המצב הכספי, בתאריך 26 לאוקטובר 2019, התקבלה בחברה בקשה לאישור תובענה ייצוגית שהוגשה כנגד החברה בעניין טענות שווא של החברה כנגד צרכנים בדבר חבלות לכאורה במוני החשמל שלהם. סכום הבקשה הועמד על סך של כ-0.5 מיליוני שקל חדש. בשלב מקדמי זה, אין ביכולת החברה להעריך את סיכויי הבקשה להתקבל.

(ו) לאחר תאריך הדוח על המצב הכספי, בתאריך 27 לאוקטובר 2019, התקבלה בחברה בקשה לאישור תובענה ייצוגית כנגד החברה בעניין תשלומים ליצרני חשמל פרטיים שגולגלו על צרכני החשמל. סכום הבקשה הועמד על סך של כ-330 מיליוני שקל חדש. בשלב מקדמי זה, אין ביכולת החברה להעריך את סיכויי הבקשה להתקבל.

(ז) בהמשך לאמור בביאור 35ב1 בנוגע לבקשה לאישור תובענה ייצוגית בנושא טענה לאי זיכוי הפרשי ריבית במסגרת הערכה ללא קריאת מונה בסך של כ-130 מיליוני שקל חדש, ביום 6 ביוני 2019 הגישו הצדדים בקשה לאישור הסכם הפשרה שנחתם ביניהם. ביום 10 ביוני 2019 הורה בית המשפט על פרסום הודעה בעיתונות בדבר הסכם הפשרה וכן על העברת הבקשה לאישור הסכם הפשרה להתייחסות היועץ המשפטי לממשלה. ביום 8 לספטמבר 2019 הוגשה הודעה מטעם היועץ המשפטי לממשלה על אי התנגדותו להסכם הפשרה. ביום 9 בספטמבר 2019 הודיעו הצדדים לבית המשפט כי לא התקבלו התנגדויות כלשהן להסכם הפשרה ועל כן התבקש בית המשפט לאשר. להערכת יועציה המשפטיים של החברה סביר יותר מאשר לא כי בית המשפט יאשר את הסכם הפשרה ויתן לו תוקף של פסק דין. הזיכוי הכולל שניתן על ידי החברה לחברי הקבוצה הזכאים בהתאם להסכם הפשרה, ככל שיאושר על-ידי בית המשפט, אינו מהותי.

(ח) בהמשך לאמור בביאור 35ב1 בנוגע לבקשה לאישור תובענה ייצוגית בנושא תעריף מכירה מרוכזת בסך של "עשרות מיליוני שקל חדש" – דיון קדם משפט אחרון בתיק התקיים ביום 8 ביולי 2019 ונקבע מועד דיון לחקירה נגדית של המצהירים בתיק לחודש ינואר 2020.

ביאור 10 - התקשרויות, תביעות והתחייבויות תלויות, סכסוכי עבודה, עסקאות עם צדדים קשורים ובעלי עניין והשקעות בחברות כלולות (המשך)

ב. תביעות והתחייבויות תלויות: (המשך)

(ט) בהמשך לאמור בביאור 135ב1 חנוגה לבקשה לאישור תובענה ייצוגית בנושא ריבית פיגורים בגין איחור במשלוח חשבונות חשמל בסך של כ-2.5 מיליון שקל חדש, דיון קדם משפט התקיים ביום 1 במאי 2019. החברה הגישה הודעה ותצהיר על סיום הליך הבדיקה ביחס ללקוחות המשלמים בהוראת קבע שחויבו בריבית פיגורים באופן שגוי, ולאחר מכן פרסמה מודעה בעיתון ובאתר האינטרנט, ובה קריאה לציבור שטרם קיבל החזר (ככל שישנם כאלו), לפנות לחברה בתוך 30 ימים בנוגע לעניין. ביום 1 ביולי 2019 הגישה החברה הודעת עדכון לפיה לא התקבלו אצלה פניות לקבלת החזר בהתאם למודעה שפורסמה. ביום 4 ביולי 2019 הגישה המבקשת הודעה ובקשה לפיה התבקש בית המשפט להורות לחברה להגיש תצהיר מאושר על ידי רואה חשבון המעיד כי בוצעה השבה מלאה לכל הזכאים או להורות על מינוי בודק חיצוני. ביום 14 ביולי 2019 החברה הגישה התנגדות לבקשה זו וביום 19 לאוגוסט 2019 בית המשפט דחה את בקשת המבקשת וקבע כי במסגרת הדיון מיום 1 במאי 2019 נקבע מתווה ברור לסיום ההליך, לפיו החברה תגיש דיווח ולאחר מכן הצדדים יגישו טיעון לעניין הגמול ושכר הטרחה. המבקשת נדרשת להגיש את הטיעון מטעמה עד ליום 1 בינואר 2020. עמדת יועציה המשפטית של החברה נותרה בעינה כי סביר יותר מאשר לא שבקשת האישור תידחה.

(י) בהמשך לאמור בביאור 135ב2 חנוגה לבקשה לאישור תובענה ייצוגית בנושא קיפוח בעלי מניות מיעוט לפי חוק ניירות ערך, דיון קדם משפט נוסף התקיים ביום 25 ביוני 2019, במסגרתו נקבע כי הצדדים יגישו עמדתם בעניין הפניית ההליך לאישור עד ליום 10 ביולי 2019, ולבקשת המדינה ניתנה לה ארכה נוספת של 60 יום למסירת עמדתה. בנוסף נקבעו על ידי בית המשפט מועדים לסיכומים, ככל שלא יפנו הצדדים להליך גישור. נכון למועד אישור הדוחות הכספיים, המדינה טרם הגישה את עמדתה, והליכי האישור לא התקיימו בין הצדדים.

(יא) בהמשך לאמור בביאור 135ב1 חנוגה לבקשה לאישור תובענה ייצוגית בסך של כ-200 מיליון שקל חדש בנושא התקשרויות של החברה בשנים 2001-2003 עם חברת סימנס, אשר גרמו, לכאורה, לנזקים לחברה וגולגלו לצרכני החשמל באמצעות תעריף החשמל, ביום 16 במאי 2019 הוגשה על ידי המבקשת בקשת אישור מתוקנת. על החברה להגיש תשובה לבקשה המתוקנת עד ליום 31 בדצמבר 2019.

(יב) בהמשך לאמור בביאור 135ב2 חנוגה לבקשה לאישור תובענה ייצוגית בנושא זיהום, לכאורה, של הים וחוף הים בשל דליפת המקשר הימי באשכול בסך של כ-174 מיליון שקל חדש, הערכת יועציה המשפטית של החברה היא כי בשלב זה, במלוא הזהירות ובפרט בהתחשב בעובדה שהחברה טרם דווחה בדבר תוצאות החקירה שניהל המשרד להגנת הסביבה בקשר לאירוע מושא הבקשה לאישור התובענה כייצוגית, טרם ניתן להעריך את סיכויי התביעה, אולם ככל שבסופו של יום תתקבל התובענה הייצוגית סביר יותר מאשר לא כי החברה תחויב בתשלום סכום שאינו מהותי.

(יג) בהמשך לאמור בביאור 135ב2 חנוגה לבקשה לאישור תובענה ייצוגית בסך של כ-21.7 מיליון שקל חדש בנושא שליחת חשבון תקופתי ללקוחות על בסיס הערכה שעה שהיה עליה לסווג החשבון כחשבון מסוג דילוג יזום, החברה הגישה את תגובתה לבקשה לאישור ביום 14 באוגוסט 2019. ביום 7 באוקטובר 2019 הוגשה תשובת המבקשים לתגובת החברה לבקשה לאישור ודיון מקדמי בבקשה לאישור התקיים ביום 3 בנובמבר 2019. הצדדים ממתינים להחלטת בית המשפט.

(יד) בהמשך לביאור 135ב2 חנוגה לבקשה לאישור תובענה ייצוגית בסך של כ-676 מיליון שקל חדש בנושא טענה להפרת הוראות הדין החלות על החברה בהפעלת המוקד הטלפוני, ביום 24 ביוני 2019 הגישו הצדדים בקשת הסתלקות מוסכמת. ביום 7 ביולי 2019 קיבל בית המשפט את בקשת ההסתלקות והורה על מחיקת בקשת האישור ועל דחיית תביעתם האישית של המבקשים. בכך בא הליך זה על סיומו.

(טו) בהמשך לאמור בביאור 135ב1 חנוגה לבקשות לאישור תובענה ייצוגית בסך של כ-354 מיליון שקל חדש ובסך של עשרות מיליון שקל חדש, כולן בנושא נזקי אירועי הסופה בחודש אוקטובר 2015, התקיימו ישיבות גישור בעקבותיהן הגיעו הצדדים להסכמות עקרוניות לסיום ההליך על דרך ההסכמה, במסגרת של הסתלקות. לאור האמור, להערכת יועציה המשפטית של החברה סביר שההליך יסתיים על דרך ההסכמה, בהסתלקות, וככל שיתקיימו הוכחות בתיק, סביר יותר מאשר לא שהבקשות לאישור תובענה ייצוגית תידחנה.

(טז) בהמשך לאמור בביאור 135ב2 חנוגה לבקשה לאישור תובענה ייצוגית בסך של כ-30 מיליון שקל חדש בנושא טענה לאירוע זיהום בתחנת הכוח אורות רבין, במסגרת ישיבות הגישור הגיעו הצדדים להגיע להסדר פשרה אשר יוגש לאישור בית המשפט. הפיצוי הכולל בהתאם להסכם הפשרה, ככל שאושר על-ידי בית המשפט, אינו מהותי. להערכת יועציה המשפטית של החברה סביר יותר מאשר לא שבית המשפט יאשר את הסדר הפשרה והבקשה לאישור תידחה.

(יז) בהמשך לאמור בביאור 135ב1 חנוגה לבקשה לאישור תובענה ייצוגית בסך של כ-2.8 מיליארד שקל חדש בנושא הקרטל העולמי בשוק מסדרי ה-GIS, ראה התפתחויות בסעיף 4 להלן בעניין תביעת החברה בנושא.

ביאור 10 - התקשרויות, תביעות והתחייבויות תלויות, סכסוכי עבודה, עסקאות עם צדדים קשורים ובעלי עניין והשקעות בחברות כלולות (המשך)

ב. תביעות והתחייבויות תלויות: (המשך)

- (2) בהמשך לאמור בביאור 35ב6 בדוחות הכספיים השנתיים בנוגע לדרישות כספיות של קבלני רכוש קבוע, נכון למועד הדוח על המצב הכספי התקבלו בחברה דרישות כספיות מקבלנים שונים, בעיקר בגין מחלוקות הקשורות להקמת רכוש קבוע, בסכומים העולים בכ-75 מיליוני שקל חדש על סכום ההפרשה שנכללה בדוחות הכספיים, אשר להערכת הנהלת החברה, משקפת באופן נאות את העלויות בגין הדרישות האמורות אשר סביר יותר מאשר לא, שישולמו.
- (3) ביום 22 ביולי 2019 הוגשה לבית המשפט העליון, בשבתו כבית משפט גבוה לצדק, עתירה כנגד רשות החשמל, שר האנרגיה והחברה בנושא אמות מידה לניתוק אספקת החשמל. במסגרת העתירה מתבקש בית המשפט להורות לרשות החשמל לתקן אמות מידה שקבעה בעניין הליכי גביית חובות, לרבות ניתוקי חשמל לצרכניה. בהתאם להחלטת בית המשפט העליון, בשבתו כבית דין גבוה לצדק, החברה הגישה את תגובתה לבקשה למתן צו ביניים ביום 12 באוגוסט 2019. המדינה הגישה תגובתה ביום 14 באוגוסט 2019 במסגרתה טענה כי המנגנון הקבוע באמות המידה בעניין הליכי גביית חובות מצרכנים ביתיים הנו חוקי, סביר ומידתי. תגובה מקדמית לעתירה מטעם החברה (ויתר המשיבים), לרבות תגובה לבקשת ההצטרפות של הסיוע המשפטי במשרד המשפטים כידיד בית המשפט, תוגש עד ליום 24 בנובמבר 2019. טרם נקבע מועד לדיון בעתירה. בשים לב לשלב הראשוני בו מצוי ההליך, טרם הגשת תגובה מקדמית לעתירה, יועצה המשפטיים של החברה מעריכים כי סביר יותר מאשר לא שהעתירה תידחה.
- (4) בהמשך לאמור בביאור 35ב7 בדוחות הכספיים השנתיים, בנוגע להליכים משפטיים בנושא מסדרי GIS, לאחר תאריך הדוח על המצב הכספי, ביום 7 לאוקטובר 2019 הגישה המדינה את עמדת היועץ המשפטי לממשלה בנוגע להסכם הפשרה, לפיה יש לאשר את הסכם הפשרה, בכפוף לתיקון ההסדר בהתאם למספר הערות שפורטו בעמדתו. בית המשפט הורה לצדדים להגיש התייחסותם להערות היועץ המשפטי וקיים דיון בפניו ליום 5 בנובמבר 2019. ניתן לצדדים פרק זמן של 30 יום לצורך הידברות בקשר עם הערות היועץ המשפטי להסכם הפשרה. נקבע דיון ליום 10 בדצמבר 2019. לפרטים נוספים, ראה ביאור 3 לעיל.
- (5) בהמשך לאמור בביאור 35ב8 בנוגע לתביעת החברה בנושא התקשרויות עם סימנס, ביום 21 במאי 2019 עדכנו הצדדים את בית המשפט בדבר ההתקדמות בהליך הגישור ובהתאם לכך, הורה בית המשפט על דחיית דיוני ההוכחות בתביעה. ביוני 2019 חתמה החברה על הסכמי פשרה עם שלושה מהנתבעים הכוללים קבלת פיצוי בסכום לא מהותי לחברה, וביום 19 ביוני 2019 בית המשפט אישר הסכמים אלו ונתן להם תוקף של פסק דין. ביום 18 ביולי 2019 התקיים דיון מקדמי נוסף בפני בית המשפט במסגרתו הפנה בית המשפט את החברה ואת הנתבעים הנוותרים, בהסכמה, להליך גישור. כמו כן, באישור בית המשפט הגישו הנתבעים הנוותרים בקשות לזימון עדים נוספים, בקשות לתיקון כתבי טענות וכן בקשות לאישור הגשת הודעות לצדדים שלישיים. דיון מקדמי נוסף התקיים ביום 31 באוקטובר 2019 ודיון הוכחות נקבע לימים 16 ו-17 בפברואר 2019.
- (6) בהמשך לביאור 35ב5 בעניין תביעות בהתאם לחוק תכנון ובנייה, בתקופת הדוח וועדת ערר לפיצויים בגין תביעות לפי סעיף 197 לחוק התכנון והבנייה נתנה תוקף להסכמות שנחתמו בין החברה, העוררים והוועדה המקומית שומרון ("עררי שומרון"). בהתאם לכך, הליך זה בא על סיומו ותביעות בסכום משוערך של כ-155 מיליוני שקל חדש נמחקו. בגין תוצאות תביעות אלה נכללה הפרשה בדוחות הכספיים השנתיים.
- (7) בהמשך לאמור בביאור 35ב9 בדוחות הכספיים השנתיים, החברה בחנה מגוון חלופות אפשרויות לגביית הסכומים להם היא זכאית לפי פסק הבוררות, לרבות שימוש באמצעי גבייה שונים ו/או חלופות הסכמיות. במסגרת זו, ניהלה החברה מגעים להסכם פשרה בינה לבין חברות הגז המצריות, EGAS ו-EGPC (להלן: "חברות הגז המצריות"). ביום 31 בינואר 2019 אישר דירקטוריון החברה את הסכם הפשרה שגובש בין החברה לבין חברות הגז המצריות (להלן: "הסכם הפשרה"), וזאת בכפוף לקבלת עמדה חיובית של רשות החברות ביחס להתקשרות בהסכם הפשרה. ביום 22 במאי 2019 קיים הדירקטוריון דיון בדבר אישור הסכם הפשרה, במסגרתו הוצגו בפני דירקטוריון החברה בקשתה של רשות החברות הממשלתיות להבהרות ביחס להסכם הפשרה וכן מענה החברה לבקשות רשות החברות. לאחר שהתקיים דיון מעמיק בסוגיות אלה, דירקטוריון החברה החליט לשוב ולאשר את הסכם הפשרה והנחה את הנהלת החברה לפעול לחתימתו.
- אישור דירקטוריון החברה לחתימה על הסכם הפשרה ניתן לאחר שדירקטוריון החברה קיים דיונים רבים בפסק הבוררות ואפשרות אכיפתו, ולאחר שבפני דירקטוריון החברה הוצגו חוות דעת משפטיות, פיננסיות ואחרות משורה של יועצים חיצוניים בעלי שם בארץ ובעולם ביחס לאפשרויות הגביה של פסק הבוררות והסכם הפשרה וכן ביחס לתהליך קבלת ההחלטות על ידי דירקטוריון החברה בקשר עמו.
- במהלך הדיון מיום 22 במאי 2019, נמסרה לדירקטוריון עמדת רשות החברות לפיה מבלי להביע עמדה בנוגע להחלטת הדירקטוריון גופה בנוגע לפשרה, בכוונתה להמליץ לשרים להעניק התחייבות מראש לשיפוי לנושאי המשרה בחברה בקשר עם הסכם הפשרה, בנוסח שיוסכם בין הצדדים. (לפרטים נוספים ביחס להתחייבות לשיפוי מראש שהעניקה החברה לנושאי משרה בה ביחס להסכם הפשרה ראה סעיף ד להלן). בהמשך לכך, ביום 16 ביוני 2019, חתמו החברה וחברות הגז המצריות על הסכם הפשרה ומסמכים נלווים לו.

ביאור 10 - התקשרויות, תביעות והתחייבויות תלויות, סכסוכי עבודה, עסקאות עם צדדים קשורים ובעלי עניין והשקעות בחברות כלולות (המשך)

ב. תביעות והתחייבויות תלויות: (המשך)

להלן עיקרי הסכם הפשרה:

(א) סכום הפשרה - 500 מיליון דולר בפריסה של כשמונה וחצי שנים: 60 מיליון דולר ישולמו במעמד סגירת ההסכם. חצי שנה לאחר מכן - תשלום נוסף של 40 מיליון דולר, ולאחר מכן - 16 תשלומים חצי שנתיים בסך של 25 מיליון דולר כל אחד.

(ב) ערבות של National Bank Of Egypt - בנק בשליטת ממשלת מצרים בעל דירוג חוב בינלאומי אשר יעמיד ערבות (Letter of Credit) להבטחת כל התשלומים שנקבעו על פי הסכם הפשרה (למעט התשלום שנקבע במעמד סגירת ההסכם). בכל מקרה של אי תשלום לחברה של סכום כלשהו על פי הסכם הפשרה (להלן: "הסכם שבפיגור") החברה תהיה רשאית לדרוש את מימוש הערבות עד גובה הסכום שבפיגור. הערבות כפופה לדיון מצרי. כל סכסוך בקשר עם הערבות ידון בבוררות על פי כללי ה- ICC בלונדון.

(ג) האצה - לחברה זכות להאיץ ולתבוע פירעון מיד של מלוא יתרת סכום הפשרה, ככל שיהיו שני תשלומים שטרם נפרעו על פי הסכם הפשרה וככל שהחברה לא תצליח לממש את הערבות בגין הסכומים שבפיגור. במקרה זה, תעמוד לחברה הזכות לדרוש מחברות הגז המצריות את תשלום מלוא יתרת סכום הפשרה שטרם שולמה לחברה. ככל שחברות הגז המצריות לא תשלמנה לחברה את מלוא יתרת סכום הפשרה, תעמוד לחברה הזכות לממש את מלוא סכום הערבות.

(ד) ביטול ההסכם ואכיפת פסק הבוררות - ככל שגם לאחר האצת התשלומים על ידי החברה כמפורט בפסקה הקודמת, לא תיפרע החברה מהבנק או מהחברות המצריות את יתרת סכום הפשרה, על בסיס הפעולות המפורטות לעיל, תעמוד לחברה הזכות לבטל את ההסכם, להחזיר סכומים שקיבלה מכוחו ולדרוש את אכיפת מלוא פסק הבוררות כולל ריבית והצמדה.

(ה) תנאי מתלה - כניסתו לתוקף של הסכם הפשרה מותנית בקבלת אישור בלתי מותנה של הסכם הפשרה על ידי רשות החשמל לאחר קיום שימוע ציבורי בנושא עד לתום שישה חודשים ממועד חתימת הסכם הפשרה. בנוסף, ככל שבמהלך ששת החודשים או לאחר מכן, תודיע החברה לחברות הגז המצריות כי רשות החשמל לא אישרה את הסכם הפשרה וכי בהתאם התנאי המתלה לא יתקיים, הסכם הפשרה יתבטל עם קבלת ההודעה על ידי חברות הגז המצריות מאת החברה. יצוין, כי ביום 21 בינואר 2019 התקבלה החלטה מקדמית של רשות החשמל בגין פעולות החברה לגביית החוב המצרי והסכם הפשרה. לפרטים אודות ההחלטה המקדמית בנושא, ראה ביאור 3א לעיל. ביום 10 באוקטובר 2019, לאחר תאריך הדוח על המצב הכספי, פורסמה על ידי רשות החשמל הצעת החלטה להתייחסות ציבורית (שימוע) בנושא הסכם הפשרה בין החברה לבין חברות הגז המצריות, ולפיה, בין היתר, המלצת הצוות המקצועי של רשות החשמל הינה לאשר את הסכם הפשרה בין החברה לבין חברות הגז המצריות. לאחר תאריך הדוח על המצב הכספי, ביום 31 באוקטובר 2019 הודיעה החברה לרשות החשמל במענה לפנייה אשר התקבלה על ידה, לפרסום החומרים הגולמיים שעמדו בבסיס השימוע (להלן: "החומרים"), כי היא אינה מתנגדת לפרסומם של חומרים מסוימים העשויים להיות רלוונטיים ליסוד קבלת ההחלטה של רשות החשמל, וזאת תוך מחיקת נתונים מסוימים אשר מחיקתם נדרשת, וכן, ככל שהדבר נדרש, בכפוף לקבלת אישור של נותני חוות הדעת לפרסום חוות הדעת שנתנו. ביום 5 בנובמבר 2019 החומרים פורסמו באתר האינטרנט של רשות החשמל. למועד אישור הדוחות הכספיים, אין ביכולתה של החברה להעריך את תוצאות השימוע הציבורי ואת קבלת אישור רשות החשמל, וכן, ככל שלא יתקבל אישור רשות החשמל כאמור והסכם הפשרה לא ייכנס לתוקף, אין ביכולתה של החברה להעריך את סיכויי הגבייה של הסכום אשר נפסק לחברה במסגרת הבוררות, כולו או חלקו.

יצוין, כי מספר בעלי מניות בחברה וגורם נוסף מסרו לחברה מכתבים ובהם הסתייגויות שונות מהסכם הפשרה ו/או דרישה לקבלת מסמכים בקשר עמו. בנוסף, אחד מבעלי המניות של החברה הגיש בקשה לבית המשפט לגילוי ועיון במסמכים ביחס להסכם הפשרה. החברה דוחה את ההסתייגויות האמורות מכל וכל, כפי שהשיבה לבעלי המניות האמורים, ונערכת למתן תגובה לבית המשפט בהתאם.

(8) בהמשך לאמור בביאור 35 בדוחות הכספיים השנתיים, לא חלו שינויים מהותיים נוספים בתקופת הדוח ולאחריה בתביעות מהותיות, דרישות כספיות, התחייבויות תלויות אחרות ובהליכים משפטיים אחרים ביחס לאמור בדוחות הכספיים השנתיים, מלבד השינויים כאמור לעיל.

ג. סכסוכי עבודה:

נכון למועד אישור דוחות כספיים אלה, ההליך היחיד התלוי ועומד בנושא סכסוכי עבודה הינו עיצומים בגין מחלוקות על תנאי שכר המשולמים בגין נסיעות עובדים לחו"ל. בהליך זה, מועד עדכון בית הדין בדבר תוצאות ההידברות בין הצדדים נדחה ליום 26 בדצמבר 2019. לפרטים נוספים ראה ביאור 35ג בדוחות הכספיים השנתיים.

ביאור 10 - התקשרויות, תביעות והתחייבויות תלויות, סכסוכי עבודה, עסקאות עם צדדים קשורים ובעלי עניין והשקעות בחברות כלולות (המשך)
ד. עסקאות עם צדדים קשורים ובעלי עניין:

(1) בהמשך לאמור בביאור 1א34 לדוחותיה הכספיים השנתיים של החברה, בדבר יתרות עם בעלי עניין וצדדים קשורים, כתוצאה מיישום לראשונה של תקן דיווח כספי בינלאומי IFRS 16 נכללת לתאריך הדוח על המצב הכספי יתרת התחייבות בגין חכירה מחברות קשורות בסך 58 מיליון שקל חדש. בתקופת הדוח על המצב הכספי, נחתמו הסכמי חכירת מיכלי סולר מחברות קשורות שמועד תחילתם ברבעון הרביעי של שנת 2019. יתרת ההתחייבות ונכס זכות השימוש שירשמו במועד תחילת החכירות הינו 170 מיליון שקל חדש.

(2) כתבי שיפוי לדירקטורים ונושאי משרה

בהמשך לאמור בביאור 1ה34 בדוחות הכספיים השנתיים, ביום 6 ביוני 2019 אישרו ועדת התגמול ודירקטוריון החברה וביום 4 ביולי 2019 אישרה האסיפה הכללית של בעלי המניות הענקת כתב שיפוי לדירקטורים, למנהל הכללי של החברה ולנושאי המשרה המכהנים בחברה ו/או שכינה בחברה החל מהמועד הקובע, אשר יחול על האירועים המפורטים להלן, אף אם מועד התרחשותו של האירוע בר השיפוי היה לפני מועד הענקת כתב השיפוי:

פעולות בקשר להסכם הפשרה עם חברות הגז המצריות: ההחלטה להתקשר בהסכם הפשרה, לרבות ההתקשרות בהסכם הפשרה אשר התקבלה, בין היתר, בשים לב לפעולות שביצעה החברה לגביית פסק הבורר ואכיפתו, וביצועו של הסכם הפשרה.

לעניין סעיף זה, "פעולה או פעולות" משמעו - לרבות מעשה ו/או החלטה ו/או מחדל; "הסכם הפשרה" משמעו הסכם פשרה בו התקשרה החברה עם חברות הגז המצריות ביום 16 ביוני 2019, בנוגע לסכומים אשר ישולמו לחברה על פי פסק הבורר ואופן גבייתם, ואשר פרטיו העיקריים הינם כמפורט בדיווח המידי של החברה מיום 2 באפריל 2019 (מס' אסמכתא 2019-031978); ו-"פסק הבורר" משמעו - פסק הבוררות מחודש דצמבר 2015 אשר ניתן לטובת החברה בעקבות הסכסוך עם חברות הגז המצריות, במסגרתו נפסקו לטובת החברה סך של 1.76 מיליארד דולר בתוספת ריבית והוצאות משפטיות;

החל מן המועד הקובע, סכום השיפוי שעשויה החברה לשלם לכל נושאי המשרה, במצטבר, על פי כתב השיפוי לא יעלה על 2 מיליארד שקל חדש ("סכום השיפוי המירבי").

לעניין סעיף זה, "המועד הקובע" משמעו מועד קבלת פסק הבורר.

מובהר כי חרף האמור לעיל, בכל מקרה לא יעלה סכום השיפוי הכולל אשר ישולם על ידי החברה בגין כלל כתבי השיפוי אשר הוצאו או יוצאו על ידה לנושאי משרה, על 25% מההון העצמי של החברה על פי הדוחות הכספיים האחרונים של החברה שאושרו לפני מועד התשלום בפועל לפי כתב השיפוי ובניכוי שיפויים שניתנו או יינתנו בחברות מאוחדות וחברות כלולות בהתאם לשיעור ההחזקה של החברה בהן.

ה. השקעות בחברות כלולות

(1) השקעה בחברת IBC

בהמשך לאמור בביאור 1ב11 בדוחות הכספיים השנתיים, ביום 31 ביולי 2019 הושלמה עסקת ההשקעה בחברת התקשורת אי.בי.סי איזראל ברודבאנד קומפני (2013) בע"מ (IBC) על ידי השותפות שהוקמה על ידי סלקום ישראל בע"מ וקרן תשתיות לישראל III ש.מ. ואשר מוחזקת על ידי בחלקים שווים, וכל התנאים המוקדמים התקיימו לרבות כל האישורים הרגולטוריים להסכמים שנחתמו במסגרת העסקה. כתוצאה מהשלמת העסקה רשמה החברה הפסד מירידה בשיעור ההחזקה, במסגרת חלק בהפסדי חברות כלולות, בסכום לא מהותי.

(2) השקעה בחברת סייבר ג'ים קונטרול בע"מ

בהמשך לאמור בביאור 2ב11 בדוחות הכספיים השנתיים, ביום 6 ביוני 2019, הוסדרה הצטרפות משקיע נוסף לחברת סייבר ג'ים קונטרול בע"מ. (להלן: "סייבר ג'ים") בעקבות זאת, אם וכאשר תמומשנה האופציות המוקנות לחברה, תחזיק החברה בעד כ-44% מהון המניות המונפק והנפרע של סייבר ג'ים (בכפוף לדילולים נוספים אפשריים). הרווח מדילול בשיעור האחזקה שנזקף כתוצאה מכך ברבעון השני של שנת 2019 הסתכם לסך של כ-4 מיליון שקל חדש.

כמו כן, ביום 24 ביוני 2019 התקבלה החלטת רשות החשמל בה היא מייעצת לשר האנרגיה וקובעת כי היא אינה מתנגדת שהחברה תממש את האופציה לקבלת מניות בחברת סייבר ג'ים, תחת מגבלות מסוימות וביניהן:

- (א) חברת החשמל לא תידרש לשלם עבור מימוש האופציות (למעט סכום זניח).
- (ב) חברת החשמל לא תספק לסייבר ג'ים שירותים בתחומי הפעילות המותרים לסייבר ג'ים, כמוגדר בהחלטה, וזאת מבלי לגרוע מהפעילויות המותרות באישורי השרים ולפי כל דין.

החלטה זו הינה חלק מתהליך קבלת אישורים רגולטוריים לצורך השלמת מימוש האופציות לקבלת מניות בחברת סייבר ג'ים (ראה ביאור 2ב11 בדוחות הכספיים השנתיים).

ביאור 11 - מכשירים פיננסיים

א. מכשירים פיננסיים שנמדדים בשווי הוגן לצרכי גילוי בלבד:

הערך בספרים של נכסים פיננסיים והתחייבויות פיננסיות מסוימים לרבות מזומנים ושווי מזומנים, לקוחות, חייבים לזמן קצר ולזמן ארוך, השקעות לזמן קצר, פיקדונות, הלוואות ואשראי לזמן קצר (כולל ניירות ערך מסחריים), ספקים וזכאים אחרים, תואם או קרוב לשווי ההוגן שלהם.

שווי הוגן			ערך בספרים		
ליום 31 בדצמבר 2018	ליום 30 בספטמבר 2018	ליום 30 בספטמבר 2019	ליום 31 בדצמבר 2018	ליום 30 בספטמבר 2018	ליום 30 בספטמבר 2019
(במיליוני שקל חדש)					
מבוקר	לא מבוקר	לא מבוקר	מבוקר	לא מבוקר	לא מבוקר

1 התחייבויות פיננסיות – רמה 1

אגרות חוב לזמן ארוך (כולל חלויות שוטפות וריבית לשלם)

אגרות חוב סחירות בישראל בריבית קבועה 11,035 9,611 11,141 12,262 10,068 11,352

2 התחייבויות פיננסיות – רמה 2

אגרות חוב והלוואות לזמן ארוך (כולל חלויות שוטפות וריבית לשלם)

הלוואות לזמן ארוך בריבית קבועה 2,091 2,102 2,104 2,291 2,144 2,062

הלוואות לזמן ארוך בריבית משתנה 1,840 2,204 2,134 1,902 2,275 2,208

אגרות חוב לא סחירות בריבית קבועה 5,629 5,687 5,704 6,222 6,336 6,272

בישראל 16,454 18,473 19,151 19,357 20,043 20,684

אגרות חוב לא סחירות בריבית קבועה - 15 15 - 15 15

בח"ל - 15 15 - 15 15

אגרות חוב צמיתות למדינת ישראל * - 15 15 - 15 15

לפרטים בנושא מדיניות קביעת שווי הוגן ראה ביאור 26 בדוחות הכספיים השנתיים.
לפרטים בנושא סיווג המכשירים הפיננסיים לפי רמות ראה סעיף ב' להלן.

* ביום 17 בינואר 2019, בוצע פירעון בסכומם הנומינלי של אגרות החוב הצמיתות למדינת ישראל בעקבות יישום הסדר הנכסים.
לפרטים נוספים בדבר ראה ביאורים 11 ו-22 בדוחות הכספיים השנתיים.

ביאור 11 - מכשירים פיננסיים (המשך)

ב. היררכיית שווי הוגן של מכשירים הנמדדים בשווי הוגן:

להלן פירוט של מכשיריה הפיננסיים של החברה הנמדדים בשווי הוגן דרך רווח והפסד על פי רמות:

סיווג המכשירים הפיננסיים הנמדדים בשווי הוגן נעשה בהתבסס על הרמה הנמוכה ביותר בה נעשה שימוש משמעותי לצורך מדידת השווי ההוגן של המכשיר בכללותו.

- רמה 1: מחירים מצוטטים (לא מותאמים) בשווקים פעילים לנכסים והתחייבויות פיננסיים.
 רמה 2: נתונים שאינם מחירים מצוטטים הכלולים ברמה 1, אשר נצפים, בצורה ישירה (קרי מחירים) או עקיפה (נתונים הנגזרים ממחירים), לגבי נכסים והתחייבויות פיננסיים.
 רמה 3: נתונים לגבי נכסים והתחייבויות פיננסיים שאינם מבוססים על נתוני שוק נצפים.

עסקאות ההגנה, הנמצאות ברמה 2, מחושבות לפי שווי הוגן הנסמך על עקומות ריביות נצפות.

ליום 31 בדצמבר 2018	ליום 30 בספטמבר		
	2018	2019	
	רמה 2		
	(במיליוני שקל חדש)		
	לא מבוקר		מבוקר
	87	40	-
	478	57	376
נכסים פיננסיים			
			עסקאות החלפה המיועדות לגידור תזרים מזומנים...
			עסקאות החלפה ואקדמה אחרות.....
התחייבויות פיננסיות			
	256	492	721
	2,498	2,728	3,052
	2,189	3,123	3,397
			עסקאות החלפה המיועדות לגידור תזרים מזומנים.
			עסקאות החלפה ואקדמה אחרות.....
			סה"כ התחייבויות בגין עסקאות הגנה, נטו

ביאור 12 - דיווח מגזרי

א. כללי:

בסיס הפיצול המגזרי ובסיס המדידה של הרווח וההפסד המגזרי זהה לזה שהוצג בביאור 36 בדוחות הכספיים השנתיים, בדבר מגזרי פעילות בדוחות הכספיים השנתיים.

ב. פירוט מגזרי פעילות ברי דיווח:

פעילות החברה מורכבת מחמישה מגזרי פעילות עיקריים המהווים את כלל הפעילויות בשרשרת החשמל.

להלן הפעילויות:

- מגזר הייצור - כולל את הפעילות ב- 17 אתרים של תחנות הכח המייצרות חשמל.
- מגזר ההולכה - כולל את מערכת ההולכה וההשנאה של החשמל במתח על ועליון ולמרחק רב.
- מגזר ניהול המערכת - כולל את עלויות התפעול ושירותי ההון של מתן השירותים הבאים: פיקוח על העמסת יחידות, תכנון הייצור לטווח קצר וארוך, תכנון רשת ההולכה לטווח ארוך וסטטיסטיקה של משק החשמל. כמו כן, מגזר זה כולל עלויות בגין רכישות חשמל מיצרנים פרטיים במתח עליון לרבות יצרנים באנרגיות מתחדשות במתח עליון, הסדרים לניהול עומס ותעריף חברתי.
- מגזר החלוקה - כולל את מערך רשתות החשמל ותחנות הטרנספורמציה המספקות את החשמל לצרכנים הסופיים, למעט מספר מצומצם של לקוחות הרוכשים חשמל במתח עליון ישירות ממערכת ההולכה וכן את שירותי המניה (עלות המונים וקריאתם) ושירותי התקשרות עם הצרכן בחלוקה. בנוסף, מגזר זה כולל עלויות בגין רכישות חשמל מיצרנים פרטיים במתח גבוה ומתח נמוך לרבות מתקנים באנרגיות מתחדשות במתח גבוה ומתח נמוך.
- מגזר שירותי צרכן - אספקה - כולל את מערך שירותי הלקוחות והגבייה של החברה.

ג. הכנסות ותוצאות לפי מגזרי פעילות:

הכנסות המגזרים מחושבות בהתבסס על מודל תעריפים אשר שימש את רשות החשמל בקביעת תעריפים לחברה. ההכנסות למגזר מחושבות ע"י מכפלת התעריף במגזר כפול המכירות (קוט"שים) לצרכן הסופי, תוך ביצוע התאמות נדרשות בהתאם לפעילויות שהוגדרו ע"י החברה עבור כל אחד מהמגזרים: ייצור, הולכה, ניהול מערכת וחלוקה. ההכנסות לשירותי צרכן - אספקה חושבו על בסיס עדכון שנתי לתעריף מקטעי הרשת שהיה בתוקף בשנת 2018.

הוצאות המגזרים מחושבות כך שהוצאות הניתנות לזיהוי ספציפי נזקפות ישירות לסעיפים המתאימים. בנוסף, הוצאות עקיפות מסוימות נרשמות לפי הקצאה המהווה אומדן סביר לייחוס הוצאות אלו, וזאת תוך התאמה לבסיס תעריף החשמל. מקבל ההחלטות הראשי מקבל את תוצאות הפעילות של כל מגזר עד לרמת הרווח (ההפסד) לתקופה. הפרדת ההכנסות וההוצאות בנתוני השוואה בוצעה בהתאם לקריטריונים המפורטים לעיל.

תוצאות הסדר הנכסים לרבות השפעת המס המתייחסת, מהוות הכנסה חד פעמית שאינה קשורה במישרין למגזרי הפעילות, על כן, נכללה כהכנסה שלא הוקצתה למגזרי הפעילות. בנוסף תוצאות הסכם הרפורמה והתנועה בנכס הפיקוח בגין הרפורמה והשפעת המס בגינם אינן נסקרות על ידי מקבל ההחלטות הראשי בחלוקה למגזרי הפעילות ובהתאם לא הוקצו למגזרי הפעילות.

למידע נוסף, בהתאם לדרישת רשות החברות, ראה ביאור 13 להלן.

ביאור 12 - דיווח מגזרי (המשך)

ג. הכנסות ותוצאות לפי מגזרי פעילות: (המשך)

לתקופה של תשעת החודשים שנתיימה ביום 30 בספטמבר 2019						
סה"כ חברה	שירותי צרכן – אספקה	חלוקה	ניהול המערכת	הולכה	ייצור	
(במיליוני שקל חדש)						
לא מבוקר						
19,122	332	4,043	2,171	1,158	11,418	הכנסות
2,823	(87)	1,048	126	561	1,175	רווח (הפסד) מגזרי מפעולות רגילות
1,713	(92)	674	123	324	684	רווח (הפסד) מגזרי לפני מיסים על הכנסה
						רווח (הפסד) מגזרי לפני תנועה ביתרות
1,356	(73)	529	97	258	545	חשבונות פיקוח נדחים
						תנועות ביתרות חשבונות פיקוח נדחים,
83	7	(38)	(90)	(25)	229	נטו ממס
1,439	(66)	491	7	233	774	רווח (הפסד) מגזרי לתקופה
						הכנסות והוצאות שלא הוקצו :
(681)						תוצאות הסכם הרפורמה
157						השפעת המס על תוצאות הסכם הרפורמה
693						תנועה בנכס פיקוח רפורמה
(159)						השפעת המס על תנועה בנכס פיקוח
						רפורמה
1,449						רווח לתקופה בהתאם לדוחות המאוחדים
						פרטים נוספים:
3,523	39	895	11	355	2,223	פחת והפחתות
1,110	5	374	3	237	491	הוצאות מימון
לתקופה של שלושת החודשים שנתיימה ביום 30 בספטמבר 2019						
סה"כ חברה	שירותי צרכן – אספקה	חלוקה	ניהול המערכת	הולכה	ייצור	
(במיליוני שקל חדש)						
לא מבוקר						
7,714	109	1,638	839	518	4,610	הכנסות
1,871	(31)	572	(18)	326	1,022	רווח (הפסד) מגזרי מפעולות רגילות
1,840	(32)	561	(18)	322	1,007	רווח (הפסד) מגזרי לפני מיסים על הכנסה
						רווח (הפסד) מגזרי לפני תנועה ביתרות
1,465	(25)	441	(18)	257	810	חשבונות פיקוח נדחים
						תנועות ביתרות חשבונות פיקוח נדחים,
(174)	2	(56)	34	(33)	(121)	נטו ממס
1,291	(23)	385	16	224	689	רווח (הפסד) מגזרי לתקופה
						הכנסות והוצאות שלא הוקצו :
(198)						תוצאות הסכם הרפורמה
46						השפעת המס על תוצאות הסכם הרפורמה
163						תנועה בנכס פיקוח רפורמה
						השפעת המס על תנועה בנכס פיקוח
(37)						רפורמה
1,265						רווח לתקופה בהתאם לדוחות המאוחדים
						פרטים נוספים:
1,196	11	308	3	119	755	פחת והפחתות
31	1	11	-	4	15	הוצאות מימון

ג. הכנסות ותוצאות לפי מגזרי פעילות: (המשך)

לתקופה של תשעת החודשים שנסתיימה ביום 30 בספטמבר 2018 (*)						
סה"כ חברה	שירותי צרכן – אספקה	חלוקה	ניהול המערכת	הולכה	ייצור	
(במיליוני שקל חדש)						
לא מבוקר						
18,096	322	3,838	2,138	1,123	10,675	הכנסות.....
1,932	(131)	844	347	231	641	רווח (הפסד) מגזרי מפעולות רגילות.....
285	(138)	290	340	(125)	(82)	רווח (הפסד) מגזרי לפני מיסים על הכנסה...
						רווח (הפסד) מגזרי לפני תנועה ביתרות
211	(102)	215	252	(93)	(61)	חשבונות פיקוח נדחים
						תנועות ביתרות חשבונות פיקוח נדחים,
945	37	109	(242)	143	898	נטו ממס.....
1,156	(65)	324	10	50	837	רווח (הפסד) מגזרי לתקופה
						
						הכנסות שלא הוקצו:
2,627						תוצאות הסדר הנכסים.....
(191)						השפעת המס על תוצאות הסדר הנכסים
						רווח לתקופה בהתאם לדוחות
3,592						המאוחדים.....
						פרטים נוספים:
3,635	40	996	25	632	1,942	פחת והפחתות.....
1,647	7	554	7	356	723	הוצאות מימון.....
						
לתקופה של שלושת החודשים שנסתיימה ביום 30 בספטמבר 2018 (*)						
סה"כ חברה	שירותי צרכן – אספקה	חלוקה	ניהול המערכת	הולכה	ייצור	
(במיליוני שקל חדש)						
לא מבוקר						
7,305	117	1,525	855	500	4,308	הכנסות.....
1,384	(21)	479	190	225	511	רווח (הפסד) מגזרי מפעולות רגילות.....
1,119	(21)	389	189	168	394	רווח (הפסד) מגזרי לפני מיסים על הכנסה...
						רווח (הפסד) מגזרי לפני תנועה ביתרות
863	(11)	296	135	134	309	חשבונות פיקוח נדחים.....
						תנועות ביתרות חשבונות פיקוח נדחים,
473	9	34	(103)	46	487	נטו ממס.....
1,336	(2)	330	32	180	796	רווח (הפסד) מגזרי לתקופה
						
						הכנסות שלא הוקצו:
2,627						תוצאות הסדר הנכסים.....
(191)						השפעת המס על תוצאות הסדר הנכסים
						רווח לתקופה בהתאם לדוחות
3,772						המאוחדים.....
						פרטים נוספים:
1,189	9	327	8	197	648	פחת והפחתות.....
265	-	90	1	57	117	הוצאות מימון.....
						

(*) ראה ביאור 1ג2 לעיל בדבר יישום לראשונה של תקן IFRS16 – חכירות. בהתאם לשיטת המעבר שנבחרה, מספרי ההשוואה לא הוצגו מחדש.

ביאור 12 - דיווח מגזרי (המשך)

ג. הכנסות ותוצאות לפי מגזרי פעילות: (המשך)

לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018 (*)					
סה"כ חברה	שירותי צרכן – אספקה	חלוקה (במיליוני שקל חדש)	ניהול המערכת	הולכה	ייצור
מבוקר					
23,584	443	5,023	2,785	1,422	13,911
2,468	(151)	1,186	445	236	752
676	(159)	582	439	(152)	(34)
482	(113)	407	316	(109)	(19)
1,165	37	148	(246)	213	1,013
1,647	(76)	555	70	104	994
הכנסות והוצאות שלא הוקצו :					
(4,249)					
977					
4,234					
(975)					
2,627					
(191)					
4,070					
פרטים נוספים:					
4,809	52	1,275	37	845	2,600
1,792	8	604	6	388	786

(*) ראה ביאור 12 לעיל בדבר יישום לראשונה של תקן IFRS16 - חכירות, בהתאם לשיטת המעבר שנבחרה, מספרי ההשוואה לא הוצגו מחדש.

ביאור 12 - דיווח מגזרי (המשך)

ד. נכסים והתחייבויות לפי מגזרי פעילות:

לצורך בקרת ביצועי המגזרים והקצאת המשאבים ביניהם, מקבל ההחלטות התפעוליות הראשי עוקב אחר הנכסים המוחשיים, הבלתי מוחשיים הפיננסיים ונכסי הפיקוח של כל מגזר. כל נכסי החברה מוקצים למגזרים השונים. השקעות לשנה כוללות השקעות ברכוש קבוע ולא כוללות מכשירים פיננסיים ונכסי מיסים נדחים. כמו כן, מקבל ההחלטות התפעוליות מקבל נתונים של כלל התחייבויות החברה כשהן מחולקות לחמשת המגזרים.

ליום 30 בספטמבר 2019

ס"ח חברה	שירותי צרכן – אספקה	חלוקה	ניהול המערכת (*)	הולכה	ייצור(*)	
(במיליוני שקל חדש)						
לא מבוקר						
86,163	2,083	26,171	1,676	15,349	40,884	סך נכסים ויתרות חובה של חשבונות פיקוח נדחים
4,491	47	1,376	40	853	2,175	השקעות לתקופה
						התחייבויות ויתרות זכות של חשבונות פיקוח נדחים
61,352	1,928	17,327	1,623	10,282	30,192	ומיסים נדחים בגין חשבונות פיקוח נדחים

ליום 30 בספטמבר 2018 (**)

ס"ח חברה	שירותי צרכן – אספקה	חלוקה	ניהול המערכת (*)	הולכה	ייצור	
(במיליוני שקל חדש)						
לא מבוקר						
81,860	1,748	24,311	1,677	14,357	39,767	סך נכסים ויתרות חובה של חשבונות פיקוח נדחים ..
2,205	18	914	18	539	716	השקעות לתקופה
						התחייבויות ויתרות זכות של חשבונות פיקוח נדחים
57,376	1,576	15,618	1,560	9,242	29,380	ומיסים נדחים בגין חשבונות פיקוח נדחים

ליום 31 בדצמבר 2018 (**)

ס"ח חברה	שירותי צרכן – אספקה	חלוקה	ניהול המערכת (*)	הולכה	ייצור(*)	
(במיליוני שקל חדש)						
מבוקר						
85,936	2,149	25,767	1,789	14,822	41,409	סך נכסים ויתרות חובה של חשבונות פיקוח נדחים
3,730	36	1,494	40	866	1,294	השקעות לתקופה
						התחייבויות ויתרות זכות של חשבונות פיקוח נדחים
61,093	1,974	16,908	1,704	9,621	30,886	ומיסים נדחים בגין חשבונות פיקוח נדחים

(*) כולל יתרה בגין קבוצות מימוש המסווגות כמוחזקות למכירה. לפרטים נוספים ראה ביאור 5 לעיל.

(**) ראה ביאור 12 לעיל בדבר יישום לראשונה של תקן IFRS16 – חכירות. בהתאם לשיטת המעבר שנבחרה, מספרי ההשוואה לא הוצגו מחדש.

ביאור 13 - מידע נוסף הנדרש בהתאם להוראות רשות החברות הממשלתיות לגבי ייחוס דוח על רווח והפסד ודוח על המצב הכספי לפי מקטעי הפעילויות של ייצור, הולכה, ניהול המערכת, חלוקה ושירותי צרכן-אספקה (ראה ביאור 3ד,ה,יא לדוחות הכספיים השנתיים)

בהתאם להוראות רשות החברות, שעיקרן בחוזר הרשות מיום 2 במרס 2004, נדרשה החברה על ידי רשות החברות, בהתאם לסמכותה על פי חוק החברות הממשלתיות, לכלול מידע נוסף (מעבר למידע הנדרש בדוחות הכספיים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים), לגבי ייחוס דוח רווח והפסד ודוח על המצב הכספי לפי מקטעי הפעילות של ייצור, הולכה, ניהול המערכת, חלוקה ושירותי צרכן-אספקה.

א. דוח רווח והפסד לתשעת החודשים שנתיים ביום 30 בספטמבר 2019:

סה"כ חברה	ייצור	הולכה (במיליוני שקל חדש)	ניהול המערכת	חלוקה	שירותי צרכן - אספקה
הכנסה נדרשת	18,170	11,228	1,018	2,033	3,498
התאמה להכנסות במקטע	695	144	137	137	374
הכנסות מחשמל	18,865	11,372	1,155	2,170	3,872
הכנסות שונות	257	46	3	1	171
סה"כ הכנסות	19,122	11,418	1,158	2,171	4,043
עלות הפעלת מערכת החשמל	15,051	9,975	559	1,952	2,565
רווח מהפעלת מערכת חשמל	4,071	1,443	599	219	1,478
הוצאות אחרות, נטו	53	37	-	16	-
הוצאות מכירה ושיווק	652	-	-	-	291
הוצאות הנהלה וכלליות	562	240	38	78	145
הכנסות מהתחייבויות לפנסיונרים ...	(19)	(9)	-	(1)	(6)
(*) תוצאות הסכם הרפורמה	681	-	-	-	-
(*) רווח (הפסד) מפעולות רגילות .	2,142	1,175	561	126	1,048
הוצאות מימון	1,110	491	237	3	374
(*) רווח (הפסד) לפני מיסים על ההכנסה	1,032	684	324	123	674
(*) השפעת המס על תוצאות הסכם הרפורמה	(157)	-	-	-	-
(*) מיסים על ההכנסה	348	139	65	26	137
(*) רווח (הפסד) אחרי מיסים על ההכנסה	841	545	259	97	537
חלק החברה בהפסדי חברות כלולות	(9)	-	(1)	-	(8)
(*) רווח (הפסד) לפני חשבונות פיקוח נדחים	832	545	258	97	529
תנועות ביתרות חשבונות פיקוח נדחים, נטו ממס	83	229	(25)	(90)	(38)
(*) תנועות בחשבון פיקוח נדחה - תוצאות הסכם הרפורמה, נטו ממס	534	-	-	-	-
(*) רווח (הפסד) לתקופה ותנועות נטו ביתרות חשבונות פיקוח נדחים	1,449	774	233	7	491

(*) תוצאות הסכם הרפורמה, תנועות בנכס פיקוח נדחה בגין עלויות הרפורמה והשפעת המס בגינם אינם ניתנים לזיהוי ספציפי ולכן לא הוקצו למקטעי הפעילות של החברה. עקב כך, סיכום תוצאות המקטעים אינו מסתכם לתוצאות הדוחות המאוחדים על הרווח והפסד.

חברת החשמל לישראל בע"מ

ביאורים לתמצית דוחות כספיים ביניים מאוחדים ליום 30 בספטמבר 2019

ביאור 13 - מידע נוסף הנדרש בהתאם להוראות רשות החברות הממשלתיות לגבי ייחוס דוח על רווח והפסד ודוח על המצב הכספי לפי מקטעי הפעילויות של ייצור, הולכה, ניהול המערכת, חלוקה ושירותי צרכן-אספקה (ראה ביאור 3ד,ה,יא לדוחות הכספיים השנתיים) (המשך)

ב. פירוט דוח רווח והפסד אתרי מקטע הייצור לתשעת החודשים שנתיים ביום 30 בספטמבר 2019:

סה"כ מקטע הייצור	יח"פ ואחרים	רוטנברג	אורות רבין	חיפה	רידינג	אשכול	גזר	חגית	אלון תבור	רמת חובב	צפית	ט.גז אחרות
(במיליוני שקל חדש)												
11,228	3	2,337	2,564	862	239	1,179	1,060	1,252	439	702	493	98
144	-	30	33	11	3	15	14	16	6	9	6	1
11,372	3	2,367	2,597	873	242	1,194	1,074	1,268	445	711	499	99
46	-	11	11	4	2	5	3	3	2	3	1	1
11,418	3	2,378	2,608	877	244	1,199	1,077	1,271	447	714	500	100
9,975	-	1,958	2,320	771	218	1,066	927	1,142	400	641	456	76
1,443	3	420	288	106	26	133	150	129	47	73	44	24
37	-	(3)	(3)	(2)	(1)	(3)	(2)	(2)	55	(1)	(1)	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
240	-	55	60	16	10	29	17	17	12	14	7	3
(9)	-	(2)	(2)	(1)	-	(1)	(1)	(1)	-	(1)	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
268	-	50	55	13	9	25	14	14	67	12	6	3
1,175	3	370	233	93	17	108	136	115	(20)	61	38	21
491	1	154	92	37	6	42	55	45	13	23	14	9
684	2	216	141	56	11	66	81	70	(33)	38	24	12
השפעת המס על תוצאות הסכם												
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
139	-	44	29	12	2	14	16	14	(7)	8	5	2
139	-	44	29	12	2	14	16	14	(7)	8	5	2
545	2	172	112	44	9	52	65	56	(26)	30	19	10
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
545	2	172	112	44	9	52	65	56	(26)	30	19	10
חלק החברה בהפסדי חברות כלולות												
רווח (הפסד) לפני חשבונות פיקוח נדחים												
תנועות ביתרות חשבונות פיקוח נדחים,												
229	-	43	54	19	6	26	19	25	10	15	10	2
נטו ממס												
תנועות בחשבון פיקוח נדחה -תוצאות												
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
הסכם הרפורמה, נטו ממס												
רווח (הפסד) לתקופה ותנועות נטו												
774	2	215	166	63	15	78	84	81	(16)	45	29	12
ביתרות חשבונות פיקוח נדחים												

ביאור 13 - מידע נוסף הנדרש בהתאם להוראות רשות החברות הממשלתיות לגבי ייחוס דוח על רווח והפסד ודוח על המצב הכספי לפי מקטעי הפעילויות של ייצור, הולכה, ניהול המערכת, חלוקה ושירותי צרכן-אספקה (ראה ביאור 3ד,ה,יא לדוחות הכספיים השנתיים) (המשך)

ג. פירוט דוח רווח והפסד אתרי מקטע החלוקה לתשעת החודשים שנתיים ביום 30 בספטמבר 2019:

מחוז דרום	מחוז דן	מחוז ירושלים והנגב	מחוז חיפה והצפון	סה"כ מקטע החלוקה	
1,585	428	421	1,064	3,498	הכנסה נדרשת
169	46	45	114	374	התאמה להכנסות במקטע
1,754	474	466	1,178	3,872	הכנסות מחשמל
47	15	9	100	171	הכנסות שונות
1,801	489	475	1,278	4,043	סה"כ הכנסות
1,216	253	289	807	2,565	עלות הפעלת מערכת החשמל
585	236	186	471	1,478	רווח מהפעלת מערכת החשמל
-	-	-	-	-	הוצאות אחרות, נטו
116	43	36	96	291	הוצאות מכירה ושיווק
55	23	19	48	145	הוצאות הנהלה וכלליות
(2)	(1)	(1)	(2)	(6)	הכנסות מהתחייבויות לפנסיונרים
-	-	-	-	-	תוצאות הסכם הרפורמה
169	65	54	142	430	
416	171	132	329	1,048	רווח מפעולות רגילות
138	69	48	119	374	הוצאות מימון
278	102	84	210	674	רווח לפני מיסים על ההכנסה
-	-	-	-	-	השפעת המס על תוצאות הסכם הרפורמה .
57	21	17	42	137	מיסים על ההכנסה
57	21	17	42	137	
221	81	67	168	537	רווח אחרי מיסים על ההכנסה
(3)	(1)	(1)	(3)	(8)	חלק החברה בהפסדי חברות כלולות
218	80	66	165	529	רווח לפני חשבונות פיקוח נדחים
(14)	(7)	(5)	(12)	(38)	תנועות ביתרות חשבונות פיקוח נדחים, נטו
-	-	-	-	-	ממס
-	-	-	-	-	תנועות בחשבון פיקוח נדחה -תוצאות
-	-	-	-	-	הסכם הרפורמה, נטו ממס
204	73	61	153	491	רווח לתקופה ותנועות נטו ביתרות
					חשבונות פיקוח נדחים

ביאור 13 - מידע נוסף הנדרש בהתאם להוראות רשות החברות הממשלתיות לגבי ייחוס דוח על רווח והפסד ודוח על המצב הכספי לפי מקטעי הפעילויות של ייצור, הולכה, ניהול המערכת, חלוקה ושירותי צרכן-אספקה (ראה ביאור 3ד,ה,יא לדוחות הכספיים השנתיים) (המשך)

ד. פירוט דוח על המצב הכספי ליום 30 בספטמבר 2019:

שירותי צרכן - אספקה	חלוקה	ניהול המערכת (*) (במיליוני שקל חדש)	הולכה	ייצור (*)	סה"כ חברה	
147	2,103	759	878	6,007	9,894	נכסים שוטפים
637	1,626	263	299	4,634	7,459	חובות לזמן ארוך
347	19,872	126	13,405	24,791	58,541	רכוש קבוע, נטו
207	537	2	149	315	1,210	נכסים בלתי מוחשיים, נטו
						יתרות חובה של חשבונות פיקוח נדחים
745	2,033	526	618	5,137	9,059	
2,083	26,171	1,676	15,349	40,884	86,163	
287	2,885	647	1,759	5,102	10,680	התחייבויות שוטפות
1,524	13,911	455	8,247	24,423	48,560	התחייבויות שאינן שוטפות
155	8,844	53	5,067	10,692	24,811	הון
						יתרות זכות של חשבונות פיקוח נדחים ומיסים נדחים בגין חשבונות פיקוח נדחים
117	531	521	276	667	2,112	
2,083	26,171	1,676	15,349	40,884	86,163	

(*) כולל יתרה בגין קבוצות מימוש המסווגות כמוחזקות למכירה וההתחייבויות בגין, אשר מוצגות בנכסים ובהתחייבויות השוטפים, בהתאמה. לפרטים נוספים ראה ביאור 5 לעיל.

חברת החשמל לישראל בע"מ

ביאורים לתמצית דוחות כספיים ביניים מאוחדים ליום 30 בספטמבר 2019

ביאור 13 - מידע נוסף הנדרש בהתאם להוראות רשות החברות הממשלתיות לגבי ייחוס דוח על רווח והפסד ודוח על המצב הכספי לפי מקטעי הפעילויות של ייצור, הולכה, ניהול המערכת, חלוקה ושירותי צרכן-אספקה (ראה ביאור 3ד,ה,יא לדוחות הכספיים השנתיים) (המשך)

ה. פירוט דוח על המצב הכספי לאתרי מקטע הייצור ליום 30 בספטמבר 2019:

סה"כ מקטע הייצור (*)	יח"פ ואחרים	רוטנברג	אורות רבין	חיפה	רידינג	אשכול	גזר	חגית	אלון תבור	רמת חובב	צפית	ט.גז אחרות	
(במיליוני שקל חדש)													
נכסים שוטפים	6,007	6	1,184	1,169	411	97	547	484	553	967	321	227	41
חובות לזמן ארוך	4,634	307	879	1,096	325	125	537	333	397	158	271	164	42
רכוש קבוע, נטו	24,791	124	8,358	5,158	2,112	166	2,251	2,149	2,028	117	1,312	921	95
נכסים בלתי מוחשיים, נטו	315	2	100	65	29	2	30	28	27	2	17	12	1
יתרות חובה של חשבונות פיקוח נדחים	5,137	-	1,069	1,298	382	163	634	378	459	191	315	190	58
	40,884	439	11,590	8,786	3,259	553	3,999	3,372	3,464	1,435	2,236	1,514	237
התחייבויות שוטפות	5,102	57	1,306	1,000	329	74	446	429	444	311	393	260	53
התחייבויות שאינן שוטפות	24,423	328	6,759	5,405	1,923	389	2,461	1,919	2,036	1,052	1,207	813	131
הון	10,692	54	3,402	2,225	953	73	1,015	968	911	42	591	411	47
יתרות זכות של חשבונות פיקוח נדחים ומיסים נדחים בגין חשבונות פיקוח נדחים	667	-	123	156	54	17	77	56	73	30	45	30	6
	40,884	439	11,590	8,786	3,259	553	3,999	3,372	3,464	1,435	2,236	1,514	237

(*) כולל יתרה בגין קבוצות מימוש המסווגות כמוחזקות למכירה, אשר מוצגות בנכסים ובהתחייבויות השוטפים, בהתאמה. לפרטים נוספים ראה ביאור 5 לעיל.

ביאור 13 - מידע נוסף הנדרש בהתאם להוראות רשות החברות הממשלתיות לגבי ייחוס דוח על רווח והפסד ודוח על המצב הכספי לפי מקטעי הפעילויות של ייצור, הולכה, ניהול המערכת, חלוקה ושירותי צרכן-אספקה (ראה ביאור 3ד,ה,יא לדוחות הכספיים השנתיים) (המשך)

1. פירוט דוח על המצב הכספי לאתרי החלוקה ליום 30 בספטמבר 2019:

מחוז דרום	מחוז דן	מחוז ירושלים והנגב	מחוז חיפה והצפון	סה"כ מקטע החלוקה	
885	305	265	648	2,103	נכסים שוטפים
610	262	225	529	1,626	חובות לזמן ארוך
7,586	3,444	2,622	6,220	19,872	רכוש קבוע, נטו
198	94	76	169	537	נכסים בלתי מוחשיים, נטו
767	335	277	654	2,033	יתרות חובה של חשבונות פיקוח נדחים
10,046	4,440	3,465	8,220	26,171	
1,172	450	378	885	2,885	התחייבויות שוטפות
5,307	2,355	1,851	4,398	13,911	התחייבויות שאינן שוטפות
3,365	1,542	1,166	2,771	8,844	הון
202	93	70	166	531	יתרות זכות של חשבונות פיקוח נדחים ומיסים נדחים בגין חשבונות פיקוח נדחים
10,046	4,440	3,465	8,220	26,171	

ביאור 13 - מידע נוסף הנדרש בהתאם להוראות רשות החברות הממשלתיות לגבי ייחוס דוח על רווח והפסד ודוח על המצב הכספי לפי מקטעי הפעילויות של ייצור, הולכה, ניהול המערכת, חלוקה ושירותי צרכן-אספקה (ראה ביאור 3ד,ה,יא לדוחות הכספיים השנתיים) (המשך)

2. דוח רווח והפסד לתשעת החודשים שנתיימו ביום 30 בספטמבר 2018:

שירותי צרכן - אספקה	חלוקה	ניהול המערכת (במיליוני שקל חדש)	הולכה	ייצור	סה"כ חברה	
411	3,662	1,798	1,364	11,050	18,285	הכנסה נדרשת.....
(141)	101	338	(246)	(438)	(386)	התאמה להכנסות במקטע
270	3,763	2,136	1,118	10,612	17,899	הכנסות מחשמל
52	75	2	5	63	197	הכנסות שונות
322	3,838	2,138	1,123	10,675	18,096	סה"כ הכנסות
-	2,576	1,716	856	9,855	15,003	עלות הפעלת מערכת החשמל
322	1,262	422	267	820	3,093	רווח מהפעלת מערכת החשמל
-	(1)	-	-	(1)	(2)	הכנסות אחרות, נטו.....
396	298	-	-	-	694	הוצאות מכירה ושיווק
65	139	78	39	212	533	הוצאות הנהלה וכלליות.....
(8)	(18)	(3)	(3)	(32)	(64)	הכנסות מהתחייבויות לפנסיונרים
453	418	75	36	179	1,161	
(131)	844	347	231	641	1,932	רווח (הפסד) מפעולות רגילות
-	-	-	-	-	(2,627)	(*) תוצאות הסדר הנכסים
7	554	7	356	723	1,647	הוצאות מימון.....
(138)	290	340	(125)	(82)	2,912	(*) רווח (הפסד) לפני מיסים על ההכנסה
-	-	-	-	-	191	(*) השפעת המס על תוצאות הסדר הנכסים.....
(36)	75	88	(32)	(21)	74	(*) מיסים על ההכנסה
(102)	215	252	(93)	(61)	2,647	(*) רווח (הפסד) אחרי מיסים על ההכנסה
-	-	-	-	-	-	חלק החברה בהפסדי חברות כלולות
(102)	215	252	(93)	(61)	2,647	(*) רווח (הפסד) לפני חשבונות פיקוח נדחים
37	109	(242)	143	898	945	תנועות ביתרות חשבונות פיקוח נדחים, נטו ממס
(65)	324	10	50	837	3,592	(*) רווח (הפסד) לתקופה ותנועות נטו ביתרות חשבונות פיקוח נדחים

(*) תוצאות הסדר הנכסים והשפעת המס בגינו אינם ניתנים לזיהוי ספציפי ולכן לא הוקצו למקטעי הפעילות של החברה. עקב כך, סיכום תוצאות המקטעים אינו מסתכם לתוצאות הדוחות המאוחדים על הרווח והפסד.

חברת החשמל לישראל בע"מ

ביאורים לתמצית דוחות כספיים ביניים מאוחדים ליום 30 בספטמבר 2019

ביאור 13 - מידע נוסף הנדרש בהתאם להוראות רשות החברות הממשלתיות לגבי ייחוס דוח על רווח והפסד ודוח על המצב הכספי לפי מקטעי הפעילויות של ייצור, הולכה, ניהול המערכת, חלוקה ושירותי צרכן-אספקה (ראה ביאור 3ד,ה,יא לדוחות הכספיים השנתיים) (המשך)

ח. פירוט דוח רווח והפסד אתרי מקטע הייצור לתשעת החודשים שנסתיימו ביום 30 בספטמבר 2018:

סה"כ מקטע הייצור	יח"פ ואחרים	רוטנברג	אורות רבין	חיפה	רידינג	אשכול	גזר	חגית	אלון תבור	רמת חובב	צפית	ט.גז אחרות
(במיליוני שקל חדש)												
11,050	3	2,062	2,741	821	246	1,289	1,084	1,143	430	677	456	98
(438)	-	(82)	(109)	(33)	(10)	(51)	(43)	(44)	(17)	(27)	(18)	(4)
10,612	3	1,980	2,632	788	236	1,238	1,041	1,099	413	650	438	94
63	-	16	16	4	2	8	4	5	2	3	2	1
10,675	3	1,996	2,648	792	238	1,246	1,045	1,104	415	653	440	95
9,855	-	1,743	2,502	731	226	1,180	947	1,030	379	621	421	75
820	3	253	146	61	12	66	98	74	36	32	19	20
(1)	-	(1)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
212	-	53	53	14	9	28	14	16	7	9	6	3
(32)	-	(9)	(9)	(2)	(1)	(4)	(2)	(2)	(1)	(1)	(1)	-
179	-	43	44	12	8	24	12	14	6	8	5	3
641	3	210	102	49	4	42	86	60	30	24	14	17
723	2	195	142	56	10	64	85	70	31	34	21	13
(82)	1	15	(40)	(7)	(6)	(22)	1	(10)	(1)	(10)	(7)	4
(21)	-	4	(10)	(2)	(1)	(5)	-	(3)	-	(3)	(2)	1
(61)	1	11	(30)	(5)	(5)	(17)	1	(7)	(1)	(7)	(5)	3
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
(61)	1	11	(30)	(5)	(5)	(17)	1	(7)	(1)	(7)	(5)	3
תנועות ביתרות חשבונות פיקוח נדחים,												
898	-	216	183	81	51	120	59	91	31	34	28	4
רווח לתקופה ותנועות נטו												
837	1	227	153	76	46	103	60	84	30	27	23	7
ביתרות חשבונות פיקוח נדחים												

ביאור 13 - מידע נוסף הנדרש בהתאם להוראות רשות החברות הממשלתיות לגבי ייחוס דוח על רווח והפסד ודוח על המצב הכספי לפי מקטעי הפעילויות של ייצור, הולכה, ניהול המערכת, חלוקה ושירותי צרכן-אספקה (ראה ביאור 3ד,ה,יא לדוחות הכספיים השנתיים) (המשך)

ט. פירוט דוח רווח והפסד אתרי מקטע החלוקה לתשעת החודשים שנתיימו ביום 30 בספטמבר 2018:

מחוז דרום	מחוז דן	מחוז ירושלים והנגב	מחוז חיפה והצפון	סה"כ מקטע החלוקה	
1,594	465	443	1,160	3,662	הכנסה נדרשת.....
44	13	12	32	101	התאמה להכנסות במקטע
1,638	478	455	1,192	3,763	הכנסות מחשמל
28	11	4	32	75	הכנסות שונות
1,666	489	459	1,224	3,838	סה"כ הכנסות.....
1,183	270	301	822	2,576	עלות הפעלת מערכת החשמל.....
483	219	158	402	1,262	רווח מהפעלת מערכת החשמל
(1)	-	-	-	(1)	הכנסות אחרות, נטו
121	47	35	95	298	הוצאות מכירה ושיווק
51	23	19	46	139	הוצאות הנהלה וכלליות
(7)	(3)	(2)	(6)	(18)	הכנסות מהתחייבויות לפנסיונרים.....
164	67	52	135	418	
319	152	106	267	844	רווח מפעולות רגילות
204	103	71	176	554	הוצאות מימון
115	49	35	91	290	רווח לפני מיסים על ההכנסה
29	13	9	24	75	מיסים על ההכנסה
86	36	26	67	215	רווח אחרי מיסים על ההכנסה
-	-	-	-	-	חלק החברה בהפסדי חברות כלולות.....
86	36	26	67	215	רווח לפני חשבונות פיקוח נדחים
42	19	14	34	109	תנועות ביתרות חשבונות פיקוח נדחים, נטו
128	55	40	101	324	רווח לתקופה ותנועות נטו ביתרות חשבונות פיקוח נדחים

ביאור 13 - מידע נוסף הנדרש בהתאם להוראות רשות החברות הממשלתיות לגבי ייחוס דוח על רווח והפסד ודוח על המצב הכספי לפי מקטעי הפעילויות של ייצור, הולכה, ניהול המערכת, חלוקה ושירותי צרכן-אספקה (ראה ביאור 3ד,ה,יא לדוחות הכספיים השנתיים) (המשך)

י. דוח רווח והפסד לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר 2018:

שירותי צרכן – אספקה	חלוקה	ניהול המערכת (במיליוני שקל חדש)	הולכה	ייצור	סה"כ חברה	
532	4,759	2,347	1,828	14,499	23,965	הכנסה נדרשת
(162)	170	435	(412)	(665)	(634)	התאמה להכנסות במקטע
370	4,929	2,782	1,416	13,834	23,331	הכנסות מחשמל
73	94	3	6	77	253	הכנסות שונות
443	5,023	2,785	1,422	13,911	23,584	סה"כ הכנסות
-	3,260	2,237	1,139	12,888	19,524	עלות הפעלת מערכת החשמל
443	1,763	548	283	1,023	4,060	רווח מהפעלת מערכת החשמל
-	-	-	-	23	23	הוצאות אחרות, נטו
520	415	-	-	-	935	הוצאות מכירה ושיווק
86	190	108	52	298	734	הוצאות הנהלה וכלליות
(12)	(28)	(5)	(5)	(50)	(100)	הכנסות מהתחייבויות לפנסיונרים
-	-	-	-	-	4,249	(*) תוצאות הסכם הרפורמה
594	577	103	47	271	5,841	
(151)	1,186	445	236	752	(1,781)	(*) רווח (הפסד) מפעולות רגילות
-	-	-	-	-	(2,627)	(*) תוצאות הסדר הנכסים
8	604	6	388	786	1,792	הוצאות מימון
(159)	582	439	(152)	(34)	(946)	(*) רווח (הפסד) לפני מיסים על ההכנסה
-	-	-	-	-	191	(*) השפעת המס על תוצאות הסדר הנכסים
-	-	-	-	-	(977)	(*) השפעת המס על תוצאות הסכם הרפורמה
(44)	163	123	(44)	(9)	189	(*) מיסים על ההכנסה
(44)	163	123	(44)	(9)	(597)	
(115)	419	316	(108)	(25)	(349)	(*) רווח (הפסד) אחרי מיסים על ההכנסה
2	(12)	-	(1)	6	(5)	חלק החברה ברווח (הפסד) חברות כלולות
(113)	407	316	(109)	(19)	(354)	(*) רווח (הפסד) לפני חשבונות פיקוח נדחים
37	148	(246)	213	1,013	1,165	תנועות ביתרות חשבונות פיקוח נדחים, נטו ממס
-	-	-	-	-	3,259	(*) תנועות בחשבון פיקוח נדחה - תוצאות הסכם הרפורמה, נטו ממס
(76)	555	70	104	994	4,070	(*) רווח (הפסד) לשנה ותנועות נטו ביתרות חשבונות פיקוח נדחים

(*) תוצאות הסכם הרפורמה, תוצאות הסדר הנכסים, תנועות בנכס פיקוח נדחה בגין עלויות הרפורמה והשפעת המס בגינם אינם ניתנים לזיהוי ספציפי ולכן לא הוקצו למקטעי הפעילות של החברה. עקב כך, סיכום תוצאות המקטעים אינו מסתכם לתוצאות הדוחות המאוחדים על הרווח והפסד.

חברת החשמל לישראל בע"מ

ביאורים לתמצית דוחות כספיים ביניים מאוחדים ליום 30 בספטמבר 2019

ביאור 13 - מידע נוסף הנדרש בהתאם להוראות רשות החברות הממשלתיות לגבי ייחוס דוח על רווח והפסד ודוח על המצב הכספי לפי מקטעי הפעילויות של ייצור, הולכה, ניהול המערכת, חלוקה ושירותי צרכן-אספקה (ראה ביאור 3ד,ה,יא לדוחות הכספיים השנתיים) (המשך)

יא. פירוט דוח רווח והפסד אתרי מקטע הייצור לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018:

סה"כ מקטע הייצור	יח"פ ואחרים	רוטנברג	אורות רבין	חיפה	רידינג	אשכול	גזר	חגית	אלון תבור	רמת חובב	צפית	ט.גז אחרות
(במיליוני שקל חדש)												
14,499	4	2,834	3,618	1,058	320	1,721	1,383	1,519	544	807	564	127
(665)	-	(129)	(166)	(49)	(15)	(79)	(63)	(70)	(25)	(37)	(26)	(6)
13,834	4	2,705	3,452	1,009	305	1,642	1,320	1,449	519	770	538	121
77	-	19	20	5	3	10	5	6	3	3	2	1
13,911	4	2,724	3,472	1,014	308	1,652	1,325	1,455	522	773	540	122
12,888	-	2,373	3,298	936	293	1,574	1,201	1,370	498	731	517	97
1,023	4	351	174	78	15	78	124	85	24	42	23	25
23	-	-	-	-	-	-	-	-	23	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
298	-	72	76	20	12	39	20	23	10	13	9	4
(50)	-	(13)	(14)	(3)	(2)	(6)	(3)	(4)	(1)	(2)	(1)	(1)
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
271	-	59	62	17	10	33	17	19	32	11	8	3
752	4	292	112	61	5	45	107	66	(8)	31	15	22
786	2	229	152	61	11	69	92	74	21	38	23	14
(34)	2	63	(40)	-	(6)	(24)	15	(8)	(29)	(7)	(8)	8
(9)	-	17	(10)	-	(2)	(6)	4	(2)	(8)	(2)	(2)	2
(25)	2	46	(30)	-	(4)	(18)	11	(6)	(21)	(5)	(6)	6
6	-	1	2	1	1	1	-	-	-	-	-	-
(19)	2	47	(28)	1	(3)	(17)	11	(6)	(21)	(5)	(6)	6
תנועות ביתרות חשבונות פיקוח נדחים,												
1,013	-	238	218	83	58	134	67	103	36	41	32	3
נטו ממס												
רווח לשנה ותנועות נטו ביתרות												
994	2	285	190	84	55	117	78	97	15	36	26	9
חשבונות פיקוח נדחים												

ביאור 13 - מידע נוסף הנדרש בהתאם להוראות רשות החברות הממשלתיות לגבי ייחוס דוח על רווח והפסד ודוח על המצב הכספי לפי מקטעי הפעילויות של ייצור, הולכה, ניהול המערכת, חלוקה ושירותי צרכן-אספקה (ראה ביאור 3ד,ה,יא לדוחות הכספיים השנתיים) (המשך)

יב. פירוט דוח רווח והפסד אתרי מקטע החלוקה לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר 2018:

מחוז דרום	מחוז דן	מחוז ירושלים והנגב	מחוז חיפה והצפון	סה"כ מקטע החלוקה	
2,080	613	577	1,489	4,759	הכנסה נדרשת
74	22	21	53	170	התאמה להכנסות במקטע
2,154	635	598	1,542	4,929	הכנסות מחשמל
34	15	7	38	94	הכנסות שונות
2,188	650	605	1,580	5,023	סה"כ הכנסות
1,509	346	381	1,024	3,260	עלות הפעלת מערכת החשמל
679	304	224	556	1,763	רווח מהפעלת מערכת החשמל
-	-	-	-	-	הוצאות אחרות, נטו
171	67	50	127	415	הוצאות מכירה ושיווק
73	30	25	62	190	הוצאות הנהלה וכלליות
(10)	(5)	(4)	(9)	(28)	הכנסות מהתחייבויות לפנסיונרים
-	-	-	-	-	תוצאות הסכם הרפורמה
234	92	71	180	577	
445	212	153	376	1,186	רווח מפעולות רגילות
222	112	78	192	604	הוצאות מימון
223	100	75	184	582	רווח לפני מיסים על ההכנסה
62	28	21	52	163	מיסים על ההכנסה
161	72	54	132	419	רווח אחרי מיסים על ההכנסה
(4)	(2)	(2)	(4)	(12)	חלק החברה בהפסדי חברות כלולות
157	70	52	128	407	רווח לפני חשבונות פיקוח נדחים
56	26	20	46	148	תנועות ביתרות חשבונות פיקוח נדחים, נטו ממס
213	96	72	174	555	רווח לשנה ותנועות נטו ביתרות חשבונות פיקוח נדחים

יג. למידע נוסף על עקרונות הייחוס למקטעים השונים ראה ביאור 37יג בדוחות הכספיים השנתיים.

ביאור 14 - מידע נוסף הנדרש בהתאם להוראת רשות החברות הממשלתיות

- א. למידע בדבר ייחוס דוח רווח והפסד ודוח על המצב הכספי לחמישה מקטעי פעילות ייצור, הולכה, ניהול המערכת, חלוקה ושירותי צרכן - אספקה ראה ביאור 37 לדוחות הכספיים השנתיים וכן ביאור 13 לעיל.
- ב. בנוגע לגילוי לגבי דיווחים על הבקרה הפנימית ראה ביאור 38 לדוחות הכספיים השנתיים.
- ג. בהמשך לאמור בביאור 38 בדוחות הכספיים השנתיים, בדבר הוראת מנהל הרשות החברות לרואה החשבון המבקר לבצע ביקורת מיוחדת לפי סעיף 45 לחוק החברות הממשלתיות, לאחר תאריך הדוח על המצב הכספי, ביום 3 בנובמבר 2019, החברה קיבלה מרשות החברות דוח סופי בנוגע לרכש והתקשרויות. החברה תכין תוכנית לתיקון הליקויים. הדוח ידון אצל הגורמים הרלוונטיים בחברה. דיווח יועבר לרשות החברות.
- ד. חברות ממשלתיות נדרשות לוודא כי בדוחות הכספיים ובמידע הנלווה המוגש על ידן לא יכלול פרט מטעה, לרבות מידע העלול להטעות קורא סביר של הדוחות הכספיים והמידע הנלווה להם.
- ה. לפרטים אודות בקשת הרשות בדבר מתן גילוי נאות בדוחות הכספיים לנכסים מהותיים, שלהערכתה קיים לגביהם פער מהותי בין שווים ההוגן לבין ערכם בדוחות הכספיים, אשר אינם רשומים בערכם המלא, כאמור, בספרי החברה ראה ביאור 38 בדוחות הכספיים השנתיים.
- ו. רשות החברות דרשה מהחברה לוודא ולתת גילוי, כי הזכויות שנרשמו בדוחות הכספיים ביחס להתחייבויות בגין יחסי עובד מעביד לא חרגו מהזכויות הקיימות המחייבות מבחינת דיני עבודה וכי נערך רישום מדויק של התחייבויות אלו.

עמדת החברה הינה:

בהמשך להחלטות של הממונה על השכר והליכים שניהלה החברה בקשר איתם, חיזקה החברה את הבקרות על תשלומי שכר ופנסיה והתקינה נוהל, שאושר בדירקטוריון החברה, בנושא אופן עדכון שינויים בזכויות ובהטבות לעובדים. להערכת החברה, צעדים אלו חיזקו את הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי בנושאים הנוגעים לטיפול בסעיף זכויות שכר העובדים מעתה והלאה. לגבי זכויות שכר שנובעות מהעבר, החברה קיבלה חוות דעת מיועציה המשפטיים. בשנת 2011 פנתה החברה לממונה על השכר לקבלת אישורו לתקפות זכויות שכר שטרם ניתן להם אישור. הממונה על השכר מסר כי אינו יכול ליתן אישור כמבוקש, וכי כוונתו לקיים בדיקה של רכיבי השכר בחברה. בעקבות החלטה של הממונה על השכר בדבר חריגות שכר בחברה בשנת 2013 נוהל הליך משפטי בעניין ארבעה רכיבי שכר בחברה, אשר בעקבותיו נחתם, ביום 11 בדצמבר 2016, הסכם קיבוצי הקובע, בין היתר, החזר בגין תשלום הרכיבים החורגים בתקופה שמיום החלטת הממונה וכן הסדרה של הרכיבים החורגים החל מיום 1 באוגוסט 2016. קבוצת עובדים, ועד המהנדסים בחברה וקבוצת גמלאים הגישו תביעות לבין הדין לעבודה בעניין ההסכם הקיבוצי מיום 11 לדצמבר 2016. ההליך בעניין קבוצת הגמלאים מתנהל בבית הדין האזורי. תביעת קבוצת העובדים וועד המהנדסים נדחתה ע"י בית הדין האזורי לעבודה בחיפה, וביום 16 לספטמבר 2019 הוגש ע"י ועד המהנדסים ערעור לבית הדין הארצי לעבודה.

- ז. למידע בנוגע לגילויי השלכות החוק לקידום התחרות ולצמצום הריכוזיות התשע"ד - 2013 (להלן: "חוק הריכוזיות"), ראה ביאור 38 לדוחות הכספיים השנתיים.
- ח. רשות החברות ביקשה כי בדוחות הכספיים יצוין במפורש כי המצגים הכלולים בדוחות הכספיים ובמידע הנלווה הינם באחריות החברה בלבד ואין הם מחייבים את מדינת ישראל.
- ט. החברה מציינת כי למיטב ידיעתה, המצגים של החברה, מלבד עמדות של גופים שלטוניים שונים הכלולים בדוחות הכספיים ובמידע הנלווה, הינם באחריות ההנהלה ודירקטוריון החברה בלבד ואין הם מחייבים את מדינת ישראל בכפוף לכל דין.
- י. רשות החברות ביקשה לתת גילוי בדבר כל ההתקשרויות הקיימות והצפויות עם היצרנים פרטיים לרבות רישיונות יצור שהוענקו ליצרנים הפרטיים ואשר בגינם טרם נחתמו הסכמים עם החברה. לפרטים נוספים ראה ביאור 35א4 בדוחות הכספיים השנתיים וביאור 10א3 לעיל.

ביאור 14 - מידע נוסף הנדרש בהתאם להוראת רשות החברות הממשלתיות (המשך)

- י. רשות החברות ביקשה לתת גילוי בדבר אפקטיביות התהליכים שנכללו בהצהרה שניתנה על ידי סמנכ"ל משאבי אנוש של החברה, אשר בהתבסס על ידיעתו, הדיווחים המועברים לקופה, אינם כוללים מצג לא נכון של עובדות מהותיות או מטעות בהתייחס לתקופת החשבון.
עמדת החברה: כפי שמצוין בהצהרה שניתנה לדוח זה על ידי סמנכ"ל משאבי אנוש של החברה למנכ"ל הלמן-אלדובי חח"י גמל בע"מ, הבקורות בתהליכים שנכללו בהצהרה הינן אפקטיביות.
- יא. לענין בקשת הרשות לפרסום דוחות חברת נכסי הירדן בע"מ ראה ביאור 38 יא לדוחות הכספיים השנתיים.
- יב. בהתאם לחוזר רשות החברות החברה מתבקשת לתת גילוי בדוחות הכספיים ליישום הוראות רשות החברות לכללי דיווח ובקרה, לגבי מקרקעין ומחוברים בחברות הממשלתיות בהתאם לחוזר דוחות כספיים 3-2006 מיום 17 בספטמבר 2006. לפרטים נוספים ראה ביאור 38 יב בדוחות הכספיים השנתיים.
- יג. למידע בנוגע לבקשת רשות החברות להבהרת בחינת נגזרים משובצים בהסכם תמר ראה ביאור 38 יג בדוחות הכספיים השנתיים.
- יד. בחודש יוני 2015 הודיעה רשות החברות לחברה כי היא מבצעת בדיקה של מכלול הנושאים הקשורים בחישוב המחויבות האקטוארית בחברה וההפקדות בקופת הפנסיה, וכן ביקשה מהחברה נתונים לצורך כך. לפרטים נוספים ראה ביאור 12ט1(ה) בדוחות הכספיים השנתיים.

ביאור 14 - מידע נוסף הנדרש בהתאם להוראות רשות החברות הממשלתיות (המשך)

טו. הרכוש הקבוע:

פחת שנצבר והפסדים מירידת ערך					עלות					התנועה בשנת 2019
יתרה מופחתת ליום 30 בספטמבר 2019	יתרה ליום 30 בספטמבר 2019	תוספות	גריעות	יתרה ליום 1 בינואר 2019	יתרה ליום 30 בספטמבר 2019	תוספות נטו (1)	גריעות	מיון	יתרה ליום 1 בינואר 2019	
(במיליוני שקל חדש)										
לא מבוקר				מבוקר	לא מבוקר				מבוקר	
21,319	56,992	1,976	(158)	55,174	78,311	665	(161)	1,606	76,201	תחנות כח (כולל מקרקעין, בניינים ומכונות) (*)
4,861	9,781	138	(27)	9,670	14,642	158	(43)	79	14,448	תחנות משנה
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	מרכז פיקוח על העומס
406	1,680	46	-	1,634	2,086	59	-	9	2,018	טלקומוניקציה
2,085	4,579	58	-	4,521	6,664	12	-	1	6,651	תחנות מיתוג
802	1,491	33	-	1,458	2,293	1	-	-	2,292	קווי מתח על 400 ק"ו
3,219	3,907	105	(1)	3,803	7,126	9	(3)	137	6,983	קווי מתח עליון
17,825	23,452	690	(79)	22,841	41,277	914	(105)	257	40,211	רשתות חלוקה
522	1,692	76	(19)	1,635	2,214	96	(22)	15	2,125	מונים
1,391	2,348	71	-	2,277	3,739	29	-	(7)	3,717	מקרקעין, בניינים משרדים
166	1,612	25	-	1,587	1,778	24	-	3	1,751	אינוטר ציוד משרדי וכלי עבודה
72	1,633	21	(3)	1,615	1,705	28	(3)	(1)	1,681	אינוטר מחשבים
279	454	77	(71)	448	733	87	(73)	-	719	מכונות (*)
142	390	30	(10)	370	532	7	(10)	-	535	ציוד מכני נייד
37	67	2	-	65	104	-	-	-	104	ציוד מל"ח
834	182	169	-	13	1,016	911	-	-	105	אוניות (*)
311	146	13	-	133	457	10	-	5	442	פרוייקטים שונים
700	567	5	(72)	634	1,267	94	(63)	(50)	1,286	חלקי חילוף לתחנות כח ותחנות משנה
54,971	110,973	3,535	(440)	107,878	165,944	3,104	(483)	2,054	161,269	סה"כ רכוש קבוע מופעל
רכוש קבוע בהקמה										
874	3	-	-	3	877	249	-	(1,599)	2,227	תחנות כח בניינים ואחרים
683	57	-	-	57	740	190	-	(9)	559	תחנות משנה
731	-	-	-	-	731	174	(4)	(90)	651	קווי מתח עליון
81	-	-	-	-	81	12	-	-	69	תחנות מיתוג
483	-	-	-	-	483	156	-	36	291	קווי מתח על 400 ק"ו
131	-	-	-	-	131	128	-	(4)	7	תשלומים ע"ח ציוד
51	354	-	-	354	405	25	-	9	371	השקעות אחרות
536	-	-	-	-	536	438	(20)	(397)	515	חומרים ותשלומים ע"ח חומרים המיועדים להשקעות ברכוש קבוע
3,570	414	-	-	414	3,984	1,372	(24)	(2,054)	4,690	סה"כ רכוש קבוע בהקמה
58,541	111,387	3,535	(440)	108,292	169,928	4,476	(507)	-	165,959	סה"כ רכוש קבוע

* כתוצאה מיישום תקן IFRS 16, הכירה החברה בנכסי זכות שימוש המוצגים כחלק מהרכוש הקבוע (ליום 30 בספטמבר 2019 עלות בסך 1,114 מיליוני שקל חדש, פחת נצבר בסך 202 מיליוני שקל חדש, עלות מופחתת בסך 912 מיליוני שקל חדש) ב"בנייני תקבולים ממזמיני עבודות פיתוח.

אלן פרמן - שירותים אקטואריים בע"מ

20/11/2019

לכבוד

מר אבי דויטשמן

סמנכ"ל לכספים וכלכלה

חברת החשמל לישראל בע"מ

א.נ.

הנדון: מחויבות אקטוארית ליום 30.09.2019 בגין הטבות לעובדים בהתאם ל- IAS19

1 כללי

1.1 דו"ח זה כולל את הפרקים והנספחים המפורטים להלן:

1. כללי

2. ההטבות הנכללות בהערכה

3. שיטת ההערכה והעקרונות האקטואריים והחשבונאיים לפיהם נערך הדו"ח

4. הנתונים על בסיסם נערך הדו"ח

5. ההנחות על בסיסן נערך הדו"ח

6. שינויים להערכה בשנת הדיווח הנוכחי

7. תוצאות ההתחייבויות כפי שהוערכו על ידינו

8. אי-ודאות וסיכונים

נספח א' – דיווחים נוספים לצורך הרישום בדוחות הכספיים

נספח ב' – הצגת תזרימי מזומנים של ההטבות הצפויים

נספח ג' – פירוט נוסף לגבי ההנחות הפיננסיות

נספח ד' – פירוט נוסף לגבי הנתונים

נספח ה' – שינויים להערכה שבוצעו לפני השנה הנוכחית (לרבות שינויים שבוצעו על ידי האקטואר הקודם של החברה).

1.2 נתבקשנו על-ידי חברת החשמל לישראל בע"מ (להלן: "החברה" או "חח"י") להגיש הערכה אקטוארית זו, המתייחסת לשווי התחייבויותיה בגין הטבות לעובדים, לרישום בדוחות הכספיים, בהתאם לתקן החשבונאי הבינלאומי IAS19R (להלן: "תקן 19"). את ההערכה הזמין סמנכ"ל לכספים וכלכלה של החברה, מר אבי דויטשמן. תאריך החתימה על הסכם ההתקשרות היה 26 למאי 2016. אנו מסכימים לצרף חוות דעת זו לדוחות הכספיים של החברה.

1.3 כמוכן ביום 26 למאי 2016, העניקה לנו החברה כתב שיפוי בגין השירותים אותם נספק לחברה. לעמדתנו לא קימת תלות בחברה עקב כתב השיפוי וזאת מכיוון שהענקת כתבי שיפוי והערכות אקטוארי מסוג זה הינן ענין

אלן פפרמן - שירותים אקטואריים בע"מ

מקובל שאינו יוצר תלות מיוחדת בחברה. יצוין כי אנו מקבלים שכר טרחה עבור עבודה זו ועבור שירותי ייעוץ נוספים שאנו מספקים לחברה, ואין בכך בכדי לשנות את עמדתנו ביחס להעדר התלות כאמור. כמו כן, הרינו לאשר כי שכר טרחתנו אינו מותנה בתוצאות העבודה.

1.4 הערכה זו בוצעה אך ורק למטרה האמורה לעיל, ואין להשתמש בדו"ח זה, או להסיק מסקנות על בסיסו, למטרות אחרות כגון קביעת ההפרשות הנדרשות למימון ההטבות, הערכות שווי החברה, וכו'. התוצאות האקטואריות למטרות אחרות יכולות להיות שונות באופן מהותי מהתוצאות המדווחות בדו"ח זה.

1.5 דו"ח זה מיועד להצגת תוצאות והסברים לגבי ההערכה. דו"ח זה הוכן לצורך צירופו לדוחות הכספיים של החברה.

1.6 הסכומים המדווחים בדו"ח זה חושבו לפי פרשנות החברה של תקן 19 והנחיותיה החשבונאיות לגבי אופן יישום התקן (ראה סעיף 3). לחברה האחריות המלאה והבלעדית לפרשנות ולהנחיות אלו.

1.7 לפי הערכה זו, לתוכנית הפנסיה עודף של נכסים על התחייבויות. בהתאם להנחיות החברה, עודף זה הוצג כנכס ששייך לחברה במלואו. על פי תקנון הקופה, במצבים מסוימים של עודף נכסים על התחייבויות, העודף יוחזר לחברה, וכל זה על פי תחשיבים אקטואריים שעושה הקופה, השונים מתחשיבי החברה, בעיקר עקב השימוש בריבית היוון שונה ובהנחות שונות לגבי עליות שכר עתידיות. לפי ההערכה האקטוארית האחרונה של הקופה (ליום 30.09.2019), על בסיס תחשיביה האמורים, ההתחייבויות גבוהות יותר מאלו שחושבו על ידינו לצורך הערכה זו, ולא קיים עודף.

1.8 בחישוב הסכומים המדווחים בדו"ח זה, הסתמכנו על מידע לגבי תנאי ההטבות לעובדים (כולל לגבי מחויבות משתמעת) ועל נתונים היסטוריים ועדכניים לגבי העובדים והגמלאים, אשר נמסרו לנו על ידי החברה ונבדקו על ידינו באמצעות בדיקות סבירות בלבד ביחס לנתוני הרבעון הקודם. האחריות המלאה לגבי שלמות ואמינות המידע והנתונים, אשר נמסרו לנו, הינה של החברה.

1.9 תוצאות ההערכה רגישות מאוד להנחות האקטואריות. סביר שיהיו הבדלים בין הניסיון הדמוגרפי והכלכלי בפועל לבין ההנחות, ושיהיו שינויים להנחות בעתיד, עם השלכות רלוונטיות להערכת שווי ההטבות הצבורות. ראה סעיף 8 להלן לפרטים נוספים.

1.10 ההערכה בוצעה על ידי אלן פפרמן - שירותים אקטואריים בע"מ באמצעות אלן פפרמן וצוות העובדים בפיקוחו. לאלן פפרמן תואר ראשון במתימטיקה B.Sc.(with Distinction) מ-University of Alberta בקנדה, תואר שני במנהל עסקים M.B.A.(Beta Gamma Sigma) מ-Booth School of Business, University of Chicago בארה"ב, והוא מוסמך כאקטואר (חבר מלא של אגודת האקטוארים בישראל - F.I.L.A.A., ושל ה-Society of Actuaries בארה"ב - F.S.A.). ניסיונו המקצועי של כ-35 שנים, כולל הערכות אקטואריות בגין הטבות לעובדים מסוגים דומים לאלה של החברה, הערכות אקטואריות של קרנות פנסיה, וקביעת הנחות ושיטות לאקטוארים של קרנות פנסיה ושל חברות ביטוח, בתפקידים של אקטואר מעריך, אקטואר בוחן או מבקר וכן אקטואר רגולטורי.

אלן פרמן - שירותים אקטואריים בע"מ

1.11 דו"ח זה נערך בהתאם לסטנדרטים הבאים :

- International Standard of Actuarial Practice 1 – General Actuarial Practice אשר אושר על ידי ה-Council International Actuarial Association ביום 18 לנובמבר 2012 ;
- International Standard of Actuarial Practice 3 – Actuarial Practice in Relation to IAS 19 Employee Benefits, אשר אומץ על ידי ה-Council International Actuarial Association ביום 11 לאפריל 2015.

1.12 הגדרות : "שכר" – שכר פנסיוני

"הקופה" – קופת הגמל המרכזית לקצבה של עובדי חברת החשמל לישראל בע"מ

"תכנית הפנסיה" – כלל ההטבות המשולמות ע"י הקופה.

"מועד ההערכה" – 30.09.2019

2 ההטבות הנכללות בהערכה

2.1 החישובים שבוצעו על ידינו מבוססים על מסמך תיאור עיקרי הזכויות אשר יש להביאן בחשבון בקביעת המחויבות האקטוארית בגין הטבות לאחר סיום העסקה וכו', כפי שהתקבל מחברת החשמל לישראל בע"מ (מיום 06.10.2019). המידע במסמך האמור, עליו הסתמכנו לצורך עריכת דו"ח זה, לא נבדק על ידי.

2.2 ההערכה מתייחסת להטבות בגין העובדים הקבועים, הגמלאים (לרבות מפרישת נכות) והשאיירים (לשם הנוחות יכונה הגמלאים והשאיירים להלן : "פנסיונרים"), אשר נחלקים למבוטחים בהסדר הפנסיה התקציבית (לגביהם ההטבות זהות) ולדור ג'. עובדים בהסדר הפנסיה התקציבית הינם אלו שהחלו עבודתם בחברה עד וכולל 10 ביוני 1996, ועובדים מדור ג' הינם עובדים קבועים שהחלו את עבודתם בחברה לאחר תאריך זה. בנוסף, ההערכה מתייחסת להטבת פיצויים מוגדלים בגין העובדים המועסקים בהסכם מיוחד. בהערכה לא מובאת בחשבון התחייבות בגין תשלום פיצויים למנהלים בכירים בחוזים אישיים.

2.3 ההטבות הנכללות בהערכה זו הינן :

2.3.1 בגין עובדים ופנסיונרים אשר נכללים בהסדר הפנסיה התקציבית, ההטבות כוללות :

- פנסיה לאחר פרישה בגין שכר רגיל¹, משמרת, תורנות בית, תוספת ערבה, דמי הבראה, משכורת י"ג (החלק ה - 12) ומשכורת י"ד (החלק ה - 12), כפוף לזכאות העובד/פנסיונר לכל מרכיב.
- פנסיית נכות.
- פנסיית שאירים בגין עובדים שנפטרו בתקופת העבודה² או לאחר פרישה (כולל עובדים שנפטרו לאחר שפרשו בפרישת נכות).
- מענק בפרישה לאחר 35 שנות עבודה או יותר ולשאיירים בפטירת עובד כנ"ל ("מענק שנים עודפות").

¹ כולל שכר משולב, תוספת פיקודית, ותק לתשלום, עודף אישי, גמולי השתלמות, תוספת שקלית, תוספת מאמץ, וגמול מינהלי.

² הטבת המענק ששולם בפטירת עובד עקב תאונת עבודה לא הובאה בחשבון בהערכה.

אלן פרמן - שירותים אקטואריים בע"מ

- "מענק עד 35 שנה" המשולם בפרישה ולשאיירים בפטירת עובד.
- מענק בפרישה לנכות.
- מענק בגין אי-ניצול ימי חופשת מחלה.
- הטבת חשמל מוזל לפנסיונרים (כולל מע"מ וגילום מס).
- שי לחגים עבור פנסיונרים (כולל גילום מס).
- מענק בהגעת עובד לעשרים שנות וותק בעבודה.
- פעילויות רווחה (בשווי 0.49% מהמענקים והפנסיה ללא הבראה, תורנות בית, ערבה, חשמל ושי לחג).
- קרן רווחה לפנסיונרים בהסדר הפנסיה התקציבית בלבד.
- תגמולי ביטוח פטירה לפנסיונרים.

2.3.2 בגין עובדי דור ג', הטבות כוללות :

- השלמת פיצויים (2.33%) על שכר רגיל כולל שכר י"ג לכל שנת וותק בעבודה. בנוסף, לעובדים שהחלו לעבוד בחברה לפני 1 בינואר 2004, מחושבת השלמת פיצויים בגין שכר י"ד בעד שנות העבודה אשר מעל 35 שנה.
- "מענק עד 35 שנה" המשולם בפרישה ולשאיירים בפטירת עובד.
- מענק בגין אי-ניצול ימי חופשת מחלה.
- הטבת "חשמל מוזל" עבור פנסיונרים (כולל מע"מ וגילום מס).
- שי לחגים עבור פנסיונרים (כולל גילום מס).
- מענק בהגעת עובד לעשרים שנות וותק בעבודה.
- פעילויות רווחה (בשווי של 0.49% מהמענקים).
- תגמולי ביטוח פטירה לפנסיונרים.

2.3.3 בגין ההסכם הקיבוצי מיום 17 במאי 2018, הטבות כוללות :

- תכנית הפרישה המיוחדת –
 - תוספת פרישה מיוחדת
 - מענק הפרישה
 - הקדמת פנסיה תקציבית לעובדי דור א' ודור ב'
 - פנסיית גישור עבור עובדי דור ג'
 - המשך צבירת זכויות עבור עובדי דור ג'
- פרישה מכל סיבה שהיא למעט מוות, נכות או פרישה בתכנית הפרישה המיוחדת – תוספת קצבה רפורמה.
- פרישת עובד מהחברה עקב ארוע נכות – קצבת רפורמה נכות
- זכאות שאירים של עובד פעיל שהלך לעולמו – מענק חד פעמי

אלן פרמן - שירותים אקטואריים בע"מ

- השאלת עובדים ליצרן חשמל פרטי (יח"פ) באתר ייצור נמכר –

- קצבה מיוחדת יח"פ
- מענק פרישה
- הקדמת פנסיה תקציבית לעובדי דור א' ודור ב'
- פנסיית גישור לעובדי דור ג'
- המשך צבירת זכויות לעובדי דור ג'

2.3.4 לעובדי החברה שאינם קבועים ואשר מועסקים לפי הסכם מיוחד, ההטבות כוללות:

- השלמת פיצויים לפיצויים מוגדלים, בפיטורין או בפרישת גיל או בסיום תקופת העבודה המקסימאלית לעובדים במסגרת זו, לפי המוקדם ביניהם.

2.4 עדכון סכומי הפנסיות מבוצע בחודש ינואר של כל שנה, בהתאם לשיעור השינוי השנתי במדד המחירים לצרכן (לפי היחס בין המדד בגין חודש דצמבר האחרון לבין המדד בגין חודש דצמבר שקדם לו). במקרים של שינוי מדד שלילי, סכומי הפנסיות אינם מעודכנים כלפי מטה. במקום זאת, עדכון פנסיה עתידי בגין מדד חיובי ייעשה רק לאחר קיזוז עם המדד השלילי שהצטבר מאז עדכון הפנסיה האחרון.

2.5 בהערכה לא מביאים בחשבון את האפשרות של מתן הטבות נוספות או הגדלת ההטבות הקיימות על-פי שיקול דעת החברה, למעט מתן אישור לפרישה מוקדמת בהתאם להנחת שיעורי פרישה המוקדמת (ראה סעיף 5.4) ככל שאישור זה נדרש.

3 שיטת ההערכה והעקרונות האקטואריים והחשבונאיים לפיהם נערך הדו"ח

3.1 בהתאם לתקן 19, ההתחייבויות חושבו לפי שיטת יחידת זכאות חזויה (Projected Unit Credit Method), כערך הנוכחי של התשלומים החזויים לעובדים ולפנסיונרים, בגין ההטבות הרלוונטיות, על-פי הזכויות הצבורות למועד ההערכה (להלן, "מחויבות בגין העבר"). בשיטה זו מובאים בחשבון מועדי וסכומי תשלום ההטבות הצפויים, בכפוף לשיעור גידול השכר החזוי ולהסתברויות תמותה עזיבה ויציאה לנכות של העובדים והפנסיונרים, ובכפוף להסכמי העבודה ומדיניות החברה לגבי תשלום ההטבות. ההערכה בוצעה באמצעות חישוב, ברמת העובד או הפנסיונר הבודד, של תחזית דמוגרפית ושכר, ושל תזרימי מזומנים של תשלומי ההטבות הצפויים.

3.2 אופן חישוב והצגת ההתחייבויות והדיווחים הנוספים הנכללים בדו"ח זה, כפי שמפורט בסעיפים 3.3-3.10 להלן, הינו על-פי המדיניות החשבונאית של החברה.

אלן פרמן - שירותים אקטואריים בע"מ

3.3 האופן בו הוגדרו הזכויות הצבורות³ הינו כדלקמן:

ההטבה	שיטות חישוב המחויבות בגין העבר
פנסיות לאחר סיום עבודה (כולל פנסיית נכות ושאיירי פנסיונרים) והטבת פעילויות רווחה.	לפי נוסחת ההטבות שבתוכנית הפנסיה, דהיינו - לפי קצב צבירת אחוזי הפנסיה שבתוכנית.
מתן חשמל מוזל ושי לחגים, לאחר סיום עבודה, כולל גילום מס בגינם (ומע"מ על הטבת החשמל)	המחויבות מוכרת במלואה לכל מי שצבר וותק של לפחות 10 שנים והגיע לגיל 40 (גיל 60 לדור ג'). למי שלא מתקיים לגביו תנאי זה, המחויבות בגין העבר הינה על-פי היחס בין הוותק הצבור לבין הוותק שיצטבר עד שיגיע לרף של גיל וותק האמור, מתוך המחויבות המלאה.
פנסיה לשאיירי עובדים שנפטרו (לפני מועד הפרישה).	המחויבות מוכרת במלואה.
פיצויי פיטורין בעת פרישה ללא זכאות לפנסיה ומענק עד 35 שנות עבודה	לפי הזכאות במועד ההערכה. הזכאות נצברת לפי הוותק הצבור. לגבי "מענק עד 35 שנות עבודה" יש תקרת זכאות של 35 שנה.
מענק שנים עודפות	מחויבות זו לא מוכרת לפני 35 שנות עבודה בחברה. לעובדים עם וותק מעל 35 שנות עבודה, המחויבות בגין העבר מחושבת לפי תנאי ההטבה עצמה, דהיינו לפי מספר השנים העודפות (מעל 35 שנה) עד למועד ההערכה.
מענק בגין אי ניצול ימי חופשת מחלה	לפי ימי המחלה שלא נוצלו עד למועד ההערכה.
מענק פרישה לנכה	לפי הזכאות במועד ההערכה. הזכאות נצברת לפי הוותק הצבור. יש תקרת זכאות של 30 שנה (עד 15 משכורות שכר רגיל).
מענק 20 שנה	על-פי היחס בין הוותק הצבור לבין 20 שנים. לעובדים עם וותק של מעל 20 שנים אין התחייבות בגין הטבה זו (שכבר שולמה להם).
פיצויים מוגדלים לעובדי החברה המועסקים לפי הסכם מיוחד (שאינם עובדים קבועים)	לפי קו ישר מתחילת העבודה עד לסיום תקופת העבודה המקסימאלית או גיל הפרישה (67), המוקדם מבניהם.
קרן רווחה	לפי קו ישר מתחילת העבודה עד המועד בו מגיע העובד לגיל 50/55 (גבר/אישה) בהתאמה או מגיע לוותק של 30 שנים, המאוחר מבניהם.
תגמולי ביטוח פטירה	חישוב ההתחייבות בגין תגמולי ביטוח בפטירה נערך על בסיס שני שליש של סכומי הביטוח למקרה מוות, בהתחשב בהשתתפות הגמלאים בעלות ההטבה. סכומי הביטוח מוצמדים מדי חודש לשינויי מדד המחירים. לגבי תגמולי ביטוח, לגביהם קיים הסדר ביטוחי במועד ההערכה, הוסף מרווח בגין רווח לעלות ההטבה. חישוב המחויבות בגין העבר נערך לפי קו ישר מתחילת העבודה עד לגיל הפרישה הממוצע (66).
תוספת פרישה מיוחדת בתכנית הפרישה המיוחדת, קצבת רפורמה נכות, ומענק חד פעמי לשאיירי עובד פעיל שהלך לעולמו	המחויבות מוכרת במלואה.

³ כלומר, אופן שיוך ההטבות לתקופות ההעסקה.

אלן פרמן - שירותים אקטואריים בע"מ

תכנית הפרישה המיוחדת : מענק הפרישה, הקדמת פנסיה תקציבית וכן פנסיית גישור לעובדים המבוטחים בקרן פנסיה וותיקה	הזכאות נצברת לפי הוותק הצבור.
תכנית הפרישה המיוחדת : פנסיית גישור לעובדים המבוטחים בקרן פנסיה חדשה, והמשך צבירת זכויות לעובדים המבוטחים בקרן פנסיה ותיקה או חדשה	פנסיית גישור – הזכאות נצברה לפי היחס בין היתרה הצבורה החזויה בקרן פנסיה חדשה במועד הפרישה (כפול מקדם צבירה) לבין היתרה הצבורה האמורה בתוספת הפקדות רעיוניות ותשואה רעיונית ממועד הפרישה ועד לגיל פרישה חובה. המשך צבירת זכויות - הזכאות נצברת לפי קו ישר ממועד כניסתו לתוקף של ההסכם הקיבוצי מיום 17 במאי 2018, דהיינו 4 בנובמבר 2018, ועד למועד הפרישה.
השאלת עובדים ליצרן חשמל פרטי (יח"פ) באתר ייצור נמכר : מענק פרישה, הקדמת פנסיה תקציבית, וכן פנסיית גישור והמשך צבירת זכויות לעובדים המבוטחים בקרן פנסיה ותיקה או חדשה	הזכאות נצברת לפי קו ישר ממועד כניסתו לתוקף של ההסכם הקיבוצי מיום 17 במאי 2018, דהיינו 4 בנובמבר 2018, ועד למועד הפרישה חמש שנים לאחר תחילת תקופת ההשאלה.
תוספת קצבה רפורמה	הזכאות נצברת לפי קו ישר ממועד כניסתו לתוקף של ההסכם הקיבוצי מיום 17 במאי 2018, דהיינו 4 בנובמבר 2018, ועד למועדי המימוש של כל אבני הדרך השונים הרשומים בהסכם או עד לגיל פרישה חובה, לפי המוקדם ביניהם.

3.4 הפסדים ורווחים אקטואריים המיוחסים להטבות שלאחר סיום העסקה, נזקפים לרווח כולל אחר. הפסדים ורווחים אקטואריים המיוחסים להטבות שאינן הטבות שלאחר סיום העסקה, נזקפים לרווח והפסד.

3.5 הדיווח בנספח א' הוא על בסיס נומינלי ובהתאם לכך עלות הריבית והתשואה החזויה מחושבות לפי הריבית הנומינלית בתחילת השנה.

3.6 עלות השירות השוטף חושבה בגין הזכויות שנצברו בתקופת הדיווח, בהתאם לאופן צבירת הזכויות כמתואר בסעיף 3.3 לעיל. לדוגמא, לזכויות הפנסיה העיקריות, עד 35 שנות וותק העלות משקפת תוספת של אחוזים לשיעור הפנסיה, ולאחר 35 שנות וותק העלות משקפת תוספת של מענק שנים עודפות. לאחר הכרה מלאה של מחויבות כל שהיא, עלות שירות השוטף אינה כוללת עלות בגין מחויבות זו. עלות השירות השוטף השנתית מחושבת פעם בשנה, על בסיס ההנחות לסוף השנה החולפת. פערים בין עלות זו לבין העלות בפועל נרשמו כרווחים/הפסדים אקטואריים.

3.7 עלות הריבית והתשואה הצפויה על הנכסים מחושבות לפי שיעור ריבית שנתית נומינלית של 4.29% (שיעור ההיוון האחד הגלום בהתחייבות ליום 31.12.2018).

אלן פרמן - שירותים אקטואריים בע"מ

3.8 עלות השירות השוטף המוצגת בדו"ח זה כוללת הקטנה בגין השתתפות העובדים בעלות הפנסיה⁴, ומוצגת לאחר ההפחתה כעלות שירות שוטף נטו (כלומר, הפרשות העובדים לפנסיה מובאים בחשבון בעלות שירות שוטף).

3.9 שווי הנכסים המוצגים בנספח א' נמסר לי על-ידי החברה ולא נבדק על-ידי.

3.10 ההטבות בגין פיטורין⁵, אשר תוצאות בגינם מוצגות בנספח א', מוגדרות כתשלומים לפנסיונרים קיימים עד לגיל הפרישה הממוצע הצפוי לפי ההנחות על בסיסן נערכה הערכה זו (בהתחשב בפרישות המוקדמות). רווחים/הפסדים אקטואריים בגין הטבות בגין פיטורין אינם נכללים ברווחים/הפסדים אקטואריים המוצגים בנספח א' (הם עוברים ישירות לרווח/הפסד של החברה).

4 נתונים על בסיסם נערך הדו"ח

ההערכה מבוססת על נתונים אשר התקבלו מהחברה. נתונים אלה לא נבדקו על ידינו באופן מפורט או ביחס לנתוני מקור, אלא לפי סבירות כללית ביחס לנתונים של הרבעון הקודם בלבד. להלן תיאור של הנתונים העיקריים אשר התקבלו (לפרטים נוספים ראה נספח ד'):

4.1 נתוני העובדים והפנסיונרים⁶ – ביום 06.10.2019 התקבלו קבצים של נתונים על כל עובד ופנסיונר הזכאי להטבות הרלוונטיות. הנתונים כוללים פרטים כגון תאריך לידה, מין, מרכיבי פנסיה או שכר, דרגה, ותק וכדומה, נכון למועד ההערכה. בנוסף, בקבצים אלה קיים נתון של השווי החודשי הממוצע של שי לחג כולל גילום מס.

4.2 התאמות שבוצעו על ידי על-פי הנחיות החברה⁷, לנתונים האמורים לעיל, כוללות את כל אלו:

4.2.1 הגדלת השכר והפנסיה בגין העלות של פעילויות רווחה, בשיעור של 0.49%. הגדלה זו בוצעה לכל מרכיבי השכר/פנסיה למעט הבראה, תוספת ערבה, תורנות בית, שי לחג וחשמל מוזל.

4.2.2 התקבל קובץ עם רשימה של עובדים, שלפי החברה פרשו סמוך למועד ההערכה ולכן יש לשנות את הסטאטוס שלהם מ-"עובד" ל-"פנסיונר", יחד עם חישוב הפנסיות שלהם והכללתם בהערכה כפנסיונרים.

4.2.3 התאמת שכר עובדים בכירים בדרוג 70 בהתאם להנחיות החברה.

⁴ סכום זה התקבל כנתון מהחברה.

⁵ Termination Benefits

⁶ יתכן וקיימים פנסיונרים שנפטרו ודבר פטירתם טרם דווח לחברה, אפשרות זו לא הובאה בחשבון בהערכה.

⁷ השיעורים והאופן לפיהם נעשו ההתאמות מהווים חלק מההנחיות שקיבלנו מהחברה, ולא נקבעו או נבחנו על-ידינו.

אלן פרמן - שירותים אקטואריים בע"מ

4.3 להלן ריכוז הנתונים הנזכרים לעיל:

לפני ההתאמות הנזכרות בסעיף 4.2 לעיל				
קבוצה	מספר	שכר או פנסיה חודשי (ש"ח)	גיל ממוצע	ותק ממוצע (שנים)
מבוטחים בהסדר הפנסיה התקציבית (דור א + ב) *				
עובדים	5,060	90,530,230	55.6	29.3
פנסיונרים – עובדים לשעבר	5,557	73,275,113	71.1	
פנסיונרים – שאירים (לרבות יתומים)	1,919	14,063,611	75.5	
דור ג **				
עובדים	2,858	28,025,655	44.4	14.4
פנסיונרים – עובדים לשעבר	47	6,897	70.3	
פנסיונרים – שאירים (לרבות יתומים)	14	2,054	43.6	
עובדים בהסכמים מיוחדים (אשר אינם קבועים) ***				
עובדים	473	3,054,899	39.1	3.9

אחרי ההתאמות הנזכרות בסעיף 4.2 לעיל				
קבוצה	מספר	שכר/פנסיה חודשי (ש"ח)	גיל ממוצע	ותק ממוצע (שנים)
מבוטחים בהסדר הפנסיה התקציבית (דור א + ב) *				
עובדים	5,026	90,511,209	55.6	29.5
פנסיונרים – עובדים לשעבר	5,591	74,080,415	71.0	
פנסיונרים – שאירים (לרבות יתומים)	1,919	14,127,172	75.5	
דור ג **				
עובדים	2,855	28,142,495	44.3	14.4
פנסיונרים – עובדים לשעבר	50	7,337	70.1	
פנסיונרים – שאירים (לרבות יתומים)	14	2,054	43.6	
עובדים בהסכמים מיוחדים (אשר אינם קבועים) ***				
עובדים	473	3,069,868	39.1	3.9

אלן פרמן - שירותים אקטואריים בע"מ

* נתוני השכר והפנסיה המוצגים עבור דור א' ודור ב' כוללים את כל המרכיבים להם העובד/פנסיונר זכאי, כולל שכר רגיל⁸, משמרת, תורנות בית, תוספת ערבה, דמי הבראה, משכורת י"ג (החלק ה - 12), משכורת י"ד (החלק ה - 12), והשווי (כולל גילום מס) של שי לחג. סכומי שכר י"ג ושכר י"ד חושבו ע"י חלוקה של השכר הרגיל ב- 12, לכל מי שיש לו זכאות להם, על בסיס נתוני ותק.

** נתוני השכר (לצורך חישוב המענקים והפיצויים) המוצגים עבור דור ג' כוללים את כל המרכיבים להם העובד/פנסיונר זכאי, כולל שכר רגיל, משכורת י"ג (החלק ה - 12), משכורת י"ד (החלק ה - 12) והשווי של שי לחג (כולל גילום מס). סכומי שכר י"ג ושכר י"ד חושבו ע"י חלוקה של השכר הרגיל ב- 12, לכל מי שיש לו זכאות להם.

*** נתוני השכר המוצגים עבור עובדים המועסקים בהסכם מיוחד ושאינם עובדים קבועים, הינם שכר לפיצויים בלבד (בקובץ הנתונים שהתקבל, קיימים שני שדות של שכר : שכר רגיל ושכר לפיצויים. השדה המשמש לחישוב הוא השכר לפיצויים).

4.4 נתונים שהתקבלו לגבי נכסים, תשלומים והפקדות (בערכים נומינליים), כוללים את כל אלה :

4.4.1 יתרת "נכסי תכנית" בגין הטבות "לאחר סיום העסקה", למועד ההערכה : 35,040,181 אלפי ₪.

4.4.2 יתרת "נכסים לפי סעיף 116A של תקן 19" בגין הטבות "לאחר סיום העסקה", למועד ההערכה : 1,567,984 אלפי ₪.

4.4.3 תשלומי פיצויים מוגדלים, בתקופת הדיווח (דהיינו, התקופה 1.1.2019 - 30.09.2019), לעובדים בהסכמים מיוחדים : 3,349 אלפי ₪.

4.4.4 תשלומי השלמת פיצויים (2.33%), בתקופת הדיווח, לעובדים בדור ג' : 0 ₪.

4.4.5 תשלומי "מענק 20 שנה", בתקופת הדיווח : 1,137 אלפי ₪.

4.4.6 תשלומי "הטבות בגין פיטורין"⁹ בתקופת הדיווח : 91,849 אלפי ₪, מתוכם 87,074 אלפי ₪ בגין הטבות המשולמות ע"י הקופה, והשאר בגין הטבות הלא-משולמות ע"י הקופה (חשמל מוזל ושי לחגים).

4.4.7 תשלומי הטבות "לאחר סיום העסקה" שונות לרבות פנסיה (לא כולל תשלומי הטבות בגין פיטורין), בתקופת הדיווח : 709,453 אלפי ₪.

4.4.7.1 תשלומי מענק בגין אי-ניצול ימי חופשת מחלה, בתקופת הדיווח : 52,921 אלפי ₪.

4.4.7.2 תשלומי "מענק עד 35 שנה", בתקופת הדיווח : 8,510 אלפי ₪.

4.4.7.3 הטבת חשמל מוזל ושי לחג, בתקופת הדיווח : 49,999 אלפי ₪.

4.4.8 משיכות מנכסי תכנית לתשלום הטבות בתקופת הדיווח : 753,459 אלפי ₪.

4.4.9 משיכות מנכסים בנאמנות לתשלום הטבות בתקופת הדיווח : 18,797 אלפי ₪.

4.4.10 הפקדות החברה לרבות עלויות נכסי תכנית בתקופת הדיווח : 456,000 אלפי ₪.

4.4.11 השתתפות העובדים בעלות הפנסיה בתקופת הדיווח : 15,752 אלפי ₪.

⁸ כולל שכר משולב, תוספת פיקודית, תוספת וותק, עודף אישי, גמולי השתלמות, תוספת שקלית ותוספת מאמץ.
⁹ Termination Benefits

5. הנחות אקטואריות

ההנחות המפורטות להלן מהוות את ההנחות של החברה, שהיא הגורם המוסמך לקבוע את ההנחות על פי תקן 19. ההנחות הפיננסיות (ראה סעיף 5.1 להלן) מבוססות על נתוני שוק מקובלים כפי שפורסמו ע"י גורם חיצוני. את שאר ההנחות קבעה החברה, חלקן בהתייעצות עם האקטואר הקודם של החברה, ולדעתי הן סבירות.

יצוין שבעתיד ייתכן שינויים בהנחות עקב בדיקות של נתונים דמוגרפיים של העובדים והפנסיונרים או נתונים אחרים רלוונטיים, אשר מבוצעות מעת לעת, ו/או עקב פרסומים של לוחות תמותה ונכות חדשים ע"י משרד האוצר או גורם רלוונטי אחר, ככל שיוחלט שלוחות אלה רלוונטיים לחברה.

5.1 הנחות פיננסיות

○ שיעור אינפלציה – כשיעור ההפרש בין ריבית Spot נומינלית (שיעור תשואה לפדיון עבור אג"ח ממשלתיות לא צמודות) לבין ריבית Spot ריאלית (שיעור תשואה לפדיון עבור אג"ח ממשלתיות צמודות מדד). לעיקר ההערכה האקטוארית לא נדרשת הנחה מפורשת לאינפלציה היות ולפי המדיניות החשבונאית של החברה שיעורי הריבית להיוון נקבעו לפי אג"ח צמוד מדד (אנא ראה להלן) וההנחות לגבי עליות שכר נקבעו ברובן במונחים ריאליים. שיעור האינפלציה הוא רלוונטי לחישוב שחיקה ריאלית של תשלומי הפנסיה, מרכיבי חשמל, הבראה ושי לחג עקב עדכון למדד המחירים לצרכן פעם בשנה (ולא מדי חודש). שיעור האינפלציה העתידי שנגזר לצורך הערכת השחיקה הריאלית, מבוסס על מח"מ של 16.1 שנים ועומד על שיעור של 1.4%.

לגבי נתוני העבר, נערכת התאמה של סכומי פנסיות, חשמל, הבראה ושי לחג, בגין מדד המחירים בפועל מעת העדכון האחרון שלהם ועד למועד המאזן.

כמו כן, מבחינה טכנית, תחזיות תזרים מזומנים אשר חישבתי לצורך ההערכה כוללות תשלומי הפנסיה וההטבות הנוספות החזויים, ללא השפעת אינפלציה עתידית. לפיכך, שיעורי ריבית ההיוון המוזכרים להלן, שהם שיעורים ריאליים (אשר מבוססים על אג"ח קונצרניות צמודות מדד), מתאימים להיוון תזרימים אלה.

○ ריבית להיוון – ביום 25.11.2014 פורסמה עמדת רשות ניירות ערך לפיה בישראל מתקיים שוק עמוק באגרות חוב קונצרניות צמודות למדד אשר באיכות גבוהה. על פי המדיניות החשבונאית של החברה שיעורי ההיוון ששימשו להערכה נלקחים מעקום ריבית המבוסס על נתוני שוק בגין אגרות חוב קונצרניות צמודות למדד באיכות גבוהה, ליום 30.09.2019, כפי שנקבע על ידי החברה המצטטת מרווח הוגן בע"מ. השימוש בשיעורי ריבית אלה הינו לפי הנדרש בתקן 19 בהתחשב בדעת החברה, התואמת לאופן הדיווח של חברות אחרות בישראל, לגבי קיומו של "deep market in high quality corporate bonds" בישראל.

במידה ונכסי התוכניות יניבו תשואות ריאליות נמוכות משיעורי ההיוון, על בסיס ערכם לפי שווי הוגן, ההתחייבות נטו (סך ההתחייבויות בניכוי נכסי התוכניות) תגדל, ולהפך.

אלן פרמן - שירותים אקטואריים בע"מ

אנא ראה את נספח ב' למידע נוסף על התזרים החזוי של תשלום ההטבות.
אנא ראה את נספח ג' למידע נוסף על שיעורי ריבית.

○ עלות הריבית והתשואה הצפויה על נכסי התוכנית ונכסי הנאמנות לתקופת הדיווח, מחושבות לפי שיעור ריבית שנתית של כ-4.29%, כפי שמוסבר בסעיף 3.7 לעיל.

5.2 גידול בשכר והטבות

ההערכה האקטוארית מבוצעת בהתאם לתקן 19 לפיו יש להעריך את ההתחייבות על בסיס הסכמי העבודה והפנסיה הקיימים למועד ההערכה. בהתאם לכך, בהערכה מובא בחשבון שמרכיבי השכר יעלו לפי תחזית אישית לכל עובד, לפי המסגרת הקיימת של התקדמות בדרגות ובשכר, על-פי הסכמי העבודה ומדיניות החברה הקיימים, כמפורט בנספח ו' לדוח האקטוארי ליום 31.12.2018 ובהתאם להסכמי שכר כלליים ותוספת יוקר כמפורט בסעיף 5.2.1.1 להלן, ללא אפשרות שתפתחנה דרגות חדשות או יתבצעו שינויים אחרים לתנאי התעסוקה ולמסגרת הקיימת של התקדמות בדרגות ובשכר.

○ לעובדים המבוטחים בהסדר הפנסיה התקציבית ולעובדי דור ג' מניחים את ההנחות הבאות לגבי גידול השכר:

5.2.1 גידול שכר בגין הסכמי שכר כלליים ותוספת יוקר -

- בגין התקופה 2013-2017: ביום 11 בדצמבר 2016 נחתם בחברה הסכם קיבוצי המעניק לעובדי החברה תוספת שכר בשיעור כולל ומצטבר של 7.25%, אשר מחציתה משולמת כתוספת שקלית בשכר הרגיל ומחציתה תשולם כתוספת אחוזית. בהתאם להסכם האמור סכום התוספת השקלית המצטבר יעמוד על 357.73 ₪ לחודש לכל עובד ועוד תוספת אחוזית מצטברת של 3.625% במונחים נומינליים.

- בגין התקופה החל מיום ההערכה: מניחים גידול שנתי בשכר בשיעור עליית המדד בניכוי 0.3% לשנה (קרי: שחיקה של 0.3% במונחים ריאליים).

הנחת גידול השכר האמורה משפיעה על כל מרכיבי השכר (ומניחים כי רכיבי תוספת ערבה ותורנות בית ייכללו בהסכמי שכר עתידיים), אך אינה משפיעה על חשמל מוזל, שי לחגים והבראה.

5.2.2 מניחים שגידול השכר הממוצע לשנה הנובע מקידומים (כולל קידום למעמד בכיר) ומשינויים בזכאות לרכיבי שכר חדשים או מוגדלים בקשר ל"תוספת פיקודית", תואר שני, "תוספת משמרת", "תורנות בית", "תוספת ערבה" ודרגה נוספת באילת, יהיה לפי השיעורים השנתיים הבאים:

אלן פרמן - שירותים אקטואריים בע"מ

גיל	עובדים שאינם עובדים בכירים	עובדים בכירים
עד 32	1.43%	1.27%
32-37	0.77%	1.27%
37-42	0.43%	1.27%
42-47	0.37%	1.27%
47-52	0.34%	1.27%
52-57	0.26%	1.65%
57-62	0.20%	0.91%
מעל 62	0.17%	0.76%

5.2.3 לגבי עובדים שאינם זכאים במועד ההערכה לתוספת בגין "גמול השתלמות א" ו/או "גמול השתלמות ב", שיעורי זכאות שנתיים הם כדלקמן:

גיל	זכאות לגמול א	זכאות לגמול ב
עד 40	7.8%	3.5%
40-50	3.5%	1.5%
50-60	1.1%	0.8%
מעל 60	0.0%	0.4%

5.2.4 מניחים כי תקרת "גמול ההשתלמות המקצועי ב" לעובדים בדרגה 44 ומעלה תהיה צמודה להסכמי שכר כלליים ותוספת יוקר. סכום התקרה נכון למועד ההערכה הינו 1,050 ₪¹⁰.

5.2.5 לפי הסכמי העבודה, השווי של השי לחגים (כולל גילום מס) ושל דמי הבראה, יגדלו בשיעור עליית מדד המחירים בפועל, והעדכון (בגין שינויי מדד) של סכום דמי הבראה מתבצע פעם בשנה ביוני, ושל השי לחג מתבצע פעם בשנה בינואר. לתשלום שי לחג לפנסיונרים מתווספת עלות בגין גילום מס בשיעור של 14.81% (לכל גיל), ולפנסיונרים שפרשו לפני גיל הפרישה מתווספת עלות בגין גילום מס נוסף (בגין ביטוח לאומי) בשיעור של כ- 19.26%, עד שהם מגיעים לגיל פרישה חובה.

5.2.6 העלות של הטבת "חשמל מוזל" חושבה לפי תעריף חשמל של צרכן ביתי נכון למועד ההערכה (כולל תעריף חודשי קבוע ללא מע"מ של 19.2%¹¹ ₪, תעריף KVA חודשי קבוע

¹⁰ סכום זה התקבל כנתון מהחברה.

¹¹ תעריף זה מהווה ממוצע משוקלל של שני תעריפים שהתקבלו כנתון מהחברה: 18.28 ₪ עבור מונה בסיס חד פאזי ו-19.43 ₪ עבור מונה בסיס תלת פאזי. על פי המידע שהתקבל מהחברה, כ-20% מהעובדים/גמלאים משתמשים במונה בסיס חד פאזי וכ-80% במונה בסיס תלת פאזי.

אלן פרמן - שירותים אקטואריים בע"מ

ללא מע"מ של 1.24%¹² ותעריף משתנה לקוט"ש של 0.4716 ₪ לפני מע"מ), ולפי ההנחות הבאות (צופות עתיד):

- שינוי לתעריף חשמל מוזל (כולל מע"מ וגילום מס) בהתאם לתחזית שהתקבלה מהחברה, המהווה קירוב לעלויות.
- בסוף שנת 2016 בוצע מחקר המבוסס על נתוני צריכת חשמל בקרב הפנסיונרים של החברה בעשר השנים 2006-2015. על בסיס המחקר נקבעו הנחות של צריכת חשמל מוזל ממוצעת בקוט"ש לפי גיל הפנסיונר, ולפי סיווג הפנסיונר לשתי הקבוצות הבאות: (א) מקבלי קצבת זקנה או קצבת נכות, (ב) מקבלי קצבת שאירים (למעט יתומים). מניחים כי צריכת החשמל הממוצעת לפנסיונר בגיל נתון תישאר קבועה:

גיל	מקבלי קצבת זקנה או נכות	מקבלי קצבת זקנה או נכות	גיל	מקבלי קצבת זקנה או נכות	מקבלי קצבת זקנה או נכות	גיל	מקבלי קצבת זקנה או נכות	מקבלי קצבת זקנה או נכות	גיל	מקבלי קצבת זקנה או נכות	מקבלי קצבת זקנה או נכות
40	1,234	1,099	54	1,157	1,019	68	1,003	792	82	889	674
41	1,234	1,099	55	1,147	1,008	69	995	786	83	881	668
42	1,234	1,099	56	1,101	997	70	987	780	84	873	664
43	1,234	1,099	57	1,092	985	71	979	774	85	865	664
44	1,234	1,099	58	1,084	974	72	970	768	86	857	668
45	1,234	1,099	59	1,076	962	73	962	761	87	848	679
46	1,234	1,099	60	1,068	950	74	954	754	88	848	697
47	1,224	1,089	61	1,060	911	75	946	745	89	848	723
48	1,215	1,079	62	1,052	879	76	938	736	90	848	723
49	1,205	1,069	63	1,044	854	77	930	726	91	848	723
50	1,195	1,059	64	1,035	835	78	922	715	92	848	723
51	1,186	1,049	65	1,027	820	79	913	704	93	848	723
52	1,176	1,039	66	1,019	808	80	905	693			
53	1,166	1,029	67	1,011	799	81	897	683			

¹² רכיב זה התקבל לראשונה לצורך ההערכה ליום 31.12.2018 ונקבע לפי גודל חיבור ממוצע כפי שהתקבל מהחברה.

אלן פרמן - שירותים אקטואריים בע"מ

- כפי שצוין לעיל, בסוף שנת 2016 בוצע מחקר המבוסס על נתוני צריכת חשמל בקרב הפנסיונרים של החברה בעשר השנים 2006-2015. על בסיס המחקר נקבעה ההנחה לגבי הפחתת עלות החשמל בגין פנסיונרים שאינם זכאים להטבה או שאינם מנצלים אותה, לפי גיל הפנסיונר, בחלוקה לשתי קבוצות הבאות: (א) מקבלי קצבת זקנה או נכות, (ב) מקבלי קצבת שאירים (למעט יתומים).

גיל	מקבלי קצבת זקנה או נכות	מקבלי קצבת שאירים	גיל	מקבלי קצבת זקנה או נכות	מקבלי קצבת שאירים	גיל	מקבלי קצבת זקנה או נכות	מקבלי קצבת שאירים	גיל	מקבלי קצבת זקנה או נכות	מקבלי קצבת שאירים
46-21	9.5%	28.5%	60	6.2%	12.0%	74	2.8%	6.5%	88	6.1%	15.9%
47	9.5%	28.0%	61	5.8%	9.5%	75	2.8%	6.8%	89	6.6%	16.7%
48	9.5%	27.5%	62	5.4%	9.4%	76	2.8%	7.1%	90	7.1%	17.5%
49	9.5%	27.0%	63	5.1%	9.3%	77	2.9%	7.4%	91	7.6%	18.4%
50	9.5%	26.6%	64	4.7%	9.2%	78	3.0%	7.7%	92	8.1%	19.2%
51	9.5%	26.1%	65	4.4%	9.1%	79	3.1%	8.0%	93	8.7%	20.1%
52	9.0%	25.6%	66	4.1%	8.9%	80	3.3%	8.9%	94	9.2%	20.9%
53	8.7%	25.1%	67	3.8%	8.8%	81	3.6%	9.8%	95	9.7%	21.7%
54	8.4%	24.7%	68	3.6%	8.4%	82	3.8%	10.7%	96	10.2%	22.6%
55	8.1%	24.2%	69	3.3%	8.0%	83	4.2%	11.6%	97	10.7%	23.4%
56	7.7%	21.7%	70	3.1%	7.5%	84	4.5%	12.5%	98	11.2%	24.2%
57	7.3%	19.3%	71	3.0%	7.1%	85	4.9%	13.4%	99	11.7%	25.1%
58	6.9%	16.8%	72	2.9%	6.7%	86	5.3%	14.2%	100	12.1%	25.1%
59	6.6%	14.4%	73	2.8%	6.2%	87	5.7%	15.0%	100 ומעלה	12.5%	25.1%

5.2.7 מניחים כי לא היו, ולא יהיו, שינויים לשיעור המשרה של העובדים, וכי שיעור המשרה הנוכחי משקף את שיעור המשרה שהיה בעבר ושיהיה בעתיד.

5.2.8 קיימת קבוצת עובדים שהיו זכאים ל"תוספת משמרת" בשכרם בעבר, ואשר מוגדרים כזכאים לתוספת זו בפנסיה; לגביהם מניחים שיהיו זכאים לתוספת זו בפנסיה.

5.2.9 עדכון סכומי הפנסיות מבוצע בחודש ינואר של כל שנה, בהתאם לשיעור השינוי השנתי במדד המחירים לצרכן (לפי היחס בין המדד בגין חודש דצמבר האחרון לבין המדד בגין חודש דצמבר שקדם לו). במקרים של שינוי מדד שלילי, סכומי הפנסיות אינן מעודכנים כלפי מטה. במקום זאת, עדכון פנסיה עתידי בגין מדד חיובי ייעשה רק לאחר קיזוז עם המדד השלילי שהצטבר מאז עדכון הפנסיה האחרון.

○ לעובדים בהסכם מיוחד (שאינם קבועים) מניחים גידול ריאלי בשכר של 2.0% לשנה, הכולל את העדכון הכללי והגידול האישי של כל עובד.

○ אנא ראה את נספח ה' להלן לגבי שינויים שבוצעו להנחות התמותה במהלך השנים האחרונות.

○ קצב הירידה בשיעורי התמותה (הארכת תוחלת החיים)

ההנחה של תמותה הינה הנחה מהותית להערכת המחויבות האקטוארית. כידוע, תוחלת החיים הולכת ומשתנה בעקבות שינויים ברפואה ובאורח החיים של אנשים. ההנחות האקטואריות כוללות התייחסות להמשך הארכת תוחלת החיים בעתיד.

שיעורי התמותה המפורטים להלן נכונים ליום 31/12/2008. הנחת קצב הירידה בשיעורי התמותה (הגורמת להארכת תוחלת החיים), מיום 31/12/2008 ואילך, הינה לפי חוזר פנסיה 1-3-2013 בנושא "דרך חישוב מאזן אקטוארי ומקדמי תקנון של קרן פנסיה" של אגף שוק ההון ביטוח וחיסכון במשרד האוצר, מיום 30 בינואר 2013 (להלן "חוזר פנסיה 2013").

יש לציין את האי-ודאות הרבה לגבי הנחה זו, ואת העובדה כי גם הנחות אחרות יכולות להיות סבירות באותה מידה (אנא ראה את סעיף 8.4 להלן).

○ לוחות תמותה לפנסיונרים

בשנת 2015 בוצע ניתוח של ניסיון התמותה בקרב העובדים והפנסיונרים (מסוגים שונים) של החברה לאורך השנים 1996 עד 2015, ביחס ללוחות התמותה שפורסמו בחוזר פנסיה 2013 (להלן "המחקר"). על בסיס המחקר, החברה אימצה את הלוחות בחוזר פנסיה 2013 עם התאמות אשר לוקחות בחשבון את הניסיון בחברה, כאשר ככל שהניסיון היה אמין יותר (קרי: המובהקות הסטטיסטית של הנתונים גדולה יותר) נתנו יותר משקל לניסיון החברה ופחות משקל ללוח שבחוזר פנסיה 2013. עבור פנסיונרים ההנחה היא:

- לגברים - לוח פ3 של "חוזר פנסיה 2013", ללא התאמה.
- לנשים - לוח פ3 של "חוזר פנסיה 2013", ללא התאמה.

על-פי הנחה זו, יחד עם הנחת הארכת תוחלת החיים, להלן תוחלת החיים של מספר דוגמאות של פנסיונרים:

אלן פרמן - שירותים אקטואריים בע"מ

גיל ושנה	גבר	אישה
גיל 67 בסוף שנת 2010	19.52	21.94
גיל 67 בסוף שנת 2020	20.31	22.84
גיל 67 בסוף שנת 2030	20.93	23.53

○ לוחות תמותה לשאירים

בהתאם למחקר הנ"ל, עבור שאירים ההנחה היא :

- לגברים - עד גיל 60 לפי לוח פ2 של "חוזר פנסיה 2013" מוקטן בשיעור של 2%, והחל מגיל 60 לפי לוח פ5 של "חוזר פנסיה 2013" מוקטן בשיעור של 2%.
- לנשים – עד גיל 55 לפי לוח פ1 של "חוזר פנסיה 2013", והחל מגיל 55 לפי לוח פ3 של "חוזר פנסיה 2013".

○ לוחות תמותה לפעילים

בהתאם למחקר הנ"ל, עבור פעילים ההנחה היא :

- לגברים : לפי לוח פ1 של "חוזר פנסיה 2013" מוקטן בשיעור של 22%.
- לנשים : לפי לוח פ1 של "חוזר פנסיה 2013" מוקטן בשיעור של 16%.

○ לוחות תמותה לנכים

בהתאם למחקר הנ"ל, עבור נכים ההנחה היא :

- לגברים : החל מגיל 67 לפי לוח פ3 של "חוזר פנסיה 2013" מוגדל בשיעור של 21%, ומתחת לגיל זה שיעור תמותה של 17% בשנה הראשונה אחרי הפרישה ו- 1.6% לאחר מכן.
- לנשים : החל מגיל 67 לפי לוח פ3 של "חוזר פנסיה 2013" מוגדל בשיעור של 15%, ומתחת לגיל זה שיעור תמותה של 17% בשנה הראשונה אחרי הפרישה ו- 1.6% לאחר מכן.

○ שיעורי יציאה לנכות - לפי לוח פ8 של "חוזר פנסיה 2013".

○ החלמה מנכות - הנכות הנחשבת בחישוב המחויבות הינה נכות לצמיתות.

5.4 גיל פרישה ושיעורי עזיבה ופרישה מוקדמת

○ כאמור, הנחות אלו נקבעו ע"י החברה.

- מניחים כי גיל הפרישה הוא לפי גיל פרישה חובה (67 לגברים ונשים). לעובדים מעל גיל זה, מניחים כי יפרשו מיד.

אלן פרמן - שירותים אקטואריים בע"מ

עזיבות לפני גיל הפרישה, לדור ג' -

בסוף שנת 2016 נערך מחקר בו נמדדו שיעורי העזיבה השנתיים הממוצעים של עובדי דור ג' בארבע השנים 2013-2016. על בסיס המחקר נקבעו שיעורי עזיבות בפיטורים והתפטרות, לפי גיל ומין, המפורטים בטבלה להלן:

שנות וותק	שנות גיל	שיעורי עזיבה (פיטורים)		שיעורי עזיבה (התפטרות)
		מגיל 60 עם ותק של 10 שנים ומעלה עם זכאות לכלל הטבות העובד הרלוונטיות לדור ג' מתחת לגיל 60 עם זכאות להשלמת פיצויים 2.33% בלבד.		ללא זכאות להטבות עובד
		נשים	גברים	נשים וגברים
מתחת ל 20	עד 24	0.0%	0.0%	0.0%
מתחת ל 20	25-29	0.0%	0.0%	0.9%
מתחת ל 20	30-34	0.0%	0.0%	0.9%
מתחת ל 20	35-39	0.0%	0.0%	0.3%
מתחת ל 20	40-44	0.0%	0.0%	0.1%
מתחת ל 20	45-49	0.0%	0.0%	0.1%
מתחת ל 20	50-59	0.0%	0.0%	0.0%
מתחת ל 20	60	0.12%	0.12%	0.00%
מתחת ל 20	61	0.12%	0.12%	0.00%
מתחת ל 20	62	0.85%	0.87%	0.00%
מתחת ל 20	63	0.85%	0.87%	0.00%
מתחת ל 20	64	0.85%	0.87%	0.00%
מתחת ל 20	65	1.62%	1.73%	0.00%
מתחת ל 20	66	4.76%	2.56%	0.00%
20 ומעלה	כל גיל	0.00%	0.00%	0.00%

עזיבות ופרישות מוקדמות לפני גיל הפרישה, למבוטחים בהסדר פנסיה תקציבית:

מניחים שלא תהינה עזיבות כלל, למעט במסגרת פרישות מוקדמות.

שיעורי הפרישה המוקדמת מהווים הנחה לגבי פרישות מוקדמות שלא מוגדרות כהטבות בגין פיטורין¹³ לפי תקן 19. זאת מכיוון שלפי תקן 19 אין להכיר מראש בעלות של סיומי העסקה אלא בתנאים מסוימים בלבד. בפועל קשה להבדיל בין פרישות מוקדמות שיש להגדיר כהטבות בגין פיטורין לבין אלו שלא, ולכן יש קושי רב לקבוע הנחה זו. בנוסף, התנהגות העובדים בקשר לנושא זה מושפעת במידה רבה על-ידי מבצעי פרישה שונים שהתקיימו בעבר ושצפויים להתרחש בעתיד, מה שמקשה עוד יותר על קביעת ההנחה.

ההנחה לגבי שיעור הפרישה המוקדמת נקבעה על בסיס ניסיון העבר לאורך השנים 2002-2016, לא כולל פרישות במסגרת מבצעים. הנחת שיעורי פרישה המוקדמת, לפי גיל ומין, מפורטת בטבלה להלן:

¹³ Termination Benefits

אלן פפרמן - שירותים אקטואריים בע"מ

שיעורי פרישה מוקדמת עבור עובדים הנמצאים בהסדר הפנסיה התקציבית					
גיל	נשים	גברים	גיל	נשים	גברים
עד 40	0.0%	0.0%	53	0.2%	0.1%
40	0.0%	0.1%	54	0.2%	0.1%
41	0.0%	0.1%	55	0.2%	0.1%
42	0.0%	0.1%	56	0.2%	0.1%
43	0.0%	0.1%	57	0.4%	0.1%
44	0.0%	0.1%	58	0.4%	0.1%
45	0.0%	0.1%	59	0.4%	0.2%
46	0.0%	0.1%	60	0.4%	0.4%
47	0.0%	0.1%	61	0.4%	0.6%
48	0.1%	0.1%	62	2.6%	1.0%
49	0.1%	0.1%	63	0.7%	1.3%
50	0.1%	0.1%	64	0.7%	1.6%
51	0.1%	0.1%	65	4.4%	1.9%
52	0.1%	0.1%	66	7.3%	2.3%

ביום 4 בנובמבר 2018, נכנס לתוקף הסכם קיבוצי מיום 17 במאי 2018 כולל תכנית מיוחדת לפרישה בה יפרשו 1,803 עובדים בתקופה עד סוף דצמבר 2025. רק עובדים מעל גיל 55 (ובתנאים מיוחדים גם בגילים צעירים יותר) ומתחת לגיל 64 יוכלו לפרוש במסגרת התכנית. לכן, מניחים שבתקופה עד סוף דצמבר 2025, לא יהיו פרישות מוקדמות נוספות (מעבר ל-1,803 הנ"ל) בגילאים 55 - 63.

נחתם הסכם קיבוצי מיום 7 במאי 2019, בנושא פרישות מוקדמות מרצון לעובדים בגילאי 64-66, התקבלה רשימה של עובדים שיפרשו (או כבר פרשו) במהלך שנת 2019 במסגרת הסכם זה.

אלן פפרמן - שירותים אקטואריים בע"מ

○ שיעורי עזיבות עבור עובדים המועסקים בהסכם מיוחד ואינם קבועים :

מניחים שיעורי עזיבות עם זכאות להטבות הנכללות בהערכה אקטוארית זו, לפי וותק, כמפורט בטבלה להלן :

שירותי עזיבה ללא זכאות להטבות	שיעורי עזיבה (פיטורים) (עם זכאות להטבות)	ותק
0%	3.0%	0
0%	1.5%	1
0%	0.0%	2+

בנוסף לשיעורים הנ"ל, עבור עובדים ארעיים בהסכם מיוחד מניחים כי יפרשו מעבודתם בתום התקופה המקסימאלית לעובד בהסכמים המיוחדים, דהיינו אחרי 5 שנים מתחילת העבודה¹⁴ (לגבי עובדים שעברו את התקופה המקסימלית, מניחים שיעזבו באופן מידלי), ושיקבלו את הפיצויים המוגדלים אף בפרישה זו.

5.5 שיעורי נישואין והפרשי גיל בין בני זוג

● שיעורי נישואים – בהתאם למחקר שנערך בסוף שנת 2016 :

גיל	גברים	נשים	גיל	גברים	נשים	גיל	גברים	נשים	גיל	גברים	נשים
30	82.8%	81.2%	53	84.8%	81.6%	76	81.4%	44.4%	99	38.2%	2.0%
31	82.8%	81.8%	54	84.8%	81.1%	77	80.4%	41.7%	100	35.4%	1.7%
32	82.8%	82.3%	55	84.8%	80.4%	78	79.3%	39.0%	101	32.5%	1.4%
33	82.8%	82.7%	56	84.8%	79.7%	79	78.2%	36.3%	102	29.5%	1.1%
34	82.8%	83.1%	57	84.8%	78.9%	80	76.9%	33.6%	103	26.4%	0.9%
35	82.8%	83.5%	58	84.8%	78.0%	81	75.6%	30.9%	104	23.3%	0.8%
36	82.8%	83.8%	59	84.7%	77.1%	82	74.2%	28.2%	105	20.0%	0.6%
37	82.8%	84.0%	60	86.7%	76.0%	83	72.7%	25.6%	106	16.7%	0.5%
38	82.8%	84.2%	61	87.0%	74.9%	84	71.2%	23.1%	107	13.3%	0.4%
39	82.8%	84.3%	62	87.2%	73.7%	85	69.5%	20.7%	108	9.9%	0.3%
40	82.8%	84.4%	63	87.3%	72.3%	86	67.8%	18.4%	109	6.3%	0.3%
41	83.1%	84.5%	64	87.3%	70.9%	87	66.0%	16.1%	110	2.7%	0.2%
42	83.4%	84.5%	65	87.3%	68.7%	88	64.1%	14.1%	111	0.0%	0.2%
43	83.6%	84.5%	66	87.1%	67.0%	89	62.2%	12.1%	112	0.0%	0.1%
44	83.8%	84.4%	67	86.9%	65.2%	90	60.1%	10.2%	113	0.0%	0.1%
45	84.0%	84.3%	68	86.6%	63.3%	91	58.0%	8.5%	114	0.0%	0.1%
46	84.1%	84.1%	69	86.2%	61.3%	92	55.8%	6.8%	115	0.0%	0.1%
47	84.3%	83.9%	70	85.8%	59.1%	93	53.5%	5.5%	116	0.0%	0.1%
48	84.4%	83.7%	71	85.3%	56.9%	94	51.2%	4.7%	117	0.0%	0.0%
49	84.5%	83.4%	72	84.7%	54.6%	95	48.8%	4.0%	118	0.0%	0.0%
50	84.6%	83.0%	73	84.0%	52.2%	96	46.2%	3.4%	119	0.0%	0.0%
51	84.7%	82.6%	74	83.2%	49.7%	97	43.6%	2.9%	120	0.0%	0.0%
52	84.7%	82.2%	75	82.4%	47.1%	98	41.0%	2.4%			

¹⁴ עבור עובדים שהחלו את עבודתם לאחר 5/11/2018, התקופה המקסימלית היא 4 שנים. בנוסף, התקבלה רשימת עובדים שקיבלו הארכה עד סוף שנת 2020 או עד גיל הפרישה.

אלן פרמן - שירותים אקטואריים בע"מ

○ מניחים כי אלמנים ואלמנות לא יתחתנו מחדש, כלומר שלא יופסקו תשלומי פנסיית שאירים לאלמן או לאלמנה עקב נישואין מחדש.

● הפרשי גילאים - בהתאם למחקר שנערך בסוף שנת 2016 :

גיל	גיל עובד או פנסיונר, פחות גיל בן זוגו	גיל עובדת או פנסיונרית, פחות גיל בן זוגה	גיל	גיל עובד או פנסיונר, פחות גיל בן זוגו	גיל עובדת או פנסיונרית, פחות גיל בן זוגה	גיל	גיל עובד או פנסיונר, פחות גיל בן זוגו	גיל עובדת או פנסיונרית, פחות גיל בן זוגה	גיל	גיל עובד או פנסיונר, פחות גיל בן זוגו	גיל עובדת או פנסיונרית, פחות גיל בן זוגה
30	3.0	(3.0)	53	3.0	(3.0)	76	4.5	(3.0)	99	7.6	(3.0)
31	3.0	(3.0)	54	3.0	(3.0)	77	4.6	(3.0)	100	7.7	(3.0)
32	3.0	(3.0)	55	3.0	(3.0)	78	4.7	(3.0)	101	7.9	(3.0)
33	3.0	(3.0)	56	3.0	(3.0)	79	4.8	(3.0)	102	8.0	(3.0)
34	3.0	(3.0)	57	3.0	(3.0)	80	5.0	(3.0)	103	8.2	(3.0)
35	3.0	(3.0)	58	3.0	(3.0)	81	5.1	(3.0)	104	8.3	(3.0)
36	3.0	(3.0)	59	3.0	(3.0)	82	5.2	(3.0)	105	8.5	(3.0)
37	3.0	(3.0)	60	3.1	(3.0)	83	5.3	(3.0)	106	8.6	(3.0)
38	3.0	(3.0)	61	3.1	(3.0)	84	5.5	(3.0)	107	8.8	(3.0)
39	3.0	(3.0)	62	3.1	(3.0)	85	5.6	(3.0)	108	8.9	(3.0)
40	3.0	(3.0)	63	3.2	(3.0)	86	5.7	(3.0)	109	9.1	(3.0)
41	3.0	(3.0)	64	3.2	(3.0)	87	5.9	(3.0)	110	9.3	(3.0)
42	3.0	(3.0)	65	3.2	(3.0)	88	6.0	(3.0)	111	9.4	(3.0)
43	3.0	(3.0)	66	3.3	(3.0)	89	6.1	(3.0)	112	9.6	(3.0)
44	3.0	(3.0)	67	3.4	(3.0)	90	6.3	(3.0)	113	9.8	(3.0)
45	3.0	(3.0)	68	3.5	(3.0)	91	6.4	(3.0)	114	9.9	(3.0)
46	3.0	(3.0)	69	3.6	(3.0)	92	6.6	(3.0)	115	10.1	(3.0)
47	3.0	(3.0)	70	3.8	(3.0)	93	6.7	(3.0)	116	10.3	(3.0)
48	3.0	(3.0)	71	3.9	(3.0)	94	6.8	(3.0)	117	10.4	(3.0)
49	3.0	(3.0)	72	4.0	(3.0)	95	7.0	(3.0)	118	10.6	(3.0)
50	3.0	(3.0)	73	4.1	(3.0)	96	7.1	(3.0)	119	10.8	(3.0)
51	3.0	(3.0)	74	4.2	(3.0)	97	7.3	(3.0)	120	10.8	(3.0)
52	3.0	(3.0)	75	4.3	(3.0)	98	7.4	(3.0)			

5.6 יתומים - מספר ילדים וגיל ילדים, לפי לוח פ1 של "חוזר פנסיה 6-3-2017", כאמור, הנחה זו נקבעה ע"י החברה.

אלן פרמן - שירותים אקטואריים בע"מ

5.7 **ניצול ימי מחלה** (לצורך חישוב הזכאות למענק בגין אי-ניצול ימי חופשת מחלה) - לכל עובד מניחים ששיעור הניצול של ימי מחלה בעתיד יהיה זהה לשיעור הניצול שהתקיים בתקופת עבודתו עד למועד ההערכה האקטוארית. כאמור, הנחה זו נקבעה ע"י החברה.

5.8 מניחים כי כל העובדים המועסקים בהסכם מיוחד שאינם קבועים, יקבלו את הפיצויים המוגדלים בסיום עבודתם.

5.9 לא מובאים בחשבון הוצאות עתידיות של החברה בגין הפעלת תכניות הפנסיה.

5.10 הנחות אקטואריות נוספות עומדות בבסיס הערכת ההתחייבויות בגין הטבות לעובדים אשר עולות מההסכם הקיבוצי מיום 17 במאי 2018, כמתואר להלן:

- "תכנית פרישה מוקדמת מיוחדת" – הנחת התפלגות העובדים אשר יפרשו בתכנית פרישה מוקדמת מיוחדת בשנים 2019-2025 (לפי שנת פרישה, גיל וותק במועד הפרישה, דור עובדים, אגף וכו') אשר עומדת בתנאים השונים המפורטים בהסכם הקיבוצי.
- הטבת "תוספת פרישה מיוחדת" – הנחת מועד הקמת הסדר עם מבטח, והנחות שקשורות לעלות הרכישה ממבטח של פוליסות לביטוח חיים מסוג קצבה, כוללת את המרכיבים הבאים: שיעורי ריבית להיוון, תמותה, ודמי ניהול.
- הטבת "קצבת רפורמה נכות" - הנחת מועד הקמת הסדר עם מבטח, והנחות שקשורות לעלות הרכישה ממבטח של פוליסות לביטוח חיים מסוג קצבה, כוללת את המרכיבים הבאים: שיעורי ריבית להיוון, תמותת נכים, ומרווחים ביטוחיים.
- "השאלת עובדים ליצרן חשמל פרטי (יח"פ) באתר ייצור נמכר" – הנחת התפלגות העובדים הקבועים אשר יושאלו מאתרי הייצור הרלוונטיים.

5.11 להלן מספר נושאים שלא מובאים בחשבון בהערכה האקטוארית. לדעתי ההשפעה הכוללת של נושאים אלה אינה מהותית.

- פנסיות ל"יתומים תלויים" עתידים לאחר גיל 21 שנה.
- האפשרות של פנסיות עתידיות ל"הורים תלויים" לעובד או לפנסיונר שנפטר.
- הגדלת פנסיות ליתומים עתידיים באין אלמנה.
- המועדים בשנה בהם משולמת פנסיה בגין שכר י"ג ושכר י"ד (מניחים כי החלק ה-12 מתוך התשלום השנתי משולם מדי חודש).
- אפשרות מתן חשמל מוזל ושי לחג ליתומים (מניחים שעבור כל יתום יש הורה שמקבל הטבות אלו).
- ישנם מספר קטן של פנסיונרים אשר קיבלו סכום מהוון של תשלומי פנסיה לתקופה של עד שש שנים. בהערכה לא מובאת בחשבון הפחתת הפנסיה לתקופת ההיוון הנוותרת, אלא נלקחה בחשבון הפנסיה המלאה.
- תוספת פיצויים או מענקים בגין ההפרש בין השכר המדווח בקובץ הנתונים לבין שכר מינימום, שתשלום למספר קטן של עובדי דור ג' שיפרשו או יעזבו עם שכר נמוך משכר המינימום.

אלן פרמן - שירותים אקטואריים בע"מ

- לא מובאת בחשבון תוספת לקצבת נכות בגין תלויים לנכים עתידים. מאידך לא מובאת בחשבון הפחתה של תוספת לקצבת הנכות לנכים קיימים בגין פטירה עתידית של התלויים.
- לא מובאת בחשבון התחייבות בגין תגמול נוסף מביטוח חיים במקרה של תאונה.
- לא מובאת בחשבון הגדלת קצבה להורה שכול, במקרה של פטירת עובדים פעילים.
- לא מובאים בחשבון התחייבות לגמלאים/שארית בגין ההטבות הנוספות הבאות:
 - מענקי נישואין ולידה (כולל גילום המס).
 - שי לילדי גמלאים ושארית המשרתים בצה"ל (כולל גילום).
 - השתתפות החברה בעלות הקמת מצבה וזר פרחים במקרי פטירה מתאונת עבודה בלבד.
 - פיצויים במקרי פטירה בתאונת עבודה בסכום של 36 משכורות חודשיות.
 - השתתפות חלקית של החברה בארוחות במתקני החברה - עד 10 ארוחות בחודש.
 - מלגות לימודי תואר לילדי אלמנות של עובדים שנפטרו במהלך עבודתם בחברה.
 - טיולים לאלמנות של עובדים שנפטרו במהלך עבודתם בחברה.
 - הנחה בחיבור החשמל לדירת הגמלאי וכן בהעסקה או הגדלה של חיבור קיים.
 - השפעה אפשרית בגין מספר קטן של עובדים/גמלאים שרשומה לגביהם הערה במסגרת החוק לחלוקת חיסכון פנסיוני בין בני זוג שנפרדו.

6 שינויים להערכה בשנת הדיווח הנוכחית

לגבי שינויים שבוצעו לפני שנת הדיווח ראה נספח ה'.

ברבעון השני של שנת 2019 :

- נחתם הסכם קיבוצי מיום 7 במאי 2019, בנושא פרישות מוקדמות מרצון לעובדים בגילאי 64-66. הכרה בתנאי ההסכם הגדילה את ההתחייבויות בכ- 24 מיליון ₪.
- עודכנה תקופת העסקה מקסימלית לחלק מהעובדים בהסכם מיוחד. שינוי זה הגדיל את ההתחייבויות בכ- 1 מיליון ₪.
- עודכנה הנחת הגידול בתעריף החשמל העתידי בהתאם לציפיות החברה. שינוי זה הקטין את ההתחייבות בכ- 6 מיליון ₪.

בשנת דיווח זו, לא היו שינויים נוספים להנחות או לכללים לפיהם בוצעה ההערכה, למעט שינויים בריבית ההיוון ולשינויים המפורטים לעיל.

7 תוצאות ההערכה האקטוארית

להלן סכומי ההתחייבויות ברוטו (ללא הפחתת נכסי התוכנית), בגין הטבות העובדים כפי שהוערכו על ידי ליום 30.09.2019. הסכומים המוצגים להלן הינם במונחים של מיליוני ₪.

7.1 ההתחייבויות בגין כל הטבות הנכללות בהערכה זו, למעט ההתחייבויות בגין הסכמים מיוחדים לפרישה מוקדמת, בגין "מענק 20 שנה" ובגין פיצויים מוגדלים לעובדים המועסקים בהסכם מיוחד שאינם עובדים קבועים:

עובדים פנסיונרים	19,173.0 19,235.4
סה"כ	38,408.4

7.2 ההתחייבות בגין הסכמים מיוחדים לפרישה מוקדמת:

פנסיונרים	302.5
------------------	--------------

7.3 ההתחייבות בגין "מענק 20 שנה":

עובדים	13.4
---------------	-------------

7.4 ההתחייבות בגין פיצויים מוגדלים לעובדים בהסכם מיוחד (שאינם קבועים):

עובדים	21.8
---------------	-------------

בנספח א' הרצ"ב ניתן מידע נוסף הנדרש לדיווח הכספי על-פי תקן 19.

8 אי-ודאות וסיכונים

8.1 מטבע הדברים, בגלל אופי הטבות והטווח הארוך של ההערכה, התזרימים העתידיים של תשלומי הטבות אינם וודאיים ועשויים להיות שונים מהותית בפועל ממה שחושבו לצורך הערכה זו, על-אף המאמצים להעריך אותם באופן המדויק ביותר. מסיבה זו, החברה חשופה לסיכון שההתחייבות המוערכת לא מייצגת כהוגן את התשלומים שיהיו בעתיד, וכתוצאה מכך תהינה הוצאות נוספות בעתיד בגין זכויות שנצברו בעבר ושהוערכו בחסר, ו/או הכנסות נוספות בעתיד בגין זכויות שנצברו בעבר ושהוערכו ביתר. להלן הנושאים המהותיים ביותר, לדעת, שגורמים לאי-הוודאות ולסיכונים האמורים.

8.2 ריבית, אינפלציה ותשואות:

שינויים עתידיים בריביות שוק, לפיהן ההתחייבויות מוערכות (באמצעות היוון התזרימים החזויים) ישנו את ערך ההתחייבויות ברוטו. תשואות על נכסי התוכנית, גבוהות או נמוכות משיעורי ריבית אלה יביאו להקטנת או הגדלת ההתחייבות נטו בהתאמה. לעתים שתי התופעות האמורות מתקזזות זו לזו במידה מסוימת, בהתאם לרמת ההתאמה בין הנכסים לבין ההתחייבויות.

אלן פרמן - שירותים אקטואריים בע"מ

ניתוח רגישות:

- (א) אם שיעור ריבית ההיוון ירד ב- 1%, ההתחייבות ברוטו תעלה ב- 6,721 מיליוני ₪ (17.3%) בערך.
- (ב) אם שיעור ריבית ההיוון ירד ב- 0.1%, ההתחייבות ברוטו תעלה ב- 602 מיליוני ₪ (1.6%) בערך.
- (ג) אם שיעור ריבית ההיוון יעלה ב- 0.1%, ההתחייבות ברוטו תרד ב- 588 מיליוני ₪ (-1.5%) בערך.

לשינויים באינפלציה בפועל יש השפעה על ערך ההתחייבות (באופן עקיף, בגלל הקשר בין השכר והפנסיה לבין האינפלציה) ועל שווי הנכסים (בעקבות נכסים צמוד מדד), וגם בנושא זה לעתים שתי התופעות מתקזזות זו לזו במידה מסוימת.

שינויים באינפלציה הצפויה משפיעים על ערך ההתחייבויות ועל שווי הנכסים, בהתאם להשפעת האינפלציה הצפויה על שיעורי ריבית שוק ועל הערך של הנכסים שאינם צמוד מדד.

8.3 עליות שכר בעתיד:

ההנחה של עליות שכר כלליות (בגין הסכמי שכר ותוספת יוקר) משפיעה במידה רבה על התזרימים העתידיים. ההנחה היא (כפי שמתואר בסעיף 5.2.1.1 לעיל) כלהלן:

- (בגין התקופה 2013-2017: תוספת מצטברת, כולל תוספת שקלית של 357.73 ₪ לחודש ותוספת אחוזית של 3.625% במונחים נומינליים).
- בגין התקופה החל מיום ההערכה: גידול שנתי בשכר בשיעור עליית המדד בניכוי 0.3% לשנה (קרי: שחיקה של 0.3% לשנה במונחים ריאליים).

ניתוח רגישות:

- (א) אם החל מיום 30.09.2019, שיעור הגידול השנתי בשכר הרגיל יהיה גבוה יותר ב 0.5% מההנחות הקיימות, ההתחייבויות יגדלו ב 658 מיליוני ₪ (1.7%) בערך.
- (ב) לעומת זאת, אם החל מיום 30.09.2019, שיעור הגידול השנתי בשכר הרגיל יהיה נמוך יותר ב 0.5% מההנחות הקיימות, ההתחייבויות יקטנו ב 621 מיליוני ₪ (-1.6%) בערך.

8.4 תוחלת חיים:

למרות ששיעורי התמותה בפועל יציבים יחסית, והנחת התמותה תואמת לניסיון בצורה יחסית טובה, לגורם התמותה קיימת אי-וודאות רבה לגבי העתיד הרחוק, זאת בגלל קצב השינוי בתוחלת החיים, שקשה להעריך ועלול להיות שונה מהותית מההנחה הקיימת. קצב השינוי בתוחלת החיים מושפע משינויים התנהגותיים וחברתיים ומהתפתחויות רפואיות, הן בעבר והן בעתיד, וגורמים אלה יכולים להשפיע על תוחלת החיים באופן משמעותי ובלתי צפוי, בנוסף לעובדה שהתפתחויות בגורמים עצמם אינן ניתנות לצפות בצורה מספקת.

אלן פרמן - שירותים אקטואריים בע"מ

ניתוח רגישות:

- א) אם קצב השינוי השנתי בשיעורי התמותה יהיה פי שניים מהנחת קצב השינוי הקיימת¹⁵, תוחלת החיים של גבר בן 67 בסוף 2020 (לדוגמא) יעלה מ- 20.3 שנים ל- 23.1 שנים (ושל אישה מ- 22.8 שנים ל- 26.2 שנים), וההתחייבויות יגדלו ב- 3,018 מיליוני ₪ (7.8% בערך).
- ב) אם שיעורי התמותה הבסיסיים יהיו נמוכים יותר ב- 20% מלוחות התמותה שבהנחה הקיימת, תוחלת החיים של גבר בן 67 בסוף 2020 (לדוגמא) יעלה מ- 20.3 שנים ל- 22.0 שנים (ושל אישה מ- 22.8 שנים ל- 24.4 שנים), וההתחייבויות יגדלו ב- 1,858 מיליוני ₪ (4.8% בערך).

8.5 פרישות מוקדמות:

כאמור בסעיף 5.4.3, תופעת פרישות המוקדמות הינה תופעה משמעותית ולא יציבה, וקביעת ההנחה בגינה בעייתית מאוד. לתופעה זו השפעה מהותית על תשלומי ההטבות ועל הערכת ההתחייבויות, כי בפרישה מוקדמת העובד יתחיל לקבל את הפנסיה המלאה הצבורה לו באופן מיידי, ללא הפחתה שתקזז את העלות הנוספת של תשלומי פנסיה בשנים הנוספות עד לגיל הפרישה הרגיל.

ניתוח רגישות:

- אם שיעורי הפרישות המוקדמות יהיו כפולים מההנחה הקיימת (אנא ראה את סעיף 5.4.3 לעיל), ההתחייבויות יגדלו ב- 121 מיליוני ₪ (0.3% בערך).

לכל מידע נוסף, אני עומד לרשותך.

בכבוד רב,

אלן פרמן F.S.A, F.I.L.A.A.

¹⁵ אנא ראה את סעיף 5.3.2.

אלן פרמן - שירותים אקטואריים בע"מ

נספח א' - דיווחים נוספים לצורך הרישום בדוחות הכספיים

הקדמה :

- בנספח זה ההתחייבויות האקטואריות, והנתונים הנוספים הקשורים להן, מחולקים לשלושה-
 1. "ההתחייבות בגין המחויבות לפנסיה" המתייחסת לכל ההטבות לאחר סיום העסקה אשר משולמות על-ידי הקופה, ונכסים של הקופה. אנא ראה את טבלאות 1, 4, 6 ו- 9 להלן.
 2. התחייבויות בגין הטבות אחרות לאחר סיום העסקה (כולל פיצויים, כל המענקים לאחר סיום העבודה, וכן מתן חשמל מוזל ושי לחג לפנסיונרים), ונכסים שאינם בקופה אך מיועדים לכיסוי המחויבות האקטוארית. אנא ראה את טבלאות 2, 3, 5, 7 ו- 10 להלן.
 3. התחייבויות אחרות לטווח-ארוך, הכוללת את "מענק 20 שנה". אנא ראה את טבלה 12 להלן.
(יצוין כי טבלה 8 מתייחסת למחויבות לפנסיה ולהטבות אחרות לאחר סיום העסקה.)
- דיווח זה הינו על בסיס נומינלי.
- כל הסכומים מוצגים במונחים של מיליוני ₪.

אלן פפרמן - שירותים אקטואריים בע"מ

1. עודף לסוף התקופה של נכסי תוכנית הפנסיה על התחייבות לפנסיה

31/12/2018	30/09/2018	30/09/2019	
31,450	31,931	35,040	שווי הוגן של נכסי התוכנית
(26,882)	(26,259)	(32,098)	ערך נוכחי של המחויבות לפנסיה
4,568	5,672	2,942	סיכום ביניים
(337)	(371)	(283)	התחייבות בגין הסכמים מיוחדים לפרישה מוקדמת - פנסיה
4,231	5,301	2,659	עודף נכסי תוכנית הפנסיה על המחויבות לפנסיה

2. כספים בנאמנות-מיועדים לכיסוי מחויבות אקטוארית (נכסים לפי סעיף 116 של תקן 19)

31/12/2018	30/09/2018	30/09/2019	
1,430	1,543	1,568	כספים בנאמנות-מיועדים לכיסוי מחויבות אקטוארית (נכסים לפי סעיף 116)

3. התחייבות לסוף התקופה בגין הטבות אחרות לאחר סיום העסקה

31/12/2018	30/09/2018	30/09/2019	
2,802	2,871	3,250	ערך נוכחי של המחויבות בגין הטבות אחרות לאחר סיום העסקה (כולל התחייבויות להסכמים מיוחדים לפרישה)

4. התחייבות לסוף התקופה בגין הטבות רפורמה

31/12/2018	30/09/2018	30/09/2019	
2,293	-	3,103	ערך נוכחי של המחויבות בגין הטבות רפורמה

אלן פפרמן - שירותים אקטואריים בע"מ

5. התנועה בערך הנוכחי של המחויבות לפנסיה

שנה שהסתיימה ביום 31/12/2018	שלושה חודשים שהסתיימו ביום 30/09/2018	שלושה חודשים שהסתיימו ביום 30/09/2019	תשעה חודשים שהסתיימו ביום 30/09/2018	תשעה חודשים שהסתיימו ביום 30/09/2019	
26,330	26,198	29,437	26,330	26,882	ערך נוכחי של המחויבות לפנסיה לתחילת התקופה
1,040	258	287	768	856	עלות הריבית
260	63	54	191	166	עלות השרות השוטף
24	7	6	19	16	הפקדות העובדים
1,693	-	-	-	1	עלות שירות עבר
(769)	(205)	(221)	(591)	(652)	הטבות ששולמו
					הפסדים (רווחים) בגין מדידות מחדש:
-	-	-	-	-	- משינויים בהנחות דמוגרפיות
(1,587)	(36)	2,662	(441)	5,081	- משינויים בהנחות פיננסיות
(109)	(26)	(127)	(17)	(252)	- תאומים על בסיס ניסיון העבר
(1,696)	(62)	2,535	(458)	4,829	- סה"כ הפסדים (רווחים) בגין מדידות מחדש
26,882	26,259	32,098	26,259	32,098	ערך נוכחי של המחויבות לפנסיה לסוף התקופה

אלן פפרמן - שירותים אקטואריים בע"מ

6. התנועה בערך הנוכחי של המחויבות בגין הטבות אחרות לאחר סיום העסקה (כולל התחייבויות להסכמים מיוחדים לפרישה)

שנה שהסתיימה ביום 31/12/2018	שלושה חודשים שהסתיימו ביום 30/09/2018	שלושה חודשים שהסתיימו ביום 30/09/2019	תשעה חודשים שהסתיימו ביום 30/09/2018	תשעה חודשים שהסתיימו ביום 30/09/2019	
2,884	2,871	3,011	2,884	2,802	ערך נוכחי של המחויבות בגין הטבות אחרות לאחר סיום העסקה לתחילת התקופה
113	28	30	84	89	עלות הריבית
64	16	14	48	40	עלות השרות השוטף
(91)	-	-	-	-	קיטון במענקים בשל החלפתם למענקי פרישה במסגרת תוכנית פרישה מיוחדת והפרשה נוספת בגין פרישת עובדים במסגרת תוכנית פרישה מיוחדת
121	-	-	-	-	עלות שירות עבר
(159)	(37)	(54)	(94)	(135)	הטבות ששולמו
					הפסדים (רווחים) בגין מדידות מחדש:
-	-	-	-	-	- משינויים בהנחות דמוגרפיות
(159)	(2)	252	(45)	480	- משינויים בהנחות פיננסיות
<u>29</u>	<u>(5)</u>	<u>(3)</u>	<u>(6)</u>	<u>(26)</u>	- תאומים על בסיס ניסיון העבר
<u>(130)</u>	<u>(7)</u>	<u>249</u>	<u>(51)</u>	<u>454</u>	- סה"כ הפסדים (רווחים) בגין מדידות מחדש
2,802	2,871	3,250	2,871	3,250	ערך נוכחי של המחויבות בגין הטבות אחרות לאחר סיום העסקה לסוף התקופה

אלן פפרמן - שירותים אקטואריים בע"מ

7. ערך נוכחי של הטבות רפורמה

שנה שהסתיימה ביום 31/12/2018	שלושה חודשים שהסתיימו ביום 30/09/2018	שלושה חודשים שהסתיימו ביום 30/09/2019	תשעה חודשים שהסתיימו ביום 30/09/2018	תשעה חודשים שהסתיימו ביום 30/09/2019	
-	-	2,808	-	2,293	ערך נוכחי של המחויבות של הטבות רפורמה
16	-	37	-	99	עלות הריבית
573	-	240	-	867	עלות השרות השוטף
1,959	-	-	-	-	עלות שירות עבר
(247)	-	(55)	-	(217)	הטבות ששלמו
					הפסדים (רווחים) בגין מדידות מחדש :
-	-	-	-	-	- משינויים בהנחות דמוגרפיות
(20)	-	89	-	206	- משינויים בהנחות פיננסיות
<u>12</u>	=	<u>(16)</u>	=	<u>(145)</u>	- תאומים על בסיס ניסיון העבר
<u>(8)</u>	=	<u>73</u>	=	<u>61</u>	- סה"כ הפסדים (רווחים) בגין מדידות מחדש
2,293	-	3,103	-	3,103	ערך נוכחי של המחויבות לפנסיה לסוף התקופה

אלן פפרמן - שירותים אקטואריים בע"מ

8. התנועה בשווי ההוגן של נכסי התוכנית

שנה שהסתיימה ביום 31/12/2018	שלושה חודשים שהסתיימו ביום 30/09/2018	שלושה חודשים שהסתיימו ביום 30/09/2019	תשעה חודשים שהסתיימו ביום 30/09/2018	תשעה חודשים שהסתיימו ביום 30/09/2019	
31,477	31,368	33,767	31,477	31,450	שווי הוגן של נכסי התוכנית לתחילת התקופה
1,245	308	336	918	1,002	הכנסות ריבית על נכסי התכנית
1,596	152	151	538	456	הפקדות לרבות עלויות נכסי התכנית
(902)	(240)	(263)	(696)	(753)	הטבות ששולמו
					רווחים (הפסדים) בגין מדידות מחדש על נכסי התכנית
<u>(1,966)</u>	<u>343</u>	<u>1,049</u>	<u>(306)</u>	<u>2,885</u>	- התשואה בפועל בניכוי הכנסות ריבית על נכסי התכנית
31,450	31,931	35,040	31,931	35,040	שווי הוגן של נכסי התוכנית לסוף התקופה

אלן פפרמן - שירותים אקטואריים בע"מ

9. התנועה בשווי ההוגן של כספים בנאמנות המיועדים לכיסוי מחויבות אקטוארית (נכסים לפי סעיף 116)

שנה שהסתיימה ביום 31/12/2018	שלושה חודשים שהסתיימו ביום 30/09/2018	שלושה חודשים שהסתיימו ביום 30/09/2019	תשעה חודשים שהסתיימו ביום 30/09/2018	תשעה חודשים שהסתיימו ביום 30/09/2019	
1,617	1,541	1,511	1,617	1,430	שווי הוגן של נכסי הנאמנות לתחילת התקופה
62	15	15	46	45	הכנסות ריבית על נכסי הנאמנות
(148)	(8)	(9)	(62)	(19)	הטבות ששולמו
					רווחים (הפסדים) בגין מדידות מחדש על נכסי הנאמנות
(101)	(5)	51	(58)	112	- התשואה בפועל בניכוי הכנסות ריבית על נכסי הנאמנות
1,430	1,543	1,568	1,543	1,568	שווי הוגן של נכסי הנאמנות לסוף התקופה

אלן פפרמן - שירותים אקטואריים בע"מ

10. סך העלויות התקופתיות

שנה שהסתיימה ביום 31/12/2018	שלושה חודשים שהסתיימו ביום 30/09/2018	שלושה חודשים שהסתיימו ביום 30/09/2019	תשעה חודשים שהסתיימו ביום 30/09/2018	תשעה חודשים שהסתיימו ביום 30/09/2019	
921	86	314	258	1,089	- עלות השירות השוטף
(24)	(7)	(6)	(19)	(16)	- השתתפות עובדים
897	79	309	239	1,073	עלות השירות השוטף נטו
1,169	286	354	852	1,044	עלות הריבית למעט העלות בגין פרישה מוקדמת
3,682	-	-	-	1	עלות שירות עבר
(6)	6	(2)	1	33	עלויות בגין פרישה מוקדמת
(1,245)	(308)	(336)	(918)	(1,002)	הכסות ריבית על נכסי התכנית
(62)	(15)	(15)	(46)	(45)	הכנסות ריבית על נכסי הנאמנות
4,435	47	310	128	1,104	סך כל העלויות התקופתיות

אלן פפרמן - שירותים אקטואריים בע"מ

11. התשואה בפועל על נכסי התכנית

שנה שהסתיימה ביום 31/12/2018	שלושה חודשים שהסתיימו ביום 30/09/2018	שלושה חודשים שהסתיימו ביום 30/09/2019	תשעה חודשים שהסתיימו ביום 30/09/2018	תשעה חודשים שהסתיימו ביום 30/09/2019	
1,245	308	336	918	1,002	הכנסות ריבית על נכסי התכנית
<u>(1,966)</u>	<u>343</u>	<u>1,049</u>	<u>(306)</u>	<u>2,885</u>	רווחים (הפסדים) בגין מדידות מחדש על נכסי התכנית
(721)	651	1,385	612	3,887	התשואה בפועל על נכסי התכנית

12. התשואה בפועל על נכסים בנאמנות המיועדים לכיסוי מחויבות אקטוארית (נכסים לפי סעיף 116)

שנה שהסתיימה ביום 31/12/2018	שלושה חודשים שהסתיימו ביום 30/09/2018	שלושה חודשים שהסתיימו ביום 30/09/2019	תשעה חודשים שהסתיימו ביום 30/09/2018	תשעה חודשים שהסתיימו ביום 30/09/2019	
62	15	15	46	45	הכנסות ריבית על נכסי הנאמנות
<u>(101)</u>	<u>(5)</u>	<u>51</u>	<u>(58)</u>	<u>112</u>	רווחים (הפסדים) בגין מדידות מחדש על נכסי הנאמנות
(39)	10	66	(12)	157	התשואה בפועל על נכסי הנאמנות

אלן פפרמן - שירותים אקטואריים בע"מ

13. התחייבות בגין הסכמים מיוחדים לפרישה מוקדמת כולל פרישה מוקדמת עתידית (Termination Benefits)

31/12/2018	30/09/2018	30/09/2019	
337	371	283	התחייבות לסוף התקופה בגין הסכמים מיוחדים לפרישה מוקדמת - פנסיה
24	25	19	התחייבות לסוף התקופה בגין הסכמים מיוחדים לפרישה מוקדמת - הטבות אחרות
361	396	302	התחייבות לסוף התקופה בגין הסכמים מיוחדים לפרישה מוקדמת - סה"כ

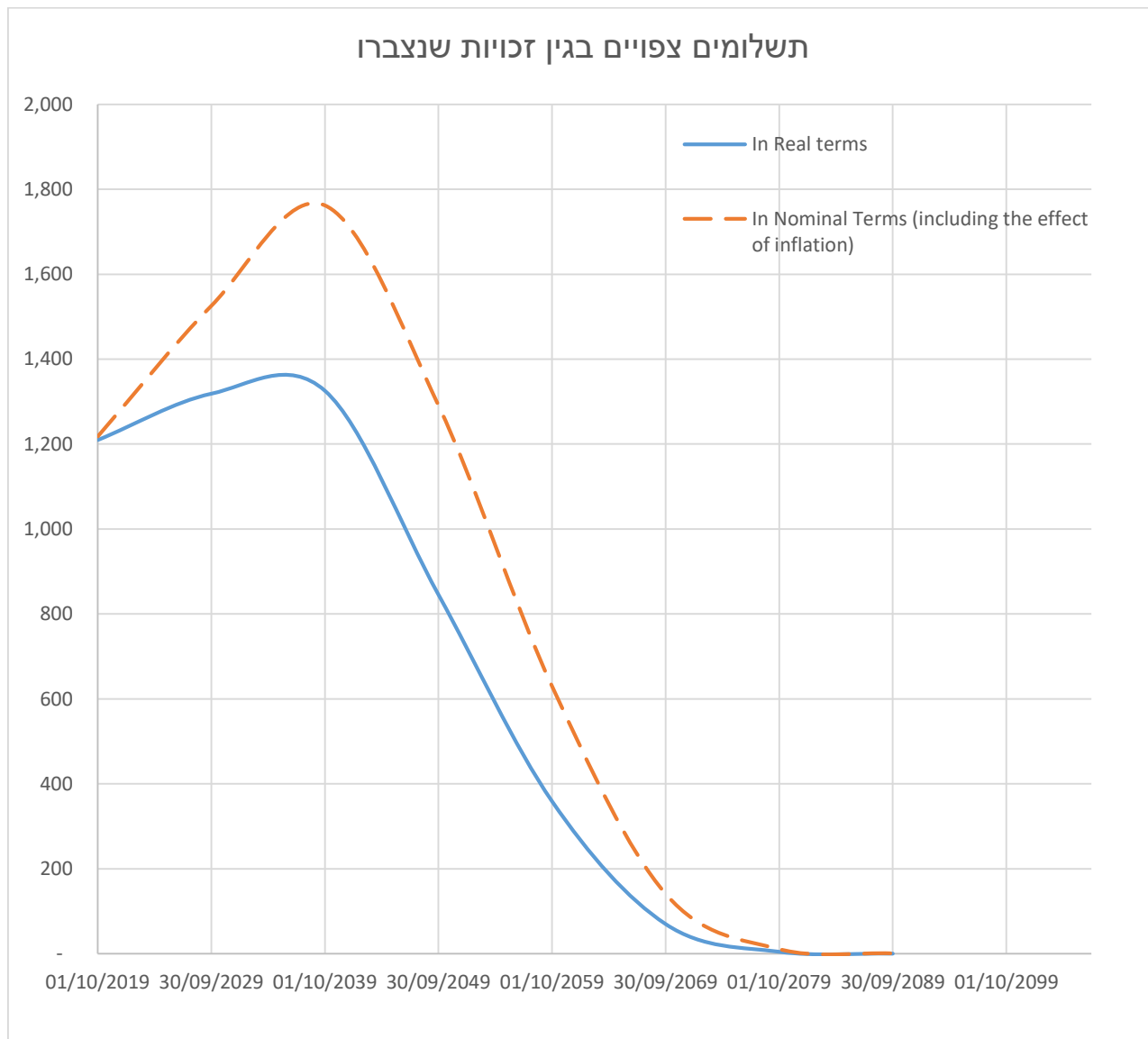
14. התחייבות בגין "מענק 20 שנה - BENEFITS OTHER LONG TERM EMPLOYEE"

31/12/2018	30/09/2018	30/09/2019	
12	12	13	

אלן פפרמן - שירותים אקטואריים בע"מ

נספח ב' - הצגת תזרימי מזומנים צפויים של הטבות העובדים

להלן גרף של תזרימי המזומנים החזויים הכוללים אשר גלומים בהערכה האקטוארית (כולל כל ההטבות בגין כל העובדים והפנסיונרים), במונחים ריאליים ובמונחים נומינליים (כולל השפעת אינפלציה צפויה עתידית). התשלומים הינם שנתיים.

אלן פרמן - שירותים אקטואריים בע"מ

נספח ג' - פירוט נוסף לגבי ההנחות הפיננסיות (במונחים של שיעורים שנתיים)

תקופה המסתיימת ביום		
31/12/2018	30/09/2019	
2.57%	1.49%	שיעור הריבית להיוון הריאלי המשוקלל לפיו חושב הערך הנוכחי של המחויבויות לסוף התקופה *
1.6%	1.4%	שיעור מדד חזוי
3.92% עד ליום 4.22% ; ¹⁶ 4.11.2018 לאחר מכן	4.29%	שיעור הריבית הנומינלית לפיו חושבה עלות הריבית על המחויבות לפנסיה
כנ"ל	כנ"ל	שיעור הריבית הנומינלית לפיו חושבה עלות הריבית על המחויבות בגין הטבות אחרות לאחר סיום ההעסקה
כנ"ל	כנ"ל	שיעור הריבית הנומינלית לפיו חושבה התשואה החזויה על נכסי התוכנית
כנ"ל	כנ"ל	שיעור הריבית הנומינלית לפיו חושבה התשואה החזויה על נכסי הנאמנות (נכסים על פי סעיף 116 של תקן 19)

* בפועל ההערכה האקטוארית חושבה לפי ווקטור ריביות (עקום ריבית) אשר נקבע ע"י החברה המצטטת מרווח הוגן בע"מ. שיעור הריבית להיוון המוצג בטבלה לעיל, משקף את הריביות בווקטור בהינתן התזרים הצפוי של ההתחייבויות, והערכה לפי שיעור קבוע זה נותנת אותן תוצאות שמוצגות בדו"ח זה.

¹⁶ מועד כניסתו לתוקף של הסכם קיבוצי מיום 17 במאי 2018.

אלן פרמן - שירותים אקטואריים בע"מ

נספח ד' - פירוט נוסף לגבי הנתונים

רשימת קבצי הנתונים אשר התקבלו מהחברה:

1. "ong0919" - 15,455 רשומות - נתונים כללים של כל העובדים/גמלאים/שאיירים (רק עובדים קבועים).
2. "פנסיונרים ושאיירים דור ג ספטמבר 2019" - 61 רשומות - קובץ המתאר לגבי כל פנסיונר ושאייר של דור ג' האם מדובר בפנסיונר או שאיר.
3. "actuarpizuisug13410919" - 473 רשומות - נתונים כללים של עובדים ארעיים (בהסכם מיוחד).
4. "פורשי ספטמבר 2019 כולל דור ג" - 37 רשומות.
5. "change072019", "change082019", "change092019", "change092019g" - קבצים המתארים שינויים במצבת עובדים/גמלאים בחודשים יולי - ספטמבר 2019.
6. "חשמל ספטמבר 2019" - נתונים לגבי תעריפים של חשמל, שיעור מע"מ, ומס גלום.
7. "שי ספטמבר 2019" - שווי שי לחג מגולם.
8. "זכאות שכר יד ספטמבר 2019" - 11,005 רשומות - רשימת הזכאים לשכר יד.
9. "בכירים שעברו להסכם אישי בכיר ספטמבר 2019" - 79 רשומות.
10. "שכר רגיל של עובדים שעברו להסכם אישי בכיר ספטמבר 2019" - 79 רשומות.
11. "פורשי מבצע פרישה מוקדמת מיוחדת ופורשי מוקדמת מרצון מעל גיל 64 לשנת 2019" - 343 רשומות עבור פורשי מבצע פרישה מוקדמת ו- 70 רשומות עבור פורשי מוקדמת מרצון מעל גיל 64 לשנת 2019.

אלן פפרמן - שירותים אקטואריים בע"מ

נספח ה' - שינויים בהערכה האקטוארית שבוצעו בחמש השנים שקדמו את השנה הנוכחית¹⁷

שינויים שחלו במהלך שנת 2018:

ברבעון הראשון של שנת 2018:

- עודכן שיעור גילום המס לפנסיונרים. שינוי זה הגדיל את ההתחייבות בכ- 4 מיליון ₪.

ברבעון הרביעי של שנת 2018:

- ביום 4 בנובמבר 2018, נכנס לתוקף הסכם קיבוצי מיום 17 במאי 2018. הכרה בתנאיי ההסכם הגדילה את ההתחייבויות בכ- 3,901 מיליון ₪.
- עודכנה הנחת הגידול בתעריף החשמל העתידי בהתאם לציפיות החברה וכן הרכב מבנה התעריף הקבוע. שינוי זה הגדיל את ההתחייבויות בכ- 17 מיליון ₪.

שינויים שחלו במהלך שנת 2017:

ברבעון הראשון של שנת 2017:

- עודכנה הנחת הגידול בתעריף החשמל העתידי בהתאם לציפיות החברה. שינוי זה הקטין את ההתחייבות בכ- 2 מיליון ₪.
- עודכן שיעור גילום המס לפנסיונרים. שינוי זה הקטין את ההתחייבות בכ- 12 מיליון ₪.

ברבעון השני של שנת 2017:

- עודכנה הנחת הגידול בתעריף החשמל העתידי בהתאם לציפיות החברה. שינוי זה הקטין את ההתחייבות בכ- 5 מיליון ₪.

ברבעון השלישי של שנת 2017:

- עודכנה הנחת הגידול בתעריף החשמל העתידי בהתאם לציפיות החברה. שינוי זה הגדיל את ההתחייבות בכ- 3 מיליון ₪.
- עודכנה הנחת שיעורי פרישה מוקדמת לנשים בגילאים 62-64. שינוי זה הגדיל את ההתחייבות בכ- 3 מיליון ₪.

ברבעון הרביעי של שנת 2017:

- עודכנה הנחת הגידול בתעריף החשמל העתידי בהתאם לציפיות החברה. שינוי זה הקטין את ההתחייבות בכ- 179 מיליון ₪.
- עודכן מבנה תעריף החשמל הקבוע, שינוי זה הגדיל את ההתחייבות בכ- 10 מיליון ₪.
- עודכנה הנחת עלית השכר החל משנת 2018¹⁸. שינוי זה הגדיל את ההתחייבות בכ- 261 מיליון ₪. השתנתה הנחת מספר ילדים וגיל ילדים, השפעת שינוי זה היא זניחה.

¹⁷ השינויים עד וכולל שנת 2015 בוצעו על ידי האקטואר הקודם של החברה.

¹⁸ בהתאם לאמור בסעיף 5.2.1.1 לעיל.

אלן פרמן - שירותים אקטואריים בע"מ

שינויים שחלו במהלך שנת 2016

ברבעון הראשון של שנת 2016, עודכנה הנחת הגידול בתעריף החשמל העתידי בהתאם לציפיות החברה. שינוי זה הקטין את ההתחייבות (נכון ליום 31.03.2016) בכ- 2 מיליון ₪.

בעקבות פסק דין בנוגע לחריגות שכר ברכיב "תוספת פיקודית" פנסיונית, וברכיב "שעות נוספות גלובליות" פנסיונית לחברי הנהלה, החברה העבירה לי נתוני פנסיות ושכר מעודכנים לאחר הפחתה בגין חריגות השכר בהתאם לפסק הדין. ההפחתה האמורה הקטינה את ההתחייבות (נכון ליום 31.03.2016) בכ- 390 מיליון ₪.

ברבעון השני של שנת 2016 :

- עודכן סכום התוספת השקלית האחידה אשר חושב בהתאם להסכם קיבוצי (מסגרת) שנחתם ביום 18 באפריל 2016, מ-356 ₪ ל-353 ₪. שינוי זה הקטין את ההתחייבות נכון ליום 30.06.2016 בכ- 2 מיליון ₪.

- הוחלט להכיל את ההסכם הקיבוצי (מסגרת) שנחתם ביום 18 באפריל 2016 (כמתואר בסעיף 5.2.1.1 בגין התקופה 2013-2017) על גמלאים שהיו פעילים בתקופת ההסכם. שינוי זה הגדיל את ההתחייבויות נכון ליום 30.06.2016 בכ- 84 מיליון ₪.

ברבעון השלישי של שנת 2016 :

- עודכן סכום התוספת השקלית האחידה אשר חושב בהתאם להסכם בשירות הציבורי שנחתם ביום 8 באוגוסט 2016, מ-353 ₪ ל-382 ₪. שינוי זה הגדיל את ההתחייבויות נכון ליום 30.09.2016 בכ- 28 מיליון ₪.

- עודכנה הנחת הגידול בתעריף החשמל העתידי בהתאם לציפיות החברה. שינוי זה הגדיל את ההתחייבויות נכון ליום 30.09.2016 בכ- 2 מיליון ₪.

- עודכן אפיון תשלום תגמולי ביטוח פטירה לפנסיונרים. שינוי זה הקטין את ההתחייבויות נכון ליום 30.09.2016 בכ- 13 מיליון ₪.

ברבעון הרביעי של שנת 2016 :

- עודכנו התוספת הפיקודית וכמות השעות הנוספות הגלובליות לעובדים וגמלאים בהתאם להסכם הקיבוצי שנחתם בחברה ביום 11 בדצמבר 2016. שינוי זה הקטין את ההתחייבויות נכון ליום 31.12.2016 בכ- 134 מיליון ₪.

- עודכנו סכום התוספת השקלית האחידה והתוספת האחוזית בהתאם להסכם הקיבוצי שנחתם בחברה ביום 11 בדצמבר 2016 (מ-382 ₪ ל-357 ₪ ומ-3.75% ל-3.625%, בהתאמה). שינויים אלה הקטינו את ההתחייבויות ליום 31.12.2016 בכ- 44 מיליון ₪.

- עודכנה הנחת הגידול בתעריף החשמל העתידי בהתאם לציפיות החברה. שינוי זה הקטין את ההתחייבויות נכון ליום 31.12.2016 בכ- 51 מיליון ₪.

אלן פרמן - שירותים אקטואריים בע"מ

- במסגרת ההסכם הקיבוצי שנחתם עם החברה ביום 11 בדצמבר 2016, נערך מבצע פרישה במסגרתו פרשו 314 גמלאים. מבצע פרישה זה הגדיל את ההתחייבויות בגין פנסיה תקציבית ליום 31.12.2016 בכ- 280 מיליון ₪ והקטין את ההתחייבויות בגין הטבות אחרות בכ- 27 מיליון ₪. במסגרת מבצע פרישה זה צפויים לפרוש 36 עובדים נוספים, פרישתן מגדילה את ההתחייבויות בכ- 27 מיליון ₪.
- עודכנה הנחת שיעורי נישואין. שינוי זה הקטין את ההתחייבויות נכון ליום 31.12.2016 בכ- 5 מיליון ₪.
- עודכנה הנחת הפרשי גיל. שינוי זה הגדיל את ההתחייבויות נכון ליום 31.12.2016 בכ- 13 מיליון ₪.
- עודכנה הנחת צריכת החשמל. שינוי זה הגדיל את ההתחייבויות נכון ליום 31.12.2016 בכ- 24 מיליון ₪.
- עודכנה הנחת שיעורי פרישה מוקדמת לעובדי דור א' ודור ב'. שינוי זה הקטין את ההתחייבויות נכון ליום 31.12.2016 בכ- 57 מיליון ₪.
- עודכנה הנחת שיעורי עזיבה לעובדי דור ג'. שינוי זה הגדיל את ההתחייבויות נכון ליום 31.12.2016 בכ- 2 מיליון ₪.

שינויים שחלו במהלך שנת 2015

- ברבעון האחרון של שנת 2015, עודכנה הנחת גידול השכר. שינוי זה הגדיל את ההתחייבות בכ- 616 מיליון. כמו כן, עודכנו הנחת תמורות פנסיונריות נשים והנחת תמורות שאירים נשים – שינוי זה הגדיל את ההתחייבות בכ- 160 מיליון.
- ברבעון השלישי של שנת 2015, עודכן שיעור מע"מ ל 17% (במקום 18%) לצורך חישוב עלות החשמל. שינוי זה הקטין את ההתחייבות בכ- 20 מיליון ₪.

שינויים שחלו במהלך שנת 2014

- ברבעוני שנת 2014 שיעורי הריבית עודכנו בהתאם לריביות שוק למועד ההערכה. בהערכה ליום 31.12.2014 היה מעבר להיוון על בסיס תשואות של אג"ח קונצרני באיכות גבוהה. השפעת המעבר מריבית היוון המבוססת על אג"ח ממשלתי לריבית היוון המבוססת על אג"ח קונצרני, הביאה לקיטון בהתחייבות של כ- 5,188 מיליון ₪.
- ברבעון הרביעי של 2014 עודכנו הנחות גידול השכר בהתאם להמלצותינו אשר מבוססות על ניסיון העבר בפועל, ציפיות החברה וציפיות האינפלציה. עיקר השינוי הוא בהנחת גידול השכר הנובע מהסכמים כלליים, משיעור של 1.38% - ריאלי (ו- 1% נומינלי לשנים 2013 עד 2014) לשיעור של 0.75% - ריאלי (ו- 0.8% נומינלי לשנים 2013 עד 2016 כולל) אשר הגדיל את ההתחייבות בסך 1,078 מיליון ₪. שאר השינויים בהנחות גידול שכר הקטינו את ההתחייבות בכ- 11 מיליון ש"ח.
- ברבעון הרביעי של 2014, עודכנה הנחת הגידול בתעריף החשמל העתידי בהתאם לציפיות החברה. שינוי זה הגדיל את ההתחייבות בכ- 53 מיליון ₪.
- ברבעון הרביעי של 2014 קיבלנו מידע מעודכן לגבי הוותק הקובע לזכאות לפיצויים בגין עובדי דור ג'. עדכון זה הקטין את ההתחייבות בכ- 8 מיליון ₪.

אלן פרמן - שירותים אקטואריים בע"מ

שינויים שחלו במהלך שנת 2013

- הנחת הגידול בתעריף החשמל (הנדרשת להערכת ההתחייבות בגין הטבת חשמל מוזל) עודכנה בהערכה ליום 30.6.2013 לפי צפי של החברה. העדכון בהנחה בשנים 2013-2015 בלבד. השפעת העדכון זה היא כ-3 מיליון ₪ קיטון בהתחייבות. עדכון נוסף להנחה לשנים 2014-2015 לפי צפי החברה, נערך בהערכה ליום 31.12.2013, והשפעתו על ההתחייבות היא קיטון של כ-10 מיליון ₪.
- במהלך חודש יולי 2013 נחתם הסכם שכר חדש, לפיו יוגדל שכר העובדים בשיעור של 0.9456%. וכן תוגדל הפנסיה לפנסיונרים שפרשו בין חודש יולי 2012 ועד חודש יוני 2013 בשיעורים שבין 0.1576% לבין 0.9456% בהתאם למועד הפרישה. ההסכם הינו בגין התקופה יולי 2012 ועד דצמבר 2012. הגידול לפי הסכם השכר מעבר להנחה לגבי גידול זה בשיעור של 0.5% שמובאת בחשבון בהערכה ליום 31 במרץ 2013, הגדיל את הערכת ההתחייבות ליום 30 ביוני 2013 בכ-52 מיליון ₪.
- בהערכה ליום 30 ביוני 2013, עודכנו סכומי ביטוח חיים. עדכון זה הגדיל את הערכת ההתחייבות בכ-13 מיליון ₪.
- בחודש ספטמבר 2013 בוצע ניתוח של ניסיון צריכת החשמל בקרב הגמלאים, בשנים 2005-2012. על בסיס המחקר הומלץ לחברה לאמץ הנחת צריכת חשמל והנחת אי ניצול לפי גיל ולפי קבוצת גמלאים. החברה קבלה את ההמלצה וההנחה להערכה ליום 31.12.2013 נקבעה בהתאם. שינוי הנחת צריכת החשמל כאמור הקטין את הערכת ההתחייבות בכ-81 מיליון ₪.
- במהלך חודש דצמבר 2013 נערך ניתוח לשיעורי נישואים והפרשי גיל בין גבר לאישה. החברה קבלה את ההמלצה וההנחה להערכה ליום 31.12.2013 נקבעה בהתאם. השפעת שינוי ההנחה היא קיטון בהתחייבות של כ-98 מיליון ₪.
- במהלך חודש ינואר 2014 נערך עדכון לניתוח שיעורי פרישות מוקדמות הסטורים, שאינן במסגרת "מבצעי פרישה", על בסיס נתוני 2002-2013. החברה קבלה את ההמלצה וההנחה להערכה ליום 31.12.2013 נקבעה בהתאם. השפעת שינוי ההנחה היא קיטון בהתחייבות של כ-78 מיליון ₪.

שינויים שחלו במהלך 2012

- בחודש דצמבר 2012 בוצע ניתוח של ניסיון יציאה לנכות בקרב העובדים הפעילים, בשנים 2004-2011, ביחס ללוחות יציאה לנכות שבחוזר הפנסיה 2012-3-4 (שהוחלף בחודש ינואר 2013 בחוזר פנסיה 2013-3-1), ללא שינוי בלוחות). על בסיס המחקר הומלץ לחברה לאמץ את לוח החדש של שיעורי יציאה לנכות, פ-8 בחוזר זה. החברה קבלה את ההמלצה וההנחה ברבעון זה נקבעה בהתאם. שינוי לוח היציאה לנכות כאמור הקטין את ההתחייבות בכ-142 מיליון ₪.
- בהערכה ליום 31.12.2012 נכללה התחייבות בגין תגמולי ביטוח פטירה בסך של כ-88 מיליון ₪. התחייבות זו לא נכללה בהערכות קודמות. מספרי ההשוואה לתקופות קודמות בנספח א' תוקנו על מנת לשקף הטבה זו.
- לאחר בחינת הנחת העזיבות של עובדי דור ג', בהערכה ליום 30.9.2012 שונה לוח העזיבות לגביהם: עד גיל 61 (כולל) נקבעו שיעורי העזיבה לשיעור של 0.4% כאשר עד גיל 59 כולל, שיעור המתפטרים מבין העוזבים הוא 40% ושיעור המפוטרים הוא 60%, ובגילאים 60-61 כולם מפוטרים. מעל גיל 61 שיעורי פיטורים נקבעו על בסיס 50% משיעורי פרישות מוקדמות של עובדי דורות א' ו-ב'. לשינוי זה השפעה לא מהותית על הערכת ההתחייבות בסך של כ-1.5 מיליון ₪ (קיטון בהתחייבות).

אלן פרמן - שירותים אקטואריים בע"מ

- בהערכה ליום 31.3.2012 שונתה ההנחה לגבי העלייה השנתית העתידית בגין הסכמי שכר כלליים ותוספת יוקר (העדכון הכללי בסולם השכר) לשיעור עליית המדד בפועל בניכוי 1.38% לשנה. שיעור זה נקבע על ידי החברה על בסיס מחקר גידול שכר לגבי השנים 1990-2012. בהערכה הקודמת ההנחה הייתה כאמור בניכוי 1.54% (ראה סעיף 5.2.2.1) - שינוי זה הגדיל את ההתחייבות לפני יישום הסכם ההצמדה למדד בכ- 419 מיליון ₪. השפעת שינוי ההנחה קוזה בחלקה בסכום של כ-229 מיליון ₪, עקב יישום הסכם ההצמדה למדד, כך שסך ההשפעה של שינוי ההנחה בהתחשב בקיום ההסכם, הינה גידול של המחויבות כ- 190 מיליון ₪.
- בהערכה ליום 31.3.2012 שונה מנגנון עדכון הקצבאות עקב הסכם הצמדת הגמלאות שנכנס לתוקף בחודש פברואר 2012. על פי ההסכם, החל מיום 1 בינואר 2012, רכיבי השכר הקובעים לצורך חישוב הקצבה החודשית של גמלאי יעודכנו בחודש ינואר של כל שנה, בהתאם לשיעור השינוי השנתי במדד המחירים לצרכן (בין מדד בגין דצמבר האחרון לבין מדד בגין דצמבר שקדם לו).
- שינוי זה הגדיל את ההתחייבות ב- 2,771 מיליון ₪, מתוך זה סך של 768 מיליון ₪ הינו עלות שירות עבר שטרם הוכר.
- בהערכה ליום 30.6.2012 שונו ההנחות הבאות:
 - ביום 11 ביולי 2012 פרסמה האוצר טיוטת נייר עבודה הכוללת, בין היתר, הצעה להנחות תמורת חדשות. למרות שמדובר בטיוטה, ואף יתכן שההצעות בטיוטה ישתנו, החליטה החברה שנכון להתחשב במידע, ובדעות האוצר, הכלולים בטיוטה נייר העבודה. בנוסף, על מנת לבחון את התאמתן של ההנחות החדשות המוצעות של האוצר, בוצע מחקר תמורת עבור העובדים, הגמלאים והשארם של החברה. כתוצאה מתהליך זה, הומלץ לחברה על שינויים להנחות התמורת, אשר השפעתם הכוללת היא כ- 125 מיליון ש"ח גידול להתחייבות. השינויים הם:
 - (א) אימוץ ההנחה החדשה המוצעת של האוצר לגבי שינויים עתידיים לשיעורי התמורת הנוכחיים. שינוי זה גרם למרבית ההשפעה האמורה לעיל.
 - (ב) אימוץ לוחות התמורת החדשים המוצעים של האוצר, כאשר הם מותאמים בהתבסס על ניסיון התמורת של החברה (למעט לפנסיונרים גברים להם התאמה לא הייתה נדרשת). יש לציין כי בגלל שההנחות הקודמות היו סבירות בסך הכול עבור החברה, השינויים האלה (אימוץ לוחות חדשים עם התאמות) לא גרם לשינוי משמעותי בהתחייבות.
 - לקראת ההערכה ליום 30.6.2012 בוצע מחקר על מנת לכמת את השינויים בשכר של עובדי החברה שאינם נובעים מהסכמי שכר כלליים או מעלויות שוטפות ורגילות (כגון קידום בדרגה ותוספת וותק). ממצאי מחקר זה הצביעו על כך שבממוצע, קיימת עליית שכר נוספת בשיעור של כ- 0.2% לשנה בממוצע. עלייה נוספת זו נובעת מקידום של עובדים (מעבר של עובדים מתפקיד אחד לתפקיד אחר, כאשר בתפקיד האחר העובד מתחיל בדרגה גבוהה יותר, או בסולם דרגות אחר, בהתאם להגדרות התפקיד). על-כן, החברה החליטה להניח תוספת ממוצעת לשכר בשיעורים אשר משתנים לפי קבוצות גיל, המפורטים בסעיף 5.2.2.3 לעיל, בהתאם לממצאי המחקר. השפעת שינוי זה להנחות על ההערכה היא כ- 240 מיליון ש"ח גידול להתחייבויות.
 - הנחת הגידול בתעריף החשמל (הנדרשת להערכת ההתחייבות בגין הטבת חשמל מוזל) עודכנה על מנת לשקף את השינוי במתווה של רשות החשמל לגידול בתעריף החשמל בשנים הקרובות. עיקר השינוי, ביחס להנחה הקודמת, הוא פריסה על פני מספר שנים של העלייה הנדרשת לתעריף,

אלן פרמן - שירותים אקטואריים בע"מ

ותוספת " ריבית " עקב הפריסה, במקום עלייה חד פעמית בשנת 2012, כפי שמניחים בהערכה הקודמת. היות ולא מדובר בשינוי משמעותי לעלייה הכוללת הצפויה (אלא רק לעיתוי העלייה), שינוי זה גרם לגידול בהתחייבות בסכום לא מהותי.